

Hallituksen esitys eduskunnalle vankeutta ja tutkintavankeutta koskevan lainsäädännön muuttamiseksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että vankeuslakia, tutkintavankeuslakia ja rikoslain eräitä rangaistusta ja vankeutta koskevia säännöksiä täsmennettäisiin lakien soveltamisessa esiin tulleiden muutostarpeiden mukaisesti.

Rangaistusajan laskemista koskeviin säännöksiin ehdotetaan muutoksia, joita siirtymisen tietojärjestelmän avulla tapahtuvaan rangaistusajan laskentaan edellyttää. Vankeusrangaistukset ja niistä tehtävät vähennykset laskettaisiin päivien lukumäärän mukaisesti.

Esityksessä ehdotetaan muutoksia säännöksiin, jotka koskevat vangin yhteydenpitoa vankilan ulkopuolelle. Muutoksia ehdotetaan erityisesti tapaamisia ja sähköistä viestintää koskeviin säännöksiin.

Muutoksia ehdotetaan myös säännöksiin, jotka liittyvät muun muassa omaisuuden hallussapitoon ja tupakointiin vankilassa.

Kurinpitoa ja valvontaa koskeviin säännöksiin ehdotetaan myös muutoksia. Yksinäisyysrangaistuksen enimmäispituutta lyhennettäisiin ja eristämistarkkailua koskevaa säännöstä täsmennettäisiin.

Säännökset vangin ja tutkintavangin muutoksenhakuoikeudesta uudistettaisiin. Uudet säännökset täsmentäisivät ja selventäisivät vangin ja tutkintavangin muutoksenhakuoikeuden sisältöä ja tehostaisivat vangin oikeusturvaa. Samalla muutoksenhakumenettelyä koskevia säännöksiä täsmennettäisiin.

Lisäksi lakeihin ehdotetaan tehtäväksi muita vähäisiä muutoksia.

Lakien on tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2015.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	5
1 JOHDANTO.....	5
2 NYKYTILA.....	5
2.1 Lainsäädäntö ja nykytilan arviointi.....	5
Rangaistusajan laskeminen ja vapauttaminen.....	5
Vangin sijoittaminen ja siirrot.....	7
Vankeuden täytäntöönpanon sisältöä koskevat säännökset.....	8
Yhteydet vankilan ulkopuolelle.....	9
Kurinpito, valvonta ja tarkastaminen.....	12
Muutoksenhaku.....	15
Päätösvalta.....	16
Tutkintavankeja koskevat säännökset.....	16
Henkilötietojen käsittelyä koskevat säännökset.....	17
2.2 Muiden Pohjoismaiden lainsäädäntö.....	17
Ruotsi.....	17
Tanska.....	19
Norja.....	21
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	24
3.1 Muutoksenhaun sääntelyn vaihtoehdot.....	24
3.2 Keskeiset ehdotukset.....	26
Rangaistusajan laskeminen ja vapauttaminen.....	26
Vankilaan sijoittaminen ja siirrot.....	26
Vankeuden täytäntöönpanoa koskevat säännökset.....	27
Yhteydet vankilan ulkopuolelle.....	27
Kurinpito, valvonta ja tarkastaminen.....	29
Muutoksenhaku.....	29
Päätösvalta.....	30
Tutkintavankeja koskevat säännökset.....	30
Henkilötietojen käsittelyä koskevat säännökset.....	31
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	31
4.1 Taloudelliset vaikutukset ja vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	31
4.2 Vaikutukset kansalaisten asemaan.....	32
5 ASIAN VALMISTELU.....	32
6 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....	33
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	34
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	34
1.1 Vankeuslaki.....	34
1 luku Yleiset säännökset vankeuden täytäntöönpanosta.....	34
3 luku Rangaistusajan laskeminen.....	35
4 luku Saapuminen ja sijoittaminen vankilaan.....	37
5 luku Sijoittaminen vankilassa.....	37
6 luku Siirtäminen vankilasta toiseen.....	38

7 luku	Perushuolto ja asuminen	39
8 luku	Toimintaan osallistuminen	41
9 luku	Vangin omaisuus ja tulot.....	41
10 luku	Sosiaali- ja terveydenhuolto	42
11 luku	Vapaa-aika	42
12 luku	Kirjeenvaihto, puhelut ja sähköinen viestintä	43
13 luku	Tapaamiset ja muut yhteydet vankilan ulkopuolelle.....	48
14 luku	Poistumislupa	54
15 luku	Vankilan järjestys ja kurinpito	54
16 luku	Vankilan tilojen ja vangin tarkastaminen.....	55
17 luku	Muun henkilön tarkastaminen.....	56
18 luku	Turvaamistoimenpiteet ja voimakeinojen käyttö	56
19 luku	Ilmoitukset ja tiedon antaminen	56
20 luku	Muutoksenhaku	57
21 luku	Vapauttaminen	63
1.2	Tutkintavankeuslaki	64
1 luku	Tutkintavankeuden toimeenpano yleiset periaatteet	64
3 luku	Sijoittaminen vankilassa, perushuolto ja siirtäminen	64
5 luku	Tutkintavangin omaisuus ja tulot.....	65
6 luku	Sosiaali- ja terveydenhuolto	66
7 luku	Vapaa-aika	66
8 luku	Kirjeenvaihto, puhelut ja sähköinen viestintä	66
9 luku	Tapaamiset ja muut yhteydet vankilan ulkopuolelle.....	68
10 luku	Vankilan järjestys ja kurinpito	69
11 luku	Vankilan tilojen ja tutkintavangin tarkastaminen.....	70
13 luku	Turvaamistoimenpiteet ja voimankäyttö	70
14 luku	Tutkintavangin kuljetus.....	71
15 luku	Muutoksenhaku	71
16 luku	Erinäiset säännökset	72
1.3	Rikoslaki	72
2 luku	Rangaistuksista.....	72
2 c luku	Vankeudesta	72
6 luku	Rangaistuksen määrääminen	73
1.4	Pakkokeinolaki.....	73
4 luku	Yhteydenpidon rajoittaminen	73
1.5	Laki valvotusta koevapaudesta	73
1.6	Hallinto-oikeuslaki	73
1.7	Laki henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa	73
2	TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET JA MÄÄRÄYKSET	73
3	VOIMAANTULO.....	73
4	SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS	73
	LAKIEHDOTUKSET	78
	Laki vankeuslain muuttamisesta.....	78
	Laki tutkintavankeuslain muuttamisesta	100
	Laki rikoslain muuttamisesta.....	115
	Laki pakkokeinolain 4 luvun 1 §:n muuttamisesta.....	116
	Laki valvotusta koevapaudesta annetun lain 40 §:n muuttamisesta	117

Laki hallinto-oikeuslain 12 b §:n muuttamisesta.....	118
Laki henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetun lain 10 §:n muuttamisesta.....	119
LIITTEET	120
RINNAKKAISTEKSTIT	120
Laki vankeuslain muuttamisesta.....	120
Laki tutkintavankeuslain muuttamisesta	170
Laki rikoslain muuttamisesta.....	200
Laki pakkokeinolain 4 luvun 1 §:n muuttamisesta	202
Laki valvotusta koevapaudesta annetun lain 40 §:n muuttamisesta	203
Laki hallinto-oikeuslain 12 b §:n muuttamisesta.....	204
Laki henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetun lain 10 §:n muuttamisesta.....	205

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Vankeuslainsäädäntöä uudistettiin laajalla kokonaisuudistuksella, joka tuli voimaan lokakuun alussa 2006. Uudistuksessa rangaistusten täytäntöönpanosta annettu laki ja tutkintavankeudesta annettu laki kumottiin ja ne korvattiin vankeuslailla (767/2005) ja tutkintavankeuslailla (768/2005).

Lainsäädäntöuudistuksen keskeisenä tavoitteena oli saattaa vangin perusoikeudet perustuslain edellyttämälle tasolle. Vangin oikeuksia ja velvollisuuksia koskevat säännökset nostettiin laintasolle.

Lakeja käsitellessään perustuslakivaliokunta kiinnitti lausunnossaan (PeVL 20/2005 vp) huomiota muutoksenhakusäännösten ongelmiin. Lakivaliokunta totesi mietinnössään (LaVM 10/2005 vp), että tosiasiallisen hallintotoiminnan ja muutoksenhakukelpoisten hallintopäätösten erottelu on vaikeaa vankilan kaltaisessa suljetussa ympäristössä, jossa tehdään päivittäin useita vangin asemaan vaikuttavia ratkaisuja. Valiokunta edellytti, että oikeusministeriö selvittää mahdollisuudet laatia perustuslakivaliokunnan esittämän mallin mukainen luettelo sellaista vankilasta tehtävistä ratkaisuista, joihin ei saa haakea muutosta.

Oikeusministeriön asetti 20 päivänä lokakuuta 2005 työryhmän selvittämään vankien muutoksenhakuoikeutta. Työryhmä ehdotti mietinnössään (2006:25), että vankeuslakiin ja tutkintavankeuslakiin säädetään kattavat ja täsmälliset luettelot sekä muutoksenhakukelpoisista että muutoksenhakukiellossa olevista päätöksistä.

Lait ovat olleet voimassa seitsemän vuotta. Lakien käytännön soveltaminen on tuonut esille erilaisia muutostarpeita, joita tällä esityksellä toteutettaisiin. Lisäksi vankeuden ja tutkintavankeuden täytäntöönpanossa on tapahtunut sellaisia muutoksia, että ne edellyttävät lainsäädännön uudistamista.

Eduskunnan oikeusasiamies on tehnyt lukuisia päätöksiä, jotka ovat aiheuttaneet säännösten täsmennystarpeita. Merkittävä osa muutoksista perustuu eduskunnan oikeusasiamiehen ratkaisukäytännössä esiin tulleisiin asioihin. Keskeisimmät muutokset liit-

tyisivät vangin ja tutkintavangin muutoksenhakuoikeuteen sekä vangin yhteydenpitoon vankilan ulkopuolella. Muutoksia ehdotetaan myös rangaistusajan laskentaa, vankilaan sijoittamista, vankeuden täytäntöönpanon sisältöä sekä kurinpitoa, valvontaa ja tarkastamista koskeviin säännöksiin.

2 Nykytila**2.1 Lainsäädäntö ja nykytilan arviointi**

Rangaistusajan laskeminen ja vapauttaminen

Rikoslain (39/1889) 2 c luvun 3 §:n mukaan vankeuteen tuomittaessa ajan yksikkönä käytetään vuosia, kuukausia ja päiviä. Kolmea kuukautta lyhyempi rangaistus tuomitaan päivinä. Rikoslain 2 luvun 15 §:n mukaan aika, joka tämän lain jälkeen määrätään vuosin tahi kuukausin, luetaan kalenteriajan mukaan.

Vankeuslain 3 luvun 1 §:n mukaan määräaikaista vankeusrangaistusta täytäntöönpan- taessa rangaistusaika lasketaan vuosien ja kuukausien osalta kalenteriajan mukaan. Tuomioon mahdollisesti sisältyvät päivät lisätään näin saatuun aikaan. Päivissä tuomittu vankeusrangaistus muunnetaan kuukausiksi siten, että 30 päivää luetaan yhdeksi kuukau- deksi.

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallinto- yksikön rangaistusten täytäntöönpanosta an- taman määräyksen (1/004/32011) mukaan rangaistusajan laskeminen kalenteriajan mu- kaan tarkoittaa sitä, että vuosin ja kuukausin määrätyn vankeusrangaistuksen aika laske- taan ensin täysin vuosin ja kuukausin siitä päivästä, josta rangaistuksen täytäntöönpano alkaa ja päivin tuomitut päivät lisätään näin saatuun aikaan. Kuukausien osalta on huo- mattava, että jos vastaavaa numeroa ei ole siinä kuukaudessa, johon laskeminen päättyy, niin kuukausi tulee täyteen sen kuukauden viimeisenä päivänä. Ohjeen mukaan vuosin ja kuukausin tuomittu vankeusrangaistus merkitään päättyväksi alkamispäivää nume- roltaan yhtä pienempänä kalenteripäivänä.

Kalenteriajanmukaista rangaistusajan laskentaa hankaloittaa kuukausien pituuden vaihtelu. Tämä asettaa vangit eriarvoiseen asemaan, koska rangaistuksen tosiasiallinen pituus riippuu siitä, onko kuukaudessa 28, 30 vai 31 päivää. Lisäksi joka neljäs vuosi olla karkausvuosi, jolloin helmikuussa on 29 päivää.

Rangaistuksesta rikoslain 6 luvun 13 §:n nojalla vähennettävä vapaudenmenetysaika otetaan täytäntöönpanossa huomioon sen pituisena kuin tuomioistuimen päätöksessä on määrätty. Tuomioistuimen päätöksessä ilmoitetaan ne päivät, joihin vähennys kohdistuu. Vähennyksessä ei ilmoiteta päivien todellista lukumäärää, vaan vähennys ilmoitetaan kalenteriajan mukaan laskettuna. Vähennetty aika voi siis olla myös enemmän tai vähemmän kuin todellinen vapaudenmenetysaika olisi päivien mukaan laskettuna.

Vankeuslain 3 luvun 7 §:n mukaiset karkupäivät, ulkopuolella oloajat ja muut poissaolopäivät lisätään rangaistusaikoihin myös kalenteriajan mukaisesti, jos poissaolo on kestänyt vähintään kuukauden. Kun kahdesta tai useammasta poissaolosta päivien määräksi tulee 30 päivää, rangaistusajaksi jätetään lukematta kalenterikuukausi. Kalenteriajan mukaan laskettuna myös poissaolopäivät voivat olla siten enemmän tai vähemmän kuin todellinen poissaolopäivien lukumäärä.

Tällä hetkellä rangaistusajaksi lasketaan muuntorangaistuksia täytäntöönpanossa päiväluvun mukaan. Vankeusrangaistuksen täytäntöönpano keskeytyy siksi ajaksi, kun tuomittu suorittaa muuntorangaistusta. Muuntorangaistus raukeaa, jollei sen täytäntöönpano ole alkanut kolmessa vuodessa lainvoiman saaneen tuomion antamispäivästä. Tämän vuoksi on ollut tarpeen säätää, että tuomittu suorittaa ensin muuntorangaistuksen. Koska rangaistusajaksi laskennassa ehdotetaan siirryttäväksi päiväluvun mukaiseen laskentaan myös vankeusrangaistusten kohdalla, ei olisi enää erikseen tarvetta säätää rangaistusten täytäntöönpanojärjestyksestä.

Rangaistusten täytäntöönpanossa on tarkoitus siirtyä manuaalisesta rangaistusajaksi laskennasta tietojärjestelmän avulla tapahtuvaan rangaistusajaksi laskentaan. Kalenteriajan mukainen laskenta monimutkaistaa ja vaikeuttaa tietojärjestelmän avulla tapahtu-

vaan laskentaan siirtymistä. Manuaalinen rangaistusajaksi laskenta on tietojärjestelmän avulla tapahtuvaa laskentaa hitaampaa ja sitoo enemmän henkilöstöresursseja.

Nykyistä kalenteriajan mukaista rangaistusajan laskentaa voidaan pitää epäoikeudenmukaisena siinä, vankeusrangaistusten ja niistä tehtävien vähennysten sekä ulkopuolella oloajan laskemiseen vaikuttaa kyseisen kalenterikuukauden pituus. Nykyisen järjestelmän keskeinen ongelma on se, että vähennyksenä vähetty aika voi olla enemmän tai vähemmän kuin todellinen vapaudenmenetysaika päivien mukaan laskettuna. Kalenteriajan mukaisesta laskennasta päivien lukumäärän mukaiseen laskentaa siirtyminen olisi siten perusteltua myös tuomittujen oikeudenmukaisen ja yhdenvertaisen kohtelun näkökulmista.

Jollei vanki palaa lupaehdossa määrättyinä kellonaikana vankilan ulkopuolella tapahtuvaan toimintaan osallistumiseen myönnettyltä luvulta tai poistumisluvulta, rangaistusajaksi ei lueta palaamispäivää vankeuslain 3 luvun 7 §:n 2 momentin perusteella. Säännös on johtanut vankien kannalta kohtuuttomaan lopputulokseen silloin, kun myöhästyminen on aiheutunut sellaisesta vangista riippumattomasta syystä, johon hänellä ei ole ollut mahdollisuutta varautua. Eduskunnan oikeusasiamies on esittänyt päätöksissään (3359, 3584 ja 3350/4/09) säännöksen muuttamista siten, että päätöksentekijällä olisi harkintavaltaa rangaistusajaksi lukemisessa.

Vangin ehdonalaista vapauttamista koskevat yleissäännökset ovat rikoslain 2 c luvun 5 §:ssä. Sen mukaan vanki on vapautettava suoritettuaan pykälän mukaan määräytyvän määräosan rangaistuksesta. Säännös ei anna päätöksentekijälle harkintavaltaa asiassa ja vapauttaminen tapahtuu rangaistusajaksi laskennan mukaisena ajankohtana. Ehdonalaista vapauttamista koskeva erillinen päätös on tarpeellinen ainoastaan silloin, kun on kyse ehdonalaisen vapauttamisen lykkäämisestä rikoslain 2 c luvun 9 §:n perusteella taikka ehdonalaiseen vapauteen päästettävän vangin asettamisesta valvontaan.

Kun tuomittu päästetään ehdonalaiseen vapauteen, alkaa koeaika, joka on vapauttamishetkellä jäljellä olevan jäännösrangaistuksen pituinen, mutta kuitenkin enintään kolme

vuotta. Tällaisissa tapauksissa tuomitulta edellytetään vankilassa käyntiä, koska ehdonalaisen vapauttamisen on katsottu vaativan päätöksen tekemistä. Kyseisestä ajankohdasta alkaa myös koeaika, jonka alkamisajankohdasta tuomitun on oltava tietoinen.

Rikosseuraamuslaitos lähettää täytäntöönpanomääräyksen ulosottovirastoon täytäntöönpantavaksi. Jollei tuomittu ota yhteyttä ulosottovirastoon tai hän pakoilee täytäntöönpanoa, hänet on etsintäkuulutettava rangaistuksen täytäntöönpanoa varten. Käytännössä on aiheutunut tilanteita, joissa etsintäkuulutuksen perusteella kiinniotettua tuomitua ei ole pystytty päästämään ehdonalaiseen vapauteen kiinniottopäivänä, vaan vapautuminen on kiinnioton ajankohdasta riippuen voinut lykkääntyä jopa muutamalla päivällä. Eduskunnan oikeusasiamiehen päätöksessä (1138/2/08) ja korkeimman oikeuden antamassa ennakkoratkaisussa (KKO:2008:10) on arvosteltu ehdonalaisen vapauttamisen hallinnollisten muodollisuuksien aiheuttamaa vapauttamisen viivästymistä.

Oikeusministeriössä valmistellaan parhailaan esitystä, jossa vankeusrangaistuksen täytäntöönpanon aloitustoimet siirrettäisiin ulosottoviranomaiselta Rikosseuraamuslaitokselle. Asiaa koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle vuonna 2014. Uudistuksen on tarkoitus tulla voimaan samaan aikaan tässä hallituksen esityksessä ehdotettujen uudistusten kanssa. Muutoksen myötä Rikosseuraamuslaitoksella olisi nykyistä laajempi harkintavalta edellä tarkoitetuissa kiireellisissä vapauttamistilanteissa.

Rangaistusaikalaskelmassa voi olla virheitä erilaisista syistä johtuen. Laskelma voi perustua puutteelliseen selvitykseen, laskelmassa voi olla kirjoitusvirhe tai tietojärjestelmään on tallennettu esimerkiksi väärä päivä, kuukausi tai vuosiluku. Laskelmassa saattaa olla myös selvä laskuvirhe. Virhe voi olla asia-, kirjoitus- tai laskuvirhe. Rikosseuraamuslaitoksen tehtävä on panna täytäntöön tuomioistuimen tuomitsemat rangaistukset siten kuin laissa säädetään. Käytännössä on ongelmallista, jos täytäntöönpanossa ei voida korjata selvää virhettä.

Hallintolain (434/2003) 50 §:n säännös asiavirheen korjaamisesta ei mahdollista

asiavirheen korjaamista asianosaisen vahingoksi ilman hänen suostumustaan. Lisäksi rajanveto asia- ja laskuvirheen välillä on käytännössä vaikeaa. Joissakin tilanteissa tästä voisi aiheutua se, että vanki olisi vapautettava ennen hänen oikeaa vapautumisajankohtaa sen johdosta, että hänen rangaistusaikansa on laskettu väärin.

Vangin sijoittaminen ja siirrot

Avolaitokseen sijoittaminen. Tuomittu voidaan vankeuslain 4 luvun 9 §:n nojalla sijoittaa suoraan avolaitokseen, jos hänen suoritettavaan on enintään yhden vuoden vankeusrangaistus. Vankeuslainsäädännön uudistuksen yhteydessä enimmäispituus laskettiin kahdesta vuodesta yhteen vuoteen, koska rangaistusajan suunnitelman laatimisen todettiin edellyttävän vangin sijoittamista suljettuun vankilaan.

Edellä todetun mukaisesti oikeusministeriössä valmistellaan parhaillaan hallituksen esitystä täytäntöönpanon aloitustoimet siirtämistä ulosottoviranomaisilta Rikosseuraamuslaitokselle. Esityksessä tullaan mahdollistamaan rangaistusajan suunnitelman laatiminen tuomitun olleessa vielä vapaudessa. Tuomittu voitaisiin tällöin sijoittaa suoraan vapaudesta hänelle toiminnoiltaan ja turvallisuustasoltaan soveltuvaan vankilaan. Voimassa oleva vuoden enimmäispituus rajoittaisi tarpeettomasti tuomitun sijoittamisvaihtoehtoja.

Säännökset eivät tällä hetkellä mahdollista toimintatapaa, jossa avolaitokseen vapaudesta sijoitettava vanki voitaisiin määrätä ilmoitautumaan suljettuun vankilaan, josta hänet vasta siirrettäisiin avolaitokseen. Suljetussa vankilassa vangille voitaisiin tehdä muun muassa terveystarkastus. Päihtyneenä vankilaan saapuva tuomittu siirrettäisiin avolaitokseen vasta, kun hän olisi päihitteetön. Tuomitujen sijoittaminen olisi nykyistä joustavampaa ja vähentäisi vankien siirtoja suljetun vankilan ja avolaitoksen välillä.

Erillään asuminen. Vangilla on oikeus vankeuslain 5 luvun 3 §:n nojalla omasta pyynnöstään asua erillään muista vangeista, jos hänellä on perusteltu syy uskoa henkilökohtaisen turvallisuutensa olevan uhattuna tai erillään asumiseen on muu hyväksyttävä syy.

Säännöksessä mainittu hyväksyttävä syy on osoittautunut liian avoimeksi, joten säännöstä on tarvetta rajata tältä osin.

Käytännössä vangin erillään asumisen voi olla hyvinkin pitkä. Vajaa puolet omasta pyynnöstään erillään asuvista on erillään yli puoli vuotta ja osa jopa vuosia. Omasta pyynnöstään erillään asuvat vangit ovat ryhmä, joihin uusintarikollisuuteen vaikuttavien toimintojen kohdentaminen olisi erityisen tärkeää, mutta erillään asuminen estää tai vaikeuttaa niiden järjestämistä. On ongelmallista, ettei laissa ole säännöstä, joka velvoitaisi harkitsemaan erillään asumisen perusteita tietyin väliajoin.

Vangin siirtäminen. Vanki voidaan siirtää suljetusta vankilasta toiseen suljettuun vankilaan tai avolaitoksesta toiseen avolaitokseen (vankeuslain 6 luvun 3 §), jos siirto edistää rangaistusajan suunnitelman toteutumista tai on muutoin perusteltua. Lisäksi edellytyksenä on, että voidaan olettaa vangin sopeutuvan toisen vankilan olosuhteisiin.

Eduskunnan oikeusasiamiehen päätöksessä (62/4/10) kiinnitettiin huomiota siihen, että on epäselvää, edellyttääkö siirto vangin suostumusta. Säännöstä on tarvetta täsmentää tältä osin.

Tällä hetkellä laissa ei ole säännöstä, jonka perusteella vanki voitaisiin siirtää lyhytaikaisesti toiseen vankilaan. Säännöksellä olisi tarvetta esimerkiksi siirrettäessä vanki kotipaikkaansa lähempään olevaan vankilaan tapaamisen järjestämiseksi tai kyseiseen vankilaan sijoitetun vangin tapaamista varten. Eduskunnan oikeusasiamies on esittänyt (3616/4/06 ja 739/4/08) lainsäädännön täydentämistä tältä osin.

Läsnäolo viranomaisessa. Vanki voidaan päästää vankeuslain 6 luvun 5 §:n nojalla vankilan ulkopuolelle viranomaisen luona tapahtuvaa kuulemistä varten ja kuulemisen vaatimaksi ajaksi. Vankeus- ja tutkintavankeuslaissa ei ole asetettu mitään aikarajoja kuulemisen pituudelle. Näissä tapauksissa on yleisimmin kyse siitä, että poliisi kuulustelee vankia uuden rikoksen johdosta ja vanki on tämän ajan sijoitettuna poliisi säilytystiloihin. Vangin olosuhteet poliisin säilytystiloissa ovat yleisesti heikommät kuin vankilassa.

Vankeuden täytäntöönpanon sisältöä koskevat säännökset

Omien vaatteiden käyttö. Vankeuslain 7 luvun 2 §:n mukaan suljetussa vankilassa vangit saavat käyttää omia vaatteitaan. Omien vaatteiden käyttöä voidaan rajoittaa vankilan järjestyksen tai valvonnan taikka työturvallisuuden vaatimasta syystä. Lain esitöissä (HE 263/2004 vp.) todetaan lisäksi, että omien vaatteiden käytön rajoitusperusteet voisivat olla yleisiä eli koko vankilaa tai vankilan osastoa taikka yksittäistä vankia koskevia. Omien vaatteiden käytön rajoitusperusteet ovat varsin yleisluonteiset, minkä vuoksi säännös on aiheuttanut tulkintaongelmia. Tulkintaongelmia on aiheuttanut myös se, että samalla säännöksellä on annettu mahdollisuus sekä omien vaatteiden yleiseen kieltämiseen että yksittäisen vaatekappaleen kieltämiseen. Säännöstä on tarvetta täsmentää.

Tupakointi vankilassa. Tupakkalaissa (693/1976) kielletään tupakointi virastojen ja viranomaisten sekä niihin verrattavien julkisten laitosten yleisölle ja asiakkaille varatuissa sisätiloissa. Tupakkalaissa ei ole nykyisin erityissäännöksiä tupakoinnista vankilassa. Tupakkalain perusteella tupakointi on tällä hetkellä kielletty vankiloiden yleisissä sisätiloissa, mutta vangit voivat tupakoida sellaisiin suljetuissa vankiloissa. Avolaitoksissa vankien asuintilat ovat pääsääntöisesti savuttomia ja vangit tupakoivat ulkona tai erillisissä tupakointitiloissa.

Tupakointi asuinselleissä on ongelmallista useasta eri syystä. Ensinnäkin vankilan työntekijät altistuvat tupakansavulle. Vankiloiden korkean täyttöasteen vuoksi vangit saattavat joutua asumaan sellissä, jossa tupakoidaan. Ongelmallista on myös tupakansavun kulkeutuminen asuinsellistä yleisiin tiloihin. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen päätöksissä terveydentilan heikkeneminen passiiviselle tupakoinnille altistumisen vuoksi on voinut johtaa Euroopan ihmisoikeussopimuksen 3 artiklan loukkaukseen (Koktysh v Ukraine ja Gavrilovici v Moldova). Käytännössä ongelmallista on lisäksi tupakoimattoman vangin sijoittaminen asuinselliin, jossa on aikaisemmin tupakoitu.

Suljetun vankilan kaltaisessa tilassa tulipalot ovat erityisen vaarallisia. Vuonna 2006–

2012 vankiloissa oli 62 sellipalaa. Näistä syistä myös sytytysvälineiden hallussapito on vankilassa ongelmallista.

Osallistumisvelvollisuudesta vapauttaminen. Säännöllisesti vankilan toimintaan osallistuneen vangin osallistumisvelvollisuudesta vapauttamista eli niin sanottua sellilomaa koskevat säännökset (vankeuslain 8 luvun 13 §) ovat aiheuttaneet tulkintaongelmia erityisesti vapauttamisen perusteena olevan osallistumiskuukauden määräytymisessä. Eduskunnan oikeusasiamies on päätöksissään (2566/4/11 ja 1134/4/12) esittänyt harkittavaksi, tulisiko selliloman myöntämisestä ja järjestämisestä säätää nykyistä täsmällisemmin.

Omaisuuksien hallussapito ja omaisuusluettelo. Omaisuuden hallussapitoa koskevassa säännöksessä (9 luvun 1 §) ei ole mainittu kaikkia sellaisia perusteita, jotka ovat käytännössä tarpeellisia hallussapidon epäämässä. Vankilan järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi on erittäin tärkeää, että vangin haltuun annettavien esineiden mukana tai sisällä vankilaan ei kulkeudu kiellettyjä aineita ja esineitä. Laissa ei tällä hetkellä ole säännöstä siitä, että esineen tai aineen hallussapitoa voidaan evätä sillä perustella, että esinettä tai ainetta ei pystytä tarkastamaan. Kyseinen säännös on tällä hetkellä suljettujen vankiloiden järjestyssäännössä.

Eduskunnan oikeusasiamiehen päätöksessä (3412/4/09) katsottiin, että omaisuuden hallussapitoa koskevat säännökset eivät oikeuta vankilaa epäämään esineen hallussapitoa pelkästään sillä perusteella, että vanki käyttää esinettä rikoksen tekemiseen. Tämä on käytännössä aiheuttanut ongelmallisia tilanteita.

Kaikesta suljettuun vankilaan vastaanotetusta ja vangille luovutetusta omaisuudesta on tehtävä merkintä omaisuusluetteloon omaisuuden arvosta riippumatta (9 luvun 2 §). Vähäarvoisen omaisuuden merkitseminen omaisuusluetteloon on huomattavan työlästä ja sitoo huomattavasti henkilöstöresursseja. Lisäksi läsnä olevan todistajan on allekirjoitettava omaisuusluettelo, vaikka vanki itse allekirjoittaisi sen.

Kirjastoon pääsy. Vankeuslain 11 luvun 4 §:n mukaan vangeille on varattava mahdollisuus päästä vankilan kirjastoon, jollei vanki ole sijoitettu varmuusosastolle, suorita yk-

sinäisyysrangaistusta taikka jollei häntä ole pidettävä erillään järjestyksikkömuksen selvittämisen tai 18 luvun 5 §:n perusteella. Muissa vapaa-ajan toiminnoissa vankilalla on mahdollisuus evätä häiritsevää käyttäytymistä vangilta oikeus osallistua tilaisuuteen, mutta vastaavaa säännöstä ei ole kirjastoon pääsyssä.

Yhteydet vankilan ulkopuolelle

Kirjeenvaihto ja puhelu. Vankeuslain 12 luvun 2 §:n kirjeenvaihdon lukemista koskevassa säännös ei ole selkeä siltä osin, voidaan kirjeenvaihdon lukemista koskeva päätös tehdä määräajaksi vai onko jokaisen kirjeen osalta erikseen tehtävä lukemispäätös. Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen päätöksessä (1828/2/08) katsottiin, että muusta kuin kirjekohtaisesta päätöksentekovallasta kirjeiden lukemisessa tulisi säätää laissa.

Nykyisin asianajo- ja lakiasiantoimistoista lähettyihin kirjeisiin ei aina ole merkitty asiamiehen nimeä. Tämä on aiheuttanut vankiloille vaikeuksia sen selvittämisessä, onko kyse edellä mainittua suojaavaa nauttivan asiamiehen lähettämästä kirjeestä. Vankeuslain 12 luvun 4 §:n mukaan vangille asiamieheltä saapunut kirje tai muu postilähetys, jonka kirjeluoresta tai muutoin käy ilmi, että kirjeen lähettäjä on asiamies, saadaan tarkastaa avaamalla vangin läsnä ollessa, jos on syytä epäillä, että kirje sisältää kiellettyjä aineita tai esineitä. Eduskunnan oikeusasiamies on katsonut päätöksissään (1234/4/07 ja 1843/4/07), että asiamiehen lähettämien kirjeiden tarkastamista koskevat säännökset ovat tulkinnanvaraisia ja esittänyt asiamiesten lähettämien kirjeiden tarkastamista koskevien säännösten täsmentämistä. Päätöksissä on pidetty ongelmallisena muun muassa sitä, että periaatteessa voidaan aina eri perusteilla kyseenalaistaa, käykö kirjeluoresta luotettavasti ilmi, että lähettäjä on asiamies.

Vankien lähettämien kirjeiden tarkastaminen edellyttää sitä, että vankila tietää, kuka on kirjeen lähettäjä. Nykyisin asiasta ei ole laissa säännöstä.

Vankeuslaissa ei ole myöskään säännöstä kirjeen lukemisesta ilmoittamisesta eikä niistä perusteista, joilla ilmoittamista voitaisiin

siirtää tilanteessa, jossa kertominen vaarantaisi henkilön turvallisuutta.

Luottamuksellisen viestin salaisuus koskee sekä vastaanottajaa ja lähettäjä. Tämän vuoksi vangille lähetetyn kirjeen lukemisesta tulisi ilmoittaa lähtökohtaisesti myös kirjeen lähettäjä. Samoin vangin lähettämän kirjeen lukemisesta tulisi ilmoittaa myös kirjeen vastaanottajalle. Tämä olisi käytännössä hankalaa. Lisäksi toinen osapuoli ei välttämättä tiedä, että vanki on vankilassa. Vangilla on oikeus pitää tieto salassa. Eduskunnan oikeusasiamies on päätöksissään (1828/2/08, 3349/4/08 ja 2659/4/10) kiinnittänyt asiaan huomiota.

Vankeuslain 12 luvun 7 §:n mukaan puhelun tallentaminen voidaan aloittaa vasta siten, kun puhelua kuunneltaessa käy ilmi, että puhelu todennäköisesti sisältää suunnitelmia tai tietoja tietyistä rikoksista. Tällöin tallentamisen aloittaminen on käytännössä liian myöhäistä. Säännös estää käytännössä puheluiden tallentamisen, jollei vanki ole sijoitettu varmuusosastolle.

Sähköinen viestintä. Sähköisen viestinnän sääntely on tällä hetkellä varsin suppeaa vankeuslaissa. Viestinnästä säädetään vankeuslain 12 luvun 9 §:ssä. Sen mukaan vangille voidaan antaa erityisestä syystä lupa olla yhteydessä vankilan ulkopuolelle sähköistä viestintää, televiestintää tai muuta tämän kaltaista teknistä yhteyttä käyttämällä. Pykälä koskee yhteydenpitoa muun muassa matkapuhelimen ja internetin välityksellä. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, ettei yhteydenpito vaaranna vankilan turvallisuutta. Lain esitöiden (HE 263/2004 vp. s. 179) mukaan säännöstä sovelletaan pääsääntöisesti avolaitoksissa ja erityisellä syyllä tarkoitetaan esimerkiksi asuntoasioiden ja työpaikan järjestämistä vapautumisen lähestyessä.

Tällä hetkellä vangeille on annettu lupa matkapuhelimen käyttöön avolaitoksissa. Avolaitoksissa vangeille on myös yleisesti järjestetty mahdollisuus internetin käyttämiseen tärkeiden asioiden hoitamiseen viranomaisten kanssa.

Vankilan ulkopuolelta lähetetyn sähköpostiviestin toimittamisesta vangille ei ole säännöksiä. Eduskunnan oikeusasiamies kehotti päätöksessään (2335/4/08) harkitsemaan, onko sähköistä yhteydenpitoa koskevia sään-

nöksiä tarpeellista muuttaa siltä osin kuin on kyse vangille lähetetyistä sähköposteista. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen päätöksessä (Helander v. Finland, 10410/10, 13.10.2013) katsottiin, että vankila ei ollut menetellyt virheellisesti, kun se ei ollut toimittanut vangille asiamiehen hänelle lähettämää sähköpostiviestiä.

Voimassa olevan vankeuslain mukaan sähköisen viestinnän valvonnassa noudatetaan soveltuvin osin kirjeenvaihdon ja puheluiden valvontaa vastaavia säännöksiä. Säännökset eivät kuitenkaan ole riittävän täsmällisiä ja kattavia sähköisen viestinnän valvontaan. Sähköisen viestinnän valvonnassa on tärkeää saada hakea viestin lähettämistä ja vastaanottamista koskevat tiedot (lokitiedot) vangin viestintään käyttämästä laitteesta tai vankilan hallinnoimasta viestinnän välittämiseen tarkoitetusta palvelimesta.

Valvottu tapaaminen Voimassa olevassa laissa tapaamiset on jaoteltu valvottuihin, erityisvalvottuihin ja valvomattomiin tapaamisiin. Tällä hetkellä samat tapaamissäännökset koskevat sekä suljettuja vankiloita että avolaitoksia. Avolaitoksissa ei kuitenkaan ole tarvetta samanlaisiin tapaamistiloihin kuin suljetussa vankilassa. Avolaitoksissa ei olekaan erityisvalvottuja tapaamistiloja eikä kaikissa avolaitoksissa ole valvomattomia tapaamistiloja.

Eri tapaamismuotojen valvontatapaa ja niiden olosuhteita koskevat säännökset eivät ole yksiselitteiset. Tapaamisten valvonnasta säädetään vankeuslain 13 luvun 2 §:ssä yleisluonteisesti. Tämän säännöksen mukaan tapaamista on tarpeellisella tavalla valvottava. Tapaamista voidaan valvoa myös videolaitteilla.

Valvotut tapaamiset järjestetään siten, että henkilökunta on paikalla valvomassa tapaamista. Henkilökunta voi tällöin myös kuulla vangin ja tapaajan keskustelua. Eduskunnan oikeusasiamies on päätöksessään (155/2/12) esittänyt sen täsmentämistä, milloin tapaamisessa läsnä oleva vartija voi olla kuuloteäisyysellä tapaajista. Eduskunnan oikeusasiamies on myös päätöksessään (4107/4/09) katsonut, ettei vankeuslain nykyinen 13 luvun 2 §:n säännös videolaitteilla tapahtuvasta valvonnasta mahdollista sellaista videoval-

vontaa, joka tallentaisi vangin ja tapaajan keskustelun. Säännöstä on tarvetta täsmentää.

Suljetuissa vankiloissa ja avolaitoksissa valvotut tapaamiset järjestetään erilaisissa tiloissa. Suljettujen vankiloiden valvottujen tapaamisten tapaamistilassa vangin ja tapaajan välillä on pleksilasi. Vangin ja tapaajan välinen koskettaminen tapaamisen aikana on kiellettyä. Tällä hetkellä asiaa koskeva kieltö on suljettujen vankiloiden järjestyssäännössä.

Valvotun tapaamisen ja erityisvalvotun tapaamisen valvonnan järjestämistä ja valvontatapaa koskevat säännökset ovat aiheuttaneet tulkintaongelmia. Epäselvyyttä on aiheutunut siitä, millaisia rakenteellisia esteitä vangin ja tapaajan välillä voi valvotussa tapaamisessa olla. Vankeuslaissa ei ole nimenomaista säännöstä rakenteellisten esteiden käytöstä valvotuissa tapaamisissa. Rakenteellisista esteistä tapaajan ja vangin välillä on maininta erityisvalvottua tapaamista koskevan säännöksen perusteluissa.

Rikosseuraamuslaitoksen vuonna 2011 vahvistaman vankilasuunnitteluohjeen mukaan erityisvalvotun tapaamisen huoneteila (erityistapaamishuone) on jaettu murron suoja-alalla siten, että väliseinä on hermeettinen. Valvotussa tapaamisessa tapaamistilassa vangin ja tapaajan välissä oleva pöytä on jaettu keskeltä matalalla pleksilasilla, joka on selkeästi matalampi kuin erityisvalvotussa tapaamisessa.

Käytännössä osassa suljetuissa vankiloissa ei valvotun ja erityisvalvotun tapaamistilan välillä ole merkittäviä rakenteellisia eroavaisuuksia. Perusmuotoisessa valvotussa tapaamistilassa vangin ja tapaajan välissä oleva pleksilasi voi ulottua lähes kattoon saakka. Eduskunnan oikeusasiamiehen päätöksissä on katsottu, että tällaisissa olosuhteissa järjestetyt valvotut tapaamisen rinnastuvat erityisvalvotun tapaamisen olosuhteisiin. Oikeusasiamies on katsonut päätöksessään (3870/2/05), että valvotun tapaamisen tapaamistilan korkeat pleksit tapaajan ja vangin välissä eivät vastaa lain ajatusta eritasoisesta valvonnasta valvotun ja erityisvalvotun tapaamisen välillä.

Eduskunnan oikeusasiamiehen valvontakäytännössä on katsottu, että vangin ja tapaajan tapaaminen tulisi järjestää olosuhteissa, joissa heidän välisensä koskettaminen on

mahdollista paitsi silloin, kun koskettamisen kieltämiseen on erityinen syy (2226/4/1997, 781/4/2004 ja 3870/2/05).

Tällä hetkellä vangin ja tapaajan välinen koskettaminen sallitaan vankiloissa varsin laajasti. Avolaitoksissa koskettaminen on sallittua. Suljetuissakin vankiloissa koskettaminen on sallittua valvomattomissa tapaamisissa. Vuonna 2013 valvomattomia tapaamisia myönnettiin 9 789. Osassa suljetuista vankiloista järjestetään myös valvottuja lasten tapaamisia, jossa koskettaminen on sallittu.

Vuonna 2013 myönnettiin suljetuissa vankiloissa 58 169 valvottua tapaamista ja 2 457 erityisvalvottua tapaamista. Jos koskettamisen epäämiseen riittäviä perusteita jouduttaisiin arvioimaan erikseen ennen jokaista noin 60 000 vuosittaista tapaamista, tämä aiheuttaisi erittäin suuren määrän työtä. Vankiloiden nykyisiin tapaamistiloihin jouduttaisiin tekemään merkittäviä rakenteellisia muutoksia ja muuttamaan tapaamisjärjestelyjä.

Tapaamiset ovat yksi tavoista, jota kautta kiellettyjä aineita ja esineitä kulkeutuu vankilaan. Mikäli suljettujen vankiloiden valvottujen tapaamisten olosuhteita muutettaisiin avoimemmaksi, tällä olisi vaikutusta kiellettyjen aineiden kulkeutumiseen vankilaan.

Erityisvalvotun tapaamisen ja tavallisen valvotun tapaamisen välinen rajanveto on aiheuttanut tulkintaongelmia, minkä vuoksi säännösten täsmentäminen on tarpeellista.

Vankeuslaissa ei ole säännöksiä samaan vankilaan sijoitettujen vankien välisestä valvotusta tapaamisesta. Eduskunnan oikeusasiamies on päätöksessään (1304/4/07) pitänyt perusteltuna nimenomaisesti säätää saman vankilan vankien tapaamismahdollisuuksista.

Lapsen tapaaminen. Tällä hetkellä kuudessa suljetussa vankilassa on käytössä vanhempi-lapsi -tapaamistila, jossa järjestetyissä tapaamisissa koskettaminen on sallittua. Laissa ei ole kuitenkaan erikseen säännöksiä tämän kaltaisesta valvotusta tapaamisesta. Säännöksiä on tarvetta täsmentää siten, että vangin ja lapsen välinen koskettaminen esimerkiksi syllissä istuen sallitaan.

Vankiloiden välillä on tällä hetkellä eroja alaikäisten henkilöiden vankilaan päättämisessä noudatetuissa käytännöissä. Tulkinnan-

varaista on, edellyttääkö vankilaan päästäminen huoltajan suostumusta tai saattajaa.

Asiamiehen tapaaminen. Vankeuslaissa ei ole erikseen säännöstä asiamiehen tapaamisesta vaan tapaamiseen sovelletaan yleistä valvomatonta tapaamista koskevaa säännöstä. Asiamiehen tapaamista ja tapaamisen valvontaa koskevaa säännöstä on tarvetta selkeyttää.

Tapaamisen keskeyttäminen ja peruuttaminen. Eduskunnan oikeusasiamies on päätöksessään (3753/4/2006) kiinnittänyt huomiota siihen, että tapaamisen keskeyttämisestä ei ole säännöstä. Tällä hetkellä asiaa koskeva säännös on vankiloiden järjestyssäännöissä. Eduskunnan oikeusasiamies on kiinnittänyt päätöksissään (977/4/2012 ja 3620/2/2009) huomiota myös siihen, että vankeuslaissa ei ole säännöksiä valvomattomien tapaamisten peruuttamisesta.

Tapaamiskielto. Tapaamiskieltoa ei voida määrätä lähimaiselle, muulle läheiselle tai vangin asiamiehelle. Tapaamiskieltoa ei voida määrätä muillekaan tapaajille, vaikka he olisivat esimerkiksi kuljettaneet huumausaineita tai muita kiellettyjä aineita tai esineitä vangille, jos tapaaminen voidaan vankilan järjestystä vaarantamatta järjestää erityisvalvottuna tapaamisena. Tapaamiskielton edellytykset on asetettu sellaiseksi, että niiden määrääminen on käytännössä mahdollista vain erittäin poikkeuksellisissa tapauksissa.

Tapaaminen videoyhteyden välityksellä. Vankeuslaissa ei ole erikseen säännöstä vangin mahdollisuudesta yhteydenpitoon vankilan ulkopuolelle videoyhteyden välityksellä. Videoyhteyden välityksellä tapahtuvalla tapaamisella on merkitystä erityisesti vangin ja hänen ulkomailla asuvien läheistensä välisessä yhteydenpidossa. Tarve videoyhteyden käyttämiseen saattaa syntyä myös siitä, että tapaajalla on pitkä matka vankilaan tai muutoin erityisiä vaikeuksia saapua tapaamiseen.

Kurinpito, valvonta ja tarkastaminen

Yksinäisrangaistus. Vankeuslain 15 luvun 14 §:ssä tarkoitettu yksinäisyysrangaistus on vangille psyykkisesti raskas seuraamus. Yksinäisyysrangaistus kohdistuu usein vankeihin, jotka jo ennestään kärsivät psyykkisistä ongelmista, joita yksinäisyysrangaistus usein

vielä pahentaa. Euroopan neuvoston vankiläsääntöjen mukaan yksinäisyysrangaistus on määrättävä rangaistukseksi vain erikoistapauksissa ja vain määrätyn, mahdollisimman lyhyeksi ajaksi.

Vankeuslainsäädäntöä uudistettaessa vuonna 2006 yksinäisyysrangaistuksen enimmäismäärää laskettiin 20 päivästä 14 päivään. Nykyisin yli kahdeksan vuorokauden yksinäisyysrangaistukset ovat erittäin harvinaisia. Yleisin yksinäisyysrangaistus on kolme vuorokautta. Yksinäisyysrangaistuksen olosuhteet eivät Suomessa ole erityisen ankarat ja vangilla on sen aikana lähtökohtaisesti oikeus esimerkiksi tapaamisiin ja ulkoiluun. Yksinäisyysrangaistuksen 14 vuorokauden enimmäispituus on kuitenkin liian pitkä kansainväliset suositukset huomioon ottaen, joten yksinäisyysrangaistuksen enimmäispituuden lyhentäminen olisi perusteltua.

Henkilöntarkastus. Henkilöntarkastus käsittää sen tutkimisen, mitä vangilla on vaatteissaan ja muuten yllään (vankeuslain 16 luvun 4 §). Vangin suun tutkiminen on henkilönkatsastusta. Vankeuslaissa henkilönkatsastuksen suorittamisen edellytykset on asetettu huomattavasti korkeammalle kuin henkilöntarkastuksen. Henkilönkatsastus voidaan tehdä, jos vankia todennäköisin syin epäillään rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on enemmän kuin kuusi kuukautta vankeutta, tai huumausaineen käyttörikköseen. Vangin suun tarkastamisen katsominen henkilönkatsastukseksi vaikeuttaa vankilan tarkastustoimintaa.

Kuuleminen videoyhteyden välityksellä. Kurinpitörangaistuksen määrääminen käsitellään suullisessa menettelyssä. Tällä hetkellä laissa ei ole säännöstä vangin tai muiden henkilöiden kuulemisesta videoyhteyden välityksellä kurinpitokäsittelyssä. Videoyhteyden käyttämisellä voitaisiin välttää turhilta vankien siirroilta. Tällä tavoin voitaisiin myös monissa tapauksissa nopeuttaa ja tehostaa kurinpitokäsittelyä.

Koiran luovuttaminen toisen viranomaisen käyttöön. Rikosseuraamuslaitoksella on 19 huumausaineiden etsintään koulutettua koiraa. Vankiloiden pitkien välimatkojen ja vankilan erityistarkastuksen edellyttämän koiramäärän vuoksi tarkastuksia ei aina kyetä hoitamaan yksinomaan Rikosseuraamuslai-

toksen omien koirien avulla. Poliisin, Tullin ja rajavartiolaitoksen (PTR-viranomaiset) huumausaineiden etsintään koulutettuja koiria on käytetty vankiloissa tarkastustoiminnassa. Yhteistoiminta on ollut vastavuoroista siten, että Rikosseuraamuslaitoksen koiria on annettu PTR-viranomaisten käyttöön vankilan ulkopuolisissa tarkastustehtävissä.

Rikosseuraamuslaitoksen, poliisin, Tullin ja rajavartiolaitoksen välinen yhteistoiminta huumausaineiden etsintään koulutettujen koirien käyttämisessä on osoittautunut toimivaksi. Se lisää toiminnan joustavuutta ja taloudellisuutta, kun yksittäisten viranomaisten ei toimintansa resursoinnissa ole tarpeen varautua kaikkiin erityistilanteisiin.

Poliisin, Tullin ja rajavartiolaitoksen yhteistoiminnasta annetussa laissa (687/2009, jäljempänä PTR-laki) on virka-avun antamisen lisäksi säännökset välineistön tilapäisestä luovuttamisesta toisen PTR-viranomaisen käyttöön, mutta laki ei koske Rikosseuraamuslaitosta. Rikosseuraamuslaitoksen huumekoirien luovuttamisesta PTR-viranomaisten tai puolustusvoimien käyttöön ei voi perustua myöskään yleisiin virka-avun antamiseen, koska Rikosseuraamuslaitoksella ei ole toimivaltaa huumeiden etsintään vankilan ulkopuolella. Samalla tavoin Tullin ja rajavartiolaitoksen huumekoirien käyttöä vankiloissa ei voida perustella virka-avun antamisella, sillä niillä ei toimivaltaa tarkastusten tekemiseen vankilassa.

Koira ja sen ohjaaja toimivat aina yhdessä, joten koiran luovuttaminen yksinään toisen viranomaisen käyttöön ei ole käytännössä mahdollista. Näissä tilanteissa koiranohjaaja koirineen toimisi toimivaltaisen viranomaisen johdon ja valvonnan alaisena ja ainoastaan avustavissa tehtävissä ilman itsenäistä tarkastustoimivaltaa. On ongelmallista, että koiran luovuttamisesta toisen viranomaisen käyttöön ei ole säännöstä.

Valtion maksuperustelain (150/1992) 4 §:n 1 momentissa on säädetty siitä, että toiselle viranomaiselle tuotettujen palveluiden tulee olla maksullisia, jollei maksuttomuudelle ole perusteltua syytä. Jos muulla laissa olevan valtuutuksen nojalla annetaan valtion maksuperustelaista poikkeavia säännöksiä, niitä noudatetaan valtion maksuperustelain sijasta. PTR-lain 11 §:n mukaan kukin viranomainen

vastaa sille välineistön luovuttamisesta aiheutuvista kustannuksista. Laki ei kuitenkaan koske Rikosseuraamuslaitosta. Tämän vuoksi olisi perusteltua antaa säännös siitä, että kukin viranomainen vastaisi sille avun antamisesta aiheutuvista kustannuksista.

Ilmoitus kirjeen, puhelun tai muun viestin sisällöstä. Tällä hetkellä vankila voi ilmoittaa poliisille, muille esitutkintaviranomaisille ja syyttäjälle tiedon vangin kirjeenvaihdon ja muiden viestien sekä puheluiden sisällöstä, jos se on tarpeen rikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi. Asiasta säädetään vankeuslain 19 luvun 2 §:ssä. Säännöksessä ei ole asetettu rajoituksia siihen mitä tietoja vankila voi antaa edellä mainituille viranomaisille. Poliisilain (872/2011) mukaan poliisin tiedonsaantioikeus on kuitenkin edellä mainittu rajoitetumpi. Poliisilain 4 luvun 2 §:n mukaan poliisilla on oikeus saada viranomaiselta poliisille kuuluvan tehtävän suorittamiseksi tarpeelliset tiedot ja asiakirjat salassapitovelvollisuuden estämättä, jollei sellaisen tiedon antamista poliisille tai tietojen käyttöä todisteena ole laissa nimenomaisesti kielletty tai rajoitettu.

Eduskunnan oikeusasiamiehen päätöksessä (3447/4/2009) kiinnitettiin huomiota, että tiedon antamiseen poliisille liittyy kysymys tietynlaisten tietojen todisteena käyttämisen kieltämisestä tai rajoittamisesta. Säännöksiä, joissa tietojen käyttöä todisteena on rajoitettu tai se on kielletty, ovat esimerkiksi oikeudenkäymiskaaren 17 luvun todistajia koskevat säännökset. Todistamiskiellot ja –rajoitukset ovat poliisilain 4 luvun 2 §:n lisäksi otettu huomioon myös useissa muissa poliisia koskevissa säännöksissä, muun muassa takavarikon sekä telekuuntelun ja teknisen kuuntelun osalta.

Eristämistarkkailu. Vanki voidaan sijoittaa vankeuslain 18 luvun 4 §:n nojalla eristämistarkkailuun, jos on perusteltua syytä epäillä, että hänellä on kehossaan huumausaineita tai muita kiellettyjä aineita tai esineitä. Eristämistarkkailussa vanki sijoitetaan selliin, jossa häntä ja kiellettyjen aineiden poistumista kehosta voidaan tarkkailla ympärivuorokautisesti teknisin apuvälinein tai muulla tavoin.

Aiemmin käytäntönä oli se, että vartija valvoi vankia ollen paikalla jatkuvasti ympärivuorokauden. Henkilökuntaresurssit eivät

anna tällaiseen valvontaan mahdollisuutta, joten tällä hetkellä valvonta toteutetaan kameravalvonnalla valvomosta käsin. Valvomohenkilökunnan muiden työtehtävien johdosta kameravalvonta ei ole niin kattavaa kuin paikalla tapahtuva valvonta. Kamera-valvonnalla ei myöskään pystytä havaitsemaan esimerkiksi sitä, jos vanki piilossa peiton alla pyrkii hävittämään kielletyt aineet.

Rikosseuraamuslaitoksessa otettiin vuonna 2004 käyttöön vangin ylle puettavat niin kutsutut tarkkailuhaalarit. Tarkkailuhaalareiden käytöllä pystytään varmistumaan siitä, että kielletyt aineet poistuvat vangin kehosta valvotusti. Aineiden poistumista pystytään valvomaan tarkasti, koska tarkkailuhaalari on rakenteeltaan sellainen, ettei vanki pysty itse riisumaan sitä päältä. Tarkkailuhaalari ei muuten vaikeuta vangin liikkumista ja toimintaa.

Eduskunnan oikeusasiamies katsoi päätöksessään (2011/2/10), että tarkkailuhaalareiden käytössä on kyse sellaisesta perusoikeuksien rajoituksesta, johon tulisi olla laissa annettu selkeä toimivaltuus. Oikeusasiamies katsoi, ettei voimassa oleva säännös anna hyväksyttävällä tavalla valtuutta haalareiden käyttöön.

Eduskunnan oikeusasiamiehen päätöksen jälkeen Rikosseuraamuslaitos luopui tarkkailuhaalareiden käytöstä maaliskuussa 2013. Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö on esittänyt oikeusministeriölle, että ministeriö kiirehtisi lainvalmistelutoimia. Asiasta on myös tehty lakialoite (LA 10/2013 vp), jonka on allekirjoittanut 105 kansanedustajaa.

Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomiossa (Lindström ja Mässeli v. Finland, 24630/10, 14.1.2014) todetaan, että tarkkailuhaalareiden käyttö eristämistarkkailun yhteydessä voi olla hyväksyttävää vankilan järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi ja vankien terveyden suojelemiseksi. Tuomioistuin totesi, että suhteellisen lyhytaikainen tarkkailuhaalarin käyttö eristämistarkkailussa ei yksinään ylitä Euroopan ihmisoikeussopimuksen 3 artiklan epäinhimillisen ja halventavan kohtelun kiellon soveltamiskynnystä, jos eristämiseksi on vakuuttavat turvallisuusperusteet.

Tarkkailuhaalareiden käyttöä arvioitaessa huomiota on kiinnitettävä eristämistarkkailun olosuhteisiin ja pituuteen. Tuomioistuin totesi, että tarkkailuhaalareiden käyttö voisi kuitenkin johtaa 3 artiklan rikkomiseen, jos vankia ei esimerkiksi pääsisi WC-tiloihin riittävän nopeasti. Tällainen tilanne voisi myös aiheutua silloin, jos vanki joutuisi käyttämään likaisia haalareita ja hänellä ei olisi mahdollisuutta peseytymiseen.

Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen päätöksessä katsottiin, että tarkkailuhaalareiden käytöllä oli loukattu 8 artiklassa turvattua oikeutta yksityiselämän kunnioittamiseen, koska toimenpiteelle ei ollut riittävää perustaa kansallisessa lainsäädännössä. Tapausten ajankohtana vuonna 2004 voimassa olleen rangaistusten täytäntöönpanosta annetun lain (39/1889) eristämistarkkailua koskevissa säännöksissä ei ollut säännöstä eristämistarkkailussa olevan vangin valvontatavasta. Vankeuslaissa todetaan, että eristämistarkkailussa olevaa vankia voidaan ympärivuorokautisesti tarkkailla teknisin apuväline tai muulla tavoin. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisussa pidettiin edellä mainittuun eduskunnan oikeusasiamiehen ratkaisuun viitaten kyseenalaisena antaako vankeuslaki nykyisellään riittävää oikeudellista perustaa tarkkailuhaalareiden käyttämiselle, joten vankeuslain säännöstä tulisi täsmentää.

Tarkkailuhaalarit ovat tehokas väline vangin valvonnassa eristämistarkkailun aikana. Vuonna 2012 tarkkailuhaalareita käytettiin kuudessa suljetussa vankilassa yhteensä 48 kertaa. Huumausaineiden tuontirytyksiä paljastui kymmenen. Asianmukaisesti käytettyinä tarkkailuhaalareita ei voida pitää vangin kannalta epäinhimillisenä tai muutenkaan epäasiallisena kohteluna. Tarkkailuhaalarit mahdollistavat lisäksi muun muassa sen, että vangin eristämistarkkailun olosuhteita voidaan parantaa, koska haltuun annettavien tavaroitten määrää ei ole tarvetta rajoittaa kiellettyjen aineiden piilottamisvaaran takia.

Vankeudesta annetun valtioneuvoston asetuksen 62 §:ssä (509/2006) on säännös eristämistarkkailun kirjaamisesta.

Eristämistarkkailu on lopetettava heti, kun kielletyt aineet ovat poistuneet vangin elimistöstä. Eristämistarkkailu ei saa kuitenkaan kestää yli seitsemää vuorokautta. Jos vangin

kehossa on henkilöntarkastuksessa havaittu kiellettyjä esineitä tai aineita, eristämistarkkailua voidaan jatkaa enintään seitsemällä vuorokaudella. Pisin mahdollinen eristämistarkkailun aika on siten 14 vuorokautta. Vangin olosuhteet eristämistarkkailun aikana ovat rajoitetummat kuin normaalilla asuin-osastolla, joten nykyistä 14 vuorokauden enimmäisaikaa on aiheellista lyhentää.

Ilmoitukset poliisille. Vankeuslain 19 luvun 5 §:n mukaan vankeinhoitoviranomaiset voivat ilmoittaa poliisille muun muassa vangin vapauttamisesta. Vakavan väkivallan uusimista selvittänyt oikeusministeriön työryhmä ehdotti mietinnössään (37/2012), että väkivalta- ja seksuaalirikosten uusijoiden sekä henkirikoksesta tuomittujen vapauttamisesta ilmoitettaisiin aina poliisille. Työryhmän arvioon mukaan ilmoitusvelvollisuus koskisi vuosittain noin 750 vankia. Valvotusta koevapaudesta annetun lain (629/2013) 39 §:ssä on myös säännös siitä, että poliisille on tehtävä ilmoitus vangin sijoittamisesta valvottuun koevapauteen. Ilmoitukset olisivat tarpeen poliisin lakisääteisen tehtävän hoitamiseksi eli yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi.

Henkilötietojen käsittelyä Rikosseuraamuslaitoksessa koskevaa laki ollaan uudistamassa ja asiaa koskeva hallituksen esitys annetaan eduskunnalle vuoden 2014 aikana. Esityksen mukaan Rikosseuraamuslaitos voisi luovuttaa poliisille rikoksen estämiseksi muun muassa täytäntöönpanorekisterin tietoja. Täytäntöönpanorekisteri sisältää täytäntöönpanon aloittamista ja päättymistä koskevat tiedot. Tiedot voitaisiin luovuttaa myös teknisellä käyttöyhteydellä.

Muutoksenhaku

Muutoksenhausta säädetään vankeuslain 20 luvussa. Vankeuslain 20 luvun 9 §:ssä on luettelo niistä päätöksistä, joihin vanki voi hakea muutosta hallinnollisena muutoksenhakuna. Pykälän mukaan muutosta voi hakea esimerkiksi päätöksistä, jotka koskevat täytäntöönpanon lykkäämistä, varmuusosastolle sijoittamista, omaisuuden hallussapitoa, kirjeen tai postilähetyksen pidättämistä, kurinpitörangaistuksia tai valvotun koevapauden peruuttamista. Vankeuslain 20 luvun 1 §:ssä

säädetään valitusoikeudesta käräjäoikeuteen. Käräjäoikeudesta haetaan muutosta vain ehdonalaisen vapauttamisen lykkäämistä koskevista asioista.

Oikaisuvaatimuksia tuli vireille 305 vuonna 2011, 275 vuonna 2012 ja 287 vuonna 2013. Vastaavasti valituksia hallinto-oikeuksiin tehtiin 63 vuonna 2011, 43 vuonna 2012 ja 44 vuonna 2013.

Edellä jaksossa 1 selostettujen valiokuntien kannanottojen perusteella vankeuslain ja tutkintavankeuslain luettelot muutoksenhakukelpoisista päätöksistä ovat ongelmallisia perustuslain 21 §:n oikeusturvavaatimuksen kannalta.

Vankeuslain 20 luvun luettelo muutoksenhakukelpoisista päätöksistä poikkeaa hallinto-oikeuden yleisestä lähtökohdasta, joka ilmenee hallintolainkäyttölain (586/1996) 5 §:stä. Tämän pykälän mukaan muutosta voi hakea viranomaisen antamaan päätökseen, jolla asia on ratkaistu tai jätetty tutkimatta. Monet vankia koskevat hallintopäätökset jäävät vankeuslain luettelon ulkopuolelle. Säännös muutoksenhakukiellosta selventäisi muutoksenhakukelpoisten päätösten rajoja ja vähentäisi lainsäädännön tulkinnanvaraisuutta.

Myös rajanveto tosiasialliseen hallintotoimintaan ja muutoksenhakukelpoisiin hallintopäätöksiin jää voimassa olevissa säännöksissä osittain epäselväksi. Osittain tämä johtuu vankeuslainsäädännössä omaksutusta lähtökohdasta, että toimivaltuuksien käyttöä koskevasta päätösvallasta säädetään täsmällisesti vankeuslaissa.

Monet vankeuslain toimivaltuudet ovat täsmällisestä päätösvallan sääntelystä huolimatta tosiasiallista hallintotoimintaa. Esimerkiksi päätösvalta vankeuslain 16 luvussa säädetyistä tarkastuksista on laissa täsmällisesti säännelty, mutta asiallisesti tarkastuksessa on kyse tosiasiallisesta hallintotoiminnasta. Toiseksi vankeuslainsäädännössä on sellaisia viranomaistoimivaltuuksia, jotka ovat lähtökohtaisesti tosiasiallista julkisen vallan käyttöä, mutta toimenpiteen pitkittyessä voivat muodostua perustaksi hallinnolliselle muutoksenhauille. Perustuslakivaliokunta on katsonut lausunnossaan (PeVL 34/2001 vp.) olevan mahdollista, että esimerkiksi potilaan eristämisen tai sitomisen pitkittyminen

muodostuu hänen oikeuksiaan koskevaksi laillisuuskysymykseksi, jonka hän voi saattaa tuomioistuimen käsiteltäväksi. Vangin sijoittaminen tarkkailuun on tämäntyyppinen toimenpide. Voimassaoleva lainsäädäntö jättää epäselväksi, kuuluvatko tällaiset toimenpiteet hallinnollisen muutoksenhaun piiriin. Nämä vankeuslainsäädännön erityispiirteet tulisi ottaa huomioon muutoksenhakusääntöjä muotoiltaessa.

Voimassa olevan lain säännökset eivät myöskään täysin poista tarvetta suoraan perustuslain 21 §:n nojalla. Muista kuin vankeuslain 20 luvun 9 §:ssä olevaan luetteloon kuuluvista päätöksistä valittaminen voi edelleen tapahtua vain vetoamalla suoraan perustuslakiin, mikä ei ole perusteltua vankien oikeusturvan ennakoitavuuden ja järjestelmän yleisen selkeyden kannalta. Myös vankien yhdenvertaisuuden kannalta on ongelmallista, jos muutoksenhakukelpoisuuden sisällön määrittely jää yksittäisissä tapauksissa hallintotuomioistuimen tehtäväksi. Valitukset suoraan perustuslain nojalla sopivat lisäksi huonosti yhteen oikaisuvaatimusmenettelyn kanssa.

Muutoksenhakua koskevien menettelysääntöjen täsmällisyys kuuluu myös perustuslain 21 §:n oikeusturvavaatimuksen alaan. Siksi muutoksenhakumenettelyä koskevia sääntöjä on tarpeen tarkentaa siten, että muutoksenhakujärjestys on yksiselitteinen.

Vangin hallinnollisen muutoksenhakuoikeuden saattaminen yhteensopivaksi perustuslain ja hallintolainkäyttölain kanssa on tarpeen.

Päätösvalta

Vankeuslaissa päätösvalta on sidottu yleisiin virkanimikeryhmiin. Päätösvaltatase on yleensä asetettu varsin korkealle ja päätösvaltaa käyttävien virkamiesten määrä on monesti siten varsin vähäinen. Säännöksissä on lisäksi annettu varsin vähän mahdollisuuksia toimivallan siirtämiseen toiselle virkamiehelle. Tällä hetkellä esimerkiksi arviointikeskuksen johtaja joutuu itse päättämään kaikkien alueensa vankien rangaistusajan suunnitelmista, sijoittamisista ja toiseen vankilaan siirtämisistä.

Päätösvaltaa koskevat säännökset ovat jäykät ja ne asettavat tällä hetkellä esteitä ja rajoituksia päätöksenteon ja toiminnan tarkoituksenmukaiselle järjestämiselle.

Tutkintavankeja koskevat säännökset

Tutkintavankeuslain sääntely vastaa pääosin vankeuslakia. Tutkintavankeja koskee kuitenkin myös muutamia erityiskysymyksiä.

Tutkintavankeuslaista puuttuvat selkeät säännökset siitä, miten toimitaan, kun tuomioistuin päättää vapauttaa vangitun suoraan oikeuspaikalta. Eduskunnan oikeusasiamies on katsonut (1987/2/06), että vapauttamiseen liittyvä sääntely tulisi saattaa sisällöltään, täsmällisyydeltään ja normihierarkialtaan perustuslain vaatimalle tasolle. Asiassa on ollut epäselvyyksiä siitä, miten tutkintavangin matkakustannusten korvaaminen käräjäpaikalta kotipaikkaansa käytännössä järjestetään ja millä edellytyksillä vanki voidaan kuljettaa vankilaan hakemaan siellä oleva omaisuutensa.

Tutkintavankeuslain säännökset rajoittavat tällä hetkellä tutkintavankien mahdollisuuksia päästä päihdekuntoutukseen. Tutkintavankeuslain mukaan tutkintavangit ja vankeusvangit on pidettävä toisistaan erillään. Tutkintavankeuslain mukaan muutoksenhakutuomioistuimen päätöstä odottava tutkintavanki saadaan tutkintavangin suostumuksella sijoittaa samalla osastolle kuin rangaistusta suorittavat vangit, jollei sijoittaminen vaaranna tutkintavankeuden tarkoitusta. Muiden tutkintavankien kohdalla erillään sijoittamisesta voidaan poiketa, jos tutkintavanki toimintoihin osallistumista varten sitä pyytää taikka jos poikkeaminen on välttämätöntä turvallisuuden tai vankilan järjestyksen ylläpitämiseksi. Tutkintavankeuslaissa ei ole säännöstä tutkintavangin sijoittamisesta päihdeittömälle osastolle (sopimusosasto). Tutkintavankeusaika voi olla pitkä, minkä vuoksi on ongelmallista, jos päihdekuntoutukseen tahtovaa tutkintavankia ei voida sijoittaa sopimusosastolle.

Tutkintavangille ei voida myöntää poistumislupaa muuten kuin virkamiehen saattamana. Tällä hetkellä tutkintavangille voidaan poistumislupa myöntää ainoastaan vakavasti sairaana olevan lähiomaisen tai muun lähei-

sen tapaamista tai hautaan saattamista varten valvonnan alaisena ainoastaan. Tutkintavankeilla voi kuitenkin olla muitakin kiireellisiä ja välttämättömiä asioita, joiden hoitamiseksi olisi perusteltua päästää poistumisluvulle vankilan ulkopuolella asianmukaisesti valvottuna.

Henkilötietojen käsittelyä koskevat säännökset

Henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanosta annetussa laissa (422/2002) ovat säännökset rangaistusten täytäntöönpanon henkilörekistereistä sekä tietojen säilyttämisestä. Vankeuslain säännöksissä on viittauksia edellä mainittuun lakiin. Tällaisia viittauksia on vankeuslain 12 luvun 2 §:n 3 momentissa liittyen kirjeiden ja muiden viestien jäljennösten säilyttämiseen ja hävittämiseen, 13 luvun 2 §:n 2 momentissa liittyen valvonnassa syntyneiden tallenteiden säilyttämisestä ja hävittämisestä, 13 luvun 7 §:ssä tapaamiskieltorekisterin pitämisestä. Vankeuslain 12 luvun 7 §:n 3 momentissa on lisäksi säännös puhelusta tehdyn tallenteen tai taltion hävittämisestä. Tutkintavankeuslain puolella on vastaavat säännökset 8 luvun 2 §:n 3 momentissa, 8 luvun 7 §:n 3 momentissa ja 16 luvun 1 §:n 1 momentin 7 kohdassa.

Henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetussa säännellään mihiin rekisteriin tiedot ja niitä koskevat tallenteet kirjataan ja miten tietoja säilytetään. Vankeuslaissa olevat viittaussäännökset ovat tarpeettomia, ja ne monimutkaistavat säännöksiä. Nyt vankeuslakia muutettaessa esimerkiksi sähköisen viestinnän yhteydenpitoa koskevat säännökset edellyttäisivät vastaavien viittaussäännösten ottamista myös niitä koskeviin pykäliin.

2.2 Muiden Pohjoismaiden lainsäädäntö

Ruotsi

Ruotsissa vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoa säätelee vankeuslaki (fängelslag 610/2010).

Tapaamiset. Tapaamisista ja muusta yhteydenpidosta säädetään vankeuslain 7 luvus-

sa. Luvun 1—3 § säätelevät tapaamisia. Säännösten mukaan vanki saa ottaa vastaan vierailijoita soveltuvissa määrin. Tapaaminen voidaan kieltää, jos tapaaminen valvonnasta huolimatta voisi vaarantaa turvallisuutta, haitata vangin sopeutumista yhteiskuntaan taikka muulla tavoin olla haitaksi vangille tai toiselle henkilölle. Tapaaminen voidaan lain esitöiden (Regeringens proposition 2009/10:135) mukaan kieltää esimerkiksi, jos vierailijaa epäillään rikoksesta, jos hän on huumeidenkäyttäjä taikka jos vierailijalla on yhteyksiä rikollisiin verkostoihin.

Tapaamista voidaan valvoa, jos se on tarpeellista turvallisuussyistä. Valvonta voidaan toteuttaa siten, että henkilökunta valvoo tapaamista. Valvonta voidaan toteuttaa myös siten, että tapaaminen järjestetään huoneessa, joka on varustettu siten, että tapaamistilassa on mahdotonta luovuttaa esineitä vangille. Tällaisella huoneella tarkoitetaan lain esitöiden mukaan esimerkiksi huonetta, jossa vangin ja vierailijan välillä on lasiseinä (lasiseinä tapaaminen). Henkilökunnan valvomassa tapaamisessa voidaan vangin ja vierailijan fyysinen kontakti sallia, mutta tällöin henkilökunnalla on mahdollisuus kuunnella vangin ja vierailijan keskustelua. Lasiseinä tapaamisissa vangin ja vierailijan keskustelumahdollisuudet ovat suojatummalla, kun taas fyysinen kontakti ei ole mahdollista. Lain esitöissä todetaan, että valvontamuodon valinta tulee tehdä tapauskohtaisesti. Lain esitöiden mukaan turvallisuussyistä on myös mahdollista yhdistää molemmat valvontamuodot.

Vankia oikeusasianssa avustavan lakimiehen tapaamista voidaan valvoa ainoastaan oikeusavustajan tai vangin pyynnöstä. Rikosseuraamuslaitoksen keskusviraston (Kriminalvårdstyrelsen) vankiloille laatimien ohjeiden (KVFS 2011:1 Kriminalvårdens föreskrifter och allmänna råd för fängelse) 7 luvun 7 §:n mukaan valvotuissa tapaamisissa on käytettävä valvojan ymmärtämää kieltä, jollei tämä ole valvonnan tarkoitus huomioon ottaen tarpeetonta. Jos valvojan ymmärtämän kielen käyttö ei ole mahdollista, tulee käyttää tulkia. Valvojan ymmärtämän kielen käyttö voi olla tarpeetonta, jos valvonnan tarkoituksena on estää kiellettyjen esineiden luovutus.

Sähköinen viestintä. Sähköisestä viestinnästä säädetään vankeuslain 7 luvun 4 ja 5

§:ssä. Näiden säännösten mukaan vanki saa olla yhteydessä toiseen henkilöön sähköisen viestinnän välityksellä soveltuviin määrin. Säännös koskee kaikkea sähköistä viestintää, jotta sääntely pysyisi riippumattomana alan teknisestä kehityksestä. Sähköisestä viestinnästä annetun lain (Lag om elektronisk kommunikation 389/2003) 16 luvun 19 §:n 2 momentin mukaan sähköisellä viestinnällä tarkoitetaan ääntä, kuvaa, tekstiä, dataa tai muuta tietoa, joka välittyy radion, valon tai erityisesti järjestettyjä johtimia käyttävän sähkömagneettisen värähtelyn avulla. Säännökset mahdollistavat muun muassa sähköpostin käytön ja puhelinsoitot internetin välityksellä. Lain 7 luvun 4 §:n mukaan viestintä voidaan kieltää, jos viestintä vaarantaa turvallisuutta eikä vaaraa voida estää kuuntelun avulla. Viestintä voidaan kieltää myös, jos viestintä voi haitata vangin sopeutumista yhteiskuntaan tai muulla tavoin olla haitaksi vangille tai toiselle henkilölle. Vangin ja toisen henkilön sähköistä viestintää voidaan kuunnella, jos se on tarpeellista turvallisuussyistä. Valvottaville henkilöille tulee kuitenkin etukäteen ilmoittaa valvonnasta. Vangin ja vankia oikeusasiassa avustavan lakimiehen sähköistä viestintää ei saa kuunnella.

Vangin oikeus sähköiseen viestintään on muotoiltu samalla tavalla kuin vangin oikeus tapaamisiin. Vangilla on oikeus molempiin soveltuviin määrin. Tämä viittaa lain esitöiden mukaan viestinnän ja tapaamisten käytännön edellytyksiin. Arvioinnissa otetaan huomioon esimerkiksi laitoksen rutiinit ja viestinnässä tarvittavien laitteiden saatavuus. Vangin oikeutta tapaamisiin ja viestintään arvioitaessa on lain esitöiden mukaan annettava lapselle mahdollisuus ylläpitää yhteyttä vankilassa olevaan vanhempaansa, jos se on lapsen edun mukaista.

Lain 7 luvun 10 §:n mukaan tulee selvittää onko yhteydenpidon toinen osapuoli tuomittu tai epäilty rikoksesta tai rikollisesta toiminnasta, jos tällainen selvitys on tapaamisen tai sähköisen viestinnän sallimisen tai valvonnan tarpeen arvioimiseksi tarpeellista.

Kirjeenvaihto. Vankeuslain 7 luvun 6—9 §:ssä säädetään kirjeenvaihdosta. Vangin ja tämän asianajajan, viranomaisen tai kansainvälisen tahon, jolle Ruotsi on hyväksynyt oikeuden vastaanottaa yksilövalituksia, väliset

kirjeet tulee toimittaa eteenpäin kirjeitä tarkistamatta. Jos on syytä epäillä, että tällaisen lähetyksen lähettäjätiedot ovat valheellisia, lähetyksen lähettäjän selvittämiseksi.

Muissa kuin edellä mainituissa tapauksissa lähetyksen vangilta tai vangille saadaan tarkastaa, jos se on järjestys- tai turvallisuussyistä tarpeen. Tarkastuksen tarkoituksena on selvittää, sisältääkö lähetyksen esineen tai onko kirje osa rikollista tai suunniteltua rikollista tai muuta vastaavaa toimintaa. Tarkastettu lähetyksen tulee luovuttaa vangille viipymättä ja viimeistään vapauttamisen yhteydessä.

Ruotsin vankeuslain 4 luvun 3 §:ssä säädetään tiedotusvälineistä. Säännöksen mukaan vangille on annettava mahdollisuus sopivalla tavalla seurata ulkomaailman tapahtumia. Tiedotusvälineillä tarkoitetaan siten lehtiä, radiota, televisiota sekä sähköisiä tietoverkkoja kuten internet tai kriminaalihuollon intranet. Tiedotusvälineiden tarjonta riippuu lain esitöiden mukaan muun muassa järjestys- ja turvallisuusperusteista ja käytännön tilanteista vankeinhoidossa, kuten esimerkiksi laitoksen rutiineista ja resursseista.

Tupakointi. Ruotsin vankeuslaki ei sisällä säännöksiä tupakoinnista. Vankeusasetuksessa (Fängelseförordning 2010:2010) säädetään, että järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi vankien tulee noudattaa täytäntöpanoa koskevia ehtoja, laitoksen käytäntöjä, henkilökunnan ohjeita ja sellaisia rajoituksia, joissa määrätään, missä tupakointi on sallittua. Rikosseuraamuslaitoksen keskusviraston vankiloille laatimien ohjeiden (KVFS 2011:1 Kriminalvårdens föreskrifter och allmänna råd för fängelse) 1 luvun 25 §:stä käy ilmi, ettei vanki saa tupakoida sisätiloissa. Tupakointi on sallittua ulkona Rikosseuraamuslaitoksen ilmoittamana aikana ja paikassa. Ohjeiden 5 luvun 7 § mukaan vanki ei saa ottaa vastaan tai pitää hallussaan tupakkaa ja tupakointitarvikkeita muutoin kuin sallitun tupakoinnin yhteydessä.

Muutoksenhakuoikeus. Vankeuslain 14 luvussa säädetään muutoksenhausta. Rikosseuraamuslaitoksen päätöksistä saa valittaa yleiseen hallinto-oikeuteen. Ennen valitusta hallinto-oikeuteen valitus tulee käsitellä Kriminaalihuollon aluetoimistossa (regionkontor).

Valitus tulee esittää Rikosseuraamuslaitokselle kolmen viikon kuluessa siitä, kun päätös on annettu muutoksenhakijalle.

Myös valvontalautakunnan päätöksistä valitetaan yleiseen hallinto-oikeuteen. Valvontalautakunta käsittelee asioita, jotka koskevat aloitetun hoitojakson luvan epäämistä, oleskelua niin kutsutussa puolimatrankodissa ja koevapautta.

Tanska

Tanskassa säännökset vankeusrangaistusten täytäntöönpanosta ovat laissa rangaistusten täytäntöönpanosta (Bekendtgørelse af lov om fuldbyrdelse af straf m.v., n.s. Straffuldbyrdelesloven LBK 435/2012).

Tapaamiset. Tapaamisista säädetään rangaistusten täytäntöönpanolain 9 luvun 51–54 §:ssä. Vangilla on oikeus vähintään yhteen viikoittaiseen yhden tunnin mittaiseen vierailuun. Jos mahdollista, vierailun tulisi olla kahden tunnin mittainen. Vankilassa voidaan myöntää vierailuja tätä enemmänkin. Lisäksi vangilla on oikeus tavata asiamiestään rikosasiassa edellä mainituista rajoituksista riippumatta. Asiamiehen vierailut ovat aina valvomattomia. Ulkomaalaisella vangilla on oikeus keskustella kotimaansa diplomaattisen tai konsuliedustuston kanssa.

Vankila voi edellyttää, että vierailijoiden tulee pyytää vankilalta lupa tavata vankia. Lisäksi voidaan edellyttää, että ulkovaatetus ja tapaajan mukanaan tuomat tavarat tarkastetaan.

Oikeusministeriön antamassa tapaamista koskevassa asetuksessa [Bekendtgørelse om adgang til besøg m.v. til indsatte, der udstår fængselsstraf eller forvaring i kriminalforsorgens institutioner (besøgsbekendtgørelsen)] säädetään muun muassa tapaamistiloista, tapaamiskielloista ja tapaamismuodoista. Asetuksen mukaan tapaamistilojen tulee olla viihtyisiä. Jos vankilan olosuhteet mahdollistavat, vierailu voidaan järjestää vangin sellissä tai vankilan yhteisissä tiloissa. Tiettyjen henkilöiden vierailut voidaan kieltää, jos kieltäminen on yksittäistapauksissa perusteltua järjestys- tai turvallisuussyistä. Ennen kuin myönnetään lupa vierailulla suljetussa vankilassa tai tutkintavankilassa olevan vangin luona, vierailijan tiedot tulee tarkistaa ri-

kosrekisteristä. Ennen kuin lupa vierailulla avoimessa vankilassa olevan vangin luona myönnetään, vierailijan tiedot voidaan tarkistaa rikosrekisteristä. Rikosrekisterin tarkistamiseksi tulee saada vierailijan kirjallinen lupa. Jos vierailijan hakemus saada tavata vanki evätään, päätös tulee perustella.

Tapaamista koskevan asetuksen mukaan tapaamisia ei yleensä valvota. Jos järjestys- tai turvallisuussyistä arvioidaan valvonnan olevan tarpeellinen, henkilökunnan tulee valvoa tapaamista. Henkilökunnan valvomille tapaamisille voidaan asettaa ehdoksi, että keskustelu pidetään vankilan henkilökunnan ymmärtämällä kielellä. Olosuhteista riippuen voidaan myös käyttää tulkkia. Lisäksi vankeinhoitoviranomainen voi päättää, että suljetuissa vankiloissa tapaaminen voidaan järjestää lasiseinällä varustetussa tapaamistilassa henkilökunnan valvonnan sijasta. Tapaaminen tulee järjestää lasiseinällä varustetussa tapaamistilassa, jollei lupaa tapaamiselle muuten olisi järjestys- tai turvallisuussyistä mahdollista myöntää. Täytäntöönpanosta annettujen ohjeiden [Vejledning om adgang til besøg m.v. til indsatte, der udstår fængselsstraf eller forvaring i kriminalforsorgens institutioner (besøgsvejledningen)] mukaan lasiseinätapaamiset mahdollistavat tapaamiset, joissa lupaa tapaamiselle ei muutoin myönnettäisi esimerkiksi salakuljetusriskin takia. Ohjeiden mukaan lasiseinätapaamista tulee käyttää lähinnä, kun vierailija on vangin läheinen. Lasiseinätapaaminen mahdollistaa vangin ja vierailijan tapaamisen ilman henkilökunnan läsnäoloa.

Kirjeenvaihto. Kirjeenvaihdosta säädetään rangaistusten täytäntöönpanolain 9 luvun 55 ja 56 §:ssä. Lain mukaan vangilla on oikeus kirjeenvaihtoon. Vankila voi avata ja sulkea vangille saapuneita ja vangilta peräisin olevia kirjeitä. Vangin kirje voidaan jättää avaamatta avolaitoksissa ja suljetuissa vankiloissa, jos se on perusteltua vankilan turvallisuus ja järjestys sekä rikoksen uhri huomioon ottaen. Kirjeiden avaamisen tulee tapahtua vangin läsnä ollessa, jollei kirjettä myös lueta. Kirjeitä voi lukea vangin olematta läsnä, jos se on tarpeen järjestys- tai turvallisuussyistä tai rikoksen uhrin suojelemiseksi. Kun kirje on luettu, laitoksen johtaja tai tämän valtuuttama henkilö voi päättää pidättää kirjeen, jollei

kirjettä järjestys- tai turvallisuussyistä tai rikoksen uhrin suojelemiseksi voida lähettää. Kirje, jota ei lähetetä, tulee palauttaa lähettäjälle. Lähettäjälle tulee ilmoittaa kirjeen lukemisesta ja pidättämisestä. Ilmoitusta kirjeen lukemisesta ja pidättämisestä voidaan lykätä neljällä viikolla, jos pidätyksen tarkoitus vaarantuu ilmoittamisesta.

Lain 56 §:ssä mainitaan ne julkiset viranomaiset, joihin vanki saa olla valvomattomasti yhteydessä. Näitä ovat oikeusministeri, kriminaalihuoltoviranomaisen johtaja, tuomioistuin, syyttäjä, poliisi, eduskunnan oikeusasiamies, eduskunnan jäsenet, Euroopan ihmisoikeustuomioistuin, Eurooppalainen kidutuksen estämiseksi toimiva komitea, YK:n ihmisoikeuskomissio, YK:n kidutuksen vastainen komitea sekä vangin rikosasiassa toimiva asiamies. Sama koskee muitakin lakimiehiä, jotka lain mukaan voivat toimia julkisina puolustajina. Vangin kirjeenvaihtoa koskevan asetuksen mukaan vangin ja edellä mainittujen tahojen välisiä kirjeitä ei saa avata, lukea tai pidättää, mutta ne voidaan salakuljettamisen estämiseksi läpivalaista vankilassa. Jos on perusteltua syytä epäillä, ettei kirje ole peräisin lähettäjänä mainitulta julkiselta viranomaiselta, vankila voi pyytää kyseistä viranomaista selvittämään, onko kirje peräisin kyseiseltä viranomaiselta tai lähettää kirje takaisin ilmoitetulle lähettäjälle selvittääkseen, onko kirje tältä viranomaiselta peräisin.

Puhelinsoitot. Vangin oikeudesta puhelimen käyttöön säädetään edellä mainitun lain 9 luvun 57 §:ssä. Säännöksen mukaan vangilla on oikeus puhelinsoittoihin siinä määrin kuin käytännössä on mahdollista. Oikeus puhelinsoittoihin voidaan evätä, jos se on tarpeen järjestys- tai turvallisuussyistä tai rikoksen uhrin suojelemiseksi. Suljetuissa vankiloissa puheluita nauhoitetaan, kuunnellaan tai salakuunnellaan, jollei tämä ole tarpeetonta ottaen huomion vankilan järjestys ja turvallisuus sekä rikosuhrien suojeleminen. Kuuntelulla tarkoitetaan lain esitöiden (Forslag til Lov om ændring af straffuldbyrdesloven og retsafgiftsloven 2011/1 LSF 9) mukaan, että samassa tilassa oleva henkilökunta kuulee, mitä vanki sanoo, muttei mitä keskustelun toinen osapuoli sanoo. Salakuuntelulla tarkoitetaan, että vangin ja puhelun toisen

osapuolen keskustelua kuunnellaan kokonaisuudessaan teknisen välineen avulla. Puhelinkeskustelun kuuntelusta tai nauhoittamisesta tulee ilmoittaa keskustelun osapuolille. Vangin puhelinkeskusteluja tämän asiamiehen ja muiden 56 §:ssä mainittujen tahojen kanssa ei saa kuunnella tai nauhoittaa.

Vangin oikeutta puhelinsoittoihin koskevan asetuksen (BEK nr 290 af 26/03/2012) mukaan vanki vastaa itse puhelinsoitoista johtuvista kustannuksista. Avoimiin vankiloihin sijoitetuilla vangeilla on mahdollisuus käyttää kolikko- tai korttipuhelimia. Vankien voidaan myös sallia asentavan omalla kustannuksella puhelimen omaan selliinsä. Lisäksi vanki voi vuokrata kiinteästi asennetun matkapuhelimen käytettäväksi omassa sellissä. Vangin tulee käyttää omaa simkorttiaan tai maksukorttiaan matkapuhelimesta.

Asetuksen 12—16 § mukaan suljettujen vankiloiden osastoilla, joissa vangeilla on oikeus olla yhdessä vankiyhteisössä (avoimilla osastoilla, afsoningsafdelinger med almindeligt fællesskab), vangeille voidaan myöntää oikeus puhelinsoittoihin siten, että vanki saa yleisen luvan soittaa kymmenelle vankilan hyväksymälle henkilölle. Luvan edellytyksenä on, että vangille ja puhelinsoiton toiselle osapuolelle on kirjallisesti ilmoitettu puheluiden valvonnasta, että puhelinsoiton toiselta osapuolelta on saatu suostumus tämän tietojen tarkistamiseksi rikosrekisteristä ja että nämä tiedot on tarkistettu. Lisäksi voidaan edellyttää, että puhelinkeskustelut pidetään vankilan henkilökunnan ymmärtämällä kielellä. Tarvittaessa voidaan käyttää tulkkia. Puheluita nauhoitetaan myöhempää kontrollia varten. Lisäksi vankila voi tarkistaa muita puheluita järjestys- tai turvallisuussyistä tai rikoksen uhrin suojelemiseksi. Vangin käyttämän puhelimen läheisyydessä on oltava ilmoitus, että kyseisestä puhelimesta soitetut puhelut tallennetaan ja voidaan tarkastaa.

Sähköisestä viestinnästä ei säädetä Tanskan rangaistusten täytäntöönpanoa koskevassa laissa. Lain 36 § 4 kohdan mukaan vangilla ei ole oikeutta ottaa mukaan tai pitää hallussaan matkapuhelinta tai vastaavia kommunikatiovälineitä laitoksessa, jollei tämä ole järjestys- ja turvallisuussyistä hyväksyttävää. Vangin esineiden hallussapito-oikeutta kos-

kevan asetuksen (Bekendtgørelse om indsat-tes adgang til at medtage, besidde og råde over egne genstande m.v. og penge i kriminalforsorgens institutioner) 2 § 1 momen-tin mukaan vangilla ei ole oikeutta pitää hal-lussaan matkapuhelinta, tietokonetta, telefak-sia eikä modeemia. Asetuksen 2 §:n 3 mo-mentin mukaan avovankilan johtaja tai tämän valtuuttama henkilö voi yksittäistapauksessa myöntää vangille luvan pitää tietokonetta omassa sellissään koulutukseen tai työnte-koon liittyvistä syistä. Rikosseuraamuslaitok-sen keskusvirasto (Direktoratet for Kriminal-forsorgen) voi erityisissä tapauksissa, myön-tää vangille oikeuden pitää tietokonetta sulje-tussa vankilassa ja tutkintavankilassa, jos se on järjestys ja turvallisuus huomioon ottaen mahdollista.

Tupakointi. Tanskan rangaistusten täytän-töönpanoa koskevassa laissa ei säädetä tupa-koinnista vankilassa. Tupakointiin sovelle-taan lakia savuttomista ympäristöistä eli tupakointilakia (Lov om røgfri miljøer, nr 512 af 06/06/2007). Laki kieltää tupakoinnin muun muassa yleisissä sisätiloissa. Tiloihin, joissa tupakointi on kielletty, lasketaan van-kilan yleiset tilat. Lain 14 § mukaan vanki saa päättää, saako hänen sellissään tupakoi-da. Tupakointi voidaan kieltää sellissä henki-lökunnan läsnäollessa. Oikeusministeriö on antanut asetuksen vangin oikeudesta tupa-koida omassa sellissään ja tapaamistilassa ja tupakoinnin rajoittamisesta (Bekendtgørelse om begrænsning af indsat-tes ret til at ryge i eget opholdsrum og besøgsrum, nr 904 af 04/09/2012). Asetuksen mukaan sellissä saa tupakoida oven ollessa suljettuna, jollei toisin määrätä. Vankilan johtaja voi määrätä ta-paamistilat savuttomiksi. Vankilassa tulee ol-la vähintään yksi savuton tapaamistila. Jos vankilan henkilökunta on läsnä tapaamisti-lassa, siellä ei saa tupakoida.

Muutoksenhaku. Muutoksenhausta sääde-tään rangaistusten täytäntöönpanoa koskevan lain 22 luvussa. Muutoksenhaku on jaettu hallinnolliseen muutoksenhakuun ja muutok-senhakuun tuomioistuimessa. Lain 111 § mukaan rangaistusten täytäntöönpanosta an-netun lain nojalla tehtyihin paikallisten van-keinhoitoviranomaisten, poliisin tai ulosotto-viranomaisen päätöksiin voidaan hakea muu-tosta oikeusministeriöltä. Muutosta tulee ha-

kea kahden kuukauden sisällä siitä, kun tuo-mittu sai päätöksen. Oikeusministeriö voi tie-tyissä tilanteissa pidentää muutoksenhakuai-kaa.

Lopullisiin hallinnollisiin päätöksiin voi-daan hakea muutosta tuomioistuimelta neljän viikon sisällä siitä, kun tuomittu on saanut päätöksestä tiedon. Tuomioistuimelta voi ha-kea muutosta asioissa, jotka koskevat ran-gaistusajan laskemista, tiettyjä kirjeiden pi-dättämisestä koskevia päätöksiä, päätöstä si-joittamisesta rangaistusselliin yli seitsemäksi päiväksi kurinpitörangaistuksena, tiettyjä päätöksiä esineiden tai rahan takavarikosta, tiettyjä päätöksiä työkorvauksen kuittaukses-ta, päätöksiä koevapauden epäämisestä, kun kaksi kolmasosaa määräaikaisesta rangais-tuksesta tai 14 vuotta elinkautisesta rangais-tuksesta on suoritettu, tiettyjä päätöksiä koe-vapauteen päästetyn määräämisestä suoritta-maan jäännösrangaistustaan sekä tiettyjä pää-töksiä korvauksesta aiheettomista toimenpi-teistä rangaistusaikana. Käräjäoikeuden (by-ret) päätöksestä voi valittaa hovioikeuteen (landsret). Hovioikeuden päätöksistä ei voi valittaa.

Norja

Norjassa vankeusrangaistusten täytäntöön-panosta, tutkintavankeudesta, rikosoikeudel-lisista erityisseuraamuksista ja yhdyskunta-palvelusta säädetään laissa rangaistusten täy-täntöönpanosta [(Lov om gjennomføring av straff mv. (straffegjennomføringsloven) 2001-05-18 nr 21)]. Samaan lakiin sisältyy myös vankeinhoidon hallintoa ja viranomais-ten toimivaltaa koskevia säännöksiä.

Yhteydenpito vankilan ulkopuolelle. Ran-gaistusten täytäntöönpanosta annetun lain 3 luvussa säädetään vankeusrangaistuksesta, tutkintavankeudesta ja rikosoikeudellisista erityisseuraamuksista. Kirjeenvaihtoa, ta-paamisia ja puheluita koskevat säännökset ovat suurelta osin samankaltaiset samoin kuin myös perusteet, joilla oikeus yhteyden-pitoon voidaan evätä.

Vangilla on lain mukaan oikeus lähettää ja vastaanottaa postia, tavata vieraita ja vas-taanottaa sekä soittaa puheluita edellyttäen, etteivät laissa kyseisen oikeuden epäämiselle asetetut perusteet täyty.

Yhteydenpitoa koskevissa säännöksissä eri turvallisuustasoon kuuluvien laitosten välillä on eroja. Yhteydenpitoa koskevat säännökset eroavat toisistaan korkean ja matalan turvallisuustason laitoksissa. Myös vangin yhteydenpitoa voidaan valvoa eri perustein vankilan turvallisuustasosta riippuen. Korkean turvallisuustason vankiloilla tarkoitetaan suljettuja vankiloita ja matalan turvallisuustason vankiloilla avovankiloita. Korkean turvallisuustason laitoksiin voidaan perustaa erityisen korkean turvallisuustason osastoja.

Kirjeenvaihto. Rangaistusten täytäntöönpanosta annetun lain 3 luvun 30 §:ssä säädetään postilähetyksistä. Matalan turvallisuustason osastoilla olevien vankien kirjeitä ei pääsääntöisesti tarkasteta. Kirjeitä voidaan tarkastaa, jos se on turvallisuussyistä perusteltua. Tällä tarkoitetaan lain soveltamisesta annettujen ohjeiden (Retningslinjer til lov om gjennomføring av straff mv (straffegjennomføringsloven) og til forskrift til loven) mukaan tilanteita, jossa on syytä epäillä, että kirjeenvaihdon kautta pyritään salakuljettaamaan huumeita vankilaan.

Erityisen korkean turvallisuustason osastoille sijoitetuille vangeille saapuvat ja heiltä peräisin olevat kirjeet tarkastetaan aina. Myös korkean turvallisuustason vankiloiden osastoilla kirjeet tarkastetaan pääsääntöisesti. Edellä mainittujen lain soveltamisesta annettujen ohjeiden mukaan korkean turvallisuustason vankiloiden vankien kirjeiden tarkastaminen ei edellytä yksittäistapauksellisia perusteita. Valvonnasta voidaan poiketa, jollei ole syytä epäillä vankia tai kirjeenvaihdon toista osapuolta sääntöjen vastaisesta toiminnasta eivätkä olosuhteet vankilassa edellytä valvontaa.

Kirjeiden tarkastuksella tarkoitetaan kirjeiden avaamista ja lukemista ennen lähettämistä vastaanottajalle tai toimittamista vangille. Erityisen korkean turvallisuustason osastoilla vanki voidaan velvoittaa käyttämään henkilökunnan ymmärtämää kieltä viestinnässä. Vankeinhoitoviranomainen voi kieltäytyä lähettämästä tai toimittamasta postilähetystä vangilta tai vangille, jos lähetys sisältää tietoa rikoksen suunnittelusta tai suorittamisesta, rangaistuksen täytäntöönpanon välttelmisestä (unndragelse av gjennomføringen) tai turvallisuutta ja järjestyttä häiritsevää tietoa.

Vangin ja tämän lakimiehen, julkisen viranomaisen, diplomaattisen ja konsulaatin edustajan välistä kirjeenvaihtoa ei saa lukea. Kirjeitä voidaan avata sen tarkastamiseksi, etteivät kirjeet sisällä kiellettyjä esineitä. Kirje voidaan avata myös sen varmistamiseksi, että kirjeiden lähettäjä on sama kuin kuoreen on merkitty. Vangin on oltava läsnä, kun kirjeitä avataan.

Sähköinen viestintä. Postilähetyksiä koskevassa pykälässä säädetään myös sähköisestä viestinnästä. Säännöksen mukaan vankeinhoitoviranomainen voi antaa vangille luvan käyttää sähköistä viestintää tekstin, äänen tai kuvan välityksellä, jos turvallisuus- tai resurssisyistä ei muuta johdu. Sähköiseen viestintään sovelletaan kirjeenvaihtoa koskevia säännöksiä. Sähköisestä viestinnästä säädetään edelleen rangaistusten täytäntöönpanoa koskevassa asetuksessa (Forskrift til lov om straffegjennomføring 2002-02-22-183). Asetuksen 3 luvun 27 §:n mukaan vangille voidaan poikkeuksellisesti antaa lupa käyttää ja pitää hallussaan (disponere) tietokonetta ja muita sähköisiä laitteita yhteydenpidossa vankilan ulkopuolella olevien henkilöiden kanssa, jos vankila pystyy valvomaan tällaisia lähetyksiä kirjeiden valvontaa koskevien säännösten mukaisesti ja valvonta voidaan suorittaa ilman ylimääräisiä kustannuksia. Vankilan henkilökunnan tulee pystyä valvomaan kaikkia laitteita. Lähetyksiä tulee pystyä valvomaan siten, että ne luetaan, niitä kuunnellaan tai ne nähdään kokonaisuudessaan ennen niiden lähettämistä vankilasta tai ennen kuin vanki vastaanottaa ne. Myös vangin jo vastaanottamat lähetykset voidaan tarkastaa.

Vangin ja tämän asiamiehen, diplomaattisen edustajan ja muiden erikseen määritettyjen henkilöiden välistä sähköisen viestinnän sisältöä ei saa lukea eikä kuunnella. Lähetyksen lähettäjä tai vastaanottaja tulee kuitenkin voida tarkastaa. Rangaistusten täytäntöönpanoa koskevan lain ohjeiden mukaan tietokoneita ja muita vastaavia laitteita tulee pääsääntöisesti käyttää vankilan koulutus- tai vapaan ajan toiminnoissa.

Tapaamiset. Lain 3 luvun 31 §:ssä säädetään tapaamisista. Erityisen korkean turvallisuustason osastoilla vankeinhoitoviranomainen valvoo tapaamisia aina. Korkean turval-

lisuustason vankiloissa tapaamisia lähtökohdaisesti valvotaan.

Matalamman turvallisuustason vankiloissa sekä siirtymävaiheen asunnoissa tapaamiset ovat pääsääntöisesti valvomattomia. Tapaamisia voidaan valvoa, jos turvallisuussyyt vaativat. Valvonta ei lain ohjeiden mukaan edellytä konkreettista epäilyä vankia tai vierailijaa kohtaan vaan myös yleiset olosuhteet voivat oikeuttaa valvonnan. Esimerkiksi pistokokeita voidaan suorittaa. Tapaamista voidaan valvoa valvomalla vankia tapaamisen aikana, kuuntelemalla keskustelua, käyttämällä lasiseinällä varustettua tapaamistilaa tai kieltämällä fyysinen kontakti vangin ja vierailijan välillä. Puhetta voidaan kuunnella, jos se on turvallisuussyistä tarpeen. Vanki ja vierailija voidaan myös velvoittaa käyttämään henkilökunnan ymmärtämää kieltä. Useampaa valvontakeinoa voidaan käyttää samaan aikaan, jos se on tarpeen.

Vangin ja asiamiehen tai viranomaisen tapaamista ei saa valvoa kuuntelemalla keskustelua. Nämä henkilöt voidaan tarkastaa teknisen välineen tai koiran avulla vain erityisen korkean turvallisuustason osastoilla. Tapaamisten valvonnan tulee olla järkevissä suhteissa muuhun vankiin kohdistuvaan valvontaan.

Vankeinhoitoviranomainen voi kieltää tapaamisen, jos on syytä epäillä, että tapaamista käytetään rikoksen suunnittelemiseen tai tekemiseen, rangaistuksen täytäntöönpanon välttelemiseen tai jos tapaaminen vaarantaa turvallisuutta ja järjestystä. Jos tapaaminen on erityisen tärkeä vangille ja valvonnan voidaan katsoa olevan riittävä edellä mainittujen väärinkäytösten estämiseksi, tapaaminen tulee järjestää valvottuna. Vangin ja tämä asiamiehen, viranomaisen, diplomaattisen tai konsulaatin edustajan välistä keskustelua ei saa kuunnella.

Tapaamiset pidetään tapaamista varten varatuissa tiloissa. Vankilan tulee järjestää puitteet niin, että lasten tapaamisia voidaan järjestää hienotunteisesti. Tapaaminen voidaan keskeyttää, jos tapaamista koskevia sääntöjä rikotaan.

Erityisen korkean turvallisuustason osastolla sijoitettua vankia tapaamaan tuleva asiamies, viranomainen, diplomaattinen tai konsulaatin edustaja voidaan tarkastaa ennen ta-

paamista. Jos vierailija ei suostu tarkastukseen, tapaaminen tulee kieltää. Jos tarkastuksessa vierailijalta löydetään kiellettyjä esineitä, tapaamista ei tule evätä, mutta se tulee toteuttaa lasiseinällä varustetussa tapaamistilassa tai tarkkailemalla tapaamista. Keskusteluja ei kuitenkaan saa kuunnella. Asiamiehen ja viranomaisen, diplomaattisen tai konsulaatin edustajan vierailuja muilla osastoilla ei saa valvoa.

Puhelimenkäyttö. Lain 3 luvun 32 §:ssä säädetään puhelusta. Vankeinhoitoviranomaisen tulee valvoa erityisen korkean turvallisuustason osastoille saapuvia ja sieltä soitettavia puheluita. Korkean turvallisuustason vankiloiden puheluita tulee pääsääntöisesti valvoa, mutta valvonnasta voidaan poiketa, jos turvallisuussyistä ei muuta johdu. Rangaistusten täytäntöönpanoa koskevan lain soveltamisesta annettujen ohjeiden mukaan valvonta ei edellytä konkreettisia perusteita yksittäistapauksissa.

Matalamman turvallisuustason vankiloiden sekä siirtymävaiheen asumisen puhelinkeskusteluja ei pääsääntöisesti valvota. Valvontaa voidaan suorittaa, jos se on tarpeellista turvallisuussyistä. Valvonta ei kuitenkaan edellytä yksittäiseen vankiin kohdistuvaa epäilyä, vaan myös vankilan olosuhteet voivat myös oikeuttaa valvonnan, mukaan lukien pistokokeet. Vankilan olosuhteet oikeuttavat valvontaan esimerkiksi tilanteissa, jossa vankilassa on löydetty huumeita.

Puhelimen käytön valvonta voidaan toteuttaa puhelua kuuntelemalla. Keskustelun osapuolille tulee etukäteen ilmoittaa kuuntelusta. Osapuolet voidaan velvoittaa käyttämään henkilökunnan ymmärtämää kieltä. Keskustelun toisen osapuolen henkilöllisyys voidaan tarkastaa.

Vankeinhoitoviranomainen voi evätä vangin oikeuden soittaa puheluita, jos on syytä epäillä, että puhelua käytetään rikoksen suunnitteluun tai tekemiseen, rangaistuksen täytäntöönpanon välttelemiseen tai, jos puhelu häiritsee turvallisuutta ja järjestystä.

Jos puhelu on erityisen tärkeä vangille ja valvonnan voidaan katsoa olevan riittävä edellä mainittujen väärinkäytösten estämiseksi, puhelua tulee ensisijaisesti valvoa eikä tule evätä. Puheluita voidaan nauhoittaa, jos on ilmeistä, että vanki suunnittelee rangaist-

tuksen välittelemistä. Puhelun osapuolille tulee ilmoittaa puhelun nauhoittamisesta. Lakimiehen ja julkisen viranomaisen, diplomaattisen tai konsulaatin edustajan sekä vangin välisiä puhelujen toisen osapuolen henkilöllisyys voidaan tarkistaa etukäteen. Näitä puheluita ei voi kuunnella tai nauhoittaa.

Matkapuhelimien käyttö on kiellettyä sekä korkeamman että alemman turvallisuustason vankiloissa. Tämä johtuu siitä, ettei matkapuhelimien käyttöä ole mahdollista valvoa. Siirtymävaiheen asunnoissa vangeilla on oikeus käyttää matkapuhelimia.

Tupakointi. Norjan rangaistuksen täytäntöönpanoa koskevassa laissa ei säädetä tupakoinnista vankilassa. Laissa tupakan haitoista 12 § [(Lov om vern mot tobakksskader (tobakksskadeloven) 1973-03-09 nr 14] kielletään tupakanpolttu yleisissä tiloissa. Kielto ei koske sellaisten laitosten huoneita, joissa asuu ihmisiä, kuten vankien sellejä. Tupakanpolttu on siten sallittua vankien selleissä, muttei vankilan yleisissä tiloissa. Hallituksen ehdotus lain kokonaisuudistuksesta on hyväksytty toukokuussa 2013. Tupakanpolttua yleisissä tiloissa ja laitoksissa koskevat säännökset pysyvät uudistuksessa pääosin nykyisenlaisina. Niitä koskeva lainmuutos tulee voimaan kesällä 2014.

Muutoksenhakuoikeus. Rangaistusten täytäntöönpanoa koskevan lain 2 luvun 7 §:ssä säädetään prosessuaalisista säännöistä. Norjassa vankien hallinnolliseen muutoksenhaakuun sovelletaan yleisen hallintolain [(Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker 1967-02-10 (forvaltningslov)] säännöksiä joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta. Vankeinhoitoviranomaisten päätöksiin saattaa ehdonalaisen vapauden tai yhdyskuntaseuraamuksen ehtojen rikkomista koskeva asia tuomioistuimen käsiteltäväksi ei sovelleta hallintolakia.

Norjan hallintolain nojalla voi hakea muutosta yksittäistapauksessa tehdystä päätöksestä. Muutoksenhaku on hallinnon sisäistä, eikä erillisiä hallintotuomioistuimia ole. Viranomaisen päätöksestä valitetaan ylemmälle viranomaiselle

Hallintolain 28 § mukaan asianosainen tai muu henkilö, jolla on oikeudellinen muutoksenhakuintressi, voi valittaa hallintopäätöksestä (enkeltvedtak) siihen hallintoelimeen

(muutoksenhakuelin), joka on päätöksen tehnyt hallintoelintä ylemmällä tasolla. Ylemmän viranomaisen valitusasiassa antamasta päätöksestä ei pääsääntöisesti voi valittaa. Rangaistusten täytäntöönpanoa koskevan lain mukaisten asioiden valitusajaksi on seitsemän päivää. Hallintolaissa yleinen valitusajaksi on kolme viikkoa. Rikkomuksia koskevissa asioissa valitusajaksi on 48 tuntia.

Valitusajaksi alkaa siitä, kun tuomittu tai vanki on saanut päätöksen. Jos tuomittu tai vanki vaatii saada jälkikäteen perustelun päätökselle, valitusajaksi keskeytyy. Uusi valitusajaksi alkaa, kun tuomittu tai vanki on saanut päätöksen perustelut.

Jos valitus esitetään valitusajan umpeuduttua, se voidaan kuitenkin tietyin edellytyksin käsitellä. Edellytyksenä on, että asianosainen tai tämän edustaja osoittaa, ettei myöhästyminen johtunut asianosaisesta tai jos valituksen käsitteleminen on erityisesti syistä kohtuullista. Jos valitusajan umpeutumisesta on kulunut yksi vuosi, valitusta ei enää voida käsitellä. Pyyntö käsitellä valitus valitusajan umpeuduttua osoitetaan päätöksen tehneelle vankeinhoitoviranomaiselle. Viranomaisen päättää, tulisiko valitus ottaa käsiteltäväksi. Tästä päätöksestä voi valittaa.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Edellä on kuvattu vankeuslainsäädännön käytännön soveltamisessa esiin tulleita muutostarpeita. Tämän esityksen tavoitteena on täsmentää sääntelyä. Esityksen tavoitteena on myös toiminnan tehostaminen menettelyitä yksinkertaistamalla ja tarpeettomia työvaiheita vähentämällä.

3.1 Muutoksenhaun sääntelyn vaihtoehdot

Vangin muutoksenhakua koskevat säännökset uudistettaisiin kokonaisuudessaan.

Esityksen tavoitteena on turvata vangin ja tutkintavangin muutoksenhakuoikeus hallinnollisiin ratkaisuihin perustuslain 21 §:n edellyttämällä tavalla. Ehdotetut säännökset täsmentäisivät lain tasolla, mitkä vankeinhoitoviranomaisen ratkaisut koskevat perustus-

lain 21 §:n tarkoittamalla tavalla vangin oikeuksia tai velvollisuuksia.

Tavoitteena on myös, että vangin muutoksenhakuoikeus vastaisi laajuudeltaan erityisesti yleistä hallinto-oikeudessa omaksuttua erottelua tosiasialliseen hallintotoimintaan ja muutoksenhakukelpoiseihin päätöksiin.

Vaihtoehtoisia tapoja vankien ja tutkintavankien muutoksenhaun sääntelyyn on kolme.

Ensimmäinen vaihtoehto olisi säätää laissa muutoksenhakukelpoisista päätöksistä sekä muutoksenhakukiellon alaisista päätöksistä. Kattava luettelo muutoksenhakukelpoisista päätöksistä selventäisi erottelua tosiasialliseen hallintotoimintaan ja muutoksenhakukelpoiseihin hallintopäätöksiin. Näin muutoksenhakuoikeuden sisällöstä tulisi ennakoitavaa niin vankien, vankeinhoitoviranomaisten kuin tuomioistuintenkin kannalta. Tämä vaihtoehto vähentäisi myös järjestelmän tulkinnanvaraisuutta siten, ettei valittajan pääsääntöisesti tarvitsisi vedota suoraan perustuslain säännöksiin muutoksenhakuoikeutensa toteuttamiseksi. Kun erikseen säädettäisiin vielä luettelo muutoksenhakukiellon alaisista päätöksistä, suoraan perustuslain nojalla tapahtuva muutoksenhaku - käytännössä valitus hallinto-oikeuteen - rajoittuisi mahdollisiin yksittäisiin tulkinnanvaraisiin kysymyksiin.

Säännökset muutoksenhakukiellosta noudattaisivat perustuslakivaliokunnan edellä mainitussa lausunnossaan esittämää vaatimusta, jonka mukaan muutoksenhakukielto ei saisi seurata ainoastaan välillisesti lainsäädännön epäselvyydestä. Säännöstä muutoksenhakukiellon alaisista päätöksistä voidaankin pitää välttämättömänä, etteivät muutoksenhaun rajat jää epäselviksi.

Toinen vaihtoehto olisi säätää muutoksenhakukelpoisista päätöksistä pelkästään viittauksella hallintolainkäyttölain 5 §:n yleissäännöksen valituskelpoisista hallintopäätöksistä sekä täsmällinen luettelo muutoksenhakukiellossa olevista päätöksistä. Malli vastaisi perustuslakivaliokunnan lausunnossaan esittämää. Muutoksenhakukieltojen osalta malli vastaisi myös ensimmäistä vaihtoehtoa.

Vaihtoehdon hyvänä puolena olisi, että muutoksenhaussa voitaisiin noudattaa hallin-

to-oikeudessa syntyneitä periaatteita tosiasiallisen hallintotoiminnan ja muutoksenhakukelpoisten päätösten erosta.

Vankeuslain säännökset eroavat kuitenkin monin osin perinteisestä hallinto-oikeuden tehtäväkentästä, mikä saattaisi varsinkin alkuvaiheessa aiheuttaa ongelmia muutoksenhakukelpoisten päätösten rajaamisessa. Vankilan kaltaisessa suljetussa ympäristössä tällainen epäselvyys olisi ongelmallista vankien ja tutkintavankien oikeusturvan kannalta.

Tämä malli olisi myös ongelmallinen oikaisuvaatimusmenettelyssä, jossa edellytetään, että päätöksen tehnyt virkamies antaa vangille tai tutkintavangille oikaisuvaatimusosoituksen. Ilman täsmällisiä muutoksenhakusäännöksiä jäisi vankilahenkilökunnan ratkaistavaksi, milloin tällainen oikaisuvaatimusosoitus annetaan.

Kolmas vaihtoehto olisi säätää täsmällisesti muutoksenhakukelpoisista päätöksistä, mutta lakiin ei kirjattaisi muutoksenhakukielto-säännöstä. Tämän mallin ongelmana olisi, että se saattaisi laajentaa käytännössä vangin muutoksenhakuoikeutta sellaisiin päätöksiin, jotka eivät koske vangin oikeuksia ja velvollisuuksia perustuslain 21 §:ssä tarkoitulla tavalla. Muutoksenhakua tällaisista päätöksistä ei voida pitää tarkoituksenmukaisena muun muassa resurssien järkevän kohdentamisen kannalta. Täsmällisen muutoksenhakukieltoa koskevan säännöksen puuttuminen lisäisi myös järjestelmän tulkinnanvaraisuutta, mikä heikentäisi vankien ja tutkintavankien oikeusturvaa.

Oikaisuvaatimus tehdään nykyisin aluejohtajille. Menettelyä on pidetty toimivana, mutta siinä on nähty tiettyjä yhdenvertaisuusongelmia, kun oikaisuvaatimuksia on käsitelty useampi taho. Asian ongelmallisuutta lisää, että hallinto-oikeuksien tekemisiin päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Esitystä valmisteltaessa on vaihtoehtona arvioitu sellaista vaihtoehtoa, jossa oikaisuvaatimukset tehtäisiin Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikölle. Tämä vaihtoehto takaisi parhaiten oikaisuvaatimusten käsittelyn yhdenmukaisuuden. Se edellyttäisi kuitenkin oikaisuvaatimusasioiden käsittelyn organisoimista uudelleen. On myös mahdollista, että oikaisuvaatimusten käsittely hidastuisi nykyisestä, kos-

ka ne käsiteltäisiin kaikki keskushallintoyksiköissä.

Vaihtoehtona muutoksenhakuun liittyvien yhdenvertaisuusongelmien ratkaisemiseksi olisi mahdollistaa muutoksenhaku korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Näin korkein hallinto-oikeus voisi viime kädessä linjata keskeisiä vankien oikeusturvaan liittyviä kysymyksiä, mikä yhdenmukaistaisi päätöksentekoa.

3.2 Keskeiset ehdotukset

Rangaistusajan laskeminen ja vapauttaminen

Rangaistusajojen laskentaan tehtäisiin tietojärjestelmän avulla tapahtuvaan rangaistusajojen laskentaan siirtymisen edellyttämiä ja sitä helpottavia muutoksia.

Määräaikaista vankeusrangaistusta täytäntöönpanossa rangaistusajaksi laskettaisiin nykyisen kalenteriajan sijaan päiväluvun mukaan. Vuosin ja kuukausin tuomittu vankeusrangaistus muutettaisiin päiviksi siten, että vuosi on 365 päivää ja kuukausi on 30 päivää.

Rangaistuksesta rikoslain 6 luvun 13 §:n nojalla tehtävä vähennys laskettaisiin kalenteriajan sijaan todellisten vähennyspäivien päiväluvun mukaan. Tuomioistuimien ilmoittaisi edelleen vapaudenmenetyksen alkamis- ja päättymispäivän sekä määräisi vähennettävien päivien määrän. Samalla kumottaisiin rikoslain 2 luvun 15 §:n säännös, jonka mukaan vuosin ja kuukausin määrätyt ajat luetaan kalenteriajan mukaan. Rikoslain 2 c luvun 3 §:n säännökseen vankeusrangaistuksen aikayksiköistä lisättäisiin säännös siitä, että vuodeksi tuomitun vankeusrangaistuksen pituus on 365 päivää ja kuukauden pituus on 30 päivää.

Myös muissa seuraamuksista kuin määräaikaissa vankeusrangaistuksista (sakko, nuorisorangaistus, sotilaskurinpito) rikoslain 6 luvun 13 §:n nojalla tehtävä vähennys laskettaisiin vapaudenmenetyksen todellisen päiväluvun mukaan. Rikoslain 6 luvun 14 §:n nojalla tehtävä ulkomailta tuomitun, kokonaan tai osittain suoritetun vapausrangaistuksen vapaudenmenetyksiaika laskettaisiin myös todellisen päiväluvun mukaan.

Myös vangin karkupäivien ja muiden luvattomien ulkopuolella oloajan laskeminen perustuisi todellisten ulkopuolella vietettyjen päivien määrään eikä kalenteriaikaan.

Rangaistusajaksi lukemista koskevaa säännöstä muutettaisiin siten, että jos vangin ulkopuoliselta luvalla määräaikaan palaamatta jäämiseen on ollut pakottava syy, kyseinen aika luettaisiin rangaistusajaksi.

Lakiin ehdotetaan säännöstä rangaistusajaa koskevasta päätöksestä, joka sisältäisi rangaistusajalaskelman ja tiedon vangin vapauttamisen ajankohdasta. Vankilan johtaja ei enää tekisi päätöstä vangin ehdonalaisesta vapauttamisesta, vaan rangaistusajaa koskeva päätös sisältäisi myös kyseisen päätöksen. Rangaistusajaa koskevan päätöksen tekisi täytäntöönpanosta vastaava virkamies. Täytäntöönpanosta vastaavat virkamiehet on määriteltävä Rikosseuraamuslaitoksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 11 §:ssä. Ehdonalaisesta vapauttamisen lykkäämisestä tehtäisiin edelleen erillinen päätös.

Täytäntöönpanosta vastaava virkamies voisi päättää ehdonalaisesta vapauttamisesta, kun tuomittu on suorittanut rangaistuksesta rikoslain 2 c luvun 5 §:n mukaisen määröosan jo ennen vankilaan saapumista. Kyseisissä tapauksissa tuomitun ehdonalaiseen vapautteen päästämisen menettelytavasta voitaisiin päättää tapauskohtaisesti.

Rangaistusajaa koskevassa päätöksessä olevan virheen korjaamisesta annettaisiin oma säännöksensä. Säännös antaisi hallintolakia laajemmin mahdollisuuden virheen korjaamisen ilman asianosaisen suostumusta.

Vankilaan sijoittaminen ja siirrot

Tuomitun suoraan vapaudesta avolaitokseen sijoittamiselle asetettua vankeusrangaistuksen enimmäispituutta ehdotetaan nostettavaksi kahdeksi vuodeksi nykyisestä yhdestä vuodesta. Tuomittu voitaisiin tällöin määrätä myös ilmoittautumaan suljettuun vankilaan, josta hänet vasta siirrettäisiin avolaitokseen. Tämä mahdollistaisi, että vangille voitaisiin tehdä terveystarkastus suljetussa vankilassa, jossa on enemmän terveydenhuollon henkilökuntaa ja paremmat mahdollisuudet tarkastuksen tekemiseen kuin avolaitoksissa. Säännös mahdollistaisi lisäksi, että päihtyneenä

tai päihdyttävien aineiden vieroitusoireista kärsivän tuomitun hoito ja tarkkailu voitaisiin suorittaa suljetussa vankilassa.

Lisäksi ehdotetaan, että päihtyneenä avolaitokseen saapunut tuomittu voitaisiin siirtää suljettuun vankilaan. Vain muutamassa avolaitoksessa on sellaisia tiloja, joissa voidaan säilyttää ja valvoa päihtyneitä vankeja. Säännös mahdollistaisi vangin siirtäminen lyhyeksi ajaksi suljettuun vankilaan avolaitosmääräystä peruuttamatta.

Vangin omasta pyynnöstä erillään asumisen perusteita täsmennettäisiin. Lakiin lisättäisiin säännös, jonka mukaan erillään asumisen perusteet olisi otettava uudelleen harkittavaksi määräajoin.

Vangin toiseen vankilaan siirtämistä koskevia säännöksiä selvennettäisiin. Lisäksi lakiin lisättäisiin säännös vangin siirtämisestä lyhyeksi aikaa toiseen vankilaan esimerkiksi tapaamisen tai poistumisluvan järjestämiseksi.

Vangin päästämiseksi vankilan ulkopuolelle toisen viranomaisen kuultavaksi asetettaisiin lähtökohtaisesti kahden viikon enimmäisaika.

Vankeuden täytäntöönpanoa koskevat säännökset

Omien vaatteiden haltuun antamista koskevia säännöksiä selvennettäisiin. Koko vankilaa tai sen osastoa koskevia yleisempiä rajoituksia omien vaatteiden käytön kieltämisestä tai rajoittamisesta sekä yksittäisten vaatekappaleiden haltuun antamisen kieltämisestä säädettäisiin erikseen. Koko vankilaan tai sen osastoa koskevasta omien vaatteiden käytön rajoittamisesta päättäminen siirrettäisiin aluejohtajalle.

Tupakoinnin kieltämisestä vankilan muissa sisätiloissa kuin erityisesti tupakointiin varuissa sisätiloissa ehdotetaan annettavaksi uusi säännös. Tupakoinnin kieltäminen vankien asuintiloissa edellyttäisi kuitenkin sitä, että vangille tulisi järjestää mahdollisuus tupakointiin muussa tilassa. Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikölle annettaisiin toimivalta päättää tupakoinnin kieltämisestä ja antaa tarkempia määräyksiä tupakoinnin järjestämisestä vankilan sisätiloissa.

Osallistumisvelvollisuudesta vapauttamisen edellytykset määriteltäisiin nykyistä täsmällisemmin siten, että osallistumiskuukausi sidottaisiin kalenterikuukauteen ja se olisi pidettävä viimeistään vuoden kuluttua osallistumiskuukauden päättymisestä.

Vangin omaisuuden haltuun antamisen epäämisen kriteereitä täsmennettäisiin ja laajennettaisiin. Vangin omaisuusluettelon ei enää tarvitsisi merkitä vähäarvoista omaisuutta, ellei vanki sitä erikseen pyytäisi. Todistajan ei myöskään tarvitsisi allekirjoittaa omaisuusluetteloa silloin, kun vanki sen itse allekirjoittaa.

Vankilalle annettaisiin mahdollisuus evätä häiritsevästi käyttäytyvän taikka vankilan järjestystä ja turvallisuutta vaarantavan vangin kirjastoon pääsy.

Yhteydet vankilan ulkopuolelle

Kirjeenvaihto ja puhelut. Lakiin ehdotetaan säännöstä siitä, että vangille saapuvan tai hänen lähettämänsä kirjeen lukemista koskeva päätös voitaisiin tehdä myös määräajaksi.

Lukemisen ilmoittamisesta lisättäisiin säännös, jonka mukaan riittävää olisi, että lukemisesta ilmoitettaisiin vangille. Säännöksessä mahdollistettaisiin, että lukemisesta ilmoittamista voitaisiin tietyillä edellytyksillä lykätä. Lakiin otettaisiin säännös myös siitä, että vangin olisi merkittävä muulle kuin vankilan toimintaa valvovalle viranomaiselle lähettämänsä kirjeeseen oma nimensä, jollei hän anna kirjettä suoraan vankilan henkilökunnalle. Vangin kirjeenvaihtoa asiamiehen kanssa koskevaa säännöstä selvennettäisiin.

Puhelun kuuntelun edellytykset muutettaisiin yhdenmukaiseksi kirjeen lukemisen edellytysten kanssa. Puhelun kuuntelemista ja sen tallentamista koskeva päätös voitaisiin tehdä samanaikaisesti.

Sähköinen viestintä. Matkapuhelimen, internetin ja sähköpostin käytöstä ja tällaisen viestinnän valvonnasta ehdotetaan täsmällisiä säännöksiä. Säännökset koskisivat myös muulla kuin matkapuhelimella soitettujen puheluiden valvontaa. Säännöksillä selvennettäisiin käytön edellytyksiä ja mahdollistettaisiin sähköisen viestinnän nykyistä laajempi käyttö vankilassa. Toisaalta sähköisen viestinnän käytön laajentamisessa ehdotetaan

edettäväksi hallitusti, jotta pystytään välttämään ja estämään käytöstä aiheutuvat turvallisuusongelmat.

Avolaitoksessa vangille voitaisiin antaa lupa käyttää matkapuhelinta. Säännös vastaisi nykyistä käytäntöä. Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön määräyksellä voitaisiin antaa määräyksiä siitä, millainen matkapuhelin vangille voitaisiin antaa haltuun.

Vangille voitaisiin antaa tärkeästä syystä lupa sähköpostin lähettämiseen ja vastaanottamiseen. Luvan myöntäminen edellyttäisi, ettei sähköpostin käyttämisestä aiheutuisi vaaraa vankilan järjestykselle tai turvallisuudelle. Edellytyksenä olisi myös se, että viestin lähettäjältä ja vastaanottajasta pystytään riittävästi varmistumaan. Varmuusosastolle sijoitetulle vangille ei kuitenkaan voitaisi antaa lupaa sähköpostin käyttöön.

Vangille voitaisiin antaa lupa internetin käyttöön, jollei internetin käytöstä aiheutuisi vaaraa vankilan järjestykselle tai turvallisuudelle. Suljetussa vankilassa luvan myöntäminen edellyttäisi myös sitä, että vangin pääseminen muille kuin luvanmukaisille sivuille voitaisiin estää.

Sähköisen viestinnän tietosuojalaki (516/2004) antaa vankilalle yhteisötalajana oikeuden käsitellä tunnistetietoja ja viestejä esimerkiksi tietoturvaluustarkoituksessa ja vian selvittämiseksi. Vankilan toimivaltaa suorittaa sähköisen viestinnän valvontaan täsmennettäisiin ja laajennettaisiin asiaa koskevalla erityissäännöksellä. Vankilalla olisi oikeus hakea viestin lähettämistä ja vastaanottamista koskevat tiedot sekä vangin viestintään käyttämästä laitteesta että vankilan hallinnoimasta viestinnän välittämiseen ja käsittelyyn tarkoitettua laitteesta tai järjestelmästä. Sähköpostien lähettäminen tapahtuisi vankilan palvelimella. Viesti lähetettäisiin eteenpäin vasta sen jälkeen, kun vankila on arvioinut täytyvätkö lukemisen tai pidättämisen edellytykset. Viestien lukemisen ja pidättämisen edellytykset olisivat samat kuin kirjeenvaihdon vastaavissa valvontatoimissa.

Sähköpostin lähettämistä ja internetin käyttöä voitaisiin valvoa myös henkilökunnan läsnä ollen ja teknisellä valvonnalla.

Tapaamiset. Vangin tapaamista koskevat säännökset uudistettaisiin kokonaisuudes-

saan. Suljettujen vankiloiden ja avolaitosten tapaamistiloista säänneltäisiin eri tavoin.

Tapaamisten valvontaa koskevia säännöksiä selvennettäisiin. Valvotussa tapaamisessa mahdollistettaisiin tapaamiseen kuuntelu ja tallentaminen teknisellä laitteella samoilla perusteilla kuin puhelun kuuntelu ja tallentaminen. Varmuusosastolle sijoitetun vangin valvomattoman tapaamisen keskustelu voitaisiin aina kuunnella ja tallentaa teknisellä laitteella.

Valvottua tapaamisia koskevaa sääntelyä selvennettäisiin siten, että lakiin lisättäisiin maininta siitä, että suljetuissa vankiloissa vangin ja tapaajan välissä olisi rakenteellisia esteitä. Säännös vastaisi nykyistä käytäntöä. Rakenteelliset esteet olivat tarpeen vankilan järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi sekä kiellettyjen aineiden ja esineiden vankilaan kulkeutumisen estämiseksi.

Erityisvalvotuista tapaamisista luovuttaisiin. Lakiin otettaisiin kuitenkin säännös siitä, että valvottu tapaaminen voitaisiin järjestää erillään muista vangeista, jos se olisi syytä epäillä, että tapaamisesta voisi aiheutua vaaraa vankilan tai henkilön turvallisuudelle.

Vangin ja alle 15-vuotiaan lapsen tapaamiseen ehdotetaan säännöstä, jolla lasten tapaamisolosuhteita parannettaisiin. Suljetuissa vankiloissa tulisi olla soveltuvat tilat lapsen tapaamiseen. Tapaamisessa vangin ja lapsen välinen koskettaminen olisi sallittua.

Lakiin ehdotetaan myös uutta säännöstä alaikäisen tapaajan huoltajan suostumuksesta ja saattajasta.

Lakiin ehdotetaan uutta säännöstä asiamiehen tapaamisesta, jolla täsmennettäisiin asiamiehen tapaamisen valvontaa.

Tapaamisen keskeyttämistä ja peruuttamisesta esitetään erillisiä säännöksiä. Mahdollisuutta tapaamiskiellon määräämisen muille kuin asiamiehelle ja lähiomaisille laajennettaisiin.

Vankien yhteydenpidon mahdollisuuksia kauempana asuviin lähiomaisiin ja muihin läheisiin parannettaisiin siten, että vangille voitaisiin antaa mahdollisuus yhteydenpitoon videoyhteyden välityksellä. Videoyhteyden välityksellä järjestettävät tapaamiset eivät korvaisi tai vähentäisi tarvetta valvomattomien tapaamisten myöntämiseen.

Poistumisluvat. Poistumisluvalla olevien vankien valvominen sähköisin valvontamenetelmin mahdollistettaisiin.

Kurinpito, valvonta ja tarkastaminen

Edellä kohdassa 2.1. esitetyillä perusteilla yksinäisyysrangaistuksen enimmäispituus lyhennettäisiin 14 vuorokaudesta 10 vuorokautteen.

Kurinpitokäsittelyssä vankia ja muita henkilöitä voitaisiin kuulla videoyhteyttä käyttäen.

Henkilöntarkastusta koskevaa säännöstä muutettaisiin siten, että henkilöntarkastuksena voitaisiin tarkastaa myös vangin suu.

Rikosseuraamuslaitoksen huumausaineiden etsintään koulutettujen koirien luovuttaminen toisten viranomaisten käyttöön säänneltäisiin vankeuslaissa. Vastaavat säännökset otettaisiin muiden viranomaisten koirien luovuttamisesta Rikosseuraamuslaitoksen käyttöön. Koiran luovuttaminen käsittäisi myös ohjaajan kuitenkin siten, että ohjaajalla ei olisi itsenäistä toimivaltaa tarkastamiseen, vaan koira ohjaajineen toimisi toimivaltaisen viranomaisen johdon ja valvonnan alaisena.

Vangin kirjeen, puhelun tai muun sähköisen viestin sisällöstä poliisille tai muulle esitutkintaviranomaiselle ilmoittamista rajoitettaisiin jonkin verran. Tiedon antaminen edellyttäisi, että tiedon vastaanottavalla viranomaisella on oikeus tiedon saamiseen.

Eristämistarkkailua koskevaa säännöstä täsmennettäisiin siten, että eristämistarkkailussa olevaa vankia voitaisiin valvoa myös valvontaan soveltuvaa vaatekappa käyttäen. Samalla eristämistarkkailun enimmäisaikaa ehdotetaan lyhennettäväksi viidellä vuorokaudella. Vaikka lain 7 luvun 2 §:ää ehdotetaan yleissäännöstä vankien pääsystä wc-tiloihin, asian tärkeyden vuoksi myös eristämistarkkailua koskevaan pykälään ehdotetaan erityissäännöstä siitä, että tarkkailuvaatetusta käytävä vanki tulisi viivytyksettä päästää WC-tiloihin. Tarkemmat säännökset eristämistarkkailun täytäntöönpanosta annettaisiin valtioneuvoston asetuksella.

Henkirikoksesta sekä törkeästä väkivalta- tai seksuaalirikoksesta tuomittujen vapauttamisesta olisi ilmoitettava poliisille. Ilmoittamisvelvollisuuden sitominen rikoksen uusi-

miseen aiheuttaisi tulkinnanvaraisuutta, joten ilmoitusvelvollisuus ehdotetaan sidottavaksi suoraan rikosnimikkeisiin.

Muutoksenhaku

Edellä jaksossa 3.1 esitetyistä vaihtoehtoista ensimmäinen toteuttaa parhaiten perustuslain vaatimukset. Kattava luettelo muutoksenhakukelpoisista päätöksistä ja muutoksenhakukielloista poistaisi nykyisten säännösten tulkinnanvaraisuuden ja parantaisi näin muutoksenhaun ennakoitavuutta. Rajanveto tosiasiallisen hallintotoiminnan ja muutoksenhakukelpoisten päätösten välillä ilmeneisi suoraan laista.

Vankeuslain ja tutkintavankeuslain hallinnollista muutoksenhakua koskevia säännöksiä muutettaisiin siten, että muutoksenhakukelpoisten päätösten luettelossa säädettäisiin kattavasti kaikista muutoksenhakukelpoisista päätöksistä. Muutoksenhakuoikeuden alaan kuuluvat esimerkiksi päätökset, joilla puututaan vangin perusoikeuksiin tai joilla hänelle lähtökohtaisesti vankilassa kuuluvia oikeuksia rajoitetaan.

Vankeuslain nykyistä muutoksenhakukelpoisten päätösten luetteloa täsmennettäisiin. Säännös niistä päätöksistä, joista vanki saisi tehdä oikaisuvaatimuksen, olisi 20 luvun 1 §:ssä. Erillisestä muutoksenhausta käräjäoikeuteen ehdonalaisen vapauttamisen lykkäämistä koskevissa asioissa luovuttaisiin. Myös ehdonalaisen vapauttamisen lykkäämisestä haettaisiin muutosta oikaisuvaatimuksella ja valittamalla hallinto-oikeuteen. Tämä olisi perusteltua, koska kyse on hallintopäätöksestä, jonka tekee vankilan johtaja tai Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö vankeuslain 21 luvun nojalla. Näin ollen hallinnollinen muutoksenhaku on perustellumpaa kuin valittaminen käräjäoikeuteen.

Ehdotetun 20 luvun 1 §:n 2 ja 3 momentissa säädettäisiin muiden henkilöiden muutoksenhakuoikeudesta. Päätökset tapaamiskiellostä ja kirjeen pidättämisestä koskevat myös vankilan ulkopuolisia henkilöitä. Selvyyden vuoksi tapaajan ja kirjeen lähettäjän tai vastaanottajan muutoksenhakuoikeudesta säädettäisiin erikseen.

Laissa säädettäisiin myös muutoksenhakukiellon alaisista päätöksistä. Vankeuslain-

säädäntöön sisältyy tiettyjä vangin oikeuksia ja velvollisuuksia koskevia päätöksiä tai viranomaisten toimia, joihin on perusteltua asettaa muutoksenhakukielto.

Muutoksenhakukielto säädettäisiin koskemaan päätöksiä tai viranomaistoimia, joiden osalta kysymys ei ole oikeudeksi katsottavasta asiasta, vaan viranomaisen laajaan tarkoituksenmukaisuusharkintaan perustuvasta etuudesta.

Tutkintavankeuslaissa säädettäisiin vankeuslakia vastaavat luettelot muutoksenhakukelpoisista päätöksistä ja muutoksenhakukiellosta. Säännökset vastaisivat asiallisesti vankeuslain vastaavia säännöksiä. Tutkintavankien muutoksenhakuoikeus olisi kuitenkin vankeusvankeja laajempi omien vaatteiden käytön sekä oman rahan käytön rajoittamisen kohdalla.

Ehdotetut säännökset rajaisivat muutoksenhaun ulkopuolelle niin sanotun tosiasiallisen hallintotoiminnan. Tosiasiallinen hallintotoimintakin voi sisältää julkisen vallan käyttöä, jolla puututaan yksilön perusoikeuksiin. Esimerkiksi virkamiehen käyttämät voimakeinot ovat tällaista tosiasiallista julkisen vallan käyttöä, joka ei välttämättä sisällä erillistä hallintopäätöstä.

Vankeuslaissa ja tutkintavankeuslaissa säädetään useista vastaavanlaisista vankeinhoitoviranomaisten toimivaltuuksista. Lain 16 luvun säännökset tilojen ja vangin tarkastamisesta, 17 luvun säännökset muun henkilön tarkastamisesta ja 18 luvun säännökset turvaamistoimenpiteistä ja voimakeinojen käytöstä sekä tutkintavankeuslain vastaavat säännökset sisältävät lukuisia tosiasiallisen julkisen vallan käyttöön oikeuttavia säännöksiä.

Tosiasialliseen hallintotoimintaan kuuluvat myös viranomaistoimet, joihin ei sisälly julkisen vallan käyttöä. Tällaisia ovat esimerkiksi opetuksen ja terveydenhuoltohuoltopalvelujen antaminen. Vankeuslakiin sisältyy runsaasti myös säännöksiä, joilla on säännelty tällaista toimintaa. Esimerkiksi 8 luvun 8 §:n lupa osallistua koulutukseen on sellainen toimenpide, jolla järjestetään vankilan päivittäistä toimintaa eikä puututa vangin oikeuksiin tai velvollisuuksiin. Siten tällainen toiminta rajautuisi hallinnollisen muutoksenhaun ulkopuolelle.

Myös muutoksenhakua koskevia menettelysäännöksiä ehdotetaan täsmennettäväksi. Pääasiassa tämä liittyisi hallintolain oikaisuvaatimusta koskevan 7 a luvun sääntelyn huomioimista vankeuslaissa ja tutkintavankeuslaissa.

Esitystä valmisteltaessa on harkittu oikaisuvaatimusasioiden keskittämistä Rikosseuraamuslaitoksen keskuhallintoyksikköön. Tämä vaihtoehto edellyttäisi kuitenkin lisäresursseja ja saattaisi hidastaa oikaisuvaatimusten käsittelyä. Näistä syistä oikaisuvaatimukset ratkaisi jatkossakin aluejohtaja. Tuomioiden täytäntöönpanosta vastaa täytäntöönpanoyksikkö, joten rangaistusajan laskemiseen liittyvät oikaisuvaatimukset ratkaisi kuitenkin täytäntöönpanojohtaja. Päätöksenteon yhdenmukaisuuden lisäämiseksi ehdotetaan kuitenkin, että muutoksenhakujärjestelmää laajennettaisiin mahdollisuudella valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Tämä edellyttäisi korkeimman hallinto-oikeuden antamaa valituslupaa. Korkein hallinto-oikeus voisi ratkaisukäytännöllään antaa ratkaisuja keskeisistä oikeusturvakysymyksistä ja näin yhtenäistää vankiloiden päätöksentekoa.

Päätösvalta

Päätösvaltaa koskevia säännöksiä muutettaisiin yleisesti siten, että päätösvaltaa käyttävien virkamiesten määrää lisättäisiin ja päätösvalan alaspäin siirtäminen mahdollistettaisiin.

Tutkintavankieja koskevat säännökset

Tutkintavankien kärkeäpaikalta vapauttamista ja matkakustannusten maksamista koskevia säännöksiä täsmennettäisiin. Tutkintavangin suostumuksella hänet voitaisiin kuljettaa vankilaan hakemaan vankilassa olevat tavaransa.

Tutkintavankeuslakiin tehtäisiin muutoksia, jotka mahdollistaisivat tutkintavankien sijoittamisen päihteettömälle sopimusosastolle.

Tutkintavankien oikeudesta tavata asiasta on annettu erillinen säännös. Säännöksessä on huomioitu avustajan käyttöä

koskevassa direktiivissä (2013/48/EU) asetut vaatimukset.

Tutkintavankien mahdollisuuksia päästä vankilan ulkopuolelle hoitamaan välttämättömiä ja kiireellisiä asioitaan parannettaisiin.

Lisäksi tutkintavankeuslakiin tehtäisiin vankeuslakia vastaavat muutokset muun muassa yhteydenpitoa ja tapaamista koskeviin säännöksiin. Tutkintavangille, jonka yhteydenpidolle on asetettu pakkokeinolain mukaisia rajoituksia, ei kuitenkaan voitaisi antaa lupaa sähköpostin tai internetin käyttöön.

Henkilötietojen käsittelyä koskevat säännökset

Vankeuslain ja tutkintavankeuslain pykälien viittaussäännökset henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annettuun lakiin poistettaisiin ja lakeihin otettaisiin yleinen viittaussäännös siitä, että henkilötietojen täytäntöönpanoon liittyvästä henkilötietojen käsittelystä säädetään erikseen. Eduskunnalle ollaan antamassa syksyllä 2014 hallituksen esitystä uudeksi laiksi henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa. Tässä yhteydessä lakiin voidaan tehdä tarpeelliset muutokset esimerkiksi sähköistä viestintää koskevien tietojen ja niitä koskevien tallenteiden kirjaamisesta ja säilyttämisestä.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset ja vaikutukset viranomaisten toimintaan

Osa esitetyistä muutoksista tehostaisi Rikosseuraamuslaitoksen toimintaa ja toisi sille kustannussäästöjä ja osa muutoksista toisi lisäkustannuksia.

Manuaalisesta rangaistusajojen laskennasta tietojärjestelmän avulla tapahtuvaan rangaistusajojen laskentaan siirtyminen toisi säästöjä arviolta viisi henkilötyövuotta. Päiväluvun mukaiseen laskentaan siirtyminen siten, että kuukausi olisi 30 päivää, voisi lyhentää 1—2 päivällä joidenkin vankeusrangaistusten suoritusajaa. Toisaalta joissakin

tapauksissa suoritusajaa voisi pidentyä, jos suoritusajaa ajoittuisi helmikuulle.

Rikosseuraamuslaitoksen toimintaa tehostettaisiin ja kustannuksia vähennettäisiin useilla muillakin muutoksilla. Tällaisia muutoksia esitetään muun muassa vangin omaisuuden luettelointiin, kirjeiden lukemispäätöksiin ja videoyhteyden käyttämiseen kurinpitomenettelyssä. Esityksessä ehdotetaan myös luovuttavaksi ehdonlaista vapauttamista koskevan päätöksen tekemisestä tilanteessa, jossa vanki vapautetaan säännönmukaisen ajankohtana.

Sähköinen viestintä ja sen valvonta aiheuttaisivat lisäkustannuksia muun muassa laitehankintoina. Toisaalta säännökset antavat harkintavaltaa sähköisen viestinnän mahdollisuuksien järjestämisessä ja asian vaatimia investointeja voidaan tehdä vähitellen käytävissä olevien määrärahojen puitteissa.

Lapsen tapaamiseen soveltuvien tilojen järjestäminen kaikkiin suljettuihin vankiloihin aiheuttaa jonkin verran kustannuksia.

Tupakoinnin kieltäminen muissa kuin niihin varatuissa sisätiloissa aiheuttaisi kustannuksia siitä, jos suljettujen vankiloiden osastoille hankittaisiin tupakkaeriöitä. Tupakkaeriön hinta on 1 700—5 200 euroa lisätynä arvonlisäverolla. Lisäksi tupakkaeriöiden vuosittaisesta huollosta aiheutuu kustannuksia. Lisätyötä aiheuttaisi myös vankien päättäminen selleistä tupakointipaikkaan.

Osa ehdotetuista muutoksista edellyttää tietojärjestelmään tehtäviä ohjelmointimuutoksia. Tällaisia muutoksia edellyttävät lähinnä tapaamisia, sähköistä viestintää ja muutoksenhakua koskevat muutokset. Vaadittavat muutokset ovat kuitenkin varsin vähäisiä ja ne pystytään toteuttamaan nykyisillä tietojärjestelmän ylläpitoon varatuilla rahoilla.

Hallinto-oikeudellisen muutoksenhaun laajentamisen vaikutuksia on arvioitu vankeuslakipaketin yhteydessä. Merkittäviä kustannusvaikutuksia Rikosseuraamuslaitokselle ei tuolloin arvioitu syntyvän, koska entiset kanteluasiat lähinnä kanavoituisivat valituksina hallinto-oikeuksiin. Nyt esitetyt muutokset lisäävät oikaisuvaatimusten valitusmääriä jonkin verran. Täsmällisen arvion esittäminen on kuitenkin vaikeaa, koska muutoksenhaun yleisyyttä yksittäisissä asiaryhmissä on vaikea arvioida. Muutos ei olisi niin suuri, et-

tä se edellyttäisi muutoksia viranomaisten resursseihin.

Ehdotetut muutokset eivät edellyttäisi lisäresursseja Rikosseuraamuslaitokselle vaan muutokset olisivat toteutettavissa käytävissä olevien voimavarojen puitteissa.

4.2 Vaikutukset kansalaisten asemaan

Esityksellä toteutettaisiin perustuslakivaliokunnan ja lakivaliokunnan edellyttämät muutokset vangin muutoksenhakuoikeuteen. Muutokset edistäisivät vangeille ja tutkintavangeille perustuslain 21 §:ssä turvattujen oikeusturvavaatimusten toteutumista.

Vangin muutoksenhakuoikeuteen ei jäisi sellaisia asiakokonaisuuksia, joiden kuuluminen muutoksenhaun piiriin olisi epäselvää. Näin lainsäädännöstä tulisi paremmin ennakoitavaa ja vanki ja tutkintavanki voisivat hakea muutosta täsmällisten säännösten nojalla.

Myös vangin tapaajan ja vangin kanssa kirjeenvaihtoa käyvän henkilön muutoksenhakuoikeus selkeytyisi.

Nykyistä täsmällisemmät säännökset tehostaisivat vankien, tutkintavankien ja henkilökunnan oikeusturvaa.

5 Asian valmistelu

Lakiehdotukset on valmistelu ja käsitelty rikosseuraamusalan laajaa asiantuntemusta edustavassa vankeuslakitiimissä, jonka oikeusministeriö on asettanut 5 päivänä huhtikuuta 2011. Vankeuslakitiimissä on kuultu muun muassa rikosseuraamusalan asiantuntijatahoja ja kansalaisjärjestöjä.

Muutoksenhakua koskevat säännösehdoitukset perustuvat monilta osin oikeusministeriön asettaman muutoksenhakutyöryhmän (2/630/2005) mietintöön. Työryhmä käsitteli yksityiskohtaisesti vankeuslaissa ja tutkintavankeuslaissa olevat tutkintavankien ja vankien oikeuksia ja velvollisuuksia koskevat sekä heidän asemaansa vaikuttavat säännökset.

Väkivalta- ja seksuaalirikollisten vapauttamisesta poliisille ilmoittamista koskeva säännösehdoitus perustuu oikeusministeriön asettaman vakavan väkivallan uusimista selvittäneen työryhmän (3/61/2010) mietintöön.

Oikeusministeriö pyysi luonnoksesta hallituksen esitykseksi lausunnon yhteensä 42 lausunnonantajataholta. Lausunto pyydettiin eduskunnan oikeusasiamieheltä, korkeimmalta oikeudelta, korkeimmalta hallinto-oikeudelta, sisäasiainministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, liikenne- ja viestintäministeriöltä, oikeusministeriön lainvalmisteluosastolta ja oikeushallinto-osastolta, Helsingin hallinto-oikeudelta, Hämeenlinnan hallinto-oikeudelta, Kuopion hallinto-oikeudelta, Keski-Suomen kärjäoikeudelta, Kanta-Hämeen kärjäoikeudelta, tietosuojavaltuutetulta, Oikeusrekisterikeskukselta, poliisihallitukselta, Terveys- ja hyvinvoinnin laitokselta, Viestintävirastosta, Tullista, rajavartiolaitoksesta, Suomen Asianajajaliitolta, Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksiköltä, täytäntöönpanoyksiköltä sekä terveydenhuoltoyksiköltä, Etelä-Suomen, Länsi-Suomen sekä Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueilta sekä niiden arviointikeskuksilta, Keravan vankilalta, Turun vankilalta, Oulun vankilalta, Vanajan vankilalta, Naarajärven vankilalta, Vankilavirkailijoiden liitolta VVL ry:ltä, Vankila- ja kriminaalitiön henkilöstö VakHe ry:ltä, Kris Suomi ry:ltä, Vapautuvien tuki ry:ltä sekä Vankien omaiset VAO ry:ltä.

Lausunnon on antanut 32 tahoja. Lausunnoista on laadittu yhteenvedo (OM 9/2014).

Yleisarviot ehdotuksista olivat enimmäkseen myönteisiä ja ehdotettuja muutoksia pidettiin lähtökohtaisesti tarpeellisina. Osassa lausunnoissa haluttiin tehdä ehdotusta suurempia muutoksia vankien oikeuksia koskeviin säännöksiin, kun taas osassa lausuntoja ehdotuksen katsottiin laajantavan liikaa vangin oikeuksia.

Lausuntojen perusteella tiukennettiin asia-miehen tapaamisen valvonnan edellytyksiä; rajoitettiin vankilan oikeutta luovuttaa tietoja poliisille vankeuslain 19 luvun 2 §:n perusteella; poistettiin mahdollisuus antaa järjestyssäännössä määräyksiä osastokohtaista rajoituksista omien vaatteiden käyttöön ja kirjastoon pääsyyn; laajennettiin jokin verran vankeusvankien mahdollisuuksia sähköpostin- ja internetin käyttöön.

Lisäksi elinkautisvankien ja koko rangaitusta suorittavien vankien poistumisluvista ja

ulkopuoliseen toimintaan osallistumista koskevista luvista päättämistä ei siirretty rikosseuraamusalueiden arviointikeskuksille, vaan päätösvalta jätetään ennalleen eli keskushallintoyksikköön.

Lausuntopalautteen perusteella myös muutoksenhakua koskevia säännösehdotuksia muutettiin siten, että oikaisuvaatimukset tehtäisiin edelleen aluejohtajille. Tämän lisäksi alkuperäistä ehdotusta muutettiin siten, että valituskielto korkeimpaan hallinto-oikeuteen poistettiin. Muutoksen jälkeen hallinto-oikeuksien ratkaisuihin voisi jatkossa valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Lisäksi muutoksenhakua koskeviin säännöksiin tehtiin joitakin pienempiä täsmennyksiä. Näiltä osin ehdotukset lähetettiin uudelleen Helsingin, Turun ja Kuopion hallinto-oikeudelle sekä korkeimmalle hallinto-oikeudelle mahdollista uutta lausuntoa varten. Korkein hallinto-oikeus, Helsingin ja Kuopion hallinto-oikeus ilmoittivat, ettei niillä ollut sisällöllistä huomautettavaa asiaan.

Tutkintateknisistä ja turvallisuussyistä ei ehdotusta kirjeiden tarkastus- ja lukemiskiellon laajentamisesta vangin kirjeenvaihtoon lainkäyttö-, poliisi- ja syyttäväviranomaisten

kanssa eikä ehdotusta vangin läsnäolosta hänen selliään tarkastettaessa ole otettu huomioon. Ehdotusta siitä, että myös tutkintavangit voitaisiin sijoittaa varmuusosastolle, ei ole otettu huomioon, koska varmuusosaston olosuhteet vankien oikeuksien rajoittaminen eivät ole sopusoinnussa tutkintavangin syyttömyysolettaman kanssa. Lisäksi varmuusosastojen yhteydenpidon valvontaa koskevien säännösten ja pakkokeinolain yhteydenpito-rajoitusten yhteensovittaminen olisi käytännössä ongelmallista. Myöskään määräaika, jonka kuluessa varmuusosastolle sijoittaminen tulee ottaa uudelleen harkittavaksi, ei esitetä pidennettäväksi.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys on tarpeen sovittaa yhteen hallituksen esityksen kanssa, joka koskee rangaistuksen aloittamiseen liittyvien tehtävien siirtämistä ulosottolaitokselta Rikosseuraamuslaitokselle. Myös henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annettua lakia koskeva hallituksen esitys on saamaan aikaan eduskunnan käsiteltävänä, joten esitys on tarpeen sovittaa myös näiden esitysten kanssa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Vankeuslaki

1 luku Yleiset säännökset vankeuden täytäntöönpanosta

4 §. *Vankeuden täytäntöönpanon organisaatio.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi, että tuomioiden täytäntöönpanosta vastaisi täytäntöönpanoyksikkö. Tuomioiden täytäntöönpanoon liittyvät asiat on keskitetty valtakunnalliseen täytäntöönpanoyksikköön.

5 a §. *Lähiomainen ja muu läheinen.* Pykälässä ehdotetaan määriteltäväksi lähiomaisen ja muun läheisen käsitteet. Näillä määritelmillä on merkitystä erilaisia päätöksiä tehtäessä. Käsitteillä on merkitystä vankeuslain säännösten soveltamisessa erityisesti silloin, kun vangille annetaan poistumislupa vakavasti sairaana olevan lähiomaisen tapaamista varten vankeuslain 14 luvun 5 §:n nojalla. Määritelmällä on merkitystä myös päätettäessä, voidaanko vangille myöntää valvottoman tapaaminen. Myös päätettäessä rangaistusten täytäntöön lykkäämisessä muista kuin terveydellisistä syistä, siirrosta ilmoittamisessa, varmuusosastolle sijoitetun valvotuista tapaamisista sekä tapaamiskielltoa asetettaessa käsitteellä on merkitystä.

Määritelmää ei ole nykyisin laissa. Vankeuslain 2 luvun 4 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että lähiomaisella tarkoitettaisiin aviopuolisoa, lapsia, vanhempia ja sisaruksia. Lähiomaisen määritelmä on nykyisin yhdenmukainen potilaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa (785/1992) sekä sosiaalihuollon asiakkaista ja oikeuksista annetussa laissa (812/2000) säännellyn lähiomaisen määritelmän kanssa. Muulla läheisellä tarkoitetaan edellä mainitun hallituksen esityksen perusteluiden mukaan avopuolisoa tai muuta henkilöä, jonka kanssa on pysyvästi asunut ennen vankilaan tuloaan.

Voimassa olevan sääntelyn mukaan lähiomaiseksi ei katsota esimerkiksi vangin isovanhempia ja lapsenlapsia. Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikössä

säännöksiä on kuitenkin tulkittu siten, että myös isovanhemmat katsotaan vangin lähiomaisiksi.

Ehdotuksen mukaan lähiomaisia olisivat aviopuolison ja sisarusten lisäksi kaikki vangin suoraan ylenevässä ja alenevassa polvessa olevat sukulaiset. Määritelmässä lähiomaisiksi katsottaisiin siten myös vangin isovanhemmat ja lapsenlapset. Sisaruksiin rinnastettaisiin sisar- ja velipuolet.

Rekisteröidystä parisuhteesta annetun lain (950/2001) 8 §:n mukaan laissa tai asetuksessa olevaa säännöstä, joka koskee avioliittoa, sovelletaan myös rekisteröityyn parisuhteeseen, jollei toisin säädetä. Tämän vuoksi asiasta ei erikseen olisi tarvetta mainita tässä yhteydessä.

Muulla läheisellä tarkoitettaisiin avopuolisoa tai muuta henkilöä, jonka kanssa tuomittu on asunut ennen vankilaan tuloaan. Avopuolisot voivat olla samaa tai eri sukupuolta. Yhdessä asuminen osoitettaisiin väestörekisterimerkinnällä tai muulla luotettavalla tavalla. Tällainen voisi olla esimerkiksi poliisilta tai sosiaaliviranomaisilta asiasta saatu selvitys.

8 §. *Toimivallan määräytyminen Rikosseuraamuslaitoksessa.* Tuomioiden täytäntöönpanosta vastaavat virkamiehet ovat vuoden 2013 alusta lähtien toimineet erillisessä valtakunnallisessa täytäntöönpanoyksikössä. Toimivallan määräytymistä koskevaa säännöstä ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan nykyistä Rikosseuraamuslaitoksen organisaattiorakennetta. Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös siitä, että tuomioiden täytäntöönpanosta päättää täytäntöönpanoyksikön virkamies. Nämä virkamiehet on määritelty Rikosseuraamuslaitoksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 11 §:ssä. Täytäntöönpanosta vastaavia virkamiehiä ovat täytäntöönpanojohtaja, täytäntöönpanopäällikkö ja työjärjestyksessä määrätty notaari. Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan myös säännöstä, jonka mukaan täytäntöönpanojohtajalla olisi pidätysvalta muiden täy-

täytäntöpanosta vastaavien virkamiesten tekemiin päätöksiin.

9 §. *Toimivalta virka-ajan ulkopuolella.* Ehdonalaista vapauttamista koskevaa säännöksiä ehdotetaan muutettavaksi siten, että vankilan johtaja ei enää tekisi erikseen päätöstä vangin ehdonalaiseen vapauteen päättämisestä silloin, kun vanki vapautetaan rikoslain 2 c luvun 5 §:n mukaan määräytyvä säännönmukaisena ajankohtana, vaan 3 luvun 7 a §:ssä säädetty täytäntöpanosta vastaavan virkamiehen tekemä rangaistusaikaa koskeva päätös sisältäisi kyseisen päätöksen. Vankilan johtajan toimivaltaa ehdonalaisten vapauden valvontaan määräämisessä ja ehdonalaisten vapauttamisen lykkäämisessä ei muutettaisi.

Jotta vankilassa olisi toimivaltainen virkamies ratkaisemaan vangin ehdonalaiseen vapauteen päättämisen kiireellisissä tapauksissa myös virka-ajan ulkopuolella, pykälän uudeksi 2 momentiksi ehdotetaan säännöstä, että päivystävä virkamies voisi käyttää kiireellisissä tapauksissa myös täytäntöpanosta vastaavalle virkamiehelle kuuluvaa toimivaltaa tehdä rangaistusaikapäätös. Säännös koskisi myös sakon muuntorangaistusta suorittavien vapauttamista ja vankeja, jotka vankeusrangaistuksen lyhyiden johdosta joutuvat suorittamaan sen kokonaan.

Pykälän nykyinen 2 momentti siirrettäisiin 3 momentiksi ja siihen tehtäisiin 1 luvun 8 §:n muutosta vastaava muutos.

12 §. *Viittaussäännös.* Pykälän 2 momenttiin otettaisiin viittaussäännös siitä, että rangaistusten täytäntöpanoon liittyvistä henkilötietojen käsittelystä säädetään erikseen.

3 luku Rangaistusajan laskeminen

1 §. *Määräaikaisen vankeusrangaistuksen pituuden laskeminen.* Yleisperusteluiden kohdassa 2.1 mainituista syistä rangaistusaikojen laskemisessa ehdotetaan siirryttäväksi päiväluvun mukaiseen rangaistusaikojen laskemiseen. Tällöin tuomioistuimen vuosina ja kuukausina tuomitsema rangaistus muutettaisiin päiviksi. Kuukausi olisi 30 päivää ja vuosi olisi 365 päivää. Määräaikaisesta vankeusrangaistuksesta suoritettava määräosa lasketaan päiviksi muunnetusta rangaistusajasta.

Rikoslain 6 luvun 13 §:n nojalla tehtävä vähennys laskettaisiin todellisen päiväluvun mukaan. Tuomioistuimen päätöksessä ilmoitetaan ne päivät, joihin vähennys kohdistuu. Tuomioistuin ei enää ilmoittaisi vähennettävää aikaa kalenteriajan mukaan laskettuna, vaan vähennys ilmoitettaisiin päivien todellisen lukumäärän mukaisesti.

Pykälän 3 momentti ehdotetaan kumottavaksi. Momentin sisältöä vastaava säännös otettaisiin 3 luvun 7 a §:ään, jossa säädetään rangaistusaikalaskelman korvaavasta rangaistusaikapäätöksestä.

4 §. *Määräaikaisen vankeusrangaistuksen ja muuntorangaistuksen yhteenlaskeminen.* Yleisperusteluiden kohdassa 2.1 mainitusta syystä vankeusrangaistusten ja muuntorangaistusten täytäntöpanojärjestyksestä ei olisi enää erikseen tarvetta säätää. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että maininta sakkorangaistuksen suorittamisesta ennen muita rangaistuksia poistettaisiin tarpeettomana.

7 §. *Rangaistusajaksi lukeminen.* Jollei vanki palaa vankilan ulkopuolelle myönnettyltä luvulta lupaehdoissa määrättyä ajankohtana, rangaistusajaksi ei nykyisin lueta aikaa sen vuorokauden alusta, jolloin vanki on määrätty palaamaan vankilaan, sen vuorokauden loppuun, jolloin hän palasi vankilaan tai otettiin kiinni vankilaan palauttamista varten.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että kyseinen aika luettaisiin rangaistusajaksi, jos vangilla on ollut pakottava syy määräaikana palaamatta jäämiseen. Säännöstä sovellettaisiin ennalta arvaamattomiin niin sanotusta ylivoimaisesta esteestä johtuviin (force majeure) tilanteisiin. Tällainen voisi olla esimerkiksi liikennevälineiden olennainen myöhästymisen tai lakosta aiheutuva liikenteen seisaus. Vangin tulisi kuitenkin varata riittävästi aikaa vankilaan palaamiseen. Esimerkiksi vangin myöhästymisen junasta ei olisi pykälässä tarkoitettu pakottava syy palaamisen viivästymiseen. Vangin tulisi itse esittää perusteet myöhästymisen aiheuttaman syyn pakottavuudesta ja hyväksyttävyydestä. Pakottavalla syyllä tarkoitettaisiin myös esimerkiksi vakavaa, sairaalahoitoa vaatinutta sairastumista.

Vaikkei vanki pystyisi esittämään pakottavia perusteita myöhästymiselleen, aika voitaisiin kuitenkin harkinnanvaraisesti lukea rangaistusajaksi, jos myöhästyminen olisi erittäin vähäinen ja rangaistusajaksi lukematta jättäminen johtaisi muuten vangille kohtuuttomaan lopputulokseen.

7 a §. Päätös rangaistusajasta. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi säännös rangaistusaikaa koskevasta päätöksestä. Rangaistusaikaa koskevan päätöksen tekisi täytäntöönpanosta vastaava virkamies. Rangaistusaikaa koskevasta päätöksestä kävisi selville rangaistusajan laskemisen perusteet, ajankohta, jolloin vankeusrangaistus tai sakon muutorangaistus tulee suoritetuksi, ehdonalaiseen vapauteen pääsyn tai muun vapauttamisen ajankohta sekä koeajan päättymispäivä.

Rangaistusajaksi lukemisesta 3 luvun 7 §:n perusteella päätetään rangaistusaikaa koskevassa päätöksessä.

Vankilan johtaja ei enää tekisi päätöstä vangin ehdonalaiseen vapauteen päästämistä säännönmukaisena vapauttamisajankohtana, vaan rangaistusaikaa koskevassa päätös sisältäisi kyseisen päätöksen. Nykyiset säännökset ehdonalaisten vapauttamisen lykkäämisestä ja ehdonalaisten vapauden valvonnasta jäisivät kuitenkin ennalleen. Virkajan ulkopuolella rikosseuraamusalueen päilystävää virkamies voisi kiireellisissä tapauksissa tehdä rangaistusaikaa koskevan päätöksen silloin, kun se liittyy vangin vapauttamiseen. Asiasta säädettäisiin 1 luvun 9 §:ssä.

Elinkautista vankeusrangaistusta ja koko rangaistusta suorittavien ehdonalaiseen vapauteen päästämistä päättäisi edelleen Helsingin hovioikeus. Elinkautisvankien rangaistusajapäätöksestä kävisi kuitenkin ilmi rangaistusajan laskemisen perusteet sekä ajankohta, jolloin vapaudenmenetyksaika on kestänyt 10 tai 12 vuotta, jolloin hänet voidaan aikaisintaan päästää ehdonalaiseen vapauteen. Koko rangaistusta suorittavan rangaistusaikaa koskevassa päätöksestä kävisi ilmi ajankohta, jolloin hän voi aikaisintaan päästä ehdonalaiseen vapauteen.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siitä, että rangaistusajapäätös on annettava viipymättä vangille tiedoksi. Tällä hetkellä vastaava säännös on rangaistusajalaskelman tiedoksi antamisesta.

7 b. Rangaistusaikaa koskevassa päätöksessä olevan virheen korjaaminen. Rangaistusaikaa koskevan päätösten korjaamiseen ehdotetaan omaa säännöstä. Rangaistusaikaa koskevan päätöksen perustana olevassa laskelmassa voi olla virheitä erilaisista syistä. Laskelma voi perustua puutteelliseen selvitykseen ja ehdonalaisten vapautumisen ajankohta on voitu laskea väärän määrän mukaan. Asiassa voi tulla uutta laskelmaan vaikuttavaa selvitystä, kuten esimerkiksi korjattu tieto ulkomailla suoritetusta vankeusrangaistuksesta. Laskelmassa voi olla myös kirjoitusvirhe tai tietojärjestelmään on tallennettu esimerkiksi väärä päivä, kuukausi tai vuosiluku lasketun ajankohdan kohdalle tai laskelmassa on selvä laskuvirhe. Rangaistusajalaskelman virhe voi siten johtua asiavirheestä taikka kirjoitus- tai laskuvirheestä.

Ehdotuksen mukaan päätöksen tehnyt virkamies voisi korjata rangaistusaikaa koskevassa päätöksessä olevan asia-, kirjoitus- tai laskuvirheen ilman vangin suostumusta. Päätöksen korjaaminen ei olisi mahdollista kuitenkaan silloin, jos korjaaminen johtaisi vangin kannalta kohtuuttomaan lopputulokseen. Korjaaminen voisi johtaa kohtuuttomaan lopputulokseen ainoastaan poikkeuksellisissa tapauksissa. Tällainen tilanne voisi olla silloin, jos virhe on vähäinen ja se ilmenee vapautumisajankohdan läheisyydessä ja virheen korjaaminen estäisi tai merkittävästi vaikeuttaisi vapauttamissuunnitelman toteutumista.

8 §. Päätösvalta. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan säännöstä siitä, että 7 a §:ssä tarkoitetun rangaistusaikaa koskevan päätöksen tekee täytäntöönpanosta vastaava virkamies.

Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön sijaan täytäntöönpanojohtaja päättäisi rangaistusajaksi lukemisesta niissä tilanteissa, joissa täytäntöönpanon alkaminen on 3 luvun 7 §:n 3 momentissa tarkoitetulla tavalla viivästynyt tai keskeytynyt vangin syyttä.

Pykälän 2 momentiksi ehdotetaan uutta säännöstä tuomitun ehdonalaista vapauteen päästämistä tilanteissa, jossa tuomittu on suorittanut rikoslain 2 c luvun 5 §:n mukaisen määrän tuomiosta jo ennen vankilaan saapumistaan. Päätösvalan siirtäminen täytäntöönpanosta vastaavalle virkamiehelle

mahdollistaisi, että täytäntöönpanoyksikössä voitaisiin jo täytäntöönpanon aloitusvaiheessa päättää tarkoituksenmukainen toimintapa, jolla voitaisiin välttää tuomitun tarpeeton vankilaan saapuminen. Tuomittu voitaisiin edelleenkin etsintäkuuluttaa tuomion täytäntöönpanoa varten, jos häneen ei saada yhteyttä.

4 luku **Saapuminen ja sijoittaminen vankilaan**

7 §. Suunnitelman laatimismenettely. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että rangaistusajan suunnitelma voitaisiin laatia nykyisten arviointikeskusten lisäksi myös muussa täytäntöönpanotoimien aloittamisesta vastaavassa yksikössä. Tuomittua kuullaan etukäteen aloitustoimenpiteiden yhteydessä ja hänelle voitaisiin silloin laatia myös rangaistusajan suunnitelma. Näitä uusia täytäntöönpanon aloittamisesta vastaavia yksiköitä voisivat olla yhdyskuntaseuraamustoimistot. Momenttiin tehtäisiin lisäksi kielellinen tarkistus.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan muutettavaksi siten että rangaistusajan suunnitelma valmistettaisiin yhteistyössä vankeuteen tuomitun eikä vangin kanssa. Ehdotettu muutos liittyy siihen, että rangaistusajan suunnitelma voitaisiin laatia myös ennen tuomitun vankilaan saapumista.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan tarkentavia selvennyksiä suunnitelman toteutumisen seurantaan ja seurantapaan.

9 §. Sijoittaminen avolaitokseen. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että enintään kahden vuoden vankeusrangaistukseen tuomittu voitaisiin sijoittaa avolaitokseen suoraan vapaudesta. Tällä hetkellä suoraan vapaudesta sijoittamisen rajana on yhden vuoden vankeusrangaistus. Vankeusrangaistusten täytäntöönpanon aloittamiseen liittyvien tehtävien siirtyessä Rikosseuraamuslaitokselle tuomitut voitaisiin haastatella ja arvioida jo vapaudessa ennen vankilaan passittamista. Tällöin myös avolaitokseen sijoittamisen edellytyksiä voitaisiin arvioida nykyistä paremmin.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan avolaitokseen sijoitettava voitaisiin määrätä ilmoittautumaan suljettuun

vankilaan, josta hänet toimitettaisiin avolaitokseen.

12 §. Tarkemmat säännökset ja määräykset. Pykälään ehdotetaan muutettavaksi siten, että Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksiköllä olisi nykyistä laajempi toimivalta antaa määräyksiä vankeusprosessista ja sen toteuttamisesta. Ehdotuksen mukaan keskushallintoyksikkö voisi antaa tarkempia määräyksiä arvioinnista, avolaitokseen sijoittamisesta sekä rangaistuksen suunnitelmallisesta toteuttamisesta. Tällä hetkellä keskushallintoyksikkö voi antaa määräyksiä vain arviointikeskuksen toiminnasta. Pykälän otsikkoon ehdotetaan lisättäväksi sana määräyksiä.

5 luku **Sijoittaminen vankilassa**

3 §. Erillään asuminen omasta pyynnöstä. Pykälässä säädetään vankilan velvollisuudesta järjestää vangille mahdollisuus asua erillään muista vangeista, jos vangilla on perusteltu syy uskoa henkilökohtaisen turvallisuutensa olevan uhattuna tai jos erillään asumiseen on muu hyväksyttävä syy. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että erillään asumisen perusteena olisi ainoastaan vangin perusteltu syy uskoa turvallisuutensa olevan uhattuna. Muutoksella korostettaisiin sitä, että oikeus erillään asumiseen voisi perustua ainoastaan turvallisuusperusteeseen. Muutoksella pyritään rajoittamaan vankien perusteetonta erillään asumista, koska vangin pitkäaikainen erillään asuminen vaikeuttaa hänen yhteiskuntaan sopeuttamistaan.

Pykälässä ei tällä hetkellä ole säännöstä erillään asumisen kestosta ja sen edellytysten uudelleen arvioimisesta. Yleisperustelujen kohdassa 2.3 mainituista syistä pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännöstä siitä, että erillään asuttamista koskeva päätös ja sen perusteet olisi otettava uudelleen tarkastavaksi enintään neljän kuukauden väliajoin.

9 §. Päätösvalta. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että vangin erillään asumisesta omasta pyynnöstä voisi päättää toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Tällä hetkellä erillään asumisesta päättäjistä ei ole

omaa säännöstä, vaan sijoituksesta päättää sama taho, joka päättää vankien muustakin sijoittamisesta vankilassa eli toiminnoista vastaava virkamies tai valvonnan esimiestehävissä toimiva virkamies.

6 luku Siirtäminen vankilasta toiseen

2 §. *Siirtäminen avolaitoksesta suljettuun vankilaan.* Pykälässä säädetään siitä, millä perusteilla vanki voidaan siirtää avolaitoksesta suljettuun vankilaan. Pykälässä 1 momentissa on säännös siitä, että vanki voidaan siirtää avolaitoksesta suljettuun vankilaan järjestyksellisen tutkinnan ajaksi, mutta vastaava säännöstä ei ole siirrosta yksinäisyysrangaistuksen suorittamista varten.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan säännöstä siitä, että vanki voitaisiin siirtää suljettuun vankilaan myös suorittamaan kurinpitörangaistuksena määrättyä yksinäisyysrangaistusta. Säännös on tarpeen, sillä kaikissa avolaitoksissa ei ole tiloja yksinäisyysrangaistuksen täytäntöönpanoon. Säännös olisi tarpeellinen erityisesti niissä tapauksissa, kun vankia ei järjestyksellisen johdosta tulisi siirtämään suljettuun vankilaan.

Edellä yleisperustelujen kohdassa 3.2. mainituista syistä pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi myös säännös siitä, että jos suoraan vapaudesta avolaitokseen 4 luvun 9 §:n perusteella määrätty tuomittu on päihitynyt avolaitokseen saapuessaan ja aloittaessaan rangaistuksen suorittamisen, hänet voitaisiin siirtää suljettuun vankilaan siksi ajaksi, kunnes hän olisi päihitetön.

3 §. *Vangin siirtäminen toiseen vankilaan.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan selventävää säännöstä siitä, että vangin siirtäminen 1 momentissa esitetyillä perusteilla toiseen vankilaan ei edellyttäisi vangin suostumusta.

3 a §. *Vangin siirtäminen lyhyeksi ajaksi toiseen vankilaan.* Pykälään ehdotetaan säännöstä vangin siirtämisestä lyhyeksi ajaksi toiseen vankilaan. Siirto voitaisiin toteuttaa tapaamista, poistumisluvan järjestämistä tai muuta vastaavaa syytä varten. Tällainen muu vastaava syy voisi olla myös vangin lyhytaikainen sijoittaminen toiseen vankilaan osallistumaan esimerkiksi rangaistusajan suunnitelman mukaiseen toimintaan, jota ei sijoitusvankilassa ole mahdollista järjestää. Täl-

laisissa siirrossa ei olisi kyse vangin sijoitusvankilan muuttamisesta vaan ainoastaan lyhytaikaisesta siirtämisestä toiseen vankilaan.

5 §. *Läsnäolo tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa.* Tällä hetkellä pykälässä ei ole asetettu rajoitusta siihen, kuinka pitkäksi ajaksi vanki voidaan sijoittaa vankilan ulkopuolelle toisen viranomaisen tiloihin vangin kuulemistä varten. Säännöstä sovelletaan lähinnä tilanteissa, joissa poliisi kuulustelee vankia uuden rikoksen johdosta tai kuulee vankia esimerkiksi todistajana muun henkilön rikosasiassa. Vanki on tällöin sijoitettu kyseisen ajan poliisiin säilytystiloihin.

Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että ulkopuolella olemisen aika ei ilman erityisen painavaa syytä saisi olla yli 14 päivää. Enimmäisaikaan sisältyisi myös matka-aika. Erillään pitämisen voisi olla erityisen painava syy esimerkiksi laajassa rikosjutussa. Erityisellä kuulemisen perusteeseen liittyvällä syyllä tarkoitetaan esimerkiksi vangin kuulemista törkeässä rikoksessa, kuten henkiriikoksessa. Muu erityisen painava seikka voisi olla esimerkiksi vangin sijoitusvankilan ja rikoksen esitutkintaa suorittavan poliisilaitoksen välinen pitkä välimatka.

6 §. *Siirtämisestä päättäminen.* Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että vangin siirtämisestä päättävien virkamiesten määrää lisättäisiin. Vangin siirtämisestä voisi arviointikeskuksen johtajan lisäksi päättää työjärjestyksessä määrätty arviointikeskuksen johtajan sijaisena toimiva virkamies. Vastaavaa päätösvallan laajentamista ehdotetaan myös tilanteisiin, joissa vanki siirretään toiselle rikosseuraamusalueelle. Suostumuksen tällaiseen siirtoon voisi antaa vastaanottavan rikosseuraamusalueen arviointikeskuksen johtajan lisäksi työjärjestyksessä määrätty arviointikeskuksen johtajan sijaisena toimiva virkamies. Arviointikeskuksen johtaja voisi edelleen siirtää päätösvallan yksittäistä vankia koskevassa asiassa rangaistusajan suunnitelmassa nimetylle vankilan johtajalle.

Pykälän 2 momenttiin ei ehdoteta muutoksia.

Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että vangin 5 §:n 2 momentin mukaisesta päättämisestä vankilan ulkopuolella kuultavaksi voisi vankilan johtajan li-

säksi päättää turvallisuudesta tai toiminnoista vastaava virkamies. Arviointikeskuksen johtaja päättäisi kuitenkin edelleen matka-aika mukaan lukien yli seitsemän vuorokauden pituisista vankilan ulkopuolella olemisesta. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että arviointikeskuksen johtajan lisäksi työjärjestyksellä voitaisiin antaa päätösvalta arviointikeskuksen johtajan sijaisena toimivalle virkamiehelle. Tällä hetkellä arviointikeskuksen johtaja on voinut antaa asiaa koskevan määräyksen täytäntöönpanosta vastaavalle virkamiehelle.

Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan säännöstyä siitä, että vankien lyhytaikaisista siirtämisistä toiseen vankilaan päättäisi vankilan johtaja tai turvallisuudesta vastaava virkamies. Päätösvalta olisi vastaanottavan laitoksen johtajalla ja turvallisuudesta vastaavalla virkamiehellä, mutta hänen tulisi kuulla vangin sijoitusvankilan johtajaa ennen päätöksen tekemistä.

7 luku Perushuolto ja asuminen

1 §. Vankien asuintilat. Suljettujen vankiloiden asuinselleissä on pääsääntöisesti WC-tilat. Kahdessa vankilassa on kuitenkin vielä yhteensä 196 selliä, joissa ei ole omaa WC-tilaa. Osaston ollessa suljettuna vangin pitää tällöin erikseen pyytää henkilökuntaa päästämään hänet WC-tiloihin.

Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan säännöstyä siitä, että vangilla tulisi olla pääsy WC-tiloihin kaikkina vuorokauden aikoina. Säännös olisi Rikosseuraamuslaitoksen vuonna 2011 antaman ohjeen mukainen.

2 §. Vaatetus. Pykälää ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että 2 momentissa säädettäisiin vangin omien vaatteiden yleisestä rajoittamisesta suljetussa vankilassa ja 3 momentissa säädettäisiin niistä perusteista, joiden nojalla yksittäisen vaateen haltuun antaminen voitaisiin evätä sekä suljetussa vankilassa että avolaitoksessa.

Pykälän 2 momentin mukaan suljetussa vankilassa voitaisiin edelleen antaa yleisiä, koko vankilaan tai sen osastoa koskevia rajoituksia vankien omien vaatteiden käyttöön. Rajoitusperuste ei kuitenkaan voisi koskea yksittäistä vankia. Omien vaatteiden rajoitusperusteita tarkennettaisiin siten, että pe-

ruste voi liittyä myös vankilan turvallisuuteen. Omien vaatteiden käytön yleinen rajoittaminen voisi tulla kyseeseen lähinnä korkean valvonta- ja turvallisuustason vankiloissa. Työtoimintaa koskevaa vaateesta koskevat säännökset siirrettäisiin 4 momenttiin.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin niistä perusteista, joiden nojalla vangin yksittäisen vaatekappaleen haltuun antaminen voitaisiin evätä. Avolaitokset ja suljetut vankilat eroavat luonteeltaan toisistaan, joten omien vaatteiden haltuun antamisen epäämisen perusteet voivat niissä erota merkittävästikin toisistaan.

Vaateen haltuun antaminen voitaisiin evätä, jos sen käyttämisestä aiheutuisi vaaraa vankilan järjestykselle tai turvallisuudelle. Vaaraa järjestykselle ja turvallisuudelle aiheutuu esimerkiksi vaateista, joissa on rikollisjärjestön tunnuskuva tai jos vaate aiheuttaa hälytyksen metallinpaljastimessa. Vaaraa voisi aiheuttaa myös vaateen tietyt ominaisuudet, kuten esimerkiksi kenkien teräväkärkisyyttä. Perusteet olisivat samankaltaisia kuin esineiden haltuun antamisessa 9 luvussa.

Suljetussa vankilassa vankien valvonta perustuu yhä enemmän kameravalvontaan. Vankilan järjestyksen ja turvallisuuden kannalta on tärkeää, etteivät vangit voisi käyttää tunnistamisen estävää pukeutumista. Ehdotuksen mukaan vaateen haltuun antaminen voitaisiin evätä sillä perusteella, että sen käyttäminen voisi vaikeuttaa vangin tunnistamista. Säännöksen perusteella voitaisiin evätä esimerkiksi hupulla varustettujen vaatteiden haltuun antaminen. Vaateen haltuun antamisesta päätettäessä voitaisiin ottaa huomioon yksilölliset ominaisuudet, esimerkiksi vangin karkaamisvaara.

Vaateen haltuun antaminen edellyttäisi, että se pystytään luotettavasti tarkastamaan sitä vahingoittamatta. Vaateen haltuun antaminen edellyttäisi myös sitä, että vaate on hyvässä kunnossa.

Oman vaateen haltuun antamisen epäämisen voisi perustua myös vangilla jo hallussa olevien omien vaatteiden määrään ja sellin säilytystilojen vähäisyyteen. Haltuun annettavien omien vaatteiden määrää rajoittaisi se, että vaatteiden tulisi mahtua säilytettäväksi sellin säilytystiloihin niille varatuille paikoille. Omia vaatteita ei saisi olla sellissä niin

runsaasti, että niistä aiheutuisi vaaraa paloturvallisuudelle tai haittaa sellin tarkastamiselle.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin työssä käytettävästä vaateuksesta. Tähän momenttiin siirrettäisiin voimassa olevan pykälän 2 momentin säännös siitä, että omia vaatteiden käyttöä voidaan rajoittaa työturvallisuuden vaatimasta syystä. Voimassa oleva 3 momentin säännös työssä tarvittavasta suojavaateuksesta jäisi ennalleen.

Pykälän 5 momentti koskee tilannetta, jossa vangilla ei ole asianmukaista omaa vaateustusta. Tällöin hänelle olisi annettava soveltuva vaateus. Säännökseen ei ehdoteta tehtäväksi muutoksia.

5 §. Ruokahuolto. Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan uutta säännöstä omatoimisen ruokahuollon mahdollistamisesta. Käytännössä säännöstä sovellettaisiin etupäässä avolaitoksissa. Lisäksi suljetuilla osastoilla voitaisiin toteuttaa omatoimista ruokahuoltoa osana toimintavelvollisuudeksi hyväksyttävää toimintaa.

Jos vankila ei tarjoaisi kaikkia päivittäisiä aterioita, vangille maksettaisiin ruokarahaa elintarvikkeiden ostamista varten. Vaihtoehtoisesti vangille voitaisiin myös antaa raaka-aineet ruuan valmistukseen. Ruokarahan määräytymisen perusteista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Tästä ehdotetaan säännöstä tämän luvun 8 §:ään. Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö voisi antaa tarkempia määräyksiä omatoimisen ruokahuollon käytännön järjestelyistä.

6 a §. Tupakoinnin kieltäminen. Yleisperusteluiden kohdassa 2.1 mainituista syistä lakiin ehdotetaan säännöstä, joka mahdollistaa tupakoinnin kieltämisen vankien asuintiloissa. Tupakointi voitaisiin järjestää esimerkiksi erityisissä tupakkahuoneissa. Pääsääntöisesti tupakointi olisi sallittua vankilan ulkotiloissa.

Vangit eivät voi vapaasti liikkua vankilassa. Tämän vuoksi lakiin ehdotetaan säännöstä siitä, että jos vanki ei saa tupakoida omassa asuintilassaan, hänelle tulisi järjestää tilaisuus tupakointiin muualla. Tupakointi voitaisiin järjestää esimerkiksi päästämällä vanki osastolla olevaan tupakkahuoneeseen tai –eriöön. Vangin asuintiloissa tupakoinnin kieltä voidaan toteuttaa vain sellaisessa van-

kilassa, joissa vangille pystytään järjestämään mahdollisuus tupakointiin riittävän usein.

7 §. Päätösvalta. Pykälän 1 momentin mukaan ulkoilun epäämistä päättäisi edelleen vankilan johtaja tai turvallisuudesta vastaava virkamies. Momenttia muutettaisiin siten, että vankilan johtaja ei enää erikseen antaisi turvallisuudesta vastaavalle virkamiehelle määräystä tehdä näitä päätöksiä.

Pykälään ehdotetaan uutta 2 momenttia, jossa säädettäisiin toimivallasta päättää vangin omien vaatteiden käytöstä. Päätösvaltaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että aluejohtaja päättäisi vangin omien vaatteiden käytön yleisestä rajoittamisesta 2 §:n 2 momentin perusteella. Aluejohtajan päätöksestä ei olisi muutoksenhakuoikeutta, koska kyse olisi vankilan tai vankilaosaston päiväjärjestykseen verrattavasta yleisestä määräyksestä.

Vangin omien vaatteiden haltuun antamisen epäamisestä 2 §:n 3 momentin perusteella päättäisi turvallisuudesta vastaava virkamies taikka valvonnan tai ohjauksen esimiestehtävissä toimiva virkamies. Tällaisesta päätöksestä vangilla olisi oikeus tehdä oikeisuvaatimus ehdotetun 20 luvun 1 §:n perusteella.

Sen sijaan haltuun annettavien omien vaatteiden lajittelu ja luokittelu tapahtuu pääosin vankilan järjestyssäännössä olevien määräysten nojalla eikä yleensä edellytä nimenomaisia päätöksiä. Tällainen vaatteiden luokittelu onkin tosiasiallista hallintotoimintaa, josta vangilla ei olisi oikeutta tehdä oikeisuvaatimusta. Tällaisten luvallisten omien vaatteiden haltuun antamisen hoitaisi käytännössä valvontahenkilökunta.

Peruseruokavaliosta poikkeamisessa päätösvaltaa käyttää tällä hetkellä vankilan johtaja tai hänen määräämänsä toiminnoista vastaava virkamies. Päätösvaltaa ehdotetaan siirrettäväksi siten, että päätösvaltaa asiassa käyttäisivät toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies.

Pykälään ehdotetaan uutta 4 momenttia, jossa säädetään toimivallasta kieltää tupakointi vankien asuintiloissa. Päätösvaltaa asiassa käyttäisi Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö. Tupakointi voitaisiin kieltää vankila- tai osastokohtaisesti.

8 §. Tarkemmat säännökset ja määräykset. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan valtuussäännöstä siitä, että omatoimisen ruokailun vuoksi maksettavan ruokarahan perusteista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella.

Pykälän 2 momentissa olevaa valtuussäännöstä määräysten antamiseen laajennettaisiin niin, että Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö voisi antaa määräykset myös tupakoinnin järjestämisestä sekä sytytysvälineiden hallussapidosta. Keskushallintoyksikkö voisi antaa tarkempia määräyksiä myös omatoimisen ruokahuollon järjestämistavasta. Määräyksiä voidaan antaa esimerkiksi elintarvikkeiden hankintapaikasta.

8 luku Toimintaan osallistuminen

13 §. Osallistumisvelvollisuudesta vapauttaminen määräjäksi. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että vapauttamisen määräytymisessä käytetty osallistumiskuukausi olisi nykyistä täsmällisemmin määritelty. Osallistumiskuukausi sidottaisiin kalenterikuukauteen, kuten vuosilomalaissakin. Pykälässä todettaisiin myös, että vangin siirtäminen toiseen vankilaan ei vaikuttaisi vapauttamisen perusteisiin. Tällä tarkoitettaisiin sitä, että vapauttamisen edellytykset täyttyisivät tilanteessa, jossa vanki olisi osallistunut toimintaan aikaisemmassa vankilassa 12 päivän ajan ja uudessa vankilassa kahden päivän ajan kalenterikuukauden aikana.

Pykälään asetettaisiin myös aikaraja, jonka kuluessa osallistumisvelvollisuudesta vapauttaminen olisi järjestettävä. Se olisi pidettävä viimeistään vuoden kuluessa osallistumiskuukauden päättymisestä.

Pykälään ehdotetaan myös lisättäväksi säännös siitä, että osallistumisvelvollisuudesta vapauttaminen voitaisiin ajoittaa vankilan toimintojen kannalta soveltuvaan aikaan. Säännös on nykyisin vankeudesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa.

Pykälän säännös siitä, että osallistumisvelvollisuudesta voidaan vapauttaa enintään neljäksi viikoksi vuodessa, ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana.

14 §. Päätösvalta. Pykälän 4 momentissa ehdotetaan päätösvalan laajentamista siten, että myös ohjauksen ja valvonnan esimies-

tehtävissä toimiva virkamies voisi päättää osallistumisvelvollisuudesta vapauttamisesta.

9 luku Vangin omaisuus ja tulot

1 §. Omaisuuden hallussapito. Pykälän 1 momentissa säädetään esineen tai aineen haltuun antamisen epäämisen perusteista. Tällä hetkellä ei ole säännöstä siitä, että esineen tai aineen hallussapito voitaisiin evätä sillä perustellessa, että esinettä tai ainetta ei pystytä tarkastamaan. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 kohta, jonka mukaan esineen tai aineen hallussapito voitaisiin evätä, jos esinettä tai ainetta ei voida ilman kohtuutonta vaivaa tai sitä vahingoittamatta tarkastaa. Nykyisin lähes vastaava säännös on vankiloiden järjestyssäännöissä.

Vankeuslain 1 luvun 2 §:n mukaan vankeuden täytäntöönpanon tavoitteena on estää rikosten tekeminen rangaistusajana. Vanki voi käyttää rikosten tekemiseen sellaista esinettä, jonka haltuun antaminen ei ole nimenomaisesti kielletty nykyisten säännösten perusteella. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 5 kohta, jonka perusteella esineen tai aineen hallussapito voitaisiin evätä, jos epäämiseen on tarpeen rikosten tekemisen estämiseksi. Säännöksen perusteella vangilta voitaisiin evätä tai häneltä ottaa pois muuten sallittava esine sillä perusteella, että vanki käyttää tai on perusteltu syy epäillä, että hän voisi käyttää sitä rikoksentekovälineenä. Tällainen tilanne voisi olla muun muassa se, että vanki käyttäisi hallussaan olevaa kirjoituskonetta asiakirjojen väärentämiseen ja petosten tekemiseen.

Sellin varustukseen kuuluu nykyisin yhä useammin muun muassa televisio, dvd-laite ja radio. Perusteena laitteiden hankkimiseen on ollut se, että näin vähennetään vankilan ulkopuolelta tuotavien vangin omien tavaroiden määrää. Tämä vähentää laitteiden tarkastamiseen kuluvaa aikaa sekä pienentää riskiä luvottomien esineiden ja aineiden kulkeutumisesta vankilaan. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 6 kohta, jonka mukaan esineen hallussapito voitaisiin evätä myös, jos vankila on hankkinut vastaavan esineen vangin käyttöön. Säännöksen perusteella voitaisiin evätä myös sellaisten muiden

kuin sellivarustukseen kuuluvien tavaroiden hankinta, joita vankila on hankkinut vankien käyttöön. Nykyisin vastaava säännös on vankiloiden järjestyssäännöissä.

Pykälän 4 momentissa huumausaineiden hävittämisessä viitattaisiin kumotun huumausainelain (1143/1994) sijasta voimassa olevan huumausainelain (373/2008) säännökseen.

2 §. Omaisuusluettelo. Pykälään 1 momenttiin ehdotetaan muutosta, jonka mukaan suljetussa vankilassa vähäarvoista omaisuutta ei merkittäisi omaisuusluetteloon, ellei vanki sitä erikseen pyytäisi. Tällaisia voisivat olla esimerkiksi sukat ja muut vastaavat vaatteet sekä lehdet. Tavarain kunto vaikuttaisi myös omaisuusluetteloon merkitsemiseen. Omaisuusluettelo voitaisiin ylläpitää myös kuvallisessa muodossa siten, että vangin omaisuus ja esineet kuvattaisiin. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi lisäksi siten, että todistajan ei tarvitsisi allekirjoittaa omaisuusluetteloita silloin, kun vanki sen itse allekirjoittaa.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan vastaavasti muutettavaksi siten, että suljetussa vankilassa ainoastaan omaisuusluetteloon merkityn omaisuuden haltuun antamisesta on tehtävä merkintä omaisuusluetteloon.

Pykälän 3 momentissa viitattaisiin vankineuvoston viranomaisen sijasta Rikosseuraamuslaitoksen virkamieheen.

5 §. Omaisuuden palauttaminen. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että säännökseen lisättäisiin mahdollisuus palauttaa vangin rahavarat hänelle tilisiirtona pankkiin tai postiosoitukseksi.

9 §. Päätösvalta. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että säännöksestä ilmeni, kuka päättää omaisuuden haltuun antamisen epämisestä. Tällaisen päätöksen tekisi ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Tällaisesta päätöksestä vangilla olisi oikeus tehdä oikaisuvaatimus ehdotetun 21 luvun 1 §:n perusteella.

Sen sijaan haltuun annettavien esineiden ja aineiden lajittelu ja luokittelu tapahtuvat pääosin vankilan järjestyssäännöissä olevien määräysten nojalla eivätkä yleensä edellytä nimenomaisia päätöksiä. Tällainen esineiden luokittelu onkin tosiasiallista hallintoa, josta vangilla ei olisi oikeutta teh-

dä oikaisuvaatimusta. Tällaisten luvallisten esineiden ja aineiden haltuun antamisen hoitaisi käytännössä valvontahenkilökunta ilman nimenomaisen päätöksen tekemistä asiassa.

10 §. Tarkemmat säännökset ja määräykset. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisäämään, että Rikosseuraamuslaitoksen keskuhallintoyksiyön määräyksellä voitaisiin antaa tarkempia määräyksiä omaisuusluetteloon merkittävästä omaisuudesta.

Pykälän otsikko muutettaisiin pykälän sisältöä vastaavaksi.

10 luku Sosiaali- ja terveydenhuolto

6 a §. Sairastumisesta ilmoittaminen. Laikiin ehdotetaan lisättäväksi uusi säännös vangille varattavasta tilaisuudesta ilmoittaa vakavasta sairastumisestaan tai vammautumisestaan lähiomaiselleen tai muulle läheiselle. Lain 19 luvun 3 §:ssä on lisäksi säännös siitä, että vangin terveydentilasta ilmoitettaessa on noudatettava potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/992) säännöksiä.

11 luku Vapaa-aika

2 §. Osallistuminen vapaa-ajan toimintoihin. Pykälän 2 momentin 3 kohdan viittaus 15 luvun 15 §:ään muutettaisiin viittaukseksi 15 luvun 14 §:ään.

3 §. Uskonnonharjoitus. Pykälän 2 momentin 2 kohdan viittaus 15 luvun 15 §:ään muutettaisiin viittaukseksi 15 luvun 14 §:ään.

4 §. Kirjasto. Nykyisen säännöksen mukaan vangille on varattava mahdollisuus päästä vankilan kirjastoon. Poikkeuksen muodostavat tilanteet, joissa vanki on sijoitettu varmuusosastolle, suorittaa yksinäisyysrangaistusta, on erillään pidettävänä järjestyksellisen selvittämistä varten tai on 18 luvun turvaamistoimenpiteiden kohteena.

Pykälän 3 momentiksi ehdotetaan uutta säännöstä siitä, että vangin pääsy vankilan kirjastoon voitaisiin tapauskohtaisesti evätä myös tilanteissa, joissa vanki käyttäytyy häiritsevästi tai vaarantaa laitoksen järjestystä tai turvallisuutta. Näissä tilanteissa vangin oikeus päästä kirjastoon voitaisiin evätä.

8 §. Päätösvalta. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös siitä, että vankilan kirjastoon pääsyn epäamisestä päättää ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies taikka ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies.

12 §. Tarkemmat määräykset. Pykälään ehdotetaan säännöstä siitä, että Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö voi antaa tarkemmat määräykset kirjastopalveluiden järjestämisestä sellaisissa tapauksissa, kun vanki ei pääse käymään vankilan kirjastossa.

12 luku **Kirjeenvaihto, puhelut ja sähköinen viestintä**

Luvun otsikkoon ehdotetaan lisättäväksi maininta sähköisestä viestinnästä. Muutos olisi perusteltu ottaen huomioon sähköistä viestintää koskevan säännösten lisääntymisen.

1 §. Kirjeenvaihto ja postilähetysten tarkastaminen. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan selvyudeksi lisättäväksi, että vangin kirjeenvaihto-oikeus koskee ainoastaan postin välityksellä tapahtuvaa kirjeenvaihtoa. Eduskunnan oikeusasiamiehen päätöksessä (1621/4/05) on katsottu, että kirjeenvaihto-oikeus koskisi myös vankien toisilleen niin sanottuna sisäpostina lähettämiä viestejä ja kirjeitä. Sisäpostin käyttäminen vankien välisen viestinnän ja yhteydenpidon välineenä voi vaarantaa vankilan järjestystä ja turvallisuutta. Muutos selventäisi sitä, että vankilalla ei ole velvollisuutta toimittaa vankien toisilleen lähettämiä viestejä ja kirjeitä sisäpostina. Muutos ei kuitenkaan tarkoittaisi sitä, että vankila ei voisi toimittaa vangin toiselle vangille osoittamaa kirjettä suoraan hänelle ilman postilaitoksen käyttämistä ja postimaksun maksamista. Tällaisten sisäpostina toimitettujen kirjeiden tarkastamisessa noudatettaisiin kirjeiden tarkastamista koskevia säännöksiä.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi, että suljettujen vankiloiden lisäksi myös Rikosseuraamuslaitoksen terveydenhuoltoyksikön alaisessa yksikössä olevalle vangille saapunut kirje tai muu postilähetys saataisiin avata ja sen sisältö tarkastaa. Ter-

veydenhuoltoyksikön alaiset yksiköt on sijoitettuna suljettujen vankiloiden sisälle, joten samojen tarkastussääntöjen soveltaminen olisi perusteltua. Kirjeiden tarkastamisesta päättäisivät kyseisen suljetun vankilan virkamiehet. Tällä hetkellä terveydenhuoltoyksikössä olevalle vangille lähetetyt kirjeet on toimitettu vangin sijoitusvankilaan avattavaksi ja tarkastettavaksi. Muutos koskisi myös avolaitoksesta terveydenhuoltoyksikköön siirrettyjä vankeja.

2 §. Viestin lukeminen ja jäljennöksen ottaminen. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi, että myös kirjeen vastaanottajaan liittyvä syy voisi olla peruste kirjeen lukemiselle. Tällä hetkellä vangin lähettämän kirjeen vastaanottajalle ei voida antaa merkitystä arvioitaessa lukemisen kriteereiden täyttymistä, vaikka vangille lähetetyn kirjeen lähettäjällä tällainen merkitys on. Vangin lähettämän kirjeen vastaanottajalla on kuitenkin samalla tavalla merkitystä kuin sillä, kuka vangille kirjeen vankilaan lähettää.

Pykälään 1 momenttiin ehdotetaan uutta säännöstä siitä, että vangin kirjeiden, postilähetysten, sähköpostien ja muiden viestien lukemista koskevaa päätöstä ei aina tarvitsisi tehdä tapauskohtaisesti. Säännös mahdollistaisi sen, että lukemista koskeva päätös voitaisiin tehdä enintään kahden viikon määräajaksi. Määräaikainen lukemispäätös ei automaattisesti mahdollistaisi kaikkien saapuvien tai lähtevien kirjeiden lukemista kyseisenä aikana.

Vankien lähettämien kirjeiden tarkastustoiminta edellyttää sitä, että kirjeestä ilmenee lähettävän vangin nimi. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan säännöstä siitä, että vangin olisi merkittävä nimensä muulle kuin 3 §:n mukaiselle vankilan toimintaa valvoville viranomaisille lähettämäänsä kirjeeseen, jollei hän anna kirjettä henkilökohtaisesti suoraan vankilan henkilökunnalle. Säännös koskisi sekä suljettuihin vankiloihin että avolaitoksiin sijoitettuja vankeja. Pykälään ehdotetaan lisäksi säännöstä siitä, että jos vangin suljettusta vankilasta lähettämästä kirjeestä ei ilmenisi lähettävän vangin nimi tai lähettäjä ei muuten olisi vankilan tiedossa, kirje voitaisiin avata lähettäjän selvittämiseksi. Kirje voitaisiin tällöin lukea ainoastaan siinä laajuudessa kuin lähettäjän selvittäminen vaatii.

Kirjeen lähettäjä tulee ensisijaisesti pyrkiä selvittämään esimerkiksi tiedustelemalla vangeilta, kuka heistä on kirjeen lähettäjä. Jos lähettäjä ei tällöinkään selviä, kirje olisi lähetettävä eteenpäin, jolleivät pidättämisen edellytykset täyty. Tällä hetkellä suljettujen vankiloiden järjestyssäännöissä on vastaavat määräykset.

Pykälän nykyinen 2 momentti siirrettäisiin. 3 momentiksi. Samalla pykälän nykyinen 3 viittaussäännös ehdotetaan yleisperusteluiden jaksossa 3.1 esitetyistä syistä poistettavaksi.

2 a §. Lukemisesta ilmoittaminen. Pykälään ehdotetaan uutta säännöstä kirjeen lukemisesta ilmoittamisesta. Tällä hetkellä lukemisesta ilmoittamisesta ei ole säännöstä toisin kuin on kirjeen pidättämisestä.

Luottamuksellisen viestin salaisuus koskee sekä vastaanottajaa ja lähettäjä. Tämän vuoksi vangille lähetetyn kirjeen lukemisesta tulisi ilmoittaa lähtökohtaisesti myös kirjeen lähettäjälle. Samoin vangin lähettämän kirjeen lukemisesta tulisi ilmoittaa myös kirjeen vastaanottajalle. Rikosseuraamuslaitoksessa noudatetun käytännön mukaan vangin lähettämän kirjeen lukemisesta on tehty vastaanottajaa varten merkintä kirjeeseen. Kun vangille lähetetty kirje on luettu, kirjeen lähettäjälle ei ole erikseen ilmoitettu kirjeen lukemisesta, vaan asiasta on ilmoitettu ainoastaan vangille. Vangin harkintaan on jäänyt lukemisesta kirjeen lähettäjälle ilmoittaminen.

Yleisperusteluiden kohdassa 2.1 mainituista syistä kirjeen lukemisesta muulle kuin vangille ilmoittaminen on ongelmallista. Pykälään ehdotetaan säännöstä siitä, että vangin lähettämän tai hänelle saapuvan kirjeen lukemisesta ilmoitettaisiin ainoastaan vangille.

Pykälään ehdotetaan säännöstä siitä, että ilmoittamista voitaisiin lykätä, jos se on tarpeen rikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi, vankilan järjestystä uhkaavan vaaran torjumiseksi taikka vangin tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi. Perusteet olisivat samoja kuin kirjeiden pidättämisen yhteydessä. Ehdotuksen mukaan lukemisesta ja sen perusteesta tulisi kuitenkin ilmoittaa viimeistään kahden viikon kuluessa lukemisesta.

Pykälään ehdotetaan selvyuden vuoksi säännöstä siitä, että lukemisesta kertomatta jättäminen voisi perustua myös muuhun lainsäädäntöön kuin vankeuslakiin. Tällä tarkoi-

tetaan esimerkiksi sitä, että jos poliisi pakkokeinolain (806/2011) perusteella päättää kirjeen takavarikoinnista sen jälkeen, kun vankila oli antanut poliisille tiedon kirjeen sisällöstä, lukemisesta ilmoittamisessa noudatetaan pakkokeinolain säännöksiä.

Jos kirje päätetään lukemisen perusteella pidättää, tällöin ilmoittamisessa noudatettaisiin pidättämisestä ilmoittamista koskevia säännöksiä. Kirjeen lukemisesta ilmoitettaisiin tällöin vangille vasta silloin, kun kirjeen pidättämisestäkin ilmoitettaisiin.

4 §. Kirjeenvaihto asiamiehen kanssa. Pykälän 2 momentin säännökseen asiamiehen lähettämän kirjeen avaamisesta ehdotetaan selvennettäväksi. Säännöksestä ehdotetaan poistettavaksi kohta siitä, että säännös koskee niitä kirjeitä tai muita postilähetyksiä, joiden kirjekuoresta tai muutoin käy luotettavasti ilmi, että lähettäjä on vangin asiamies. Eduskunnan oikeusasiamies on pitänyt kriteeriä liian tulkinnanvaraisena (1234/4/07 ja 1843/4/07).

Pykälään ehdotetaan selvyuden vuoksi lisättäväksi kohta, että kirjeen lähettäjä tiedoista olisi ilmettävä, että sen lähettäjä on oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 2 §:n 1 ja 5 momentissa tarkoitettu oikeudenkäyntiasiamies. Asiamiehenä toimimisen edellytyksiä muutettiin lain muutoksella (716/2012), joka tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 2013. Oikeudenkäyntiasiamiehenä voi toimia ainoastaan asianajaja, yleinen oikeusavustaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja.

Kirjeeseen merkityistä lähettäjä tiedoista tulisi ilmetä, että kirjeen on lähettänyt oikeustieteen maisterin tai kandidaatin tutkinnon suorittanut henkilö sekä hänen nimensä. Tietojen merkitseminen on tarpeellista, jotta vankila pystyisi tarkastamaan, että kirjeeseen merkitty asiamies täyttää edellä mainitut edellytykset. Tiedon perusteella vankila pystyisi tarvittaessa varmistamaan asiamieheltä itseltään, että kyse on juuri hänen lähettämässään kirjeestä. Ei siten riittäisi, että kirjekuoresta ilmenisi pelkästään asianajo- tai lakiasiaintoimiston nimi.

Jos vangille saapuisi asianajo- tai lakiasiaintoimiston nimellä merkityssä kirjekuoressa kirje ilman tietoa sen lähettäneestä asiamiehestä, kirjettä ei kuitenkaan saisi avata tavallisen kirjeen tapaan ennen kuin on selvi-

tetty, ettei kirje ole asiamiehen lähettämä. Vankila voisi myös palauttaa kirjeen avoimattomana kyseiseen toimistoon.

6 a §. Matkapuhelimen käyttö. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi säännös matkapuhelimen käytöstä. Ehdotetun säännöksen mukaan avolaitoksissa oleville vangille voitaisiin antaa lupa käyttää matkapuhelinta. Säännös vastaisi nykyistä käytäntöä. Matkapuhelimen käyttöluva voisi koskea puhelimella soittamista ja vastaamista sekä tekstiviestien lähettämistä ja vastaanottamista. Matkapuhelimen käyttöluva ei sisältäisi lupaa internetin käyttämiseen, vaan internetin käyttämisestä säädettäisiin erikseen luvun 9 a §:ssä.

Matkapuhelimen käyttöä koskevaan lupaan voitaisiin sisällyttää erilaisia vankilan toiminnan ja järjestyksen kannalta tarpeellisia ehtoja. Ehdot voisivat liittyä muun muassa matkapuhelimen käyttöaikoihin ja – paikkoihin ja matkapuhelimen säilyttämiseen. Matkapuhelinta ei myöskään saisi antaa toisen vangin käytettäväksi. Luvan ehdoksi voitaisiin asettaa kieltä tyhjentää tai poistaa puhelimen käyttöloki. Matkapuhelimen käyttöä koskeva lupa sisältäisi myös yhden simkortin haltuun antamisen. Puhelimet sinetöitäisiin, joten vanki ei voisi itse vaihtaa simkorttia.

Lupa matkapuhelimen käyttöön voisi koskea vankilan antamaa tai vangin omaa matkapuhelinta.

Matkapuhelimen käytön valvonnasta säädettäisiin 9 b §:ssä. Vankilalla oli tarvittaessa oikeus selvittää matkapuhelimen puhelu- ja tekstiviestitiedot sekä lukea tekstiviestien sisältö.

Matkapuhelimien ominaisuudet lisääntyvät koko ajan ja niiden erot tietokoneisiin pienenevät, joten matkapuhelimen ja tietokoneen välinen raja ei ole selvä. Tällä hetkellä vankien haltuun ei ole annettu matkapuhelimia, joilla voi saada internetyhteyden. Kameran sisältämiä puhelimia on voitu antaa siten, että kuvaaminen on estetty linssin sinetöinnillä. Tällä hetkellä avolaitoksissa sallittujen matkapuhelimien hankkiminen on tulevaisuudessa yhä vaikeampaa. Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikölle ehdotetaan luvun 12 §:ssä annettavaksi toimivalta antaa tarkempia määräyksiä siitä, millaisia ominai-

suuksia sisältäviä matkapuhelimia vangin haltuun voidaan antaa tai miten erilaisten puhelinten ominaisuuksien käyttö voidaan estää.

Vankeuslain 15 luvun 3 §:n 1 momentin 5 kohtaan otettaisiin säännös siitä, että matkapuhelimen käyttöä koskevan luvan ehtojen rikkominen on järjestyksirikkomus, josta voidaan määrätä kurinpitovangin rangaistus.

Pykälän 2 momentin mukaan vangille annettu matkapuhelimen käyttöluva voitaisiin peruuttaa, jos käyttöluvan myöntämisen edellytykset eivät luvan myöntämisen jälkeen enää täytyisi. Käyttöluvan peruuttaminen tulisi kyseeseen lähinnä tilanteissa, joissa vanki törkeästi tai toistuvasti rikkoo luvan ehtoja. Luvan peruuttaminen voisi tulla kyseeseen esimerkiksi silloin, jos vanki antaa puhelimen toisen vangin käytettäväksi tai tyhjentää tai poistaa puhelimen käyttölokin.

Matkapuhelimen käyttöluvan myöntäminen ja matkapuhelimen haltuun antamisesta päättäminen liittyvät kiinteästi toisiinsa. Ei olisi tarkoituksenmukaista, että toinen henkilö päättäisi, annetaanko vangille haltuun matkapuhelin ja toinen henkilö päättäisi sen käyttöluvasta. Ehdotuksen mukaan molemmista asioista päättäisi matkapuhelimen käyttöluvan myöntäjä. Asiasta säädettäisiin luvun 11 §:ssä.

Puhelun kuuntelemista ja tallentamista koskeva 7 §:n säännös ei koskisi tämän pykälän nojalla soitettuja puheluita.

7 §. Puhelun kuunteleminen ja tallentaminen. Puhelun kuuntelemisen edellytyksiä koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettavaksi yhdenmukaisiksi 2 §:n kirjeen lukemisen edellytyksiä koskevien säännösten kanssa. Vankeuslaissa oli alun perin molempien edellytykset määritelty yhdenmukaisesti, mutta lukemisen edellytyksiä muutettaessa (265/2007) vastaavaa muutosta ei tällöin tehty puhelun kuuntelun edellytyksiin.

Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi myös siten, että puhelun kuuntelemista ja tallentamista koskeva päätös voitaisiin tehdä samalla kertaa ja että puhelun tallentamisen edellytys olisi yhdenmukainen puhelun kuuntelemisen edellytyksen kanssa. Tällä hetkellä puhelun tallentaminen on mahdollista vasta sitten, kun puhelua kuunneltaessa käy ilmi, että puhelu todennäköisesti sisältää

suunnitelmia tai tietoja rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään yksi vuosi vankeutta tai sellaisen rikoksen rangaistavasta yrityksestä tai huumausaineen käyttörikoksesta. Tallentamisen edellytyksistä säädetään tällä hetkellä pykälän 2 momentissa. Säännös on käytännössä estänyt kuunneltujen puheluiden tallentamisen.

Pykälän uudeksi 2 momentiksi tulisi nykyinen 3 momentin säännös muutettuna. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi edellä todettua vastaavaksi siten, että puhelun kuuntelemisesta ja tallentamisesta olisi ennen toimenpiteen aloittamista ilmoitettava vangille ja sille, johon hän on puhelimitse yhteydessä. Momentista poistettaisiin viittaus 19 luvun 2 §:ään vastaavalla tavalla ja perusteella kuin edellä 2 §:ssä. Momentista poistettaisiin myös taltioiden ja tallenteiden hävittämistä koskevat säännökset yleisperusteluiden kohdissa 2.1 ja 3.2 ilmenevistä syistä. Asiaa säänneltäisiin henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetussa laissa.

Pykälän uudeksi 3 momentiksi tulisi nykyinen 4 momentin säännös kiellosta kuunnella ja tallentaa vangin ja valvontaviranomaisten tai asiamiehensä välistä puhelua.

8 §. Kirjeenvaihto, puhelut ja sähköinen viestintä varmuusosastolla. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi, että myös kirjeen vastaanottajaan liittyvä syy voisi olla peruste kirjeen lukemiselle. Pykälän 1 momentin viittaussäännös 2 §:n 2 ja 3 momenttiin viittaisivat ehdotettuun uuteen 2 §:n 2 momenttiin sekä 3 momentiksi siirrettyyn nykyiseen 2 momenttiin.

Pykälän 2 momenttia viittaukset 7 §:n 3 ja 4 momenttiin muutettaisiin viittauksiksi 7 §:n 2 ja 3 momenttiin.

Pykälään ehdotetaan uutta 3 momenttia, jossa todettaisiin, että varmuusosastolle sijoitetulle vangille ei voitaisi myöntää lupaa sähköpostin käyttöön. Säännös olisi tarpeen, koska sähköpostin käyttöä ei pystytä valvomaan yhtä tehokkaasti kuin puheluita ja kirjeenvaihtoa.

9 §. Sähköpostin käyttö. Pykälään ehdotetaan uutta säännöstä vankien mahdollisuudesta olla yhteydessä vankilan ulkopuolelle sähköpostitse. Sähköpostiviestien lähettäminen ja vastaanottaminen tapahtuisi vankilan

hallinnoimalla palvelimella. Vangille voitaisiin lähettää sähköpostiviesti vankilan ilmoittamaan sähköiseen osoitteeseen.

Säännös koskisi ainoastaan sähköpostin käyttöä eikä se mahdollistaisi muiden teknisten sovellusten avulla tapahtuvaa viestintää.

Saapuvan ja lähtevän sähköpostin tarkastamisessa noudatettaisiin kirjeiden tarkastamisesta koskevia säännöksiä. Lähtevän sähköpostin tarkastaminen järjestettäisiin teknisesti siten, että sähköpostit kulkevat vankilan palvelimen kautta. Tällöin sähköpostin eteenpäin lähettäminen tapahtuisi vasta sen jälkeen, kun vankila olisi ensin arvioinut, onko asiassa perusteita tarkastustoimenpiteisiin.

Sähköpostien lähettäminen ja vastaanottaminen perustuisi vankilan antamaan lupaan. Luvan sisältö voisi vaihdella. Lupa voisi olla vain yhden viestin lähettämistä tai vastaanottamista varten tai se voisi olla tietyksi määräajaksi.

Vangille voitaisiin antaa lupa sähköpostin käyttämiseen säännöksessä mainituilla tärkeillä syillä. Lupaharkinnassa tärkeää syytä arvioitaessa olisi otettava huomioon se, olisiko vangilla sähköpostin ohella muuta vaihtoehtoja ja soveltuva tapaa viestin toimittamiseen.

Säännös mahdollistaisi, että vangille voitaisiin antaa lupa sähköpostiviestin vastaanottamiseen ja lähettämiseen 4 §:n mukaisen asiamiehen kanssa.

Luvan myöntämisen edellytyksenä olisi, ettei sähköpostin lähettäminen aiheuttaisi vaaraa vankilan järjestykselle tai turvallisuudelle taikka vangin tai muun henkilön turvallisuudelle. Säännös jättäisi päätöksentekijälle laajan harkintavallan. Luvan myöntäminen edellyttäisi esimerkiksi sitä, että voitaisiin olettaa, että sähköpostitse ei yritettäisi lähettää rikollisen toiminnan jatkamiseen liittyvää viestiä. Päätösharkinnassa voitaisiin antaa merkitystä vangin kuulumiselle tai perustelulle epäilylle hänen kuulumisestaan järjestäytyneeseen rikollisryhmään tai muuten osallistumisesta sellaisen ryhmän toimintaan. Vankilan ja sen osaston valvonnan aste voisi myös olla myös merkitystä päätösharkinnassa.

Luvan myöntämisen edellytyksenä olisi myös, että vankila pystyisi riittävästi varmistamaan siitä, että viestin vastaanottaja tai lä-

hettäjä on se taho, jonka vanki ilmoittaa sen olevan.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin luvan peruuttamisesta. Lupa voitaisiin peruuttaa, mikäli luvan myöntämisen jälkeen saataisiin sellaista uutta tietoa, jonka perusteella luvan myöntäminen edellytykset eivät enää täytyisi tai jos vanki rikkoisi luvan ehtoja.

Vangille voitaisiin määrätä luvan ehtojen rikkomisesta kurinpitorangaistus. Asiasta ehdotetaan nimenomaista säännöstä 15 luvun 3 §:n 1 momentin 5 kohtaan.

Vangille voitaisiin määrätä kurinpitorangaistus, jos hän muun muassa antaa virheellistä tietoa sähköpostin vastaanottajasta tai sähköpostin lähettämisen syystä.

9 a §. Internetin käyttö. Vangille voitaisiin antaa lupa internetin käyttöön säännöksessä mainituilla tärkeillä syillä. Tällä hetkellä monessa viranomaisessa asioiminen järjestyy parhaiten internetin välityksellä. Sekä vangin että vankilan kannalta olisi tärkeää, että avolaitoksessa vapautumiseen valmistautuva pystyisi järjestelemään siviiliasioita internetissä.

Lupa internetin käyttöön voitaisiin antaa toimeentuloon, työ-, koulutus-, oikeus-, sosiaali- tai asuntoasioihin hoitamiseen liittyvässä asiassa tai muusta vastaavasta tärkeästä syystä. Vankilaopetuksessa internetillä ja verkko-opetuksella on myös yhä merkittävämpi asema. Vangille voitaisiin antaa lupa myös pankkiasioitensa hoitamiseen.

Avolaitoksella olisi mahdollisuus järjestää internetin käyttö eri tavoin. Lähtökohtaisesti internetin käyttö tapahtuisi vankilan tietokoneella suljetussa tietoteknisessä ympäristössä, jolloin kielletyille verkkosivustoille pääsy voidaan estää teknisin järjestelyin. Säännös mahdollistaisi kuitenkin myös sen, että avolaitoksessa vangille voitaisiin poikkeuksellisesti tietyin edellytyksin antaa lupaa internetin käyttöön hänen omalla tietokoneellaan. Tämä voisi tulla kyseeseen esimerkiksi silloin, kun vangin opiskelu edellyttää oman tietokoneen käyttöä. Tietokoneen haltuun antamisen päätösvallasta säädettäisiin luvun 11 §:n 4 momentissa.

Suljetussa vankilassa internetin käyttö olisi sallittua ainoastaan silloin, kun vangin pääsy muille kuin sallituille verkkosivustoille on asianmukaisesti estetty. Internetin käyttö voi-

si tulla kyseeseen lähinnä verkko-opiskelussa ja erilaisten viranomaisasioiden hoitamisessa.

Luvan myöntämisen edellytyksenä olisi, että internetin käyttämisestä ei saisi aiheuttaa vaaraa vankilan järjestykselle tai turvallisuudelle taikka vangin tai muun henkilön turvallisuudelle. Säännös jättäisi päätöksentekijälle asiassa laajan harkintavallan. Luvan päätösharkinnassa kiinnitettäisiin huomiota samoihin seikkoihin kuin edellä sähköpostin lähettämistä koskevan 9 §:n 2 momentissa.

Päätöksentekijälle annettaisiin laaja harkintavaltava myönnettävän luvan muodolle. Luvan tulisi kuitenkin perustua pykälässä mainittuihin internetin käytön edellytyksiin, mutta lupa voitaisiin myöntää yksittäistä internetin käyttökertaa varten tai se voitaisiin myöntää määräaikaisena tai toistaiseksi voimassaolevana.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin luvan peruuttamisesta. Lupa voitaisiin peruuttaa, jos luvan myöntämisen jälkeen saataisiin sellaista uutta tietoa, jonka perusteella luvan myöntäminen edellytykset eivät enää täytyisi tai jos vanki rikkoisi luvan ehtoja.

Vangille voitaisiin määrätä luvan ehtojen rikkomisesta myös kurinpitorangaistus. Asiasta ehdotetaan nimenomaista säännöstä 15 luvun 3 §:n 1 momentin 5 kohtaan. Tämä tulisi kysymykseen esimerkiksi silloin, jos vanki on käyttänyt internetiä toiseen tarkoitukseen kuin hän on lupaa hakenut tai käynyt luvattomalla verkkosivustolla.

9 b §. Sähköisen viestinnän valvonta. Vankien sähköisen viestinnän valvontaa ehdotetaan täsmennettäväksi.

Pykälän 1 momentti sisältäisi viittaussäännöksen sähköisen viestinnän tietosuojalakiin (516/2004). Lisäksi 1 momenttiin ehdotetaan säännöstä siitä, että vankilalla olisi tarvittaessa oikeus hakea viestin lähettämistä ja vastaanottamista koskevat tiedot joko vangin viestintään käyttämästä laitteesta tai vankilan hallinnoimasta viestinnän välittämiseen tarkoitetuista järjestelmästä. Säännöksen perusteella vankila voisi tarkastaa sähköpostin lähettämistä ja vastaanottamista koskevat tiedot vankilan ja vangin omalta tietokoneelta sekä palvelimelta.

Vankilalla olisi oikeus selvittää, millä internetin sivustoilla vanki on käynyt. Säännöksen perusteella vankilalla olisi oikeus ha-

kea 6 a §:n tarkoitetun matkapuhelimen puhelu- ja tekstiviestitiedot matkapuhelimen käyttölokeista.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että sähköpostiviestin valvonnassa noudatetaan soveltuvin kirjeenvaihtoa koskevia 2—5 §:n säännöksiä. Saapuvien ja lähtevien sähköpostien lukeminen, kopioiminen ja pidättäminen tapahtuisivat samoin perustein kuin menetellään kirjeenvaihdon kohdalla. Säännöstä sovellettaisiin myös matkapuhelimen tekstiviesteihin. Tekstiviestin lukeminen olisi mahdollista samoin edellytyksin kuin kirjeiden ja sähköpostiviestien kohdalla.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siitä, että sähköpostin ja internetin käyttämisestä voitaisiin valvoa henkilökunnan läsnä olleen samassa huoneessa ja teknisellä valvonnalla. Säännös ei mahdollistaisi sähköpostiviestin lukemista, mutta henkilökunta voisi valvoa sitä, että sähköpostiviesti lähetetään luvan mukaiseen osoitteeseen. Internetin käytössä voitaisiin valvoa sitä, että vanki käy luvan mukaisilla sivustoilla.

10 §. Tarkastamis- ja pidättämismenettely. Pykälän ehdotetaan selvyudeksi lisättäväksi sähköpostilla lähetetyt viestit ja matkapuhelimella lähetetyt tekstiviestit.

11 §. Päätösvalta. Pykälän 1 momentti ehdotetaan muutettavaksi siten, että postilähteyksen tarkastamiseen oikeutetut ohjaus- ja valvontatehtävissä toimivat virkamiehet voitaisiin määrätä vankilan työjärjestyksessä rikosseuraamusalueen työjärjestyksen sijaan.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös toimivaltaisesta henkilöstä päättämään 2 § 2 momentissa tarkoitettusta kirjeen lähettäjän selvittämisestä ja 2 a §:n mukaisesta lukemisen ilmoittamisen siirtämisestä. Jäljennöksen ottamista koskeva 2 §:n 2 momentti ehdotetaan siirrettäväksi 3 momentiksi.

Tällä hetkellä 3 momentissa säädetään siitä, että luvun 9 §:n mukaiseen sähköisen viestintään antaa vankilan johtaja. Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että matkapuhelimen käytön luvasta ja sen peruuttamisesta sekä matkapuhelimen haltuun antamisesta päättäisi vankilan johtaja taikka turvallisuudesta tai toiminnasta vastaava virkamies. Tällä hetkellä vankeuslain

mukaan eri henkilö päättää omaisuuden hallussapidosta ja sähköisen viestinnän luvasta.

Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan uutta säännöstä sähköpostin ja internetin käyttöä koskevasta luvasta ja sen peruuttamisesta sekä tietokoneen haltuun antamista koskevasta luvasta. Päätösvalta asiassa olisi järjestetty samalla tavoin kuin edellä 3 momentissa.

12 §. Tarkemmat säännökset ja määräykset. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi, että valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä myös sähköisen viestinnän valvonnan lisäksi myös sähköisen viestinnän käyttämisestä. Säännöksiä voitaisiin antaa esimerkiksi siitä, miten vangin tulee menetellä laitteita käyttäessään.

Pykälän 2 momentiksi ehdotetaan säännöstä siitä, että Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö voisi antaa tarkempia määräyksiä haltuun annettavien matkapuhelimen ominaisuudesta, haltuun antamisesta ja käytöstä. Määräyksellä voitaisiin antaa tarkempia määräyksiä muun muassa siitä, millaisia ominaisuuksia sisältäviä matkapuhelimia vankien haltuun voitaisiin antaa ja miten kielletyksi katsottuja ominaisuuksia voitaisiin poistaa tai niiden aiheuttamaa vaaraa rajoittaa. Määräyksenantotoimivalta olisi tarpeen matkapuhelimen nopean kehityksen takia.

13 luku **Tapaamiset ja muut yhteydet vankilan ulkopuolelle**

Tapaamisia koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettavaksi siten, että erilaisista tapaamisista säädettäisiin omissa pykälissään. Samalla säännöksiä täsmennettäisiin ja luovutettiin erityisvalvotuista tapaamisista. Luvun 1 ja 2 § sisältäisivät yleisiä säännöksiä tapaamisesta, tapaamistiloista ja niiden valvonnasta. Luvun 3—7 § sisältäisivät säännökset erilaisista tapaamismuodoista. Luvun 8—10 §:ssä olisivat säännökset tapaamisten keskeyttämisestä, peruuttamisesta ja tapaa- miskiellosta. Luvun 11 § (alaikäisen tapaajan päästäminen vankilaan) ja 13 § (tapaaminen videoyhteyden välityksellä) olisivat uusia säännöksiä.

1 §. Tapaaminen. Säännös sisältäisi nykyistä vankeuslain 13 luvun 1 §:ää vastaavan

yleissäännöksen vangin oikeudesta tapaami-
siin. Säännös eroaisi kuitenkin voimassa ole-
vasta lainsäädännöstä siten, että valvotusta
tapaamisesta olisi erillinen säännöksensä lu-
vun 3 §:ssä. Vangilla olisi edelleen oikeus
valvottuun tapaamiseen. Muiden tapaamis-
muotojen kohdalla vankilalla olisi hankinta-
valtaa tapaamisen myöntämisessä.

Tapaamisten valvontatavasta ja tapaamisti-
loista säädettäisiin luvun 2 §:ssä.

Pykälän 1 momentti vastaisi voimassa ole-
van lain 13 luvun 1 §:n 1 momenttia vähäisin
kielellisin täsmennyksin. Vangin tapaajaa
koskeva viittaussäännös siirrettäisiin pykälän
3 momenttiin.

Varmuustoja koskeva pykälän 2 mo-
mentti vastaisi voimassa olevan vankeuslain
13 luvun 1 §:n 2 momenttia.

Pykälän 3 momentissa nimettäisiin vankia
tapaamaan tullut henkilö tapaajaksi. Säännös
sisältäisi myös viittauksen 17 lukuun. Sään-
nös vastaisi voimassa olevan lain 13 luvun 1
§:n 1 momentin viimeistä lausetta.

2 §. Tapaamistilat ja valvonta. Pykälässä
olisivat tapaamistiloja koskevat säännökset.
Vankilassa pitäisi olla asianmukaiset tilat
valvottuja ja asiamiehen tapaamisia varten.
Suljetuissa vankiloissa pitäisi olla lisäksi tilat
valvomattomia ja lapsen tapaamista varten.

Suurimmassa osassa avolaitoksia on tällä
hetkellä valvomattomat tapaamistilat, mutta
ei kaikissa. Avolaitokset eroavat rakenteel-
taan ja tiloiltaan toisistaan. Säännöksellä sel-
vennettäisiin nykyistä tilannetta siitä, että
kaikissa avolaitoksissa ei tarvitsisi välttämät-
tä olla valvomattomia tapaamistiloja. Vangil-
le voitaisiin näissä tilanteissa myöntää val-
voton tapaaminen toiseen vankilaan, jollei
hän ei ole poistumislupakelpoinen. Poistu-
mislupakelpoisten vankien kohdalla asia voi-
taisiin huomioida ja järjestää tärkeästä syytä
myönnettävällä poistumisluvalla.

Pykälään ehdotetaan uutta säännöstä siitä,
että vankilassa voisi lisäksi olla tilat videoyh-
teyden välityksellä järjestettävään tapaami-
seen. Tilan ei kuitenkaan tarvitsisi olla varat-
tu ainoastaan videotapaamisia varten, vaan ti-
laa voitaisiin käyttää muihin tapaamisiin tai
tarkoituksiin.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tapaa-
misten valvonnasta. Muuta tapaamista kuin
valvomatonta tapaamista voitaisiin valvoa

henkilökunnan läsnä ollen ja teknisellä val-
vonnalla. Henkilökunta voi tapaamisen val-
vontaa suorittaessa kuulla vangin ja tapaajan
välistä keskustelua. Tekninen valvonta taas
käsittäisi ainoastaan kuvan katselun ja sen
tallentamisen. Voimassa olevan lain käsite
videovalvonta korvattaisiin käsitteellä tekni-
nen valvonta. Selvyyden vuoksi säännökses-
sä olisi myös viittaussäännös asiamiehen ta-
paamista koskevaan 6 §:ään.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan uutta
säännöstä valvotun tapaamisen kuuntelemi-
sesta teknisellä laitteella. Vangin ja tapaajan
välistä keskustelua voitaisiin kuunnella ja tal-
lentaa teknisellä laitteella samoilla edellytyk-
sillä kuin puhelua voidaan kuunnella ja tal-
lentaa 12 luvun 7 §:n perusteella. Varmuus-
osastolle sijoitetun vangin valvotun tapaa-
misen keskustelua voitaisiin aina kuunnella ja
tallentaa teknisellä laitteella. Säännös olisi
yhdenmukainen sen kanssa, että varmuus-
osastolla olevan vangin puhelimen käytön
ehtona on se, että vanki suostuu siihen, että
hänen puhelunsa voidaan kuunnella ja tallen-
taa.

3 §. Valvottu tapaaminen. Tapaamisen val-
vonnan ensisijaisena perusteena ja tarkoituk-
sena on estää kiellettyjen esineiden ja ainei-
den kulkeutuminen vankilaan. Pykälän 1
momentissa ehdotetaan säädettäväksi siitä,
että suljettujen laitosten valvotuissa tiloissa
vangin ja tapaajan välillä olisi rakenteellisia
esteitä. Tällaisilla rakenteellisilla esteillä tar-
koitetaan esimerkiksi läpinäkyvää pleksi-
lasia, jonka korkeus voisi vaihdella. Suljettu-
jen vankiloiden valvotuissa tapaamistiloissa
vangin ja tapaajan välillä on jo nykyisin käy-
tössä erikorkuisia pleksilaseja, jotka estävät
tai ainakin vaikeuttavat vankien ja tapaajien
koskettamista sekä samalla kiellettyjen ainei-
den ja esineiden toimittamista. Avolaitoksen
valvotut tapaamistilat eroavat suljettujen
vankiloiden tiloista siten, että niissä tällaisia
pleksilaseja tai muita rakenteellisia esteitä ei
ole. Avolaitoksissa tapaajan ja vangin kos-
kettaminen sallittaisiin kaikissa tapaamisissa.

Luvun 19 §:ään ehdotetaan säännöstä siitä,
että valtioneuvoston asetuksella annettaisiin
tarkempia säännöksiä tapaamistilojen tekni-
sistä ja rakenteellisista valvontajärjestelyistä.
Asetuksella säädettäisiin myös tapaajan ja
vangin välisten esteiden korkeudesta. Estei-

den mitoitus voitaisiin määrätä vankilan valvonnan ja turvallisuuden vaatimalla tavalla.

Tällä hetkellä valvotut tapaamiset järjestetään yleensä tapaamistiloissa, joissa on paikalla suuri määrä vankeja ja tapaajia. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan säännöstä siitä, että suljetuissa vankiloissa tapaaminen voitaisiin tietyin edellytyksin järjestää erillään muista tapaajista. Perusteena olisi, että olisi syytä epäillä, että muulla tavoin järjestetystä tapaamisesta aiheutuisi vaaraa vankilan järjestykselle tai turvallisuudelle taikka vangin tai muun henkilön turvallisuudelle. Esimerkiksi väkivaltaisesti käyttäytyneen vangin tapaaminen voitaisiin järjestää tällä tavoin. Rikostaustalla tarkoitetaan esimerkiksi järjestäytyneisiin rikollisryhmiin kuuluvia vankeja. Pykälän 2 momentissa tarkoitettulla tavalla voitaisiin järjestää tarvittaessa myös varmuusastolle sijoitettujen, turvaamistoi-
menpiteiden kohteena olevien, yksinäisyysrangaistusta suorittavien sekä koko rangaistusta suorittavien tapaaminen. Edellytyksiä tulisi kuitenkin harkita kunkin yksittäisen vangin aiheuttamaa vaaraa arvioiden.

4 §. Valvomaton tapaaminen. Säännös vastaisi pääosin voimassa olevan vankeuslain 13 luvun 3 §:ää sillä erolla, ettei säännöksessä enää mainittaisi asiamiestä. Säännös koskisi ensi sijassa 1 luvun 5 a §:ssä tarkoitettuja lähiomaisia ja muita läheisiä eli lähinnä vangin lähiomaisia ja avopuolisoita. Valvomattoman tapaaminen voitaisiin myöntää myös muun vangille tärkeän henkilön kanssa. Käsitteellä korvattaisiin nykyisin maininta muusta henkilöstä. Vangille tärkeällä henkilöllä tarkoitettaisiin vangille läheistä henkilöä, joka ei ole lähiomainen tai muu läheinen, kuten esimerkiksi lapsuuden ystävää tai kaukaisempaa sukulaista. Muutoksen tarkoituksena on jonkin verran laajentaa niiden henkilöiden piiriä, joille voitaisiin myöntää valvomaton tapaaminen. Tapaamisen myöntämisessä kiinnitetäisiin nykyistä enemmän suhteen tosiasialliseen laatuun, eikä muodollisiin seikkoihin. Tapaaminen voitaisiin myöntää myös henkilölle, jonka kanssa vanki on asunut yhdessä ennen vankilaan tuloaan, mutta ei välittömästi ennen vankilaan tuloaan. Tapaamisen myöntämisestä harkittaessa voitaisiin ottaa huomioon myös, että tapaajalla ja vangilla on yhteinen lapsi.

Valvomaton tapaaminen voitaisiin myöntää samoilla edellytyksillä kuin nykyisinkin eli vangin yhteyksien säilymiseksi tai muusta vastaavasta syystä.

Tapaamisen edellytyksiä täsmennettäisiin. Tapaamisen myöntäminen edellyttäisi, ettei tapaamisesta aiheudu vaaraa vankilan järjestykselle tai turvallisuudelle taikka vangin tai muun henkilön turvallisuudelle. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi sitä, että voitaisiin olettaa, ettei tapaamisen yhteydessä kuljetettaisi vankilaan kiellettyjä aineita tai esineitä. Pykälässä todettaisiin nykyistä säännöstä selvemmin, että päätösharkinnassa otetaan huomioon myös tapaamisesta aiheutuva vaara sekä henkilön että vankilan turvallisuudelle. Asiassa olisi siten otettava huomioon myös tapaajan turvallisuus.

Valvomattoman tapaamisen päätösharkinta perustuisi kuten nykyisinkin kokonaisharkintaan asian kannalta merkityksellisistä seikoista. Esimerkiksi vangin päihteiden käytöllä tai päihdyttävien aineiden hallussapidolla ja positiivisella virtsanäytteellä olisi merkitystä päätösharkinnassa. Merkitystä voisi olla myös vankilajärjestystä vaarantavien esineiden hallussapidolla sekä sellaisilla järjestysrikkomuksilla, joilla olisi merkitystä tapaamisen onnistumisen kannalta. Valvomattoman tapaamisen epäämistä ei kuitenkaan voitaisi käyttää seuraamuksena vangin sellaisesta toiminnasta, jolla ei ole merkitystä valvomattoman tapaamisen ehtojen noudattamisessa.

5 §. Lapsen tapaaminen. Pykälään ehdotetaan uutta säännöstä lapsen tapaamisesta suljetussa vankilassa. Lapsen tapaamista varten varattavista tiloista säädettäisiin 2 §:ssä Tällaiset tilat olisivat rauhallisia ja ne pyrittäisiin varustelemaan viihtyisiksi ja kodinomaisiksi. Osassa vankiloista tällaisia tiloja on jo käytössä.

Lapsen tapaamista varten soveltuvat tilat voivat suuruudeltaan ja järjestelyiltään vaihdella vankiloittain tapaamistarpeen mukaisesti. Tapaamisia voidaan järjestää tilassa, jossa samalla kertaan järjestetään useampia tapaamisia tai tapaaminen voidaan järjestää erillisenä tapaamisena.

Pykälässä tarkoitettussa tapaamisessa lapsi voisi vapaasti koskettaa vanhempaansa ja istua hänen sylissään tapaamisen aikana. Ta-

paamisen päätösharkinnassa olisi otettava huomioon, onko vangilla muuta tosiasiallista mahdollisuutta tavata lasta esimerkiksi poistumisluvalla.

Tapaaminen on lähtökohtaisesti tarkoitettu vangin omien lapsien tapaamiseen. Tapaaminen voitaisiin myöntää myös puolison tai avopuolison lapsen kanssa. Yhteyksien ylläpitämisellä tarkoitetaan myös niiden luomista, joten tapaamisen myöntämisen edellytyksenä ei olisi, että vanki ja lapsi olisivat tavanneet aikaisemmin, vaan tapaaminen voisi perustua myös yhteyksien luomiseen vangin ja lapsen välillä.

Tapaamiseen voisi lapsen ja hänen saattajansa lisäksi osallistua myös muita tapajia. Koskettamisen salliminen koskee kuitenkin ainoastaan vankia ja lasta. Tapaamisten valvonnassa noudatetaan 2 §:n 2 momentin säännöstä. Tapaamista voidaan siten valvoa henkilökunnan läsnä ollen tai teknisellä valvonnalla.

Vankeuslain 16 luvun 7 §:ään ehdotetaan säännöstä siitä, että lapsen tapaamisen ehtona olisi se, että vanki pyydettyä antaa virtsatai sylkinäytteen taikka suorittaa puhalluskokeen. Tämä ei kuitenkaan tarkoittaisi sitä, että negatiivinen päihdetestin tulos olisi välttämätön edellytys tapaamisen myöntämiselle.

Lapsen tapaaminen eroaa luonteeltaan merkittävästi valvomattomasta tapaamisesta siinä, että henkilökunta on paikalla valvomassa tapaamista. Tapaaminen voidaan tällöin järjestää turvallisessa ja valvotussa ympäristössä. Lapsen tapaamisen päätösharkinnassa korostuu myös lapsen ja vangin yhteyksien säilyminen sekä lapsen edun huomioon ottaminen.

6 §. Asiamiehen tapaaminen. Asiamiehen tapaamisesta ehdotetaan säädettäväksi omassa pykälässään. Tapaamiset järjestettäisiin pääsääntöisesti virka-aikana. Tapaamista myönnettäessä olisi kuitenkin otettava huomioon asiamiehen arvio asian kiireellisyydestä.

Asiamiehen tapaaminen olisi pääsääntöisesti täysin valvoton. Tapaaminen voitaisiin kuitenkin pykälässä mainituilla perusteilla järjestää osittain valvonnan alaisena. Tämä tulisi kyseeseen silloin, kun valvonta olisi välttämätöntä vankilan järjestyksen tai turvallisuuden ylläpitämiseksi. Useimmiten täl-

löin kyse olisi perustellusta epäilystä, että tapaamisessa luovutettaisiin vangille esineitä tai aineita, joiden hallussapito on vankeuslain nojalla kielletty. Tapaaminen voitaisiin järjestää valvottuna myös asiamiehen tai vangin pyynnöstä.

Valvonta perustuisi ainoastaan näköyhteydellä tapahtuvaan valvontaan. Teknisellä laitteella tapahtuvaa valvontaa ei saisi tallentaa.

Asiamiehen ja vangin tapaaminen voitaisiin edellä mainituissa tilanteissa järjestää myös tapaamistilassa, jossa heidän välillään on rakenteellisia esteitä, kuten lasinen tai muovinen väliseinä, joka estäisi tavaroiden antamisen. Tällaista tilaa voitaisiin käyttää myös tilanteessa, jossa asiamies olisi esimerkiksi aikaisemmin syyllistynyt luvottomien esineiden tai aineiden kuljettamiseen vankilaan. Tapaaminen voitaisiin järjestää kyseessä tilassa myös silloin, jos asiamies tai vanki sitä itse pyytää. Tällöinkään heidän välistään keskustelua ei saisi kuunnella tai tallentaa.

Jos asiamiehen ja vangin välillä olisi rakenteellisia esteitä, tulisi kuitenkin huolehtia siitä, että tapaamisen yhteydessä voidaan käsitellä ja luovuttaa tarpeelliset oikeudenkäyntiasiakirjat vaarantamatta asiamiehen ja vangin tapaamisen luottamuksellisuutta.

Ehdotuksella turvattaisiin nykyistä paremmin vankeusvankien luottamukselliset keskustelut asiamiehen kanssa. Asiamiehen tapaaminen voitaisiin järjestää myös videoneuvotteluteitse, mistä ehdotetaan säännöstä 13 §:ään.

7 §. Vankien välinen valvottu tapaaminen. Voimassa olevia valvottua tapaamista koskevia säännöksiä on tulkittu siten, etteivät ne koske samaan vankilaan sijoitettuja vankeja. Valvottua tapaamista koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettavaksi siten, että lakiin otettaisiin säännös samassa vankilassa oleville vangeille myönnettävästä tapaamisesta. Turvallisuuden ja järjestyksen turvaamiseksi olisi perusteltua, että vankila pystyisi kontrolloimaan eri osastoille sijoitettujen vankien tapaamisia. Tapaamisen myöntäminen edellyttäisi, ettei tapaamisesta aiheutuisi vaaraa vankilan järjestykselle tai turvallisuudelle tai muun henkilön turvallisuudelle.

Vangin lyhytaikaisesta siirtämisestä toiseen vankilaan muun muassa tapaamista varten säädettäisiin 6 luvun 3 a §:ssä.

8 §. Tapaamisen keskeyttäminen. Pykälään ehdotetaan säännöstä tapaamisen keskeyttämisestä, josta laissa ei ole tällä hetkellä säännöstä. Asiaa on säännelty vankiloiden järjestyssäännöissä.

Ehdotuksen mukaan tapaaminen voitaisiin keskeyttää, jos se on tarpeen rikoksen estämiseksi tai vankilan turvallisuuden tai järjestyksen ylläpitämiseksi. Rikoksella tarkoitetaan esimerkiksi yritystä tuoda huumausaineita vankilaan. Myös väkivaltainen käyttäytyminen voisi olla syynä keskeyttämiselle. Vankilan järjestyksellä tarkoitetaan esimerkiksi tilannetta, jossa vanki käyttäytyy häiritsevästi ja jatkaa häiritsevää käytöstä kiellosta huolimatta.

9 §. Tapaamisen peruuttaminen ja epäminen. Tällä hetkellä laissa ei ole säännöksiä tapaamisen peruuttamisesta. Pykälän 1 momentin mukaan tapaaminen voitaisiin peruuttaa, jolleivät tapaamisen edellytykset enää täyty. Tapaamisen peruuttaminen tulisi kyseeseen lähinnä valvottua tapaamista ja lapsen tapaamista koskevissa luvissa sellaisissa tilanteissa, kun päätöksen jälkeen ilmenevien tietojen perusteella olisi aihetta epäillä, että tapaamisesta aiheutuu esimerkiksi vaaraa vankilan turvallisuudelle tai järjestykselle.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tapaamisen kertaluonteisesta epämisestä. Tällä hetkellä epämisestä säädetään 4 §:ssä.

Voimassa olevan säännöksen mukaan epäamisen yhteydessä tulee selvittää, voidaanko tapaaminen järjestää erityisen valvotuissa olosuhteissa. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että tapaamisen epäamisen ja vankilaan pääsyn edellytykset olisivat nykyistä yhdenmukaisemmat. Jos tapaaja kieltäytyisi turvatarkastuksesta tai henkilöntarkastuksesta, tapaaminen voitaisiin evätä. Vankilan ei enää tarvitsisi kyseisessä tilanteessa selvittää, voitaisiinko tapaaminen järjestää erityisen valvotulla tavalla. Muutos selkeyttäisi tapaamisten järjestämistä. Pykälään otettaisiin säännös myös siitä, että tapaaminen voitaisiin evätä, jos tapaaja olisi ulkoisista merkeistä päätellen päihtynyt. Säännös vastaisi nykyistä käytäntöä.

Pykälän 3 momentin mukaan tapaaminen voitaisiin edelleen järjestää valvotusti tilanteissa, jossa tapaaja ei pysty luotettavasti todistamaan henkilöllisyyttään. Säännös olisi tarpeen kohtuuttomien tilanteiden välttämiseksi esimerkiksi silloin, jos tapaaja saapuu kaukaa ja tapaajan ilmoittamaa henkilöllisyyttä ei ole aihetta epäillä, vaikka hänelle ei olekaan henkilöntodistusta tai muuta virallista todistusta henkilöllisyydestään.

10 §. Tapaamiskielto. Pykälään ehdotetaan voimassa olevan lain 13 luvun 6 §:ää vastaavaa säännöstä tapaamiskiellosta. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että tapaamiskielton antamista ei enää estäisi se, että tapaaminen voidaan järjestää erityisvalvottuna tapaamisena. Kyseinen ehto on osaltaan aiheuttanut myös sen, että tapaamiskieltoa ei ole voitu käyttää siinä laajuudessa kuin se olisi ollut perusteltua. Koska tapaamiskieltoa ei voida antaa vangin lähiomaiselle, muulle läheiselle eikä asiamiehelle, ehdotetun muutos koskisi ainoastaan vangin muita tapaajia.

11 §. Alaikäisen tapaajan vankilaan päättäminen. Vankiloiden välillä on eroavaisuuksia sen suhteen, miten menetellään alaikäisten henkilöiden päättämisessä vankilaan tapaamisiin. Asiasta ei tällä hetkellä ole vankeuslaissa säännöksiä.

Lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain (361/1983) 3 §:n mukaan lapsen huoltajia ovat hänen vanhempansa tai henkilöt, joille lapsen huolto on uskottu. Lapsen huolto päättyy, kun lapsi täyttää 18 vuotta tai menee sitä ennen avioliittoon. Lain 4 §:n mukaan huoltajalla on oikeus päättää lapsen hoidosta, kasvatuksesta, asuinpaikasta sekä muista henkilökohtaisista asioista. Toisaalta oikeudenkäymiskaarissa ja hallintolaisissa annetaan 15-vuotiaalle laaja rinnakkainen puhevalta huoltajansa kanssa.

Lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annettu laki lähtee lapsen oikeudesta pitää yhteyttä ja tavata vanhempansa, jonka luona lapsi ei asu. Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklan perhe-elämän suojaa koskee myös vanhempaa, joka ei ole lapsen huoltaja. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen mukaan artiklan mukaisen perhe-elämän suojan kannalta on olennaista, että viranomaiset auttavat vankia säilyttämään yhteytensä läheisiin perheenjäseniinsä.

Pykälään ehdotetaan säännöstä siitä, että alaikäisen tapaajan vankilaan päästäminen edellyttäisi hänen huoltajansa suostumusta, jollei tavattava vanki ole hänen vanhempansa.

Tapaaja, joka on täyttänyt 15 vuotta, voisi tavata lähiomaistaan ilman huoltajan suostumusta, jollei huoltaja olisi nimenomaisesti ilmoittanut vastustavansa tapaamista. Jos alaikäinen tapaaja on huostaan otettu, suostumuksen antamisesta edellä mainituissa tapauksissa päättäisi lastensuojeluviranomainen.

Vankilan olisi tapauskohtaisesti selvitettävä, onko tapaaminen lapsen edun mukaista. Lähtökohtaisesti voitaisiin olettaa, että yhteydenpito omaan vanhempaa olisi lapsen edun mukaista. Joskus näin ei olisi, esimerkiksi, jos vanki on syyllistynyt kyseiseen lapseen kohdistuneeseen rikokseen.

Pykälään ehdotetaan säännöstä myös siitä, että ilman perusteltua syytä alle 15-vuotiasta henkilöä ei päästettäisi vankilaan ilman saattajaa. Pääsääntönä olisi se, että alle 15-vuotiaan mukana tulisi olla saattaja. Saattaja voisi olla myös sellainen henkilö, joka ei itse osallistu tapaamiseen. Perusteltu syy sille, että saattajaa ei edellytetäisi, voisi liittyä esimerkiksi lapsen kehitystasoon tai aikaisempiin onnistuneisiin tapaamisiin.

12 §. Tavaroiden vastaanottaminen ja tarkastaminen. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että tapaamisen yhteydessä voitaisiin vastaanottaa ainoastaan vähäinen määrä tavaroita, kun voimassa olevassa säännöksessä mainitaan kohtuullinen määrä. Muutoksella vähennettäisiin tapaamisen yhteydessä vangille tuotavan tavaran määrää. Muutos olisi tarpeen vankiloiden säilytystilojen vähäisyyden vuoksi.

13 §. Yhteydenpito videoyhteyden välityksellä. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi säännös vangille järjestettävästä mahdollisuudesta olla videoyhteydellä yhteydessä vankilan ulkopuolelle. Videoyhteydessä osallistujat olivat puhe- ja näköyhteydessä keskenään.

Videoyhteyden kautta järjestettävä tapaaminen olisi tarkoitettu yhteydenpitoon etupäässä lähiomaisten ja muiden läheisten kanssa. Perustellusta syystä yhteydenpito voitaisiin sallia muunkin vangille tärkeän henkilön kanssa. Yhteyksien säilymisellä

tarkoitetaan esimerkiksi yhteydenpitoa etäällä vankilasta asuvien sukulaisten kanssa. Videoyhteyden välityksellä järjestettävä tapaaminen mahdollistaisikin nimenomaan yhteydenpidon kaukana asuviin omaisiin. Sillä olisi erityistä merkitystä ulkomaalaisten vankien yhteydenpidolle ulkomailla asuviin sukulaisiin.

Pykälässä ei säänneltäisi videoyhteyden teknistä järjestelytapaa, vaan videoyhteys voitaisiin järjestää erilaisia teknisiä tiedonvälitystapoja käyttäen, kuten esimerkiksi Skype:n avulla.

Tapaamisen valvonnasta, keskeyttämisestä ja peruuttamisesta noudatettaisiin, mitä valvottujen tapaamisten valvomisesta säädetään. Henkilökunta voisi siten olla läsnä samassa tilassa, josta vanki on videoyhteydessä.

Pykälään ehdotetaan lisäksi omaa säännöstä asiamiehen tapaamisen järjestämisestä videoyhteyden välityksellä. Tällöin valvonnassa noudatettaisiin asiamiehen tapaamisen valvonnasta annettuja säännöksiä.

14—16 §. Pykälät vastaisivat vankeuslain 13 luvun 8—10 §:n säännöksiä vähäisin muutoksin.

17 §. Päätösvalta. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että valvomattomasta tapaamisesta päättäisi toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Tällä hetkellä valvomattomista tapaamisista päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies. Asiamiehen tapaamisten, lapsen tapaamisten, vankien välisten tapaamisten, 3 §:n 2 momentin mukaisten valvottujen tapaamisten ja yhteydenpidosta videoyhteyden välityksellä sekä niiden peruuttamisen toimivallasta säädettäisiin valvomattomien tapaamisten toimivaltaa vastaavasti.

Valvotun tapaamisen kuuntelusta ja tallentamisesta teknisellä laitteella 2 §:n 3 momentin perusteella päättäisi turvallisuudesta vastaava virkamies.

Tapaamiskiellosta voisi vankilan johtajan lisäksi päättää toiminnasta tai turvallisuudesta vastaava virkamies.

Tapaamisen epäämässä ja keskeyttämisessä on kyse ratkaisusta, joka on lähellä tosiasiallista hallintotoimintaa. Näissä tapauk-

sisä päätösvaltaa käyttäisi ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Kiireellisissä tapauksissa niistä voisi päättää myös ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies.

18 §. Viittaussäännös. Pykälään ehdotetaan selvyuden vuoksi yhteistä viittaussäännöstä siitä, että 4 ja 5 §:ssä säädettyjen tapaamisen ehdoksi asetetusta päihitteettömyyden valvonasta säädettäisiin 16 luvun 7 §:n 3 momentissa ja että vangin tarkastamisesta kyseisten tapaamisten yhteydessä säädettäisiin 16 luvun 4 §:ssä.

19 §. Tarkemmat säännökset ja määräykset. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi säännös siitä, että valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä tapaamisten valvonnan järjestämisestä sekä tapaamistilojen teknisistä ja rakenteellisista valvontajärjestelyistä. Suljettujen vankiloiden valvottujen tapaamisten valvonta- ja rakenteelliset järjestelyt voisivat vaihdella vankilan tai sen osaston valvonnan ja turvallisuuden vaatimalla tavalla.

14 luku Poistumislupa

8 §. Poistumisluvan ehdot. Poistumisluvan ehtoja koskevaan säännökseen ehdotetaan lisäyksenä säännöstä vangin valvonnasta poistumisluvan aikana. Pykälän uudessa 3 momentissa säädettäisiin siitä, että vankia voitaisiin poistumisluvalla valvoa hänen haltuunsa annettavalla taikka hänen ylleen kiinnitetyllä teknisellä välineellä vastaavalla tavalla. Säännöksen perusteella poistumisluvalla olevaa vankia voitaisiin valvoa samalla tavalla teknisellä laitteella kuin tällä hetkellä jo voidaan valvoa avolaitokseen sijoitettua vankia, valvottuun koevapauteen sijoitettua vankia ja vuoden 2014 alusta lukien siviililyö- ja opintoluvalla olevaa vankia ja ulkopuoliseen laitokseen sijoitettua vankia (631/2013).

Valvonnassa ei käytetäisi kotiin asennettava valvontalaitetta, joten valvonta ei mahdollistaisi kotirauhan piiriin ulottuvaa pakkokeinolaissa tarkoitettua teknistä kuuntelua eikä teknistä katselua. Tämän vuoksi säännökseen ei tarvittaisi valvontarangaistuksesta annetun lain (330/2011) 6 §:ssä tarkoitettua kieltoa.

15 luku Vankilan järjestys ja kurinpito

3 §. Järjestysrikkomukset. Pykälässä säädetään järjestysrikkomuksista, Pykälän 1 momentin 5 kohtaan ehdotetaan lisättäväksi, että järjestysrikkomuksia olisivat myös 12 luvun 6 a §:n matkapuhelimen, 9 §:n sähköpostin ja 9 a §:n internetin käytölle asetettujen ehtojen rikkominen.

4 §. Vangille määrättävät kurinpitorangaistukset. Yleisperusteluiden kohdassa 2.1 tarkoitettua syystä pykälän 1 momentin 3 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että yksinäisrangaistuksen enimmäispituus lyhennettäisiin 14 vuorokaudesta kymmeneksi vuorokaudeksi.

8 §. Yksinäisyysrangaistus. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi yksinäisyysrangaistuksen pituuden osalta edellä 4 §:ää vastaavaksi.

Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että terveydenhuoltohenkilökuntaan kuuluva virkamies muutettaisiin terveydenhuollon ammattihenkilöksi. Yksinäisyyteen sijoittamisesta tulisi ilmoittaa sellaiselle terveydenhuollon ammattihenkilölle, jolla on koulutuksensa perusteella riittävät edellytykset arvioida vangin terveydentila.

Lisäksi pykälästä poistettaisiin velvoite kuulla terveydenhuoltohenkilökuntaa yli seitsemän päivän yksinäisrangaistusta määrättäessä. Säännös antaa virheellisen kuvan siitä, että terveydenhuoltohenkilökunta osallistuisi kurinpitorangaistuksen määräämiseen, mikä saattaa vaarantaa luottamuksellisen potilas-suhteen vangin ja terveydenhuollon ammattihenkilön välillä.

10 §. Kurinpitoasian käsittely ja kurinpitorangaistuksen täytäntöönpano. Pykälän 2 momentin mukaan järjestysrikkomus käsitellään siinä vankilassa, johon vanki on sijoitettu. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan säännöstä siitä, että järjestysrikkomus voitaisiin käsitellä myös siinä vankilassa, jossa järjestysrikkomus on tapahtunut, vaikkei se olisi vankin varsinainen sijoitusvankila.

14 §. Vangin pitäminen erillään selvittämisen aikana. Pykälään ehdotetaan nimenomaista säännöstä siitä, että erillään pitäminen ei saisi kestää kauempaa kuin on välttä-

mätöntä. Enimmäisaika olisi sama kuin nykyisin eli seitsemän vuorokautta.

Pykälään ehdotetaan uutta säännöstä siitä, että vangin erillään pitämisestä selvittämisen aikana olisi vastaavalla tavalla ilmoitettava terveydenhuollon ammattihenkilölle kuin vangin yksinäisyyteen sijoittamisessa.

15 §. Kurinpitorangaistuksen määrääminen. Pykälään ehdotetaan säännöstä siitä, että vankia voitaisiin kuulla kurinpitokäsittelyssä myös videoneuvottelua tai muuta soveltuvaa tiedonvälitystapaa käyttäen. Tällöin kurinpitokäsittely voitaisiin tarvittaessa järjestää muussakin vankilassa kuin siinä, johon vanki on sijoitettu.

Videoteitse kuuleminen ei edellyttäisi vangin suostumusta.

Ehdotettu säännös vähentäisi vankien kuljetustarvetta, kun kuultavaa vankia ei tämän takia tarvitsisi siirtää siihen vankilaan, jossa hänen epäillään syyllistyneen järjestyserikkomukseen. Vastaavaa säännöstä ehdotetaan myös todistajien ja muiden henkilöiden kuulemiselle.

16 §. Päätösvalta. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan uutta säännöstä siitä, että kiireellisissä tilanteissa osaston tai vankilan muun tilan valvonnasta ja lukittuna pitämisestä voisi päättää myös turvallisuudesta vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Tällainen tilanne voisi olla esimerkiksi, että osastolla tapahtuneen järjestyserikkomuksen tutkinta edellyttäisi osaston sulkemista ja vankien siirtymistä selleihinsä. Tällä hetkellä ainoastaan vankilan johtajalla on toimivalta päättää asiasta. Päivystävällä virkamiehellä ei ole myöskään toimivaltaa päättää asiasta virka-ajan ulkopuolella.

16 luku **Vankilan tilojen ja vangin tarkastaminen**

4 §. Henkilöntarkastus. Pykälän 1 momentin 2 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että vangille voitaisiin tehdä henkilöntarkastus myös 13 luvun 5 §:n mukaisen lapsen tapaamisen yhteydessä.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisäystä siitä, että henkilöntarkastuksena voitaisiin suorittaa myös vangin suun tarkastaminen.

Lähtökohtana olisi, että vankia kehoitettaisiin vapaaehtoisesti avaamaan suunsa.

6 a §. Päihteiden valmistamisen ja käytön kieltö. Tällä hetkellä vankeuslain 9 luvun 1 §:n 2 momentissa kielletään alkoholin ja muiden päihdyttävien aineiden sekä dopingaineiden hallussapito. Vaikka tällaisten aineiden valmistaminen tai käyttö ei käytännössä ole mahdollista ilman aineiden hallussapitoa, asiasta ehdotetaan selvyuden vuoksi nimenomaista säännöstä lakiin.

7 §. Päihteettömyyden valvonta. Pykälän 2 momentin mukaan sen mukaisten lupien sekä avolaitokseen sijoittamisen tai ulkopuoliseen laitokseen sijoittamisen ehdoksi voidaan asettaa se, että vanki pyydettyä antaa päihdetestin. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että suoraan lain perusteella kyseisten lupien ehtona olisi sylki- tai virtsanäytteen antaminen tai puhalluskokeen suorittaminen pyydettyä. Muutos selkeyttäisi sitä, että näyte tai koe voitaisiin pyytää esimerkiksi ennen varsinaisen lupapäätöksen tekemistä heti sen jälkeen, kun vanki on jättänyt lupa-anomuksen. Päihdetestiä ei kuitenkaan saisi kyseisessä tilanteessa pyytää muuhun tarkoitukseen kuin kyseiseen lupasiaan liittyen. Jälkikäteen pyydettyä päihdetestin olisi oltava ajallisesti sidoksissa myönnettyyn lupaan.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisäystä siitä, että säännös koskisi myös 13 luvun 5 §:n mukaista lapsen tapaamista.

7 a §. Huumausaineiden etsintään koulutetun koiran luovuttaminen toisen viranomaisen käyttöön. Yleisperusteluiden kohdasta 2.1 ilmenevistä syistä pykälään ehdotetaan säännöstä Rikosseuraamuslaitoksen, poliisin, Tullin ja rajavartiolaitoksen välillä tapahtuvasta huumausaineiden etsintään koulutetun koiran lyhytaikaisesta antamisesta toisen viranomaisen käyttöön avustamaan välttämättömiin virkatoimiin liittyvissä tehtävissä. Lakiin otettaisiin säännös siitä, että Rikosseuraamuslaitoksen huumausaineiden etsintään koulutettu koira voitaisiin antaa myös puolustusvoimien käyttöön samoin edellä mainituin edellytyksin.

Koiran luovuttaminen käsittäisi myös koiran ohjaajan mukana olon siten, että ohjaajalla ei olisi itsenäistä toimivaltaa tarkastamiseen, vaan koira ohjaajineen toimisi toimival-

taisen viranomaisen johdon ja valvonnan alaisena.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan säännöstä siitä, että jokainen viranomainen vastaisi itse omista kustannuksistaan näissä järjestelyissä. Säännös vastaisi nykyistä käytäntöä.

10 §. Päätösvalta. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että turvatarkastuksista päättämiseksi säädetäisiin erikseen. Päätösvaltaa koskevaa säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että ohjaus- tai valvontatehtävissä toimivalla virkamiehellä olisi toimivalta päättää turvatarkastuksesta myös tapauksissa, jotka eivät ole kiireellisiä. Tällä hetkellä ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies voi päättää turvatarkastuksesta ainoastaan silloin, jos asia ei siedä viivytystä. Muuten turvatarkastuksesta päättää valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies.

Suljetuissa vankiloissa vangeille tehdään turvatarkastuksia ja vangit esimerkiksi kulkevat usein metallinilmäsimen läpi vankilas- sa liikkumisen aikana.

Henkilöntarkastuksesta ja päihdevalvon- nasta ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies voisi edelleen päättää ainoastaan silloin, jos tilanne ei siedä viivytystä.

Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan uutta säännöstä siitä, että vankilan johtaja tai määrätty turvallisuudesta vastaava virkamies päättäisi huumausaineiden etsintään koulute- tun koiran luovuttamisesta muiden viran- omaisten käyttöön.

17 luku **Muun henkilön tarkastaminen**

1 §. Pääsy vankilaan. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi viittaussäännöstä alaikäisten ta- paajien vankilaan päästämistä koskevaan 13 luvun 11 §:ään.

18 luku **Turvaamistoimenpiteet ja voimakeinojen käyttö**

4 §. Eristämistarkkailu. Yleisperustelun kohdassa 2.1 mainituista syistä säännöstä eh- dotetaan muutettavaksi ja täsmennettäväksi siten, että eristämistarkkailun valvonnassa voitaisiin käyttää vangin päälle puettavaa vaate- tusta, jota estäisi kehossa mahdollisesti

kuljetettujen aineiden hävittämisen tai piilot- tamisen. Käytännössä vaate- tusta tarkoitetaan yleisperusteluiden jaksossa 2.1 tarkoi- tettuja tarkkailuhaalareita. Lisäksi säännök- seen lisättäisiin sana valvoa, joka kuvaisi ny- kyistä selkeämmin, että kyse ei ole pelkäs- tään teknisestä tarkkailusta.

Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan selvyv- deksi lisättäväksi säännös siitä, että erityistä vaate- tusta käyttävän vangin tulee viivytyk- settä päästä WC-tiloihin sen jälkeen, kun hän on sitä pyytänyt.

Eristämistarkkailun enimmäisaikoja lasket- taisiin. Eristämistarkkailu saisi lähtökohtai- sesti kestää enintään kuusi vuorokautta ny- kyisen seitsemän vuorokauden sijaan. Jos henkilönkatsastuksessa kehossa on havaittu kiellettyjä aineita tai esineitä, eristämistark- kailua voitaisiin tämän lisäksi jatkaa enintään kolmella vuorokaudella nykyisen seitsemän vuorokauden sijaan.

9 §. Tarkemmat säännökset ja määräykset. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväk- si, että valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia määräyksiä tarkkailun, eris- tämistarkkailun ja erillään pitämisen täytän- töönpanon lisäksi myös tällaisten turvaamis- toimenpiteiden täytöntöönpanon olosuhteista. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia määräyksiä muun muassa vaate- tusten käytöstä eristämistarkkailun aikana.

Tarkempien määräysten valtuussäännös ehdotetaan siirrettäväksi 2 momenttiin. Sa- malla säännöstä täsmennettäisiin niin, että keskushallintoyksiköllä olisi valtuus antaa määräyksiä myös voimakeinojen käytöstä ja valvonnasta.

19 luku **Ilmoitukset ja tiedon antami- nen**

2 §. Ilmoitus kirjeen, puhelun tai muun viestin sisällöstä. Pykälään ehdotetaan sel- vyyden vuoksi lisättäväksi, että se koskee myös sähköisen viestin sisällöstä annettavaa tietoa.

Yleisperusteluiden kohdassa 2.1 ilmenevil- lä perusteilla pykälään ehdotetaan säännöstä, joka rajoittaisi vankilan oikeutta ilmoittaa tietoja kirjeen, puhelun tai muun viestin tai sähköisen viestin sisällöstä poliisille, muille esitutkintaviranomaisille ja syyttäjille.

Poliisilain 4 luvun 2 §:n mukaan poliisilla on oikeus saada viranomaiselta poliisille kuuluvan tehtävän suorittamiseksi tarpeelliset tiedot ja asiakirjat salassapitovelvollisuuden estämättä, jollei sellaisen tiedon antamista poliisille tai tietojen käyttöä todisteena ole laissa nimenomaisesti kielletty tai rajoitettu. Syyttäjien osalta syyttäjälaitoksesta annetussa laissa (439/2011) on vastaavan sisältöinen säännös.

Ehdotuksen mukaan tiedon luovuttaminen edellyttäisi, että tiedon vastaanottavalla viranomaisella olisi oikeus tiedon saamiseen. Tiedon antamisen rajoitus voisi perustua todistamiskiellon lisäksi myös vaitiolo-oikeuteen. Vankila joutuisi tapauskohtaisesti harkitsemaan täyttyvätkö tiedon luovuttamisen edellytykset. Tieto voitaisiin luovuttaa ainoastaan silloin, kun tiedon vastaanottajalla olisi vastaava oikeus kyseisen tiedon saamiseen.

Oikeudesta kieltäytyä todistamasta säädetään oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 20 §:ssä. Sen mukaan todistamasta kieltäytyminen voi perustua muun muassa avioliittoon, kihlautumiseen tai lähisukulaisuuteen. Pakkokeinolain 7 luvun 3 §:n mukaan edellä mainitussa suhteessa rikoksesta epäiltyyn olevan henkilön hallusta ei saa takavarikoida todisteena käytettäväksi asiakirjaa, joka sisältää epäillyn ja sanotun henkilön välisen viestin. Tällaisen asiakirjan saa kuitenkin takavarikoida, jos tutkittavana olevasta rikoksesta säädetty ankaran rangaistus on vähintään kuusi vuotta vankeutta.

Todistamiskielloista säädetään oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 23 §:ssä. Todistamiskiello koskee muun muassa asiamiehiä ja oikeudenkäyntiavustajia sekä lääkäreitä. Todistamiskiellon estämättä voidaan kuitenkin muu henkilö kuin vangin oikeudenkäyntiavustaja velvoittaa todistamaan asiassa, josta saattaa seurata vankeutta kuusi vuotta tai sitä ankarampi rangaistus, taikka tällaisen rikoksen yrityksestä tai osallisuudesta.

5 §. Ilmoitukset poliisille. Pykälän 1 momentissa viitattaisiin vankeinhoitoviranomaisen sijasta Rikosseuraamuslaitokseen.

Pykälän 1 momentin 5 kohdasta ehdotetaan poistettavaksi maininta erityisvalvotusta tapaamisesta, koska kyseisestä tapaamismuodosta ehdotetaan luovuttavaksi.

Yleisperusteluiden kohdassa 2.1 tarkoitusta syystä pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi säännös, joka velvoittaisi Rikosseuraamuslaitoksen ilmoittamaan poliisille henkirikoksesta sekä törkeästä väkivalta- tai seksuaalirikoksista tuomitun vangin vapauttamisesta. Ilmoituksen tekeminen ei olisi harkinnanvaraista, vaan se olisi aina tehtävä. Edellä mainittuja rikoksia olisivat murha, tappo, surma, törkeä pahoinpitely, törkeä raiskaus ja törkeä lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö.

6 §. Ilmoitus syyttäjälle. Pykälän 2 momentin viittaussäännös rikoslain 2 c luvun 4 §:n 3 momenttiin muutettaisiin viittaukseksi 2 c luvun 7 §:n 3 momenttiin.

20 luku Muutoksenhaku

Luvussa säädettäisiin oikaisuvaatimusmenettelystä ja valittamisesta hallinto-oikeuteen. Luvun säännösten lisäksi oikaisuvaatimuksen käsittelyyn sovellettaisiin hallintolain 7 a luvun säännöksiä ja valituksen käsittelyyn hallintolainkäyttölain säännöksiä.

1 §. Muutoksenhakukelpoiset päätökset. Pykälässä säädettäisiin niistä vankeuslain mukaisista päätöksistä, joihin voidaan hakea muutosta. Muutoksenhakumenettely vastaisi voimassa olevaa vankeuslain 20 luvun 9 §:ää. Päätöksistä ei voisi lähtökohtaisesti valittaa suoraan hallinto-oikeuteen, vaan vanki tai tuomittu voisi tehdä päätöksestä oikaisuvaatimuksen Rikosseuraamuslaitoksen aluejohtajalle tai täytäntöönpanojohtajalle. Vasta oikaisuvaatimukseen annetusta päätöksestä voisi valittaa hallinto-oikeuteen. Pykälään siirrettäisiin myös päätökset, joihin haetaan nykyisin muutosta yleisistä tuomioistuimista.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin vangin ja tuomitun muutoksenhakuoikeudesta siten, että momentin jokainen kohta käsittelee yhden vankeuslain luvun mukaisia muutoksenhakukelpoisia hallintopäätöksiä.

Pykälän 1 momentin 1 kohdassa säädettäisiin muutoksenhakuoikeudesta rikoslain 2 c luvun 9 §:n mukaisista ehdonalaiseen vapauttamisen lykkäämiseen liittyvistä päätöksistä. Muutoksenhaku ehdonalaisten vapauttamisen lykkäämisestä tapahtuisi ehdotuksen mukai-

sesti oikaisuvaatimuksella, kun nykyisin muutosta on haettu käräjäoikeudesta. Koska ehdonalaisen vapauttamisen lykkääminen on hallintoviranomaisen tekemä päätös, muutoksenhaussakin noudatettaisiin hallinnollisen muutoksenhaun säännöksiä. Valvottua koevapautta koskevien päätösten muutoksenhakuoikeudesta säädetään valvotusta koevapaudesta annetussa laissa. Niidenkin osalta muutoksenhakumenettelyyn sovelletaan vankeuslain 20 luvun säännöksiä

Pykälän 1 momentin 2 kohdassa säädettäisiin muutoksenhakuoikeudesta vankeuslain 2 luvun 3 ja 4 §:ssä tarkoitetuista rangaistuksen täytäntöönpanon lykkäämispäätöksistä, 6 §:ssä tarkoitettuista lykkäyksen peruuttamisesta ja 7 §:ssä tarkoitettuista maksuajan myöntämisestä. Säännös vastaisi voimassa olevaa vankeuslain 20 luvun 9 §:n 1 momentin 1 kohtaa.

Pykälän 1 momentin 3 kohdassa säädettäisiin muutoksenhakuoikeudesta 3 luvun 7 a §:ssä tarkoitetuista rangaistusajaa koskevista päätöksistä.

Pykälän 1 momentin 4 kohdassa säädettäisiin muutoksenhakuoikeudesta 4 luvun 3 §:n 1 ja 2 momentin mukaisista matkakulujen korvaamispäätöksistä. Ratkaisut matkakulujen korvaamisesta koskevat vangin oikeuksia sillä tavalla, että kyseessä on sellainen hallintopäätös, josta voi hakea muutosta.

Pykälän 1 momentin 5 kohdassa säädettäisiin muutoksenhakuoikeudesta 5 luvun 3 §:ssä tarkoitettuista erillään asumisesta omasta pyynnöstä ja 6 §:n mukaisesta varmuusosastolle sijoittamisesta kuten voimassa olevassa laissa. Kohtaan lisättäisiin säännös muutoksenhakuoikeudesta 5 luvun 7 §:n mukaisesta varmuusosastolle sijoittamisen jatkamisesta.

Päätös varmuusosastolle sijoittamisesta kuuluu jo voimassa olevan lain muutoksenhakukelpoisten päätösten luetteloon. Vangin oikeusturvan tarve kasvaa entisestään, kun sijoittamista jatketaan, joten varmuusosastolle sijoittamisen jatkamispäätöksestä on perusteltua voida hakea muutosta.

Pykälän 1 momentin 6 kohdassa säädettäisiin muutoksenhakuoikeudesta 6 luvun 2 §:n 1 momentin mukaisiin päätöksiin siirtää vanki avolaitoksesta suljettuun laitokseen. Säännös vastaisi pääosin nykyistä, mutta sitä täydennettäisiin nykyisestä säännöksestä puut-

tuvilla momentin 4—7 kohdilla. Myös näissä kohdissa on kysymys sellaisista viranomaisen päätöksistä, jotka koskevat vangin oikeuksia ja velvollisuuksia vastaavalla tavalla kuin momentin 1—3 kohdatkin. Vaikka vangin siirtämistä koskeva päätös jättääkin viranomaiselle laajan harkintavallan, päätös siirtää vanki avolaitoksesta suljettuun laitokseen vaikuttaa siinä määrin vangin oikeuksiin, että siitä on perusteltua voida hakea muutosta.

Pykälän 1 momentin 7 kohdassa säädettäisiin muutoksenhausta 7 luvun 2 §:n 3 momentin ja 5 §:n päätöksistä rajoittaa vangin oikeutta käyttää omia vaatteitaan ja poiketa vankilan perusruokavaliosta. Sekä omien vaatteiden käyttö että ruokavaliota voidaan nähdä perusoikeussidonnaisina asioina, joilla on merkitystä vangin omantunnon- tai uskonnonvapauden ja joissain tapauksissa perustuslain 17 §:ssä turvattujen kulttuurillisten oikeuksien kannalta. Vankeuslain 7 luvun 5 §:n mukainen ruokavaliosta poikkeaminen on sidottu vangin terveyteen ja perusteltuun uskonnolliseen tai muuhun vakaumukseen. Muutoksenhakuoikeutta ei olisi kuitenkaan aluejohtajan 7 luvun 2 §:n 2 momentin perusteella tekemästä omien vaatteiden käytön yleisestä rajoittamisesta vankilassa tai sen osastolla.

Pykälän 1 momentin 8 kohdassa säädettäisiin muutoksenhakuoikeudesta 8 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettuista osallistumisvelvollisuudesta vapauttamisesta, 6 §:ssä tarkoitettuista luvasta siviilityöhön, 9 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettuista luvasta osallistua toimintaan vankilan ulkopuolella, 11 §:ssä tarkoitettuista päätöksestä peruuttaa 6 tai 9 §:n nojalla myönnetty lupa siviilityöhön tai toimintaan osallistumiseen vankilan ulkopuolella sekä luvun 13 §:ssä tarkoitettuista osallistumisvelvollisuudesta vapauttamisesta määrääjäksi. Kyseisillä päätöksillä vaikutetaan vangin oikeuksiin osallistua toimintoihin vankilassa ja sen ulkopuolella. Kyse on hallintopäätöksistä, jotka ovat luonteeltaan sellaisia, että ne edellyttävät muutoksenhakuoikeutta.

Pykälän 1 momentin 9 kohdassa säädettäisiin muutoksenhakuoikeudesta 9 luvun 1 §:ssä tarkoitettuista omaisuuden hallussapitopäätöksestä ja 4 §:n 1, 2 ja 4 momentissa tar-

koitetusta rahan käyttöä koskevasta päätöksestä. Muutoksenhakuoikeus laajennettaisiin koskemaan myös 9 luvun 8 §:n päätöstä jättää maksamatta vangille käyttö- tai toimintarahaa, koska kielteinen maksamispäätös merkitsee poikkeusta vangille 9 luvun 6 §:ssä turvattuun oikeuteen saada toiminta- tai käytörahaa.

Pykälän 1 momentin 10 kohdassa säädettäisiin muutoksenhakuoikeudesta 10 luvun 2 §:ssä tarkoitettua tilapäisestä hoidosta ja tutkimuksesta vankilan ulkopuolella ja 3 §:ssä tarkoitettua vankilasta vapauttamisesta hoitoa varten.

Pykälän 1 momentin 11 kohdassa säädettäisiin muutoksenhakuoikeudesta 12 luvun 5 §:ssä tarkoitettua kirjeen tai postilähetyksen pidättämisestä. Säännös vastaisi voimassa olevan lain säännöksiä.

Pykälän 1 momentin 12 kohdassa säädettäisiin muutoksenhakuoikeudesta 13 luvun 10 §:ssä tarkoitettua tapaamiskiellosta. Säännös vastaisi nykyistä.

Pykälän 1 momentin 13 kohdassa säädettäisiin muutoksenhakuoikeudesta 14 luvun 5 §:ssä tarkoitettua poistumislupasta erittäin tärkeästä syystä, tällaisen luvan 9 §:ssä tarkoitettua peruuttamisesta ja 10 §:ssä tarkoitettua poistumislupamatkan kustannusten korvaamisesta.

Pykälän 1 momentin 14 kohdassa säädettäisiin muutoksenhakuoikeudesta 15 luvun 4 §:ssä tarkoitettuihin kurinpitörangaistuksiin. Säännös vastaisi voimassa olevan lain säännöksiä.

Pykälän 1 momentin 15 kohdassa säädettäisiin muutoksenhakuoikeudesta 18 luvun 3 §:ssä tarkoitettua tarkkailuun sijoittamisesta ja 4 §:ssä tarkoitettua eristämistarkkailusta. Muutosta voisi hakea myös 5 §:ssä tarkoitettua erillään pitämisestä kuten nykyisinkin.

Pykälän 1 momentin 16 kohdassa säädettäisiin muutoksenhakuoikeudesta muihin tämän lain nojalla tehtyihin päätöksiin, jotka ovat hallintolainkäyttölain 5 §:n nojalla muutoksenhakukelpoisia. Poikkeuksen tästä muodostaisivat 2 §:ssä säädetyt muutoksenhakukiellot. Muutoksenhakukelpoisia päätöksiä voisivat olla esimerkiksi sellaiset vangin oikeuksia rajoittavat ratkaisut, jotka yleensä ovat tosiasiallista hallintotoimintaa, mutta pitkään jatkuessaan muodostavat sel-

laisen puuttumisen vangin oikeuksiin, että ratkaisuun on voitava hakea muutosta. Tällaisia päätöksiä voisi olla esimerkiksi ulkoilun epääminen, jos se koskisi pidempää ajanjaksoa. Vastaavasti esimerkiksi 11 luvussa tarkoitettuihin vapaa-ajan toimintoihin osallistumisen rajoittaminen voisi pidempään jatkuessaan muodostua sellaiseksi vangin oikeuksien rajoitukseksi, että sitä koskevaan päätökseen voisi hakea oikaisua.

Pykälän 2 ja 3 momentissa säädettäisiin muiden henkilöiden muutoksenhakuoikeudesta. Vangin tapaamista koskevat päätökset liittyvät myös tapaajan oikeuksiin, joten tapaajalla olisi samanlainen muutoksenhakuoikeus kuin vangillakin. Samoin kirjeen lähettäjällä ja vastaanottajalla olisi oikeus vaatia oikaisua kirjeen pidättämistä koskevaan päätökseen ja sähköisen viestinnän käyttöä koskevaan lupaan.

2 §. Muutoksenhakukiello. Pykälässä säädettäisiin päätöksistä, joihin ei voi hakea muutosta oikaisuvaatimuksella eikä valittamalla. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin vankia koskevista muutoksenhakukielloista.

Pykälän 1 momentin 1 kohdassa kielletäisiin muutoksenhaku vankeuslain 2 luvun 1 §:n aloittamisajankohtaa koskevasta päätöksestä. Aloittamisajankohtaa koskevaan päätökseen voi hakea lykkäystä vankeuslain 2 luvun 3 ja 4 §:n nojalla ja lykkäyspäätökseen voi hakea muutosta ehdotetun 20 luvun 1 §:n 1 momentin 2 kohdan nojalla. Näin ollen muutosta ei voisi hakea erikseen aloittamisajankohdan määräämistä koskevaan päätökseen.

Pykälän 1 momentin 2 kohdassa kielletäisiin muutoksenhaku 4 luvun 6 §:n rangaistusajan suunnitelmasta. Rangaistusajan suunnitelma vaikuttaa tosiasiallisesti vangin asemaan ja sitä voidaankin pitää viranomaispäätöksenä. Rangaistusajan suunnitelmalla ei ole välittömiä oikeusvaikutuksia eikä se ole velvoittava asiakirja esimerkiksi yksittäistä sijoittamis- tai poistumislupapäätöstä tehtäessä. Varsinaiset oikeudellisesti velvoittavat päätökset tehdään muiden säännösten nojalla. Lisäksi suunnitelma on jatkuvasti muuttuva asiakirja, jota tarkennetaan tarpeen mukaan ja käsitellään säännöllisin väliajoin. Näiden seikkojen vuoksi rangaistusajan suunnitel-

masta on perusteltua säätää muutoksenhaku-kielto.

Vankeuslain 4 luvun 3 §:n 3 momentissa tarkoitettujen saattajan matkakulujen korvaamisessa viranomaisella on laaja harkintavalta. Harkinta perustuu tarkoituksenmukaisuusperusteisiin, eikä säännöksessä ole yksityiskohtaisia edellytyksiä, joiden perusteella saattajalla olisi oikeus matkakulujen korvaamiseen. Näistä syistä tällaisiin päätöksiin ei voisi hakea muutosta.

Vankeuslain 4 luvun 8 ja 9 §:ssä säädetään vankilaan sijoittamisen periaatteista. Sijoittamispäätöstä tehdessään viranomaisilla on laaja harkintavalta ja esimerkiksi vankiloiden täyttöaste tulee ottaa harkinnassa huomioon. Koska kysymys on tällaisesta tarkoituksenmukaisuusharkinnasta, sijoittamista koskeviin päätöksiin ei voisi hakea muutosta. Kyse ei ole myöskään sellaisesta vangille muodostuvasta oikeudesta, joka perustuslain 21 §:n nojalla edellyttäisi muutoksenhakuoikeutta.

Pykälän 1 momentin 3 kohdassa kielletäisiin muutoksenhaku 5 luvun 1 ja 2 §:ssä tarkoitettu osastolle sijoittamisesta ja 4 §:ssä tarkoitettu sopimusosastolle sijoittamisesta. Kuten vankilaan sijoittamisenkin osalta viranomaisten harkintavalta on näissä asioissa laaja ja muun muassa osastojen täyttöaste ja turvallisuustekijät vaikuttavat päätöksentekoon. Tästä syystä näihin päätöksiin ei voisi hakea muutosta.

Pykälän 1 momentin 4 kohdassa kielletäisiin muutoksenhaku 6 luvun mukaisiin siirtopäätöksiin lukuun ottamatta siirtämistä avolaitoksesta suljettuun laitokseen. Vangin siirtämistä koskevat päätökset rinnastuvat sijoittamista koskeviin päätöksiin ja edellä sijoittamispäätösten muutoksenhakukiellosta esitetyillä perusteilla myös vangin siirtämistä koskevat päätökset olisivat muutoksenhaku-kiellossa siltä osin kuin kyse on siirtämisestä valvonnaltaan samantasoisten laitosten välillä tai suljetusta laitoksesta avolaitokseen.

Pykälän 1 momentin 5 kohdassa kielletäisiin muutoksenhaku aluejohtajan tekemästä 7 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettu vangin omien vaatteiden käytön yleisestä rajoittamisesta suljetussa vankilassa tai sen osastossa. Päätöstä ei tehtäisi yksittäiseen vankiin kohdistuen, vaan se kohdistuisi kaikkiin kyseiseen vankilaan tai sen osastolle sijoitettui-

hin vankeihin. Tällainen yleinen päätös rinnastuu vankilan osaston päiväjärjestykseen, josta ei myöskään ole muutoksenhakuoikeutta.

Pykälän 1 momentin 6 kohdassa kielletäisiin muutoksenhaku 8 luvun 4 §:ssä tarkoitettu toimintaan sijoittamisesta ja 7 §:ssä tarkoitettu luvasta omaan työhön. Ratkaisulla vaikutetaan vangin oikeuteen osallistua vankilassa järjestettävään toimintaan, joten kyseessä on hallintopäätös. Mainitut päätökset ehdotetaan asetettaviksi muutoksenhakukielloon, koska päätökset riippuvat täysin käytännön mahdollisuuksista järjestää vankilassa tietynlaista toimintaa. Ratkaisut ovat siis hyvin lähellä tosiasiallista hallintotoimintaa. Lisäksi toimintaan sijoittamisella ei heikennetä vangin asemaa, eikä vangin oikeusturva edellytä muutoksenhakuoikeutta.

Muutoksenhaku kielletäisiin myös 8 luvun 9 §:n 3 momentin mukaiseen päätökseen myöntää lupa valvottuun vankilan ulkopuoliseen toimintaan. Tällaiset toiminnot ovat pääsääntöisesti erilaisia tietyille rajatulle ryhmälle tarkoitettuja tapahtumia, kuten perheleirejä tai muita vastaavia. On täysin viranomaisten harkinnassa, järjestetäänkö tällaista toimintaa ja millaisin edellytyksin vangit voivat siihen osallistua. Tästä syystä muutoksenhaku kielletäisiin.

Pykälän 1 momentin 7 kohdassa kielletäisiin muutoksenhaku aluejohtajan tekemästä 9 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitettu oman rahan käyttöoikeuden rajoittamisesta suljetussa vankilassa tai sen osastolla. Päätöstä ei tehtäisi yksittäiseen vankiin kohdistuen, vaan se kohdistuisi kaikkiin kyseiseen vankilaan tai sen osastolle sijoitettuihin vankeihin. Aluejohtajat ovat päättäneet oman rahan käyttöoikeuden määrästä yhdenmukaisesti kaikissa suljetuissa vankiloissa.

Pykälän 1 momentin 8 kohdassa kielletäisiin muutoksenhaku 12 luvun 2 §:n päätöksestä kirjeen lukemisesta ja jäljennöksen ottamisesta kirjeestä ja 7 §:n päätöksestä kuunnella tai tallentaa vangin puhelu. Vastaavista luvun 8 §:n mukaisista varmuusosastolla olevaan vankiin kohdistetuista toimista ei myöskään voisi hakea muutosta. Vangin kirjeenvaihdon ja puhelimen käytön valvonta tällä tavoin jättää viranomaiselle laajan harkintavallan, jossa turvallisuuskohdilla

on suuri merkitys. Tästä syystä muutoksenhaku kiellettäisiin. Vangilla ei myöskään olisi muutoksenhakuoikeutta 6 a §:n mukaisesta matkapuhelimen käytöstä, 9 §:n mukaisesta luvasta sähköpostin käyttöön tai 9 a §:n mukaisesta luvasta internetin käyttöön.

Pykälän 1 momentin 9 kohdassa kiellettäisiin muutoksenhaku 13 luvun 4, 5, 7 ja 13 §:ssä tarkoitettujen tapaamisten myöntämistä koskeviin päätöksiin. Kielto kattaisi valvomattoman tapaamisen, lapsitapaamisen, vankien välisen tapaamisen ja videoyhteyden välityksellä tapahtuvan tapaamisen. Kyse on viranomaisille laajaa harkintaa jättävistä etuuksista, joita ei voida pitää sellaisina vangin oikeuksina, että niihin tulisi olla muutoksenhakuoikeus.

Lisäksi kiellettäisiin muutoksenhaku 13 luvun 12 §:n päätöksestä vastaanottaa tavaroita tai esineitä tapaamisen yhteydessä. Pykälässä tarkoitettu lupa vastaanottaa tavaroita tapaamisen yhteydessä merkitsee poikkeusta normaalista menettelystä toimittaa vankilaan tavaroita. Luvan kieltämisellä ei rajoiteta vangin oikeutta pitää hallussaan tavaroita, vaan sääntely koskee ainoastaan menettelyä, jolla tavarat tulee vangille toimittaa. Tästä syystä muutoksenhaku kiellettäisiin.

Pykälän 1 momentin 10 kohdassa kiellettäisiin muutoksenhaku 14 luvun 2, 3, 4 ja 6 §:ssä tarkoitetuista poistumislupapäätöksistä ja 9 §:ssä tarkoitettua tällaisen luvan peruuttamisesta. Poistumislupia ei voida pitää sellaisena vangin oikeutena, että muutoksenhaku olisi perusteltua.

Vankeuslaki sisältää useita toimivaltasäännöksiä, jotka kuuluvat niin sanotun tosiasiallisen hallintotoiminnan alaan, koska niistä ei tehdä erillistä päätöstä. Näiden toimivaltuuksien käyttö jäisi hallinnollisen muutoksenhaun ulkopuolelle.

Vankeuslain nojalla tehtävät tarkastukset ovat sellaista välittömän julkisen vallan käyttöä, josta ei tehdä erillistä hallintopäätöstä. Tarkastukset ovat vankilan käytännön toimintaa, jossa virkamies suorittaa fyysisesti tietyn tarkastustoimen. Tarkastuksiin sovelletaan hyvän hallinnon periaatteita, mutta ne jäävät tosiasiallisena hallintotoimintana hallinnollisen muutoksenhaun ulkopuolelle. Sääntely vastaisi hallinto-oikeudessa omak-

suttua jakoa hallintopäätöksiin ja tosiasialliseen hallintotoimintaan.

Tällaisia hallinnollisen muutoksenhaun ulkopuolelle jääviä tarkastuksia olisivat 4 luvun 5 §:n tulotarkastus, 12 luvun 1 §:n kirjeen tarkastaminen, 16 luvun 2 §:n asuintilojen ja omaisuuden tarkastus, 16 luvun 3 §:n vangin turvatarkastus, 16 luvun 4 §:n henkilöntarkastus, 16 luvun 5 §:n erityistarkastus, 16 luvun 6 §:n henkilönkatsastus, 16 luvun 7 §:n päihitteettömyyden valvontaan liittyvät testit, 17 luvun 2 §:n turvatarkastus vankilan alueella ja 17 luvun 3 §:n tapaajan henkilöntarkastus. Vastaavanlaista tosiasiallista hallintotoimintaa olisivat myös 13 luvun 3 §:ssä tarkoitettu valvottu tapaaminen ja 6 §:ssä tarkoitettu asiamiehen tapaaminen. Niiden myöntämiselle ei ole asetettu erityisiä edellytyksiä tai ehtoja, vaan tapaamisia toteutetaan tarkoitukseen varattuina ajankohtina tai asiamiehen tapaamisissa sovittuina ajankohdina ilman hallinnollisia päätöksiä.

Tosiasiallista julkisen vallan käyttöä ovat myös Rikosseuraamuslaitoksen virkamiesten yksittäistapauksissa antamat käskyt tai kiellot ja niihin tarvittaessa liittyvä voimakeinojen käyttö. Tällaisia hallinnollisen muutoksenhakuoikeuden ulkopuolelle jääviä tosiasiallisia toimia olisivat 7 luvun 6 §:ssä tarkoitettu ulkoilun epääminen, 11 luvun 3 §:n 2 ja 3 momentin uskonnolliseen tilaisuuteen pääsyn epääminen, 11 luvun 4 §:n kirjastoon päästämisen, 11 luvun 7 §:n vankien kokoontumisen salliminen, 12 luvun 5 §:n 3 momentin postien nakkotilausten pidättäminen, 12 luvun 6 §:n puhelimen käytön keskeyttäminen tai epääminen, 13 luvun 8 ja 9 §:n tapaamisen epääminen tai keskeyttäminen, 16 luvun 8 §:n omaisuuden erillään säilyttäminen, 17 luvun 1 §:n vankilaan pääsyn epääminen, 17 luvun 4 §:n esineiden ja aineiden ottaminen pois tarkastuksen yhteydessä, 17 luvun 5 §:n vankilan alueelta poistaminen, 17 luvun 6 §:n henkilön kiinniottaminen ja säilöissäpito ja 18 luvun 2 §:n vangin sitominen.

Tosiasialliseen hallintotoimintaan kuuluvista viranomaistoimista ei voisi hakea muutosta hallinnollista muutoksenhakutietä. Oikeusturvan hakeminen olisi kuitenkin mahdollista virkavirhe- tai vahingonkorvauskanteilla tai kantelulla laillisuusvalvontaviranomaisille.

3 §. *Oikaisuvaatimuksen päätösvalta ja käsittely.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin päätösvallasta. Pykälän mukaan aluejohtaja käsittelisi ja ratkaisisi muut oikaisuvaatimukset paitsi rangaistusaikaa koskevista päätöksistä tehdyt oikaisuvaatimukset. Rangaistusaikaa koskevaa päätöstä koskevan oikaisuvaatimuksen päättäisi täytäntöönpanojohtaja. Tässä tapauksessa olisi kyse muun täytäntöönpanosta vastaava virkamiehen päätöksestä kuin täytäntöönpanojohtajan päätöksestä.

Pykälän 2 momentti vastaisi monilta osin nykyistä 10 §:ää. Sen mukaan oikaisuvaatimus olisi tehtävä kirjallisesti viikon kuluessa siitä, kun päätös on annettu vangille tiedoksi. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin myös oikaisuvaatimusasian käsittelyn kiireellisyydestä. Oikaisuvaatimus voitaisiin toimittaa aluejohtajalle tai vankilan johtajalle. Jos oikaisuvaatimus koskisi rangaistusaikapäätöstä, oikaisuvaatimus olisi toimitettava täytäntöönpanojohtajalle tai vankilan johtajalle.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siitä, että Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön, täytäntöönpanojohtajan ja aluejohtajan tekemiin 1 §:ssä tarkoitettuihin päätöksiin ei voisi vaatia oikaisua. Näistä päätöksistä valitettaisiin suoraan hallinto-oikeuteen ilman oikaisuvaatimusmenettelyä.

Tällaisia päätöksiä olisivat Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön tekemä päätös ehdonalaisen vapauttamisen lykkäämisestä (1 §:n 1 momentin 1 kohta) ja varmuusosastolle sijoittamista (1 §:n 1 momentin 5 kohta). Vastaavasti meneteltäisiin, kun täytäntöönpanojohtaja tekee rangaistusaikapäätöksen. Vankeuslain 3 luvun 8 §:n perusteella täytäntöönpanojohtaja päättää rangaistusajaksi lukemisesta 3 luvun 7 §:n 3 momentissa tarkoitettulla perusteella. Täytäntöönpanojohtaja voi muissakin tapauksissa tehdä rangaistusaikapäätöksen, koska hän myös täytäntöönpanosta vastaava virkamies. Näistä päätöksistä ei siis voitaisi hakea oikaisua.

Pykälän 3 momentti sisältäisi lisäksi säännöksen muutoksenhausta tapauksissa, joissa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö, aluejohtaja tai täytäntöönpanojohtaja käyttää vankeuslain 1 luvun 8 ja 10 §:ssä tarkoitettua pidätysvaltaansa. Jos tällainen päätös koskisi 20 luvun 1 §:ssä tarkoitettuja pää-

töksiä, niistä valitettaisiin hallinto-oikeuteen oikaisuvaatimusmenettelyä käyttämättä.

4 §. *Valitus hallinto-oikeuteen.* Pykälässä säädettäisiin valittamisesta hallinto-oikeuteen. Pykälän 1 momentin mukaan oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen haettaisiin muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Valitus osoitettaisiin siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä oikaisuvaatimuksen johdosta tehty aluejohtajan päätös on tehty. Sääntely vastaisi nykyistä.

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön ja täytäntöönpanojohtajan päätöksistä valitettaisiin Helsingin hallinto-oikeuteen.

Pykälän 2 momentin mukaan valitus olisi tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisäännöistä kuten nykyisinkin.

5 §. *Valituksen käsittely hallinto-oikeudessa.* Pykälässä säädettäisiin valituksen käsittelystä hallinto-oikeudessa. Pykälän 1 momentin mukaan hallinto-oikeuteen käsiteltäisiin valituksen yksijäsenisenä kuten nykyisinkin. Valitusasia olisi myös edelleen käsiteltävä kiireellisenä.

6 §. *Valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen.* Pykälässä säädettäisiin muutoksenhausta korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Muutoksenhakuoikeutta laajennettaisiin nykyisestä siten, että hallinto-oikeuden päätöksestä voisi valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntäisi valitusluvan. Valitusluvan myöntämisen edellytyksistä säädetään hallintolainkäyttölain 13 §:ssä.

7 §. *Oikaisuvaatimuksen tai valituksen vaikutus täytäntöönpanoon.* Pykälässä säädettäisiin kuten nykyisinkin, että oikaisuvaatimuksen tai valituksen tekeminen ei keskeytä päätöksen täytäntöönpanoa, ellei oikaisuvaatimusta käsittelevä aluejohtaja tai täytäntöönpanojohtaja taikka valitusta käsittelevä hallinto-oikeus toisin päätä.

8 §. *Oikeusapu.* Luvun 8 §:ssä säädettäisiin mahdollisuudesta oikeusapuun vankeuslain mukaisissa oikaisuvaatimus- ja valitusasioissa. Oikeusapua myönnettäisiin oikeusapulain mukaisin edellytyksin, mutta vangin tai tuomitun ei tarvitsisi toimittaa selvitystä taloudellisista olosuhteistaan. Oikeusavun myöntämisestä päättäisi oikeusaputoimisto paitsi, jos asia olisi hallinto-oikeuden tai korkeimman hallinto-oikeuden käsiteltävänä. Tällöin

tuomioistuin päättäisi oikeusavun myöntämisestä.

9 §. Tarkemmat säännökset. Luvun 9 §:ssä säädettäisiin mahdollisuudesta antaa tarkempia säännöksiä oikaisuvaatimuksen käsitteystä valtioneuvoston asetuksella.

21 luku Vapauttaminen

2 §. Päätösvalta. Pykälän 1 momenttiin tehtäisiin muutos, että vankilan johtaja ei enää päättäisi vangin ehdonalaan vapautteen päästämistä perusajankohtana, vaan vapautuminen tapahtuisi suoraan 3 luvun 7 a §:ssä tarkoitettuna rangaistusajan päätöksen perusteella. Rangaistusajan päätöksen tekee täytäntöönpanosta vastaava virkamies. Vankilan johtaja päättäisi edelleen vangin ehdonalaan vapauttamisen lykkäämisestä vangin pyynnöstä.

Ehdonalaan vapauttamisen valvonnasta annettu laki (782/2005) antaa päätöksentekijälle vain vähän harkintavaltaa. Koska vankilan johtaja ei enää päättäisi vangin ehdonalaan vapauttamisesta, päätösvaltaa valvontaan asettamisesta voidaan siirtää muulle virkamiehelle. Ehdotuksen mukaan ehdonalaan vapautettavan valvontaan asettamisesta voisi johtajan lisäksi päättää työjärjestyksessä määrätty vankilan johtajan sijaisena toimiva virkamies.

Tuomion ehdonalaan vapautteen päästämistä silloin, kun hän on jo ennen vankilaan saapumista suorittanut rikoslain 2 c luvun 5 §:n mukaisen määräsosan, säädettäisiin 3 luvun 8 §:ssä.

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö päättäisi, kuten tähänkin asti vangin ehdonalaan vapauttamisen lykkäämisestä ilman vangin suostumusta. Aikaisemmin asiasta on säädetty vankeuslain 21 luvun 2 §:n 3 momentissa, joka on kumottu 1 päivänä tammikuuta 2014 voimaan tulleella vankeuslain muutoksella (631/2013).

Siirtymäsäännös. Siirtymäsäännöksen mukaan lähtökohtana olisi, että vankia koskevan päätöksen täytäntöönpanossa sovellettaisiin päätöksentekohetkellä voimassa olleita tai olevia säännöksiä.

Uutta lakia sovellettaisiin kuitenkin, jos päätös tulisi uudelleen harkittavaksi ehtojen rikkomisen, edellytysten muuttumisen, laissa

asetetun määräajan taikka muun vastaavan syyn vuoksi. Esimerkiksi tapaaminen voitaisiin peruttaa uuden lain 13 luvun 9 §:n 1 momentin nojalla, vaikka lupa olisi annettu aikaisemman lain voimassa ollessa. Laissa asetetulla määräajalla tarkoitetaan esimerkiksi turvaamistoimenpiteitä, jotka tulee ottaa käsiteltäväksi tietyin määräajoin tai joilla on laissa asetettu enimmäisaika. Jos esimerkiksi vanki on eristämistarkkailussa lain voimaan tullessa, eristämistarkkailun enimmäisaikaan sovelletaan uuden lain säännöksiä.

Vankeuslain uuden 8 luvun 13 §:n mukaan osallistumisvelvollisuudesta vapauttaminen määräytyisi kalenterikuukauden perusteella. Vanki ei kuitenkaan menetä niitä osallistumisvelvollisuudesta vapauttamispäiviä, jotka ovat laskettavissa hänen hyväkseen ennen uuden lain voimaantuloa.

Kalenteriajan mukaisesta rangaistusajan laskennasta siirtyminen päivien mukaiseen laskentaan lieventäisi joitakin vankeusrangaistuksia muutamalla päivällä. Yksittäisissä tapauksissa muutos saattaisi myös pidentää vankeusajaa. Myös tuomioistuimen rangaistuksesta rikoslain 6 luvun 13 §:n nojalla vähennettäväksi määräämä vapauttamisaika voisi olla enemmän tai vähemmän kuin todellinen vapauttamisaika on päivien mukaan laskettuna. Samalla tavalla voi tapahtua lisättäessä rangaistusajoihin vankeuslain 3 luvun 7 §:n mukaisia karkupäiviä, ulkopuolella oloaikoja ja muita poissaolopäiviä.

Rikoslain 3 luvun 2 §:n 2 momentin mukaan jos tuomittaessa on voimassa toinen laki kuin rikosta tehtäessä, sovelletaan kuitenkin uutta lakia, jos sen soveltaminen johtaa lievempään lopputulokseen. Kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen (SopS 8/1976) 15 artiklan mukaan, jos rikoksenteon jälkeen lailla säädetään sovellettavaksi lievempi rangaistus, rikoksenteon tulee päästä tästä osalliseksi. Koska rangaistusajan laskenta muuttuisi, sellaiset rangaistusajat jouduttaisiin laskemaan uudelleen, joiden pituuteen uusilla säännöksillä voisi olla vaikutusta. Lievemmän lain periaatteen mukaisesti uutta lakia olisi sovellettava rangaistusajan laskennassa silloin, kun se johtaisi vangin kannalta lievempään lopputulokseen. Muutoksen vai-

kutuksia ei tulisi arvioida yksittäisten pykäläen vaikutusten perusteella, vaan vertailu tulisi tehdä kokonaisuutena. Harkinnassa olisi ratkaisevaa, kumman lain mukaan laskettuna vangin vapauttamisajankohta olisi aikaisempi. Koska asiassa noudatettaisiin lievemmän lain periaatetta, erillistä siirtymäsäännöstä ei tarvita. Sanottu koskee myös kurinpitorangeaistuksena määrättyä yksinäisyysrangaistusta, jos sen pituus ylittäisi yli 10 vuorokautta uuden lain voimaantultua.

Muutoksenhakua koskevia säännöksiä muutetaan säätämällä laissa entistä tarkemmin, mistä päätöksistä vanki saa hakea muutosta, ja mistä päätöksistä muutoksenhaku on kielletty. Koska päätöksiin liitetään oikaisu- tai valitusosoitus, aikaisemman lain säännöksiä sovellettaisiin sellaiseen päätöksen, joka on tehty ennen uuden lain voimaantuloa.

Selvytyden vuoksi asiasta ehdotetaan siirtymäsäännöstä. Ehdotuksessa ollaan luopumasta valitusoikeudesta käräjäoikeuteen ja kaikki valitukset käsiteltäisiin hallinto-oikeuksissa. Lain voimaan tullessa käräjäoikeudessa vireillä oleva asia käsitellään loppuun lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti mainitun siirtymäsäännöksen nojalla.

Oleellinen muutos olisi mahdollisuus hakea valituslupaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Lakiin ehdotetaan siirtymäsäännöstä siitä, että lain voimaantullessa vireillä olevien oikaisuvaatimusten ja valitusten käsittelyyn sovelletaan uuden lain säännöksiä.

1.2 Tutkintavankeuslaki

1 luku Tutkintavankeuden toimeenpano yleiset periaatteet

1 §. Soveltamisala. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että tutkintavankiin, joka samalla suorittaa myös vankeusrangaistusta tai sakon muuntorangeaistusta, sovelletaan tämän lain 8 luvun 7 a §:n säännöksiä sähköpostin käytöstä ja 7 b pykälän säännöksiä internetin käytöstä sekä 9 luvun 4 §:n säännöksiä asiamiehen tapaamisesta ja 10 §:n säännöksiä yhteydenpidosta videoyhteyden välityksellä. Poistumislupia koskeva viit-

taussäännös 9 luvun 9 §:stä muutettaisiin viittaukseksi 9 luvun 14 §:ään.

2 §. Tutkintavankeuden päättymisen. Pykälän 3 momentiksi ehdotetaan sääntelyä siitä, miten toimitaan, kun tutkintavanki vapautetaan pakkokeinolain (806/2011) 3 luvun 17 §:n 1 ja 2 momentin perusteella. Tällöin tutkintavanki on vapautettava suoraan oikeuspaikalta. Käytäntönä on ollut, että tutkintavanki viedään vankilaan vapautettavaksi ja noutamaan omaisuuttaan. Yleisperustelujen kohdassa 2.1 on todettu, että eduskunnan oikeusasiamies ei ole pitänyt tällaista käytäntöä asianmukaisena. Tämän vuoksi 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että vapautettu henkilö voitaisiin kuljettaa ainoastaan omalla suostumuksellaan vankilaan hakemaan siellä olevaa omaisuuttaan. Tämä on usein vapautetulle henkilölle tarkoituksenmukaista.

Tutkintavankeuslain 16 luvun 1 §:n 2 kohdan nojalla tutkintavankien matkakustannusten korvaamiseen sovelletaan vankeuslain 4 luvun 3 §:n säännöstä matkakulujen korvaamisesta. Tämä säännös koskee kuitenkin pääsääntöisesti matkakustannusten korvausta vankilaan tullessa tai sieltä lähdettäessä. Selkeyden vuoksi ehdotetaan nimenomaista säännöstä matkakustannusten korvaamisesta tapauksissa, joissa henkilö matkustaa asuintai kotipaikkakunnalleen suoraan oikeuspaikalta.

Jos vapautettu henkilö ei noutaisi omaisuuttaan, se tulisi tutkintavankeuslain 5 luvun 6 §:n 2 momentin nojalla lähettää vapautuneelle henkilölle hänen kustannuksellaan.

8 §. Viittaussäännös. Pykälään otettaisiin viittaussäännös siitä, että rangaistusten täytäntöönpanoon liittyvistä henkilötietojen käsittelystä säädetään erikseen. Vastaava säännös on vankeuslain 1 luvun 12 §:n 2 momentissa.

3 luku Sijoittaminen vankilassa, perushuolto ja siirtäminen

1 §. Sijoittaminen vankilassa. Pykälään ehdotetaan yleisperustelujen 2.1 kohdassa mainitusta oikeusasiamiehen päätöksestä johtuen lisättäväksi säännös, joka mahdollistaisi poikkeamaan erilläänpitovelvoitteesta tutkintavangin suostumuksella. Poikkeaminen erilläänpitovelvoitteesta olisi mahdollista, kun

tutkintavanki sijoitetaan päihdekuntoutukseen tutkintavankeuslain 3 luvun 2 a §:ssä tarkoitettulle sopimusosastolle.

2 §. Asumaan sijoittaminen. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi samat muutokset kuin vankeuslain 5 luvun 3 §:ään. Pykälän 2 momentista poistettaisiin maininta muusta hyväksyttävästä syystä. Pykälän 3 momenttiin lisättäisiin maininta siitä, että erillään pitämisen perusteet tulisi ottaa harkittavaksi enintään neljän kuukauden välein.

2 a §. Sopimusosasto. Myös tutkintavankeuslakiin ehdotetaan säännöstä sopimusosastosta. Vastaava säännös on vankeuslain 5 luvun 4 §:ssä. Käytännössä on yleisimmin kyse päihdeettömästä osastosta, jolla vangit sitoutuvat osastolla järjestettävään toimintaan ja päihdeettömyyden valvontaan. Tutkintavangeilla on usein akuutti tarve päästä tällaiselle osastolle. Lähtökohtana olisi, että osasto olisi tarkoitettu vain tutkintavangeille, mutta tutkintavangin suostumuksella hänet voitaisiin sijoittaa myös sellaiselle sopimusosastolle, jossa on myös vankeusvankeja. Sijoittaminen edellyttäisi, ettei tutkintavangilla ole pakkokeinolaan 4 luvussa tarkoitettua yhteydenpitorajoitusta.

5 a §. Tupakoinnin kieltäminen. Edellä yleisperusteluiden kohdassa 2.1. mainituista syistä myös tutkintavankeuslakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös tupakoinnin kieltämisestä. Säännös vastaisi vankeuslain 7 luvun 6 a §:n säännöstä.

6 a §. Tutkintavangin siirtäminen lyhyeksi ajaksi toiseen vankilaan. Pykälään ehdotetaan vankeuslain 6 luvun 3 a §:ää vastaavaa säännöstä tutkintavangin lyhytaikaisesta siirtämisestä toiseen vankilaan. Siirtäminen voitaisiin tehdä esimerkiksi tapaamisen järjestämiseksi. Koska tutkintavangille voidaan myöntää poistumislupa tai lupa poistua laitoksesta ainoastaan 9 luvun 14 §:ssä tarkoitettua syystä, pykälässä olisi viittaussäännös tähän säännökseen. Muu vastaava syy voisi olla esimerkiksi kurinpitokäsittelyyn osallistuminen toisessa vankilassa.

8 §. Läsnäolo tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi vastaava muutos kuin vankeuslain 6 luvun 5 §:ään. Säännös eroaisi vankeuslain säännöksestä siten, että perusteena toisen vi-

ranomaisen luokse siirtämiseen ei mainittaisi erillään pitämisestä johtuvia syitä.

Säännös koskisi esimerkiksi tilanteita, joissa tutkintavankia kuultaisiin todistajana. Pykälää ei sovellettaisi tutkintavangin siirtämiseen poliisin säilytystilaan sillä perusteella, että tutkintavankia kuulusteltaisiin sen rikoksen johdosta, josta hän on vangittuna.

9 §. Päätösvalta. Voimassa olevaa säännöstä päätösvallasta täydennettäisiin siten, että pykälän 2 momenttiin lisättäisiin säännös päätösvallasta sopimusosastolle sijoittamista ja erillään asumista koskevissa asioissa. Ehdotetun säännöksen mukaan päätösvalta olisi turvallisuudesta tai toiminnoista vastaavalla virkamiehellä taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimivalla virkamiehellä. Selvytyden vuoksi pykälässä säädettäisiin myös tilanteesta, jossa tutkintavanki siirretään toiselle rikosseuraamusalueelle. Näissä tapauksissa vaadittaisiin vastaanottavan rikosseuraamusalueen arviointikeskuksen johtajan tai hänen työjärjestyksessä määrätyn sijaisensa suostumus siirtoon.

Pykälään ehdotetaan lisäksi säännöstä siitä, kenellä on päätösvalta tutkintavangin lyhytaikaisesta siirtämisestä toiseen vankilaan. Säännös vastaisi vankeuslain 6 luvun 6 §:n 4 momenttia.

Tutkintavangin 8 §:n perusteella vankilan ulkopuolelle päästämistä koskeviin toimivaltasäännöksiin ei ehdoteta muutoksia.

10 §. Tarkemmat säännökset ja määräykset. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi, että Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikö voi antaa tarkempia määräyksiä tupakoinnin järjestämisestä sekä sytytysvälineiden hallussapidosta. Pykälän otsikkoa muutettaisiin koskemaan myös määräyksiä.

5 luku Tutkintavangin omaisuus ja tulot

1 §. Omaisuuden hallussapito. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi vankeuslain 9 luvun 1 §:n 1 momenttia vastaavasti. Pykälään lisättäisiin uudet 4—6 kohdat.

Pykälän 4 momentissa huumausaineiden hävittämisessä viitattaisiin kumotun huumausainelain (1143/1994) sijasta voimassa olevan huumausainelain (373/2008) säännökseen.

2 §. Omaisuusluettelo. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, ettei omaisuusluetteloon tarvitsisi merkitä vähäarvoista omaisuutta, ellei tutkintavanki sitä erikseen pyytäisi. Säännös vastaisi vankeuslain 9 luvun 2 §:n 1 ja 2 momenttiin ehdotettua muutosta. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi myös siten, että todistajan ei tarvitsisi allekirjoittaa omaisuusluetteloa silloin, kun tutkintavanki sen itse allekirjoittaa.

Pykälän 3 momentissa viitattaisiin vankeinhoitoviranomaisen sijasta Rikosseuraamuslaitoksen virkamieheen.

6 §. Omaisuuden palauttaminen. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että säännökseen lisätään mahdollisuus palauttaa tutkintavangin rahavarat hänen ilmoittamalleen tilille tilisiirtona pankkiin tai postiosoitukseksi. Varsinkin siinä tapauksessa, että tutkintavanki vapautetaan suoraan oikeusistunnosta, tällainen menettely olisi tarpeellinen.

8 §. Päätösvalta. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että säännöksestä ilmeni, kuka päättää omaisuuden haltuun antamisen epäamisestä. Tällaisen päätöksen tekisi ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Tästä päätöksestä tutkintavangilla olisi oikeus tehdä oikaisuvaatimus ehdotetun 15 luvun 1 §:n perusteella.

Haltuun annettavien esineiden ja aineiden luokittelu tapahtuu pääosin vankilan järjestyssäännössä olevien määräysten nojalla eikä yleensä edellytä nimenomaisia päätöksiä. Tällainen esineiden luokittelu on tosiasiallista hallintotoimintaa, josta tutkintavangilla ei olisi oikeutta tehdä oikaisuvaatimusta. Tällaisten luvallisten esineiden ja aineiden haltuun antamisen huolehtisi käytännössä valvontahenkilökunta ilman nimenomaisen päätöksen tekemistä asiassa.

Tutkintavankeuslaissa ei ole tällä hetkellä säännöstä siitä, kenellä on päätösvalta tutkintavangin rahan ja muiden maksuvälineiden käytön rajoittamisesta 4 §:n 3 momentin perusteella. Pykälää ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että päätösvalta asiassa olisi vankilan johtajalla tai hänen määräämällään turvallisuudesta vastaavalla virkamiehellä.

9 §. Tarkemmat säännökset ja määräykset. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi

valtuussäännös siitä, että Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön määräyksellä voitaisiin antaa tarkempia määräyksiä omaisuusluetteloon merkittävästä omaisuudesta. Rikosseuraamuslaitoksen määräyksellä voitaisiin esimerkiksi määrittellä, mikä on sellaista vähäarvoista omaisuutta, jota ei tarvitsisi merkitä omaisuusluetteloon.

6 luku **Sosiaali- ja terveydenhuolto**

6 a §. Sairastumisesta ilmoittaminen. Pykälään ehdotetaan säännöstä siten, että tutkintavangilla olisi oikeus ilmoittaa lähiomaiselleen ja muulle läheiselleen vakavasta sairastumisestaan tai vammautumisestaan. Säännös vastaisi vankeuslain 10 luvun 6 a §:ään ehdotettua säännöstä.

7 luku **Vapaa-aika**

3 §. Kirjasto. Pykälän 3 momentiksi ehdotetaan uutta säännöstä siitä, että tutkintavangin pääsy vankilan kirjastoon voitaisiin evätä myös tilanteissa, joissa tutkintavanki käyttäytyy häiritsevästi taikka vaarantaa vankilan järjestystä tai turvallisuutta. Säännös vastaisi vankeuslain 11 luvun 4 §:n 3 momenttia.

5 §. Päätösvalta. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös siitä, että vankilan kirjastoon pääsyn epäamisestä päättää ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies taikka ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies.

6 §. Tarkemmat määräykset. Pykälään ehdotetaan säännöstä siitä, että Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö voisi antaa tarkemmat määräykset kirjastopalveluiden järjestämisestä sellaisissa tapauksissa, kun tutkintavanki ei pääse käymään vankilan kirjastossa.

8 luku **Kirjeenvaihto, puhelu ja sähköinen viestintä**

1 §. Kirjeenvaihto ja postilähetysten tarkastaminen. Pykälän 1 momentti ehdotetaan muutettavaksi vankeuslain 12 luvun 1 §:n 1 momenttia vastaavaksi.

2 §. Viestin lukeminen ja jäljennöksen ottaminen. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi, että myös kirjeen vastaanottajaan liittyvä syy voi olla peruste kirjeen lukemiselle. Momenttiin ehdotetaan myös uutta säännöstä siitä, että tutkintavangin kirjeiden, postilähetysten, sähköpostien ja muiden viestien lukemista koskevaa päätöstä ei aina tarvitse tehdä tapauskohtaisesti.

Pykälän 2 momentiksi ehdotetaan säännöstä siitä, että tutkintavangin on merkittävä nimensä muulle kuin 3 §:n mukaiselle vankilan toimintaa valvoville viranomaisille lähettämänsä kirjeeseen, jollei hän anna sitä henkilökohtaisesti suoraan vankilan henkilökunnalle. Pykälään ehdotetaan lisäksi säännöstä, jos tutkintavangin lähettämästä kirjeestä ei ilmene lähettävän vangin nimi tai lähettäjä ei muuten ole vankilan tiedossa, kirje voidaan avata lähettäjän selvittämiseksi. Kirje voitaisiin tällöin lukea ainoastaan siinä laajuudessa, kuin lähettäjän selvittäminen vaatii. Kirjeen lähettäjä tulee ensisijaisesti pyrkiä selvittämään esimerkiksi tiedustelemalla tutkintavangeilta, kuka heistä on kirjeen lähettäjä. Jos lähettäjä ei tällöinkään selviä, kirje on lähetettävä eteenpäin, jolleivät kirjeen pidättämisen edellytykset täyty. Tällä hetkellä suljettujen vankiloiden järjestyssäännöissä on vastaavat määräykset.

Säännös vastaisi vankeuslain 12 luvun 2 §:ään ehdotettuja muutoksia.

Pykälän 3 momentiksi siirrettäisiin nykyinen 2 momentti. Samalla pykälän nykyinen 3 momentti ehdotetaan kokonaan kumottavaksi vastaavasta syystä kuin vankeuslain 12 luvun 2 §:n 3 momentti.

2 a §. Lukemisesta ilmoittaminen. Pykälään ehdotetaan säännöksiä kirjeen lukemisesta ilmoittamisesta. Säännös vastaisi vankeuslain 12 luvun 2 a §:ään ehdotettua muutosta.

4 §. Kirjeenvaihto asiamiehen kanssa. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi vankeuslain 12 luvun 4 §:n 2 momenttia vastaavaksi.

7 §. Puhelun kuunteleminen ja tallentaminen. Puhelun kuuntelemisen edellytyksiä ja puhelun tallentamista koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettaviksi. Säännös vastaisi vankeuslain 12 luvun 7 §:ää.

7 a §. Sähköpostin käyttö. Pykälään ehdotetaan uutta säännöstä tutkintavankien mahdollisuudesta olla sähköpostitse yhteydessä vankilan ulkopuolelle. Säännös vastaisi vankeuslain 12 luvun 9 §:n säännöstä muutoin paitsi tutkintavankeuslakiin ehdotettu säännös olisi tyhjentävä eikä siten sisältäisi vankeuslain säännöksessä olevaa muuta vastaavaa syytä. Suurin ero olisi kuitenkin, että sähköpostin käytön edellytyksenä olisi, ettei tutkintavangille olisi asetettu pakkokeinolain 4 luvun mukaisia yhteydenpidon rajoituksia. Yhteydenpidon rajoitus estäisi sähköpostin käytön myös sellaisiin henkilöihin, jotka eivät ole yhteydenpitorajoituksen kohteena. Poikkeuksen muodostaisi vangin asiamies, jonka kanssa sähköpostin käyttöön voitaisiin antaa lupa myös silloin, kun tutkintavangille on asetettu yhteydenpitorajoitus. Rajoitus olisi tarpeellinen yhteydenpitorajoituksen tehokkaan valvonnan turvaamiseksi.

Sähköpostien lähettäminen ja vastaanottaminen perustuisi vankilan antamaan lupaan. Luvan myöntämisen edellytyksenä olisi, ettei luvasta aiheudu haittaa vankilan järjestykselle ja turvallisuudelle taikka tutkintavangin tai muun henkilön turvallisuudelle tai tutkintavankeuden tarkoitukselle. Luvan edellytyksenä on lisäksi se, että vankila pystyisi riittävästi varmistumaan siitä, että viestin vastaanottaja tai lähettäjä on se taho, jonka vanki ilmoittaa sen olevan.

Pykälän 3 momentin säännökset vastaisivat vankeuslain 12 luvun 9 §:n 3 momentiksi ehdotettuja säännöksiä.

7 b §. Internetin käyttö. Pykälään ehdotetaan uutta vankeuslain 12 luvun 9 a §:ää vastaavaa säännöstä internetin käytöstä suljetuissa vankiloissa. Tutkintavangin internetin käyttö olisi sallittua ainoastaan silloin, kun tutkintavangin pääsy muille kuin sallituille verkkosivustoille on asianmukaisesti estetty. Internetin käyttö voisi tulla kyseeseen lähinnä verkko-opiskelussa ja erilaisten viranomaisasioiden ja pankkiasioiden hoitamisessa. Internetin käytön edellytyksenä olisi, että tutkintavangille ei ole asetettu pakkokeinolain 4 luvun mukaisia rajoituksia.

7 c §. Sähköisen viestinnän valvonta. Pykälään ehdotetaan säännöstä puheluiden, sähköpostien lähettämisen ja internetin käytön

valvonnasta. Säännös vastaisi vankeuslain 12 luvun 9 b §:ää.

8 §. Tarkastamis- ja pidättämismenettely. Pykälään ehdotetaan selvyudeksi muutettavaksi siten, että se koskisi myös sähköpostiviestejä.

9 §. Päätösvalta. Pykälän 1 momentti ehdotetaan muutettavaksi vankeuslain muutosta vastaavasti siten, että postilähetyksen tarkastamiseen oikeutetut ohjaus- ja valvontatehtävissä toimivat virkamiehet voitaisiin määrätä vankilan työjärjestyksessä rikosseuraamusalueen työjärjestyksen sijaan.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi vastaavat päätösvaltaa koskevat säännökset kuin vankeuslain 12 luvun 11 §:n 2 momentissa.

Pykälän 3 momentiksi ehdotetaan uutta säännöstä sähköpostin ja internetin käyttöä koskevan luvan antamisesta ja peruuttamisesta. Säännös vastaisi vankeuslain 12 luvun 11 §:n 4 momenttia.

10 §. Tarkemmat säännökset ja määräykset. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi vankeuslain 12 luvun 12 §:n 1 momenttia vastaavaksi.

9 luku **Tapaamiset ja muut yhteydet vankilan ulkopuolelle**

Lukuun ehdotetaan lisättäväksi uudet, tutkintavangin tapaamista koskevat säännökset vankeuslain 13 lukua vastaavasti. Lisäksi luvussa säädettäisiin tutkintavangille myönnettävistä poistumisluvista.

1 §. Tapaaminen. Pykälässä olisi perussäännös tutkintavangin tapaamisesta. Pykälän 1 momentti vastaisi vankeuslain 13 luvun 1 §:ää ja voimassa olevan tutkintavankeuslain 9 luvun 1 §:ää. Ehdotettu säännös eroaisi vankeuslain vastaavasta säännöksestä siten, että tutkintavankeuslakiin ehdotettu säännös sisältäisi viittauksen pakkokeinolain 4 lukuun.

Pykälän 2 momentin ensimmäinen virke tapaamisen järjestämisestä valvotussa tilassa vastasi ehdotettua vankeuslain 13 luvun 3 §:n 1 momenttia. Tämän jälkeen 2 momentissa olisivat vastaavat säännökset kuin ehdotetun vankeuslain 13 luvun 2 §:n 2 ja 3 momentissa.

Pykälän 3 momentti vastaisi sisällöltään vankeuslain 13 luvun 2 §:n 3 momentin säännöstä. Myös tutkintavangin tapaaminen voitaisiin järjestää erillään muista tapaamisista ja tutkintavangeista.

Ehdotettu vankeuslain 13 luvun 2 §:n 1 momentin säännös tapaamistiloista koskee 16 luvun 1 §:n viittaussäännöksen nojalla myös sellaisia laitoksia, joissa säilytetään tutkintavankeja.

Pykälän 5 momenttiin sisältyisi viittaus-säännös asiamiestapaamisiin ja tapaajan tarkastamiseen.

2 §. Valvomaton tapaaminen. Pykälässä säädettäisiin valvomattomasta tapaamisesta. Säännös vastaisi vankeuslain 13 luvun 4 §:ään ehdotettua säännöstä. Säännös eroaisi voimassa olevan tutkintavankeuslain 9 luvun 2 §:stä siten, ettei säännöksessä enää mainitaisi asiamiehen tapaamisia. Asiamiehen tapaamisista ehdotetaan erillistä säännöstä 4 §:ään vankeuslakia vastaavasti.

3 §. Lapsen tapaaminen. Pykälässä olisi uusi säännös lapsen tapaamisista. Myös tutkintavankeja säilyttävässä vankilassa tulisi 16 luvun 1 §:n viittaussäännöksen perusteella olla tilat, jotka soveltuvat lapsen tapaamiseen. Ehdotettu säännös vastaisi ehdotettua vankeuslain 13 luvun 5 §:ää.

4. Asiamiehen tapaaminen. Pykälään ehdotetaan uutta säännöstä asiamiehen tapaamisesta. Tutkintavangeille asiamiehen tapaamiset ovat tärkeitä oikeusasioiden hoitamiseksi. Säännös eroaisi vankeuslain 13 luvun 6 §:stä siten, että tutkintavangille asiamiehen tapaaminen olisi järjestettävä ilman aiheutonta viivytystä. Tältä osin säännös vastaisi voimassa olevan tutkintavankeuslain 9 luvun 1 §:n 1 §:n 1 momentissa olevaa periaatetta.

5 §. Vankien välinen valvottu tapaaminen. Myös tutkintavankeuslakiin ehdotetaan säännöstä vankien välisestä tapaamisesta. Säännös vastaisi vankeuslain 13 luvun 7 §:ään ehdotettua säännöstä. Ehdotettu säännös eroaisi kuitenkin mainitusta vankeuslain säännöksestä siten, että se sisältäisi viittauksen pakkokeinolain 4 lukuun.

6 §. Tapaamisen keskeyttäminen. Säännös olisi uusi, ja vastaisi vankeuslain 13 luvun 8 §:ää.

7 §. Tapaamisen peruuttaminen ja epäminen. Myös tapaamisen peruuttamista ja epäamista koskeva pykälä olisi uusi. Säännös vastaisiin vankeuslain 13 luvun 9 §:ää.

8 §. Tapaamiskielto. Tapaamiskiellosta säädetään voimassa olevassa tutkintavankeuslain 9 luvun 5 §:ssä. Säännöksessä olevaa lähiomaisen käsitettä ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että säännökseen lisätään viittaussäännös lain 16 luvun 1 §:ään.

9 §. Tavaroiden vastaanottaminen ja tarkastaminen. Pykälään ehdotettu säännös olisi lähes saman sisältöinen kuin voimassa olevan tutkintavankeuslain 9 luvun 4 §:n säännös. Yleisperustelujen kohdassa 2.1. mainituista syistä säännöstä täsmennettäisiin siten, että vastaanotettavan määrän tulisi olla vähäinen. Säännös vastaisi vankeuslain 13 luvun 12 §:n säännöstä.

10 §. Yhteydenpito videoyhteyden välityksellä. Yleisperustelujen kohdassa 3.2. mainituista syistä myös tutkintavangille ehdotetaan mahdollisuutta pitää videoyhteyden välityksellä yhteyttä vankilan ulkopuolelle. Tarkoituksena on, että ensisijaisesti yhteyttä pidettäisiin lähiomaisten ja muiden läheisten kanssa. Tärkeistä syistä yhteydenpito voitaisiin sallia myös muiden henkilöiden kanssa. Ehdotettu säännös vastaisi vankeuslain 13 luvun 13 §:ään ehdotettua säännöstä, mutta eroaisi vankeuslain säännöksestä siten, että tutkintavankeuslain säännöksessä olisi viittaus pakkokeinolain 4 lukuun.

11—13 §. Nämä säännökset vastaisivat tutkintavankeuslain nykyisiä 6—8 §:n säännöksiä. Säännöksiin ei ehdoteta muutoksia vähäistä kielellistä täsmennystä lukuun ottamatta.

14 §. Poistumislupa erittäin tärkeästä syystä ja lupa poistua saatettuna. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan uutta säännöstä siitä, että tutkintavangille voitaisiin myöntää lyhyt saatettu poistumislupa myös muita kuin 1 momentin mukaisia erittäin tärkeitä syitä varten, jotka liittyvät pelkästään tutkintavangin lähiomaisten terveydentilaan. Säännöksen mukaan poistumislupa voitaisiin myöntää tutkintavangin kiireellisten ja välttämättömien asioiden hoitamista varten tarpeellisen valvonnan alaisena. Käytännössä tämä tarkoittaa saatettua poistumislupaa. Poistumislupa voitaisiin myöntää esimerkiksi tärkeiden tava-

roiden hakuun tutkintavangin asunnosta. Poistumisluvasta päättäisi vankilan johtaja taikka toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies, kuten 1 momentin mukaisista poistumisluvista.

Päätökseen, jolla pykälän 2 momentin perusteella anottua lupaa ei ole myönnetty, ei olisi muutoksenhakuoikeutta. Sen sijaan 1 momentissa tarkoitettua päätöksestä tutkintavangi voisi tehdä oikaisuvaatimuksen.

Pykälän otsikkoon ehdotetaan tehtäväksi 2 momentin edellyttämät muutokset.

15 §. Päätösvalta. Päätösvaltasäännöstä ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että tapaamisista päättäisi toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Samalla päätösvaltaa siirretään johtajalta hänen alaisilleen virkamiehille.

Tapaamiskiellosta ja poistumisluvan myöntämisestä voisi vankilan johtajan lisäksi päättää myös toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies.

Tapaamisen epäamisestä ja keskeyttämisestä päättäisi ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies ja kiireellisissä tapauksissa ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies.

16 §. Viittaussäännös. Pykälään ehdotetaan selvyuden vuoksi viittaussäännöstä tutkintavankeuslain 11 luvun 4 ja 7 §:ään.

17 §. Tarkemmat säännökset ja määräykset. Pykälään ehdotetaan valtuussäännöstä tarkempien säännösten ja määräysten antamiseen. Ehdotettu säännös vastaisi ehdotettua vankeuslain 13 luvun 19 §:ää.

10 luku **Vankilan järjestys ja kurinpito**

3 §. Järjestysrikkomukset. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 5 kohta sähköpostin ja internetin käytölle asetettujen ehtojen rikkomisesta.

4 §. Tutkintavangille määrättävät kurinpitovirangaistukset. Pykälän 1 momentin 3 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että yksinäisrangaistuksen enimmäisaika lyhennetään 14 vuorokaudesta kymmeneksi vuorokaudeksi. Säännös vastaisi vankeuslain 15 luvun 4 §:n 1 momentin 3 kohtaan ehdotettua muutosta.

8 §. Yksinäisyysrangaistus. Pykälän 2 momentissa oleva yksinäisyysrangaistuksen enimmäisaika ehdotetaan muutettavaksi kymmeneksi vuorokaudeksi. Lisäksi pykälän 3 momentista poistettaisiin maininta siitä, että terveydenhuoltohenkilökuntaa olisi kuultava yksinäisyysrangaistusta määrättäessä. Pykälän 3 momenttia muutettaisiin myös siten, että maininta terveydenhuoltohenkilökuntaan kuuluvasta virkamiehestä muutettaisiin maininnaksi terveydenhuollon ammattihenkilöstä. Ehdotus vastaisi vankeuslain 15 luvun 8 §:ään ehdotettua muutosta.

14 §. Tutkintavangin pitäminen erillään selvittämisen aikana. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan täsmennettäväksi siitä, että säännöksessä mainittaisiin, ettei tutkintavangin erillään pitäminen saa kestää kauempaa kuin on välttämätöntä. Lisäksi pykälän 1 momenttiin lisättäisiin maininta siitä, että erillään pitämisestä olisi mahdollisimman pian ilmoitettava lääkärille tai muulle terveydenhuollon ammattihenkilölle. Säännös vastaisi vankeuslain 15 luvun 14 §:n 1 momenttiin ehdotettua muutosta.

15 §. Kurinpitörangaistuksen määrääminen. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan säännöstä, joka mahdollistaisi tutkintavangin kuulemisen videoneuvotteluyhteyden välityksellä kurinpitörangaistusta määrättäessä. Myös todistajaa ja muuta henkilöä voitaisiin kuulla videoneuvotteluyhteyttä käyttäen.

Ehdotettu säännös vastaisi vankeuslain 15 luvun 15 §:n 1 momenttiin ehdotettua muutosta.

16. Päätösvalta. Voimassa olevan säännöksen 2 momentissa säädetään siitä, että vankilan tilojen valvonnasta ja lukittuna pitämisestä päättää vankilan johtaja. Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että päätösvaltaa voisi kiireellisissä tapauksissa käyttää myös turvallisuudesta vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä vastaava virkamies.

11 luku **Vankilan tilojen ja tutkintavangin tarkastaminen**

4 §. Henkilöntarkastus. Pykälän 1 momentin 2 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että säännökseen lisätään maininta lapsen tapaamisesta. Henkilöntarkastus tutkintavan-

gille voitaisiin tehdä myös lapsen tapaamisen yhteydessä. Tutkintavankeja ei voida sijoittaa avolaitokseen, joten kohdasta ehdotetaan poistettavaksi maininta laitoksesta luvatta poistumisesta henkilöntarkastuksen edellytyksenä. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisäystä siitä, että henkilöntarkastuksena voitaisiin suorittaa myös vangin suun tarkastaminen. Säännökset vastaisivat vankeuslain 16 luvun 4 §:n 1 momentin 2 kohtaan ja 2 momenttiin ehdotettuja muutoksia.

6 a §. Päihteiden valmistamisen ja käytön kieltö. Tutkintavankeuslain 11 lukuun ehdotetaan uutta säännöstä päihteiden ja dopingaineiden valmistamisen ja käytön kieltämisestä. Säännös vastaisi vankeuslain 16 luvun 6 a §:ään ehdotettua säännöstä.

7 §. Päihteettömyyden valvonta. Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että päihteettömyyden valvonta olisi mahdollista myös lapsen tapaamisen ja sopimusosastolle sijoittamisen ehtona. Säännös päihteettömyyden valvonnasta sopimusosastolle sijoittamisen ehtona olisi tarpeen, sillä ehdotetun 3 luvun 1 §:n mukaan tutkintavanki voitaisiin sijoittaa myös sopimusosastolle. Lapsen tapaamista koskevilta osin säännös vastaisi vankeuslain 16 luvun 7 §:ää. Päihdetestiä ei saisi kyseisessä tilanteessa pyytää muuhun tarkoitukseen kuin kyseisen lupa-asian ratkaisemiseksi.

10 §. Päätösvalta. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että turvatarkastuksista päättämisessä säädettäisiin erikseen 1 momentissa. Päätösvaltaa koskevaa säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että ohjaus- tai valvontatehtävissä toimivalla virkamiehellä olisi toimivalta päättää turvatarkastuksesta myös tapauksissa, jotka eivät ole kiireellisiä. Säännös vastaisi vankeuslain 16 luvun 10 §:ään ehdotettua säännöstä.

13 luku **Turvaamistoimenpiteet ja voimankäyttö**

4 §. Eristämistarkkailu. Edellä yleisperusteluiden kohdassa 3.2. mainituista syistä pykälän 1 momenttia ehdotetaan täsmennettäväksi vankeuslain 18 luvun 4 §:ää vastaavalla tavalla.

9 §. Tarkemmat säännökset ja määräykset. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi vastaavat

muutokset kuin vankeuslain 18 luvun 9 §:ään. Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksiköllä olisi valtuus antaa tarkemmat määräykset myös voimakeinojen käytöstä ja käytön valvonnasta.

14 luku Tutkintavangin kuljetus

2 §. Kuljetuksen kesto. Pykälän 3 momentti sisältäisi mahdollisuuden järjestää muutoin kohtuuttoman pitkäksi muodostuva kuljetus nopeampana kuljetuksena. Aina ei voida pitää hyväksyttävänä sitä, että kuljetettava joutuu viettämään pitkän ajan väliaikaisissa ja olosuhteiltaan puutteellisissa tiloissa. Kuljettavalla ei käytännössä ole toimintamahdollisuuksia. Esimerkiksi sairaan vangin yli viikon mittainen oleskelu kulkuneuvoissa ja väliaikaisissa majoitustiloissa ei ole kohtuullista. Tällaisten pitkään kestävien kuljetuksien sijasta kuljetusviranomaisten tulisi järjestää kuljetus muuta kuin tavanomaista reittiä tai kuljetusvälinettä käyttäen. Tällaisen kuljetuksen muoto voisi olla esimerkiksi kuljetusviranomaisen ajoneuvolla ajettava yksittäinen kuljetus tai reittilentokoneella suoritettava kuljetus. Harkittaessa kuljetuksen kestoa ja sen järjestämistä tavanomaista järjestelyä nopeampana kuljetuksena olisi tarkoituksenmukaista ottaa huomioon myös vangin rangaistusajan suunnitelman mukaisen toiminnan turvaaminen. Toisin sanoen esimerkiksi intensiivisen päihdeohjelman toteutuksessa usean päivän mittainen keskeytys olisi hyvin haitallinen.

4 §. Tutkintavangin kohtelu kuljetuksen aikana. Ehdotetun uuden 2 momentin mukaan kuljetettava ei saisi kuljetuksen aikana ottaa vastaan rahaa, aineita tai tavaroita ulkopuolisilta henkilöiltä. Tämä säännös on tarpeen muun muassa siksi, että kuljetuksen aikana omaisuutta tai saannon lainmukaisuutta ei voida tarkastaa asianmukaisesti. Erityisestä syystä raha-, aine- tai tavaralahetykset voitaisiin ottaa kuljetuksesta vastaavan virkamiehen säilytettäväksi. Tällöin omaisuuden tarkastaminen voitaisiin suorittaa esimerkiksi vangin sijoitusvankilassa kuljetuksen päätyttyä. Erityinen syy voisi olla esimerkiksi se, että kaukana vangin sijoitusvankilasta asuva vangin omainen haluaa toimittaa asuinpaikkaansa lähellä suoritettavan kuljetuksen mu-

kana vangille tarkoitetun vaatelähetyksen, jonka lähettäminen postitse tai kuljettaminen tapaamisen yhteydessä olisi hankalaa. Tällöinkin siis tavarantoimitus vastaanottaminen kuljetukseen olisi poikkeuksellista ja postitse lähettäminen pääsääntö, koska kuljetusvälineen tilat ovat rajalliset. Lisäksi tällöin esimerkiksi tavarantoimitusta rikkoontumista koskevat vastuukysymykset olisivat ongelmalliset, koska tavarantoimituksen asianmukaisuutta ei yleensä voida kuljetustilanteessa asianmukaisesti tarkastaa ja kirjata.

15 luku Muutoksenhaku

1 §. Muutoksenhakukelpoiset päätökset. Pykälässä säädettäisiin niistä tutkintavankeuslain mukaisista päätöksistä, joihin tutkintavanki voi hakea muutosta. Säännökset vastaisivat vankeuslain 20 luvun 1 §:n luetteloa.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin oikeudesta hakea muutosta päätöksistä, jotka koskevat tutkintavankeuslain 3 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua erillään asumista omasta pyynnöstä, 3 §:ssä tarkoitettua omien vaatteiden käyttöä tai 4 §:ssä tarkoitettua perusuokavaliosta poikkeamista, 5 luvun 1 §:ssä tarkoitettua omaisuuden hallussapidon epäämistä, 4 §:ssä tarkoitettua rahan käyttöä tai 7 §:ssä tarkoitettua toiminta- ja käyttörahan suorittamatta jättämistä, 6 luvun 2 §:ssä tarkoitettua tilapäistä hoitoa vankilan ulkopuolella, 8 luvun 5 §:ssä tarkoitettua kirjeen tai postilähetyksen pidättämistä, 9 luvun 8 §:ssä tarkoitettua tapaamiskieltoa tai 14 §:n 1 momentissa tarkoitettua poistumislupaa erittäin tärkeästä syystä, 10 luvun 4 §:ssä tarkoitettua varoitusta, oikeuksien menetystä ja yksinäisyysrangaistusta, 13 luvun 3 §:ssä tarkoitettua tarkkailuun sijoittamista ja 4 §:ssä tarkoitettua eristämistarkkailuun sijoittamista taikka 5 §:ssä tarkoitettua erillään pitämistä tai muuta tämän lain nojalla tehtyä hallintolainkäyttölain 5 §:ssä tarkoitettua ratkaisua.

Tutkintavangin tapaajan ja tutkintavangin kanssa kirjeenvaihdossa olevan oikeus vaatia oikaisua vastaisi vankeuslain säännöksiä. Asiasta säädettäisiin pykälän 2 ja 3 momentissa.

Säännösten perustelut vastaavat vankeuslain yksityiskohtaisten perustelujen vastaavissa kohdissa esitettyä.

2 §. Muutoksenhakukielto. Pykälässä säädettäisiin tutkintavankeuslain päätöksistä, joihin ei voisi hakea muutosta oikaisuvaatimuksella tai valittamalla hallinto-oikeuteen. Säännökset vastaisivat pääosin vankeuslain 20 luvun 2 §:n luetteloa.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin muutoksenhakukiellosta päätöksistä, jotka koskevat 2 luvun 1 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettua vankilaan sijoittamista, 3 luvun 1 §:ssä tarkoitettua sijoittamista vankilassa, 2 §:n 1 momentissa tarkoitettua asumaan sijoittamista, 2 a §:ssä tarkoitettua sopimusosastolle sijoittamista, 6 ja 6 a §:ssä tarkoitettua siirtämistä toiseen vankilaan tai 8 §:n 2 momentissa tarkoitettua tutkintavangin päästämistä muun viranomaisen kuin tuomioistuimen kuultavaksi, 4 luvun 1 §:ssä tarkoitettua toimintaan osallistumista tai 2 §:ssä tarkoitettua omaa työtä, 8 luvun 2 §:ssä tarkoitettua kirjeen, muun postilähetyksen tai viestin lukemista ja jäljennöksen ottamista, 7 §:ssä tarkoitettua puhelun kuuntelemista ja puhelun tallentamista tai 7 a §:ssä tarkoitettua lupaa sähköpostin käyttöön tai 7 b §:ssä tarkoitettua lupaa internetin käyttöön, 9 luvun 2, 3, 5 ja 10 §:ssä tarkoitettua tapaamista ja 9 §:ssä tarkoitettua lupaa vastaanottaa tavaroita tapamisen yhteydessä ja 14 §:n 2 momentissa tarkoitettua poistumislupaa.

Tutkintavankeuslain muutoksenhakukieltojen perustelut vastaavat vankeuslain yksityiskohtaisissa perusteluissa esitettyä.

3 §. Muutoksenhakumenettely. Pykälässä säädettäisiin vankeuslain oikaisuvaatimusmenettelyä ja valittamista koskevien säännösten soveltamisesta myös tutkintavankeuslain muutoksenhakuun. Myös tutkintavangin vaatiessa oikaisua tai valittaessa sovellettaisiin vankeuslain 20 luvun 3—9 §:n säännöksiä.

16 luku Erinäiset säännökset

1 §. Vankeuslain soveltaminen. Pykälän 1 momentin 1 kohtaan ehdotetaan lisättäväksi viittaussäännös vankeuslain 1 luvun 5 a §:n säännökseen lähiomaisesta ja muusta lähei-

sestä. Momentin 7 kohtaan ehdotetaan lisättäväksi viittaussäännös vankeuslain 13 luvun 2 §:n 1 momenttiin tapaamistiloista ja 11 §:n säännökseen alaikäisen tapaajan vankilaan päästämistä. Vankeuslain 13 luvun 7 §:n säännös tapaamiskieltorekisteristä ehdotetaan poistettavaksi yleisperusteluiden kohdista 2.1 ja 3.2 ilmenevistä syistä, joten viittaussäännös ehdotetaan myös poistettavaksi.

Siirtymäsäännös. Tutkintavankeuslakiin ehdotetaan vankeuslain siirtymäsäännöstä vastaavaa säännöstä.

1.3 Rikoslaki

2 luku Rangaistuksista

15 §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi, koska vankeusrangaistuksia ja rangaistuksesta 6 luvun 13 §:n nojalla tehtäviä vähennyksiä ei enää laskettaisi kalenteriajan mukaan vaan vapaudenmenetyksajan todellisen päiväluvun mukaan.

2 c luku Vankeudesta

3 §. Vankeusrangaistuksen aikayksiköt. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi, että tuomioiden ajan yksikkönä käytetyn vuoden pituus on 365 päivää ja kuukauden pituus 30 päivää. Lisäys liittyy ehdotukseen kumota 2 luvun 15 §.

Rikoslain 2 c luvun 8 §:n mukaan vanki voidaan sijoittaa valvottuun koevapauteen enintään kuusi kuukautta ennen ehdonalaista vapauttamista tai koko rangaistuksen suorittamisesta vapauttamista. Saman luvun 13 §:n 1 ja 2 momentin mukaan kun tuomittu päästetään ehdonalaiseen vapauteen, alkaa koeaika, joka on vapautumishetkellä jäljellä olevan jäännösrangaistuksen pituinen. Koeajan pituus on kuitenkin enintään kolme vuotta. Elinkautiseen vankeuteen tuomitun ehdonalaisten vapauden koeaika ja jäännösrangaistus ovat kolme vuotta. Jos koko rangaistuksen vankilassa suorittanut tekee luvun 14 §:n 1 momentissa tarkoitettua rikoksen kolmen vuoden aikana siitä, kun hän on vapautunut suorittamasta koko rangaistusai-
kää

vankilassa, tämä on rangaistuksen koventamisperuste.

Edellä mainittuja säännöksiä sovellettaessa vuosia ja kuukausia lasketaan nykyään rikoslain 2 luvun 15 §:n perusteella kalenteriajan mukaisesti. Ehdotettu lisäyksellä selkeytetään sitä, ettei 2 luvun 15 §:n kumoamisen jälkeen tapauksissa sovellettaisi lakia säädettyjen määräaikain laskemisesta (150/1930).

6 luku Rangaistuksen määrääminen

13 §. Vapaudenmenetysajan vähentäminen. Vapaudenmenetysajan vähennys ehdotetaan laskettavaksi kalenteriajan sijaan vähennyspäivien päiväluvun mukaan. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös siitä, että vapaudenmenetysaika lasketaan päivinä. Tuomioistuin edelleen ilmoittaisi vapaudenmenetyksen alkamis- ja päättymispäivät sekä laskisi vähennettävien päivien lukumäärän.

1.4 Pakkokeinolaki

4 luku Yhteydenpidon rajoittaminen

1 §. Yhteydenpidon rajoittamisen edellytykset. Pykälän 2 momentin viittaus tutkintavankeuslain 9 luvun 7 §:ään muutettaisiin viittaukseksi 9 luvun 12 §:ään.

1.5 Laki valvotusta koevapaudesta

40 §. Muutoksenhaku. Pykälän 2 momentin viittaus vankeuslain 20 luvun 10—15 §:ään muutettaisiin viittaukseksi 20 luvun 3—9 §:ään.

1.6 Hallinto-oikeuslaki

12 b §. Hallinto-oikeuden päätösvaltaisuus yksijäsenisenä. Pykälän 2 momentin viittaus vankeuslain 20 luvun 14 §:n 1 momenttiin muutettaisiin viittaukseksi 20 luvun 5 §:ään.

1.7 Laki henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa

10 §. Tapaamiskieltorekisteri. Pykälän viittaus vankeuslain 13 luvun 6 §:ään ja tutkintavankeuslain 9 luvun 5 §:ään muutettaisiin

viittaukseksi vankeuslain 13 luvun 10 §:ään ja tutkintavankeuslain 9 luvun 8 §:ään.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Vankeuslain 7 luvun 8 §, 12 luvun 12 §, 13 luvun 19 §, 18 luvun 9 § ja 20 luvun 9 § sisältäisivät valtuuden antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä pykälissä mainituista asioista, jotka koskevat vangille maksettavan ruokarahan määräytymisperusteita, sähköisen viestinnän käyttöä, tapaamisten valvonnan järjestämistä, tapaamistilojen teknisiä ja rakenteellisia valvontajärjestelyitä sekä tarkkailun, eristämistarkkailun ja erillään pitämisen olosuhteita sekä oikaisuvaatimuksen käsittelyä.

Vankeuslain 4 luvun 12 §:ssä, 7 luvun 8 §:ssä, 9 luvun 10 §, 11 luvun 9 §:ssä, 12 luvun 12 §:ssä ja 18 luvun 9 §:ssä olisi valtuussäännökset, joiden mukaan Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö voisi antaa tarkempia määräyksiä vangin arvioinnista, avolaitokseen sijoittamisesta ja rangaistuksen suunnitelmallisesta toteuttamisesta, omaehtoisen ruokahuollon järjestämisestä, tupakoinnin järjestämisestä sekä sytytysvälineiden hallussapidosta, omaisuusluetteloon merkittävästä omaisuudesta, kirjastopalveluiden järjestämisestä silloin kun vanki ei pääse käymään kirjastossa, matkapuhelimien ominaisuuksista, haltuun antamisesta ja käytöstä sekä voimakeinojen käytöstä.

Vastaavan sisältöiset säännökset olisivat tutkintavankeuslain 3 luvun 10 §:ssä, 5 luvun 9 §:ssä, 7 luvun 6 §:ssä, 8 luvun 10 §:ssä, 9 luvun 17 §:ssä ja 13 luvun 9 §:ssä.

3 Voimaantulo

Lakien ehdotetaan tulevan voimaan maaliskuun alusta 2015 lukien.

4 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Lakiehdotuksilla pyritään täsmentämään vankeuslain ja tutkintavankeuslain soveltamisessa ilmenneitä tulkinnanvaraisuutta. La-

kiehdotuksissa on joitakin säännöksiä, joilla rajoitetaan vankien ja tutkintavankien perusoikeuksia. Ehdotuksella on yhtymäkohtia luottamuksellisen viestin suojaan, yksityiselämän suojaan, henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja omaisuuden suojaan.

Perustuslakivaliokunta on edellyttänyt (PeVM 25/1994 vp), että perusoikeusrajoitukset täyttävät tietyt vaatimukset. Rajoitusten tulee olla lain taseisia ja täsmällisiä, niille tulee olla hyväksyttävät perusteet, niiden tulee olla oikeasuhtaisia, ja perusoikeuden ydinalue tulee jättää koskemattomaksi. Lisäksi rajoituksilla tulee olla riittävät oikeusturvatakeet ja rajoitusten tulee sopia yhteen Suomea sitovien ihmisoikeusvelvoitteiden kanssa.

Kirjeenvaihto, puhelut ja tapaamiset. Perustuslain 10 §:n 3 momentin mukaan lailla voidaan säätää välttämättömistä rajoituksista viestin salaisuuteen vapaudenmenetyksen aikana. Vankien ja tutkintavankien kirjeenvaihdon lukemista koskevaa säännöstä ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että päätös lukemisesta voitaisiin tehdä kerrallaan enintään kahden viikon ajaksi laissa säädettyjen täsmällisten edellytysten täytyessä. Ehdotuksella pyritään täsmentämään omaksuttua suppeaa tulkintaa, jonka mukaan lukemispäätös pitäisi tehdä jokaisesta kirjeestä erikseen, mikä on tehnyt päätöksenteosta ongelmallisen ja huomattavasti aikaa ja resursseja vaativan. Vaikka päätös lukemisesta voitaisiin tehdä enintään kahdeksi viikoksi kerrallaan, lukemisen tarpeellisuuden harkinta perustuisi kuitenkin yksittäiseen vankiin taikka kirjeen lähettäjään tai vastaanottajaan liittyvään syyhyn. Näin luottamuksellisen viestin suoja rajoitettaisiin ainoastaan siinä määrin kuin se kussakin yksittäistapauksessa olisi tarpeen. Kynnystä lukemiseen ei muutettaisi, joten se olisi edelleen korkea ja toimenpiteen ankaruutta oikeasuhteisesti vastaava (PeVL 59/2006 vp).

Jotta käytännössä tiedettäisiin, keneltä vangilta kirje on, vangi olisi merkittävä oman nimensä kuoreen. Perustuslakivaliokunta on katsonut (PeVL 6/2012 vp, PeVL 67/2010 vp), että tällainen tunnistamistieto jää luottamuksellisen viestin salaisuutta suojaavan perusoikeuden ydinalueen ulkopuolelle. Jos kirjekuoreessa ei olisi nimeä, se saatai-

siin avata lähettäjän selvittämiseksi. Laissa olisi nimenomainen kieltä lukea kirjettä enemmän kuin lähettäjän selvittämiseksi olisi tarpeen. Vankien ja tutkintavankien yhteydenpito valvontaviranomaisten ja – elinten kanssa sekä asiamiehen kanssa nauttisi edelleen erityisen tehokasta suojausta.

Puhelun kuuntelemista koskevaa säännöstä muutettaisiin siten, että puhelun tallentaminen olisi mahdollista samoin edellytyksin kuin kuunteleminen. Samalla laissa olevia kuuntelemien ja tallentamisen edellytyksiä täsmennettäisiin. Ehdotus merkitsi vähäistä lisäpuuttumista luottamuksellisen viestin suojaan. Kyse ei olisi vangin ja puhelun toisen osapuolen tietämättä tapahtuvasta valvonnasta vaan kuuntelusta ja tallentamisesta tulisi aina ilmoittaa ennen toimenpiteeseen ryhtymistä puhelun molemmille osapuolille.

Vankien ja tutkintavankien mahdollisuuksia pitää yhteyttä vankilan ulkopuolelle ehdotetaan lisättäväksi mahdollisuudella käyttää sähköpostia, internetiä ja matkapuhelinta. Lisäksi vangeille voitaisiin antaa mahdollisuus tapaamisiin videoneuvotteluyhteyden välityksellä. Lähtökohtana olisi, että sähköpostia ja matkapuhelimen käyttöä valvottaisiin samoin edellytyksin kuin kirjeenvaihtoa ja puheluita. Lisäksi vankilalla olisi oikeus hakea viestien lähettämiseen ja vastaanottamiseen liittyvät tiedot (lokietiedot). Tällaiset tiedot rinnastuvat luottamuksellisen viestin tunnistamistietoihin, joiden on perustuslakivaliokunnan vakiintuneessa käytännössä katsottu jäävän luottamuksellisen viestin salaisuutta suojaavan perusoikeuden ulkopuolelle (PeVL 6/2012 vp). Asiasta ehdotetaan täsmällistä ja tarkkarajaista säännöstä lakiin.

Ehdotetut rajoitukset viestin salaisuuteen ovat välttämättömiä turvallisuuden ylläpitämiseksi vapaudenmenetyksen aikana. Ne on mitoitettu suhteellisuusperiaatteen mukaisesti siten, että niillä puututaan luottamuksellisen viestin salaisuuteen ainoastaan siinä määrin kuin välttämättömä turvallisuuden varmistamiseksi.

Vangin tapaamista koskevia säännöksiä täsmennettäisiin. Laissa olisi erityissäännökset erityyppisistä tapaamisista ja niiden valvonnasta, millä parannettaisiin vangin perhe-elämän ja yksityiselämän suojausta.

Valvotun tapaamisen teknisen valvonnan on tulkittu käsittävän kuvan katselun ja tallentamisen. Säännöstä täsmennettäisiin niin, että yksittäistapaukselliseen harkintaan perustuen keskustelu voitaisiin kuunnella ja tallentaa teknisellä laitteella laissa säädetyillä täsmällisillä perusteilla.

Perustuslakivaliokunta on katsonut, ettei 10 § 2 momentti anna suojaa tavallisen kuuloetäisyydellä käytävän keskustelun sisältöä, mutta luottamuksellisesti tarkoitettua keskustelun kuunteleminen teknisin apuvälinein merkitsee rajoitusta luottamuksellisen viestin suojaan (PeVL 11/2005 vp). Kyse ei kuitenkaan olisi vangin ja tapaajan tietämättä tapahtuvasta kuuntelusta ja sen tallentamisesta, vaan laissa olisi nimenomainen säännös, joka velvoittaisi ilmoittamaan kuuntelusta ja tallentamisesta. Säännös olisi välttämätön rikoksen estämiseksi ja selvittämiseksi, vankilan järjestystä uhkaavan vaaran torjumiseksi ja henkilön turvallisuuden suojelemiseksi vapaudenmenetyksen aikana. Tällaisen teknisen valvonnan edellytykset harkittaisiin lisäksi kussakin yksittäisessä tapauksessa erikseen.

Henkilöntarkastus ja turvaamistoimenpiteet. Vangin henkilöntarkastusta koskevaa säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että vangin henkilöntarkastus sisältäisi myös vangin suun tarkastamisen. Eristämistarkkailun täytäntöönpanoa koskevaa säännöstä ehdotetaan täsmennettäväksi siten, säännöksestä ilmenisi, että eristämistarkkailun täytäntöönpanossa voitaisiin käyttää tarkoitukseen soveltuvaa vaatetusta, käytännössä tarkkailuhaalaria. Näillä tarkastus- ja turvaamistoimenpiteillä puututaan vankien ja tutkintavankien henkilökohtaiseen koskemattomuuteen, joten lait sisältäisivät täsmälliset lain tasoiset säännökset toimenpiteiden perusteista. Ehdotetut säännökset ovat välttämättömiä vankien, henkilökunnan ja vankilan turvallisuuden takaamiseksi. Ehdotukset merkitsisivät suhteellisen vähäisenä pidettävää lisäpuuttumista vankien ja tutkintavankien henkilökohtaiseen koskemattomuuteen, joten niitä ei ole pidettävä myöskään suhteellisuusperiaatteen vastaisina. Vaatetuksen käyttäminen eristämistarkkailussa mahdollistaisi, että vanki voisi nykyistä laajemmin pitää hallussaan esineitä, koska vaara huumausaineiden piilottamiseen poistuisi. Erityisen vaatetuk-

sen käyttämistä eristämistarkkailun aikana ei voida pitää myöskään perustuslain 7 §:n 2 momentissa tarkoitettua ihmisarvoisen kohtelun vastaisina.

Omaisuuuden luettelointi. Ehdotusta siitä, että vangin vähäarvoinen omaisuus voitaisiin jättää luetteloimatta, tulee arvioida perustuslain 15 §:ssä tarkoitettua omaisuuden suojan kannalta. Vaikkei vähäarvoista omaisuutta tarvitsi luetteloita, vähäarvoisenkin omaisuus otettaisiin vankilan tiloissa säilytettäväksi. Omaisuutta säilytettäisiin suljetussa laitoksessa erillään muiden vankien ja tutkintavankien omaisuudesta ja vanki tai tutkintavanki saisi tällaisenkin omaisuuden haltuunsa vapauttamisensa yhteydessä. Lisäksi vanki saisi pyynnöstään myös vähäarvoisen omaisuuden merkityksi luetteloon, mistä säädettäisiin pykälässä. Ehdotus ei olisi siten ristiriidassa perustuslain 15 §:ssä tarkoitettua omaisuuden suoja koskeva säännöksen kanssa.

Muutoksenhaku. Säännösehdoituksilla toteutettaisiin perustuslain 21 §:n vaatimus, jonka mukaan jokaisella on oikeus hakea muutosta oikeuttaan tai velvollisuuttaan koskevaan viranomaispäätökseen. Säättämällä lailla muutoksenhausta toteutetaan myös perustuslain 7 §:n vaatimusta siitä, että vangintun oikeudet tulee turvata lailla.

Esitetyt muutoksenhakukiellot merkitsevät perustuslain 21 §:ssä turvatun muutoksenhakuoikeuden rajoittamista. Lisäksi osa kielloista koskee päätöksiä, joilla rajoitetaan muita perusoikeuksia.

Perustuslakivaliokunta on useissa lausunnoissaan käsitellyt perustuslain 21 §:n asettamia vaatimuksia

Vankeus- ja tutkintavankeuslakiin ehdotetut luettelot muutoksenhakukielloista täyttäsivät vaatimuksen laintasoisuudesta. Tällainen sääntelytapa täyttää myös vaatimuksen rajoitusten täsmällisyydestä. Muutoksenhakukelpoisten ja muutoksenhakukielloissa olevien päätösten luettelot on pyritty laatimaan kattaviksi, jotta tulkinnanvaraisia tilanteita syntyisi vähän ja muutoksenhaku suoraan perustuslain nojalla olisi siten poikkeuksellista.

Perustuslakivaliokunta on arvioinut muutoksenhakukieltojen hyväksyttävyyttä esimerkiksi lausunnossaan PeVL 32/2012 vp. Lausunnon mukaan viranomaisen päätöstä

voidaan perustuslain 21 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla pitää yksilön oikeutta tai velvollisuutta koskevana silloin, kun lainsäädännössä on riittävän täsmällinen perusta oikeutena pidettävän suhteen syntymiselle yksilön ja julkisen vallan välille. Selkein tällainen peruste on subjektiivinen oikeus, jolloin viranomaisen on myönnettävä tai toteutettava oikeus lainsäädännöstä ilmenevien edellytysten täytyessä. Myös säännökset tätä harkinnanvaraisempien oikeuksien tai etuuksien myöntämisedellytyksistä voivat sinänsä muodostaa riittävän täsmällisen perustan oikeutena pidettävän suhteen syntymiselle. Vastaava lähtökohta on esitetty myös valiokunnan lausunnoissa PeVL 51/2010 vp ja PeVL 16/2000 vp.

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan 32/2012 vp katsonut, että työllistämisuunnitelma on luonteeltaan hallintopäätös, koska henkilöllä on tietyn edellytyksin oikeus suunnitelmaan. Kotouttamissuunnitelmaa arvioidessaan perustuslakivaliokunta esitti harkittavaksi muutoksenhakuoikeuden säätämistä kotouttamissuunnitelmasta, koska valiokunnan käsityksen mukaan kotouttamissuunnitelma sisältää oikeutena pidettäviä elementtejä (PeVL 42/2010 vp). Lausunnossaan PeVL 52/2005 vp perustuslakivaliokunta on lisäksi todennut, että jos suunnitelmassa oleviin oikeuksiin on mahdollista hakea muutosta muilla perusteilla, muutoksenhakukielto itse suunnitelmaan ei ole perustuslain kannalta ongelmallinen.

Vangeille tehtävä rangaistusajan suunnitelma rinnastuu yllä käsiteltyihin suunnitelmiin. Vangille ei muodostu oikeuksia välittömästi rangaistusajan suunnitelman perusteella, vaan vangin oikeuksia ja velvollisuuksia koskevat päätökset tehdään aina erikseen. Myös vangin muutoksenhakuoikeutta on arvioitava erikseen tällaisten yksittäisten päätösten osalta. Muutoksenhakukielto rangaistusajan suunnitelmasta ei näin ollen ole ristiriidassa perustuslain 21 §:n kanssa.

Lausunnossaan PeVL 63/2010 vp perustuslakivaliokunta on katsonut, että taloudellinen tuki, jonka saaminen riippuu kokonaisuudessaan viranomaisen harkinnasta, käytävissä olevista määrärahoista tai esimerkiksi suunnitelmista, ei ole niin vahva oikeus, että se kuuluisi perustuslain 21 §:n 1 momentin so-

veltamisalaan. Vankeuslain 4 luvun 3 §:n 3 momentissa tarkoitettu vangin saattajan matkakulujen korvaaminen on tällainen kokonaisuudessaan viranomaisen harkintaan ja käytävissä oleviin määrärahoihin sidottu etuus, että muutoksenhakukielto siitä ei ole perustuslain 21 §:n kannalta ongelmallinen. Vastaavanlaisesta päätöksestä on kyse vankeuslain 13 luvun 5 §:n nojalla vangille annettavasta luvasta vastaanottaa tavaroita tapaamisen yhteydessä. Luvan myöntäminen ei vaikuta vangin oikeuteen vastaanottaa tavaroita, vaan ainoastaan siihen menettelyyn, jossa vanki voi saada tavarat haltuunsa. Tavaroiden vastaanottamista tapaamisten yhteydessä ei voida pitää sellaisena oikeutena, että kielto hakea muutosta päätökseen asiassa, olisi ongelmallinen perustuslain 21 §:n kannalta.

Perustuslakivaliokunnan lausunnoissa muutoksenhakukelpoisuuden kannalta olennaisena seikkana on pidetty erityisesti sitä, onko viranomaisen harkintavalta päätöksenteossa sidottu sellaisiin edellytyksiin, joita on pidettävä asian ratkaisun laillisuusedellytyksinä (PeVL 46/2002 vp, PeVL 51/2010 vp ja PeVL 32/2012 vp). Valiokunta on myös antanut merkitystä sille, että asiassa tehtävällä päätöksellä on suuri merkitys asianosaisen kannalta (PeVL 51/2010 vp ja PeVL 32/2012 vp).

Vankeuslain 2 luvun 1 §:ssä tarkoitettu täytäntönnäköaloittamisajankohdan määrääminen, 4 luvun 8 ja 9 §:ssä tarkoitettut sijoittamispäätökset, 5 luvun 1 ja 2 §:ssä tarkoitettut osastolle sijoittamispäätökset, 6 luvun 1, 2, 3 ja 5 §:ssä tarkoitettut siirtopäätökset, 7 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettut yleiset rajoitukset omien vaatteiden käytölle suljetussa vankilassa, 8 luvun 4, 7 ja 9 §:n 3 momentissa tarkoitettut toimintaan sijoittamista koskevat päätökset, 9 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitettut päätökset suljettuun vankilaan sijoitetun vankeusvangin oman rahan käytön rajoittamisesta, 12 luvun 2, 6 a, 7, 9 ja 9 a §:ssä tarkoitettut yhteydenpitoon liittyvät päätökset, 13 luvun 4, 5, 7 ja 14 §:ssä tarkoitettut tapaamista koskevat päätökset sekä 14 luvun 2 §:ssä, 3 §:n 3 momentissa, 4, 6 ja 9 §:ssä tarkoitettut poistumislupapäätökset perustuvat keskeiseltä osaltaan viranomaisen tarkoituksenmukaisuusharkintaan ja vanki-

loiden tila- ja turvallisuuskysymyksiin. Lisäksi täytäntöönpanon aloittamisajankohdan osalta tuomitulla on mahdollisuus hakea lykkäystä ja lykkäyspäätökseen on muutoksenhakuoikeus. Vangille ei siten näissä asioissa muodostu sellaista oikeutta, jonka voitaisiin katsoa edellyttävän muutoksenhakuoikeutta.

Perustuslakivaliokunta on arvioinut muutoksenhakukelpoisten päätösten ja niin sanotun tosiasiallisen hallintotoiminnan rajanvetoa käsitellessään puolustusvoimista annettua lakia, jossa säädetään puolustusvoimien oikeudesta ottaa tilapäisesti käyttöön kiinteistöjä sotilaallisessa harjoituksessa (PeVL 51/2006 vp). Valiokunta katsoi, että ennen harjoituksen alkamista tehty päätös kiinteistön ottamisesta käyttöön on sellainen hallintopäätös, josta on voitava hakea muutosta. Sen sijaan kiinteistön ottaminen käyttöön harjoituksen ollessa käynnissä on sellaista tosiasiallista hallintotoimintaa, joka ei kuulu perustuslain 21 §:n soveltamisalaan.

Vankeuslaissa viranomaisille säädetään toimivaltuuksia muun muassa erilaisten tarkastusten tekemiseen ja voimakeinojen käyttöön. Tällaisia toimivaltuuksia voidaan pitää tosiasiallisena hallintotoimintana, vaikka ne usein rajoittavatkin henkilön perusoikeuksia.

Säännöstä muutoksenhakukiellon alaisista päätöksistä voidaan pitää välttämättömänä, etteivät muutoksenhaun rajat jää epäselviksi. Kun erikseen säädettäisiin luettelo muutoksenhakukiellon alaisista päätöksistä, suoraan perustuslain nojalla tapahtuva muutoksenhaku rajoittuisi mahdollisiin yksittäisiin tulkin-

nanvaraisiin kysymyksiin. Säännökset muutoksenhakukiellosta noudattaisivat perustuslakivaliokunnan esittämää vaatimusta, jonka mukaan muutoksenhakukiello ei saisi seurata ainoastaan välillisesti lainsäädännön epäselvyydestä. Täsmällisen muutoksenhakukielloa koskevan säännöksen puuttuminen lisäisi myös järjestelmän tulkinnanvaraisuutta, mikä heikentäisi vankien ja tutkintavankien oikeusturvaa.

Muutoksenhakukielloja voidaan pitää myös suhteellisuusvaatimuksen mukaisina, koska ne eivät sisällä syvälle käyviä, poikkeuksellisia eivätkä summaarisesti määriteltyjä rajoituksia perustuslain 21 §:ssä tarkoitettuun oikeussuojavaatimukseen. Muutoksenhakukiellotosäännöksessä määrättyihin asioihin ei myöskään sisälly sellaisia päätöksiä, joilla puututtaisiin vankien tai tutkintavankien perusoikeuksien ydinalueeseen. Myöskään kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa ei aseteta ehdotonta edellytystä siitä, että kaikista hallintopäätöksistä tulisi olla muutoksenhakuoikeus.

Hallituksen käsityksen mukaan lakiehdotukset voidaan säätää tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Koska asia on kuitenkin joiltakin osin tulkinnanvarainen, olisi suotavaa, että säätämisyjärjestyksestä hankittaisiin perustuslakivaliokunnan lausunto.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**vankeuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan vankeuslain (767/2005) 1 luvun 4 §:n 1 momentti sekä 8 ja 9 §, 3 luvun 1 §, 4 §:n 1 momentti, 7 §:n 2 momentti ja 8 §, 4 luvun 7 §, 9 §:n 1 momentti ja 12 §, 5 luvun 3 § ja 9 §:n 2 momentti, 6 luvun 2 §:n 2 momentti, 3 §:n 1 momentti, 5 §:n 2 momentti ja 6 §, 7 luvun 1 §:n 1 momentti sekä 2, 7 ja 8 §, 8 luvun 13 §:n 1 momentti ja 14 §, 9 luvun 1 §:n 1 ja 4 momentti, 2 §, 5 §:n 1 momentti, 9 §:n 1 momentti ja 10 §, 11 luvun 2 §:n 2 momentin 3 kohta, 3 §:n 2 momentin 2 kohta ja 8 §:n 1 momentti, 12 luvun 1 ja 2 §, 4 §:n 2 momentti sekä 7—11 ja 12 §, 13 luku, 15 luvun 3 §:n 1 momentin 5 kohta, 4 ja 8 §, 10 §:n 2 momentti, 14 ja 15 § sekä 16 §:n 2 momentti, 16 luvun 4 §, 7 §:n 3 momentti ja 10 §, 18 luvun 4 ja 9 §, 19 luvun 2, 5 ja 6 §, 20 luku sekä 21 luvun 2 §,

sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 4 §:n 1 momentti, 8 ja 9 §, 3 luvun 8 §, 4 luvun 7 ja 12 §, 5 luvun 9 §:n 2 momentti, 6 luvun 6 §, 7 luvun 8 §, 9 luvun 5 §:n 1 momentti, 12 luvun 11 §, 15 luvun 3 §:n 1 momentin 5 kohta ja 18 luvun 9 § laissa 735/2011, 8 luvun 14 §, 9 luvun 2 ja 10 §, 16 luvun 10 § ja 18 luvun 4 § osaksi laissa 735/2011, 12 luvun 1 § ja 4 §:n 2 momentti laissa 265/2007, 12 luvun 2 ja 8 § osaksi laissa 265/2007 sekä 21 luvun 2 § laissa 631/2013, ja

lisätään 1 lukuun uusi 5 a §, 1 luvun 12 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 735/2011 uusi 2 momentti, 3 lukuun uusi 7 a ja 7 b §, 6 lukuun uusi 3 a §, 7 luvun 5 §:ään uusi 3 momentti, 7 lukuun uusi 6 a §, 10 lukuun uusi 6 a §, 11 luvun 4 §:ään uusi 3 momentti, 11 lukuun uusi 9 §, 12 lukuun uusi 2 a, 6 a, 9 a ja 9 b §, 14 luvun 8 §:ään uusi 3 momentti, 16 lukuun uusi 6 a ja 7 a §, 17 luvun 1 §:ään uusi 4 momentti seuraavasti:

1 luku

5 a §

Yleiset säännökset vankeuden täytäntöönpanosta*Lähiomainen ja muu läheinen*

4 §

Vankeuden täytäntöönpanon organisaatio

Vankeuden täytäntöönpanosta vastaa Rikosseuraamuslaitos. Rikosseuraamuslaitos jakautuu rikosseuraamusalueisiin, joilla on arviointikeskus ja vankiloita. Terveystuolun järjestämisestä vastaa terveydenhuoltoyksikkö. Tuomioiden täytäntöönpanosta vastaa valtakunnallinen täytäntöönpanoyksikkö.

Tässä laissa *lähiomaisella* tarkoitetaan vangin aviopuolisoa ja sisaruksia sekä vangin suoraan ylenevässä ja alenevassa polvessa olevia sukulaisia. *Muulla läheisellä* tarkoitetaan vangin avopuolisoa tai muuta henkilöä, jonka kanssa vanki on asunut ennen vankilaan tuloaan.

8 §

Toimivallan määräytyminen Rikosseuraamuslaitoksessa

Tässä laissa tarkoitettua päätösvaltaa käyttävät rikosseuraamusalueella Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehet. Tässä laissa

tarkoitettuja Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehiä ovat:

- 1) aluejohtaja;
- 2) arviointikeskuksen johtaja;
- 3) vankilan johtaja;
- 4) vankilan toimintojen järjestämisestä vastaava virkamies (*toiminnoista vastaava virkamies*);
- 5) vankilan järjestyksestä ja turvallisuudesta vastaava virkamies (*turvallisuudesta vastaava virkamies*);
- 6) ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies;
- 7) ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies;
- 8) muu Rikosseuraamuslaitoksen virkamies.

Aluejohtajalla on oikeus yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen asia, josta päättäminen on tässä laissa uskottu 1 momentin 2—7 kohdassa tarkoitettulle virkamiehelle. Vankilan johtajalla on oikeus yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen asia, josta päättäminen on uskottu 1 momentin 4—7 kohdassa tarkoitettulle virkamiehelle. Turvallisuudesta vastaavalla virkamiehellä on oikeus yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen asia, josta päättäminen on uskottu 1 momentin 6 ja 7 kohdassa tarkoitettulle virkamiehelle. Ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimivalla virkamiehellä on oikeus yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen asia, josta päättäminen on uskottu 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettulle virkamiehelle.

Tuomioiden täytäntöönpanosta vastaa täytäntöönpanoyksikön virkamies (*täytäntöönpanosta vastaava virkamies*). Täytäntöönpanoyksikön johtajalla on oikeus yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen asia, josta päättäminen on uskottu muulle täytäntöönpanosta vastaavalle virkamiehelle.

9 §

Toimivalta virka-ajan ulkopuolella

Vankilan johtajalle kuuluvaa päätösvaltaa saa, jollei asia siedä viivytystä, virka-ajan ulkopuolella käyttää myös rikosseuraamusalueen päivystävä virkamies asiassa, joka koskee:

- 1) ulkoilun epäämistä;
- 2) tilapäiseen tutkimukseen ja hoitoon vankilan ulkopuolelle lähettämistä;
- 3) erittäin tärkeästä syystä myönnettävää poistumislupaa;
- 4) erityistarkastusta;
- 5) vangin henkilönkatsastusta;
- 6) säilössäpitoa;
- 7) 19 luvun 1, 2, 4, 5 ja 8 §:ssä tarkoitettua ilmoitusta;
- 8) vangin päästämistä ehdonalaiseen vapauteen.

Rikosseuraamusalueen päivystävä virkamies saa käyttää täytäntöönpanosta vastaavalle virkamiehelle kuuluvaa päätösvaltaa rangaistusaikaa koskevan päätöksen tekemisessä, jollei asia siedä viivytystä.

Päivystävänä virkamiehenä saa toimia ainoastaan 8 §:n 1 momentin 1—5 kohdassa tarkoitettu virkamies tai muu riittävän koulutuksen saanut virkamies.

12 §

Viittaussäännös

Rangaistusten täytäntöönpanoon liittyvästä henkilötietojen käsittelystä säädetään erikseen.

3 luku

Rangaistusajan laskeminen

1 §

Määräaikaisen vankeusrangaistuksen pituuden laskeminen

Määräaikaista vankeusrangaistusta täytäntöönpanossa rangaistusaika lasketaan päivinä. Vuosin ja kuukausin tuomittu vankeusrangaistus muutetaan päiviksi siten, että vuoteen lasketaan 365 päivää ja kuukauteen 30 päivää.

Rangaistuksesta rikoslain (39/1889) 6 luvun 13 §:n nojalla tehtävä vapaudenmenetystä vastaava vähennys lasketaan päivinä. Vähennys otetaan rangaistuksen täytäntöönpanossa huomioon sen pituisena kuin tuomioistuimen päätöksessä on määrätty. Samaa

kalenteriaikaa koskeva vähennys otetaan huomioon vain kerran. Jos tuomittu on mainittuna kalenteriaikana suorittanut vankeusrangaistusta tai muuntorangaistusta, vähennystä ei lasketa tältä ajalta. Vankeusrangaistus on kokonaisuudessaan suoritettu, kun rikoslain 2 c luvun 11 §:ssä tarkoitettu koko rangaistus on suoritettu tai mainitun luvun 13 §:ssä tarkoitettu koeaika on päättynyt.

4 §

Määräaikaisen vankeusrangaistuksen ja muuntorangaistuksen yhteenlaskeminen

Jos vankeusrangaistusten ohella tai erikseen suoritetaan muuntorangaistuksia, rangaistukset on laskettava yhteen.

7 §

Rangaistusajaksi lukeminen

Aika, jonka vanki 8 luvun 6 §:n tai 9 §:n 1 tai 3 momentin taikka 14 luvun 1 §:n nojalla on vankilan ulkopuolella, luetaan rangaistusajaksi, jos vanki palaa vankilaan lupaehdoissa määrättyinä ajankohtana. Jos vanki ei palaa määrättyinä ajankohtana, rangaistusajaksi ei lueta aikaa sen vuorokauden alusta, jolloin vanki on määrätty palaamaan vankilaan, sen vuorokauden loppuun, jolloin hän palasi vankilaan tai otettiin kiinni vankilaan palauttamista varten. Jos määräaikana palaamatta jäämiseen on ollut pakottava syy, aika luetaan kuitenkin rangaistusajaksi. Aika voidaan lukea rangaistusajaksi myös, jos myöhästyminen on ollut erittäin vähäinen ja jos rangaistusajaksi lukematta jättäminen olisi kohtuutonta.

7 a §

Päätös rangaistusajasta

Määräaikaista vankeusrangaistusta ja sakon muuntorangaistusta suorittavalle on annettava päätös, joka sisältää 1—7 §:ssä tarkoitettut

tiedot sekä tiedon vapauttamisen ajankohdasta.

Elinkautista vankeusrangaistusta ja koko rangaistusta suorittavien rangaistusaikaa koskevasta päätöksestä ilmenee aikaisin ajankohta, jolloin vanki voidaan päästää ehdonalaan vapauteen.

Rangaistusaikaa koskeva päätös on annettava viipymättä vangille tiedoksi.

7 b §

Rangaistusaikaa koskevassa päätöksessä olevan virheen korjaaminen

Rangaistusaikaa koskevassa päätöksessä oleva asia-, kirjoitus- ja laskuvirhe voidaan korjata ilman vangin suostumusta, jollei korjaaminen johda vangin kannalta kohtuuttomaan lopputulokseen ottaen huomioon vapautumisajankohdan läheisyys, virheen vähäisyys, virheen vaikutus vapautumissuunnitelman toteutumiseen tai muu näihin rinnastettava syy.

8 §

Päätösvalta

Rangaistusaikaa koskevan päätöksen tekee täytäntöönpanosta vastaava virkamies. Täytäntöönpanojohtaja päättää 7 §:n 3 momentissa tarkoitettua rangaistusajaksi lukemisesta.

Täytäntöönpanosta vastaava virkamies päättää ehdonalaan vapauttamisesta silloin, kun tuomittu on suorittanut rangaistuksesta rikoslain 2 c luvun 5 §:n mukaisen määröosan ennen vankilaan saapumistaan.

4 luku

Saapuminen ja sijoittaminen vankilaan

7 §

Suunnitelman laatimismenettely

Rangaistusajan suunnitelma laaditaan arviointikeskuksessa tai muussa täytäntöönpanotoimien aloittamisesta vastaavassa yksikössä. Suunnitelmaa tarkennetaan siinä vankilassa, johon vanki sijoitetaan.

Suunnitelma valmistellaan yhteistyössä vankeuteen tuomitun kanssa. Rangaistusajan suunnitelmaa ja siihen sisältyvää vapauttamissuunnitelmaa laadittaessa on tarpeellisesa määrin oltava yhteistyössä tuomitun suostumuksella hänen koti- tai asuinkuntansa sosiaali-, terveys-, asunto- sekä työvoimaviranomaisten, muiden viranomaisten sekä yksityisten yhteisöjen ja henkilöiden kanssa.

Suunnitelman seuraamisesta vastaa tähän tehtävään määrätty Rikosseuraamuslaitoksen virkamies. Suunnitelman toteutumista on seurattava ja sen ajantasaisuudesta on huolehdittava. Suunnitelma on otettava uudelleen käsiteltäväksi yhdessä vangin kanssa säännöllisin väliajoin sekä myös, jos sitä ei noudateta.

9 §

Sijoittaminen avolaitokseen

Tuomittu voidaan suoraan vapaudesta sijoittaa avolaitokseen, jos hänen suoritettavanaan on yhdessä tai erikseen sakon muuntorangaistus ja enintään kahden vuoden vankeusrangaistus. Tuomittu voidaan määrätä ilmoittautumaan suljettuun vankilaan ennen avolaitokseen toimittamista. Avolaitokseen sijoittamisen edellytyksenä on, että vanki sitoutuu päihteettömyyteen ja 16 luvun 7 §:n 3 momentissa tarkoitettuun päihteettömyyden valvontaan.

12 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Täytäntöönpanoasiakirjoista, arviointikeskusten tehtävistä, tuomittujen toimittamisesta vankilaan, tulotarkastuksen kirjaamisesta sekä rangaistusajan suunnitelman sisällöstä ja laatimisesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Tarkemmat määräykset tulotarkastuksesta, arvioinnista, avolaitokseen sijoittamisesta se-

kä rangaistuksen suunnitelmallisesta toteuttamisesta antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

5 luku

Sijoittaminen vankilassa

3 §

Erillään asuminen omasta pyynnöstä

Vangille on varattava hänen pyynnöstään mahdollisuus asua kokonaan tai osittain erillään muista vangeista, jos vangilla on perusteltu syy uskoa henkilökohtaisen turvallisuutensa olevan uhattuna.

Omasta pyynnöstään erillään pidettävän oikeuksia ei saa rajoittaa enempää kuin erillään asumisesta välttämättä aiheutuu. Erillään asumisen perusteet on otettava uudelleen harkittaviksi enintään neljän kuukauden väliajoin.

9 §

Päätösvalta

Osastolle sijoittamisesta päättää toiminoista vastaava taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies siten kuin vankilan työjärjestyksessä määrätään. Vangin erillään asumisesta omasta pyynnöstä päättää toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Rikosseuraamuslaitoksen sairaalayksikköön ottamisesta ja sieltä poistamisesta päättää sairaalayksikön toiminnasta vastaava ylilääkäri.

6 luku

Siirtäminen vankilasta toiseen

2 §

Siirtäminen avolaitoksesta suljettuun vankilaan

Vanki voidaan välittömästi siirtää suljettuun vankilaan siksi ajaksi, jonka 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun rikoksen esitutkintaan saattaminen tai järjestyksikkömuksen selvittäminen vaatii. Vanki voidaan siirtää suljettuun vankilaan myös 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettujen edellytysten selvittämiseksi tai suorittamaan 15 luvun 4 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua yksinäisyysrangaistusta. Vanki voidaan siirtää suljettuun vankilaan myös, jos hän on päihtynyt saapuessaan avolaitokseen 4 luvun 9 §:ssä tarkoitetun sijoituksen perusteella.

3 §

Vangin siirtäminen toiseen vankilaan

Vanki voidaan siirtää suljetusta vankilasta toiseen suljettuun vankilaan tai avolaitoksesta toiseen avolaitokseen, jos se edistää rangaistusajan suunnitelman toteutumista tai on muutoin perusteltua ja voidaan olettaa, että vanki sopeutuu toisen vankilan olosuhteisiin. Vanki voidaan siirtää ilman omaa suostumustaan.

3 a §

Vangin siirtäminen lyhyeksi ajaksi toiseen vankilaan

Vanki voidaan siirtää lyhyeksi ajaksi toiseen vankilaan, jos se on perusteltua tapamisen tai poistumisluvan järjestämiseksi taikka muusta vastaavasta syystä.

5 §

Läsnäolo tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa

Jos vanki kutsutaan henkilökohtaisesti kuultavaksi muuhun viranomaiseen kuin tuomioistuimeen, vanki voidaan tästä syystä päästää vankilan ulkopuolelle kuulemisen vaatimaksi ajaksi. Tämä aika ei saa matkaa mukaan lukien olla 14 päivää pidempi, ellei siihen ole kuulemisen perusteesta, vangin erillään pitämisestä tai muusta vastaavasta perusteesta aiheutuvaa erityisen painavaa syytä.

6 §

Siirtämisestä päättäminen

Vangin siirtämisestä rikosseuraamusalueella päättää arviointikeskuksen johtaja tai työjärjestyksessä määrätty arviointikeskuksen johtajan sijaisena toimiva virkamies. Arviointikeskuksen johtaja voi siirtää päätösvaltaa asiassa myös rangaistusajan suunnitelmassa nimetyille vankilan johtajalle. Jos vanki siirretään toiselle rikosseuraamusalueelle, siirto edellyttää vastaanottavan rikosseuraamusalueen arviointikeskuksen johtajan tai työjärjestyksessä määrätyn arviointikeskuksen johtajan sijaisena toimivan virkamiehen suostumuksen.

Rikosseuraamusalueiden käyttöasteen ta-soittamiseksi tapahtuvasta vangin siirtämisestä voi päättää myös Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

Vankilan johtaja taikka turvallisuudesta tai toiminnoista vastaava virkamies päättää 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua vangin päästämisestä vankilan ulkopuolelle. Jos vankilan ulkopuolella oleminen kestää pitempään kuin seitsemän vuorokautta, asiasta päättää arviointikeskuksen johtaja tai työjärjestyksessä määrätty arviointikeskuksen johtajan sijaisena toimiva virkamies.

Vangin 3 a §:ssä tarkoitettua lyhytaikaisesta siirtämisestä toiseen vankilaan päättää vastaanottavan vankilan johtaja tai turvallisuudesta vastaava virkamies sijoitusvankilan johtajaa kuultuaan.

7 luku

Perushuolto ja asuminen

1 §

Vankien asuintilat

Vankien käytössä tulee olla asianmukaiset asuin- ja peseytymistilat. Vankiloita rakennettaessa ja korjattaessa varsinaiset asuintilat on varustettava niin, että ne vastaavat yleisessä rakennuslainsäädännössä asuintiloille asetettuja vaatimuksia. Vangilla tulee olla pääsy WC-tiloihin kaikkina vuorokauden aikoina.

2 §

Vaatetus

Avolaitoksessa vangin on käytettävä omia vaatteitaan.

Suljetussa vankilassa vangit saavat käyttää omia vaatteitaan. Omien vaatteiden käyttöä voidaan vankilassa tai sen osastolla rajoittaa vankilan järjestyksen tai turvallisuuden taikka valvonnan vaatimasta syystä.

Oman vaateen haltuun antaminen voidaan evätä, jos vaatteesta aiheutuu vaaraa vankilan järjestykselle tai turvallisuudelle tai jos vaateen käyttäminen voi vaikeuttaa vangin tunnistamista. Lisäksi oman vaateen haltuun antaminen edellyttää, että vaate on hyvässä kunnossa ja että se pystytään luotettavasti tarkastamaan sitä vahingoittamatta. Vangin haltuun annettavien vaatteiden määrää voidaan rajoittaa asuintilojen tarkastettavuuteen, paloturvallisuuteen ja säilytystilojen vähäisyyteen liittyvistä syistä.

Vangin omien vaatteiden käyttöä voidaan rajoittaa myös työturvallisuuden vaatimasta syystä. Vangille, joka työssä ei saa käyttää omia vaatteitaan tai joka työn luonteen vuoksi tarvitsee suojavaatetusta, on annettava soveltuva vaatetus.

Vangille, jolla ei ole asianmukaista omaa vaatetusta, on annettava soveltuva vaatetus vankilassa käytettäväksi sekä tuomioistuimissa käyntiä tai muuta vankilasta poistumista varten.

5 §

Ruokahuolto

Jos vankila ei tarjoa vangille kaikkia päivittäisiä aterioita, vangille maksetaan ruokarahaa elintarvikkeiden hankkimiseksi tai annetaan elintarvikkeet omatoimisen ruokahuollon järjestämiseksi.

6 a §

Tupakoinnin kieltäminen

Tupakointi voidaan kieltää vankien asuintiloissa. Jos tupakointi kielletään vankien asuintiloissa, vangeille tulee järjestää mahdollisuus tupakointiin erityisesti tupakointiin varatuissa tiloissa tai muulla tavoin.

7 §

Päätösvalta

Vangin ulkoilun epäamisestä päättää vankilan johtaja tai turvallisuudesta vastaava virkamies.

Vangin omien vaatteiden käytön rajoittamisesta 2 §:n 2 momentin perusteella päättää aluejohtaja. Vangin omien vaatteiden haltuun antamisen epäamisestä 2 §:n 3 momentin perusteella päättää turvallisuudesta vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies voi antaa vangin haltuun sellaisia vangin omia vaatteita, joiden hallussapito on vankilassa sallittua.

Perusruokavaliosta poikkeamisesta uskonnollisen tai muun perustellun vakaumuksen perusteella päättää toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies.

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö päättää 6 a §:n mukaisesta tupakoinnin kieltämisestä vankilassa.

8 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat säännökset vangille maksettavan ruokarahan määräytymisperusteista annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Tarkemmat määräykset ruoka- ja perushuollosta, omaehtoisen ruokahuollon järjestämisestä, asumisesta sekä tupakoinnin järjestämisestä ja sytytysvälineiden hallussapidosta antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

8 luku

Toimintaan osallistuminen

13 §

Osallistumisvelvollisuudesta vapauttaminen määräajaksi

Säännöllisesti toimintaan osallistunut vanki voidaan rangaistusajan suunnitelman toteutuminen huomioon ottaen vapauttaa osallistumisvelvollisuudesta kahdeksi arkipäiväksi jokaista kalenterikuukautta kohden, jonka aikana hän on osallistunut säännöllisesti vankilan määräämään toimintaan. Vangin ei katsota osallistuneen säännöllisesti toimintaan, jos hän on toiminnoista kieltäytymisen tai muun vastaavan vangista johtuvan syyn vuoksi osallistunut toimintaan vähemmän kuin 14 päivää kalenterikuukauden aikana. Vangin siirtäminen toiseen vankilaan ei vaikuta vapauttamisen perusteisiin. Osallistumisvelvollisuudesta voidaan vapauttaa vankilan toimintojen järjestämisen kannalta soveltuvana aikana. Vapaapäivät on pidettävä vuoden kuluessa sen kuukauden päättymisestä, jona vanki on osallistunut toimintaan.

14 §

Päätösvalta

Vankilan johtaja tai hänen määräämänsä toiminnoista vastaava virkamies päättää 4 §:n mukaisesta sijoittamisesta, 6 ja 9 §:n mukaisesta vankilan ulkopuoliseen toimintaan osal-

listumisesta sekä 11 §:ssä tarkoitetun luvan tai sijoituksen peruuttamisesta.

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö päättää kuitenkin elinkautista vankeusrangaistusta ja rikoslain 2 c luvun 11 §:ssä tarkoitetun koko rangaistusta suorittavan vangin siviilityöluvasta, opintoluvasta ja sijoituksesta ulkopuoliseen laitokseen.

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön päätöksellä 2 momentissa tarkoitettu päätösvalta voidaan siirtää 1 momentissa tarkoitettulle virkamiehelle.

Edellä 13 §:ssä tarkoitetusta osallistumisvelvollisuudesta vapauttamisesta päättää vankilan johtaja tai toiminnoista vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies.

9 luku

Vangin omaisuus ja tulot

1 §

Omaisuuuden hallussapito

Vanki saa vankilassa pitää hallussaan kohtuullisen määrän henkilökohtaista omaisuutta. Esineen tai aineen hallussapito voidaan evätä jos:

- 1) esineestä tai aineesta aiheutuu vaaraa henkilön turvallisuudelle;
- 2) esine tai aine erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen;
- 3) esineen tai aineen hallussapidosta vankilan tai vankilan osaston olosuhteet ja valvonnan aste huomioon ottaen aiheutuu erityistä haittaa vankilan yleiselle järjestykselle;
- 4) esinettä tai ainetta ei voida ilman kohtuutonta vaivaa tai sitä vahingoittamatta tarkastaa;
- 5) esinettä tai ainetta käytetään tai on perusteltua syytä epäillä, että sitä tullaan käyttämään rikoksentekovälineenä;
- 6) vankila on hankkinut vastaavan esineen vangin käyttöön.

Jos omaisuutta ei voida säilyttää, se palautetaan taikka lähetetään vangin kustannuksella hänen osoittamaansa paikkaan. Pilaantunut tavara voidaan hävittää todistajan läsnä ollessa. Alkoholiuoman tai muun alkoholipitoi-

sen aineen hävittämisestä noudatetaan, mitä alkoholilain (1143/1994) 60 §:ssä säädetään. Huuhausaineen toimittamisesta hävitettäväksi säädetään huuhausainelain (373/2008) 44 §:ssä.

2 §

Omaisuusluettelo

Suljettuun vankilaan vastaanotetusta vangin omaisuudesta on laadittava omaisuusluettelo. Omaisuusluetteloon ei merkitä vähäarvoista omaisuutta, ellei vanki sitä erikseen pyydä. Avolaitoksessa luettelo on laadittava ainoastaan avolaitokseen säilytettäväksi otetusta omaisuudesta ja vangin pyynnöstä hänen haltuunsa annetusta erityisen arvokkaasta omaisuudesta. Vangin on allekirjoitettava omaisuusluettelo. Jos vanki ei allekirjoita luetteloita, kahden Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen on todistettava luettelo oikeaksi.

Suljetussa vankilassa omaisuusluetteloon merkityn omaisuuden antamisesta vangin haltuun on tehtävä merkintä omaisuusluetteloon. Vangille on hänen pyynnöstään annettava jäljennös omaisuusluettelosta.

Vangin hallusta voidaan ottaa pois sellainen ilman Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen lupaa vastaanotettu omaisuus, joka on merkitty toisen vangin omaisuusluetteloon.

5 §

Omaisuu den palauttaminen

Kun vanki vapautuu vankilasta, hänen rahansa, muut maksuvälineensä ja omaisuutensa on luovutettava hänelle omaisuusluettelon allekirjoitusta vastaan. Vangin rahavarat voidaan myös tallettaa vangin ilmoittamalle tilille tai lähettää hänelle postiosoitukseksi. Jos vanki ei allekirjoita omaisuusluetteloita, kahden Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen on todistettava luettelo oikeaksi.

9 §

Päätösvalta

Ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies tekee päätöksen siitä, että omaisuutta ei anneta vangin haltuun. Ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies voi antaa vangin haltuun sellaisia esineitä ja aineita, joiden hallussapito on vankilassa sallittua.

10 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat säännökset vangin hallussaan pitämästä omaisuudesta, rahan ja muiden maksuvälineiden käytöstä sekä palkan, toiminta- ja käyttörahan sekä pidätysten määrätymisen perusteista ja määrästä sekä pidätysten suorittamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Tarkemmat määräykset omaisuuden säilyttämisestä, lähettämisestä, hävittämisestä ja omaisuusluettelosta, siitä, mitä omaisuutta luetteloon merkitään sekä toiminta- ja käyttörahan suorittamatta jättämisestä antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

10 luku

Sosiaali- ja terveydenhuolto

6 a §

Sairastumisesta ilmoittaminen

Vangille on varattava tilaisuus viipymättä ilmoittaa lähiomaiselleen tai muulle läheiselleen vakavasta sairastumisestaan tai vammautumisestaan.

11 luku

Vapaa-aika

2 §

Osallistuminen vapaa-ajan toimintoihin

Osallistuminen voidaan kieltää tai sitä rajoittaa, jos vanki:

3) on 15 luvun 14 §:ssä tai 18 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitetun toimenpiteen kohteena.

3 §

Uskonnonharjoitus

Vangilla on oikeus osallistua uskonnollisiin tilaisuuksiin, jollei:

2) vanki ole 15 luvun 14 §:ssä tai 18 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitetun toimenpiteen kohteena.

4 §

Kirjasto

Vangilta, joka on päihtynyt tai joka häiritsee kirjastossa käyntiä taikka vaarantaa vankilan järjestystä tai turvallisuutta, voidaan evätä oikeus päästä vankilan kirjastoon.

8 §

Päätösvalta

Vapaa-ajan toimintaan ja 3 §:ssä tarkoitettuun jumalanpalvelukseen, hartaushetkeen ja muuhun uskonnolliseen tilaisuuteen osallistumisen taikka kirjastoon pääsyn epäämisestä sekä 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua osallistumisen kieltämisestä tai rajoittamisesta päätetään ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies tai, jos asia ei siedä vii-

vytystä, ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies. Ennen epäämispäätöksen tekemistä tulee kuulla tilaisuuden järjestäjää.

9 §

Tarkemmat määräykset

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö antaa tarkemmat määräykset kirjastopalveluiden järjestämisestä silloin, kun vanki ei pääse käymään vankilan kirjastossa.

12 luku

Kirjeenvaihto, puhelut ja sähköinen viestintä

1 §

Kirjeenvaihto ja postilähetysten tarkastaminen

Vangilla on oikeus kirjeenvaihtoon postin välityksellä. Vangille saapunut tai vangilta peräisin oleva suljettu kirje tai muu postilähetys saadaan tarkastaa läpivalaisemalla tai muulla vastaavalla tavalla sitä avaamatta sen tutkimiseksi, sisältääkö se 9 luvun 1 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettuja kiellettyjä aineita tai esineitä.

Vangille saapunut tai vangilta peräisin oleva kirje tai muu postilähetys saadaan avata ja sen sisältö tarkastaa lähetyksen sisältämää viestiä lukematta, jos lähetyksen muodosta tai koosta voidaan päätellä, että se sisältää muutakin kuin luottamuksellisen viestin, tai jos muutoin on perusteltua syytä epäillä, että se sisältää 1 momentissa tarkoitettuja kiellettyjä aineita tai esineitä. Tässä momentissa säädetyn estämättä saadaan suljetussa vankilassa tai terveydenhuoltoyksikön alaisessa yksikössä olevalle vangille saapunut kirje tai muu postilähetys kuitenkin avata ja sen sisältö tarkastaa lähetyksen sisältämää viestiä lukematta sen selvittämiseksi, sisältääkö se mainitunlaisia aineita tai esineitä.

Jos tarkastuksen yhteydessä löydetään aineita tai esineitä, joita vangilla ei ole lupa pitää hallussaan, ne on otettava vankilassa säilytettäväksi. Rahavarat on merkittävä vangin

tilille. Omaisuuden alkuperän laillisuutta epäiltäessä tehtävästä ilmoituksesta säädetään 19 luvun 1 §:ssä.

2 §

Viestin lukeminen ja jäljennöksen ottaminen

Vangille saapunut tai vangilta peräisin oleva kirje, muu postilähetys ja viesti saadaan lukea, jos se on tarpeen kyseisen vangin rikostaustaan, hänen vankeusaikaiseen käyttäytymiseensä, lähetykseen tai sen lähettäjään taikka vastaanottajaan liittyvästä perustellusta syyistä rikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi, vankilan järjestystä uhkaavan vaaran torjumiseksi taikka vangin tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi. Lukemiseen oikeuttava päätös voidaan tehdä enintään kahden viikon määräajaksi kerrallaan.

Vangin on merkittävä nimensä muulle kuin 3 §:ssä tarkoitetulle valvontaviranomaiselle lähettämäänsä kirjeeseen, muuhun postilähetykseen ja viestiin, jollei hän anna niitä henkilökohtaisesti suoraan vankilan henkilökunnalle. Suljetussa vankilassa olevalta vangilta peräisin oleva kirje, muu postilähetys tai viesti voidaan lähettäjän selvittämiseksi avata, jollei lähettäjää voida selvittää kirjettä, postilähetyksestä tai viestiä avaamatta. Tällöin kirjettä tai viestiä ei saa lukea enemmälti kuin lähettäjän selvittämiseksi on tarpeen.

Kirjeestä, muusta postilähetyksestä ja viestistä saadaan ottaa jäljennös, jos sitä luettaessa käy ilmi, että se todennäköisesti sisältää suunnitelmia taikka tietoja:

1) rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään vuosi vankeutta, tai sellaisen rikoksen rangaistavasta yrityksestä; taikka

2) huumausaineen käyttörikoksesta.

2 a §

Lukemisesta ilmoittaminen

Jos vangille saapunut tai häneltä peräisin oleva kirje, muu postilähetys tai viesti luetaan, lukemisesta ja lukemisen perusteesta on viipymättä annettava vangille tieto. Ilmoit-

tamista voidaan lykätä, jos se on tarpeen rikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi, vankilan järjestystä uhkaavan vaaran torjumiseksi taikka vangin tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi. Ilmoitus lukemisesta ja sen perusteesta on kuitenkin annettava kahden viikon kuluessa lukemisesta tai, jos vanki vapautetaan ennen mainittua määräaika, viimeistään vangin vapautuessa, jollei muusta lainsäädännöstä muuta johdu.

Jos kirje lukemisen jälkeen pidetään 5 §:ssä tarkoitetulla perusteella, tiedon antamisessa noudatetaan, mitä 5 §:ssä säädetään.

4 §

Kirjeenvaihto asiamiehen kanssa

Vangille saapunut kirje tai muu postilähetys, johon merkitystä lähettäjätiedosta ilmenee, että kirjeen lähettäjä on 1 momentissa tarkoitettu asiamies, saadaan vangin läsnä ollessa avata ja sen sisältö tarkastaa lähetyksen sisältämää viestiä lukematta, jos on syytä epäillä, että kirje sisältää 9 luvun 1 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettuja aineita tai esineitä. Tarkastuksessa noudatetaan muutoin, mitä 1 §:n 3 momentissa säädetään.

6 a §

Matkapuhelimen käyttö

Vangille voidaan avolaitoksessa antaa lupa käyttää matkapuhelinta. Lupahdoissa voidaan antaa tarkempia määräyksiä matkapuhelimen käytöstä.

Jos matkapuhelimen käyttöä koskevan luvan myöntämisen edellytykset eivät enää päätöksen tekemisen jälkeen täyty tai vanki rikkoo luvan ehtoja, lupa voidaan peruuttaa.

7 §

Puhelun kuunteleminen ja tallentaminen

Vangin puhelua saadaan kuunnella ja puhelu tallentaa, jos se on tarpeen kyseisen vangin rikostaustaan, hänen vankeusaikaiseen käyttäytymiseensä tai puhelun vastaanottajaan liittyvästä perustellusta syyistä rikoksen estä-

miseksi tai selvittämiseksi, vankilan järjestyksestä uhkaavan vaaran torjumiseksi taikka vangin tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi.

Puhelun kuuntelemisesta ja tallentamisesta on ennen toimenpiteen aloittamista ilmoitettava vangille ja sille, johon hän on puhelimitse yhteydessä.

Vangin ja 3 §:ssä tarkoitetun valvontaviranomaisen tai 4 §:ssä tarkoitetun asiamiehen välistä puhelua ei saa kuunnella eikä tallentaa. Jos puhelua kuunneltaessa ilmenee, että kyse on vangin ja edellä mainitun henkilön välisestä yhteydestä, kuuntelu on lopetettava ja tallenne hävitettävä.

8 §

Kirjeenvaihto, puhelu ja sähköinen viestintä varmuusosastolla

Varmuusosastolla olevalta vangilta peräisin oleva ja vangille saapunut muu kuin 3 ja 4 §:ssä tarkoitettu kirje, muu postilähetys ja viesti saadaan lukea, jos se on tarpeen kyseisen vangin rikostaustaan, hänen vankeusajaksiin käyttäytymiseensä, lähetykseen tai sen lähettäjään taikka vastaanottajaan liittyvästä syystä rikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi, vankilan järjestyksestä uhkaavan vaaran torjumiseksi taikka vangin tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi. Muutoin vangin kirjeenvaihtoon sovelletaan, mitä 1 §:ssä, 2 §:n 2 ja 3 momentissa sekä 2 a, 3—5, 10 ja 11 §:ssä säädetään.

Varmuusosastolla olevan vangin puhelimen käytön ehtona on, että vanki suostuu siihen, että hänen puhelunsa voidaan kuuntelun lisäksi tallentaa. Muutoin puhelun kuuntelemiseen sovelletaan, mitä 7 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään.

Varmuusosastolle sijoitetulle vangille ei voida myöntää lupaa 9 §:ssä tarkoitettuun sähköpostin käyttöön.

9 §

Sähköpostin käyttö

Vangille voidaan antaa lupa sähköpostiviestien lähettämiseen ja vastaanottamiseen yhteyksien ylläpitämiseen, toimeentuloon, työ-, koulutus-, oikeus-, sosiaali- tai asuntoasioiden hoitamiseen liittyvästä tai muusta vastaavasta tärkeästä syystä.

Luvan myöntämisen edellytyksenä on, ettei käytöstä aiheudu vaaraa vankilan järjestykselle tai turvallisuudelle taikka vangin tai muun henkilön turvallisuudelle ja että viestin lähettäjältä ja vastaanottajalta pystytään riittävästi varmistumaan.

Jos sähköpostin käyttöä koskevan luvan myöntämisen edellytykset eivät enää päätöksen tekemisen jälkeen täyty tai vanki rikkoo luvan ehtoja, lupa voidaan peruuttaa.

9 a §

Internetin käyttö

Vangille voidaan antaa lupa internetin käyttöön toimeentuloon, työ-, koulutus-, oikeus-, sosiaali- tai asuntoasioiden hoitamiseen liittyvästä tai muusta vastaavasta tärkeästä syystä. Suljetussa vankilassa luvan myöntäminen edellyttää, että vangin pääsy muille kuin luvanmukaisille verkkosivustoille on asianmukaisesti estetty.

Internetin käyttöä koskevan luvan myöntäminen edellyttää, ettei internetin käytöstä aiheudu vaaraa vankilan järjestykselle tai turvallisuudelle taikka vangin tai muun henkilön turvallisuudelle.

Jos internetin käyttöä koskevan luvan myöntämisen edellytykset eivät enää päätöksen tekemisen jälkeen täyty tai vanki rikkoo luvan ehtoja, lupa voidaan peruuttaa.

9 b §

Sähköisen viestinnän valvonta

Sen lisäksi mitä sähköisen viestinnän tietosuojalaissa (516/2004) säädetään, vankilalla on oikeus tarvittaessa hakea viestin ja puhelun lähettämistä ja vastaanottamista koskevat tiedot joko vangin viestintään käyttämäs-

tä laitteesta tai vankilan hallinnoimista viestinnän välittämiseen ja käsittelyyn tarkoitettuja laitteita ja järjestelmiä.

Vangille saapuneen ja hänen lähettämänsä sähköpostiviestin ja matkapuhelimen tekstiviestin valvonnassa sovelletaan 2—5 §:n säännöksiä.

Sähköpostin lähettämistä ja internetin käyttöä voidaan valvoa teknisellä valvonnalla ja siten, että Rikosseuraamuslaitoksen virkamies on läsnä.

10 §

Tarkastamis- ja pidättämismenettely

Päätös kirjeen, muun postilähetyksen tai viestin taikka sähköpostiviestin tai matkapuhelimen tekstiviestin lukemisesta, jäljentämisestä ja pidättämisestä sekä puhelun kuuntelemisesta ja tallentamisesta on tehtävä kirjallisesti.

11 §

Päätösvalta

Kirjeen ja muun postilähetyksen tarkastamisesta 1 §:n 1 momentin nojalla sekä tällaisen lähetyksen avaamisesta ja sen sisällön tarkastamisesta 1 §:n 2 momentin tai 4 §:n 2 momentin nojalla päättää työjärjestyksessä määrätty ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies.

Kirjeen, muun postilähetyksen tai viestin lukemisesta 2 §:n 1 momentin, 8 §:n 1 momentin tai 9 §:n nojalla, 2 §:n 2 momentin mukaisesta lähettäjän selvittämisestä, 2 §:n 3 momentissa tarkoitettua jäljennöksen ottamisesta, 2 a §:n 1 momentin mukaisesta lukemisesta ilmoittamisesta sekä lähetyksen tai viestin 5 §:ssä tarkoitettua pidättämisestä päättää turvallisuudesta vastaava virkamies taikka hänen tällaisiin tehtäviin erikseen nimeämänsä ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Viestin saa kuitenkin antaa luettavaksi myös sellaiselle Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehelle, jolla on oikeus käsitellä turvallisuustietorekisterin tietoja. Puhelun kuuntelemisesta ja tallentamisesta päättää turvallisuudesta vastaava virkamies.

Matkapuhelimen käyttöä koskevasta luvasta ja luvan peruuttamisesta sekä matkapuhelimen antamisesta vangin haltuun päättää vankilan johtaja taikka turvallisuudesta tai toiminnasta vastaava virkamies.

Sähköpostin ja internetin käyttöä koskevasta luvasta ja luvan peruuttamisesta sekä tietokoneen antamisesta vangin haltuun päättää vankilan johtaja taikka turvallisuudesta tai toiminnasta vastaava virkamies.

12 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat säännökset kirjeiden tarkastamis-, lukemis-, jäljentämis- ja pidättämismenettelystä, puhelun kuuntelemisesta ja tallentamisesta sekä sähköisen viestinnän käytöstä ja valvonnasta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö antaa tarkemmat määräykset 6 a §:ssä tarkoitetun matkapuhelimen ominaisuuksista, haltuun antamisesta ja käytöstä.

13 luku

Tapaamiset ja muut yhteydet vankilan ulkopuolelle

1 §

Tapaaminen

Vangilla on oikeus tavata vieraita tapaamista varten varattuina aikoina niin usein kuin se vankilan järjestystä ja toimintaa haittaamatta on mahdollista siten kuin tässä luvussa säädetään. Tapaaminen voidaan sallia muulloinkin kuin tapaamista varten varattuina aikoina, jos se on tarpeen vangin yhteyksien säilymiseksi tai muusta tärkeästä syystä.

Varmuusosastolle sijoitetun vangin oikeutta tavata muita kuin 1 luvun 5 a §:ssä tarkoitettuja lähiomaisiaan tai muita läheisiään taikka 12 luvun 4 §:ssä tarkoitettua asiamiestään voidaan rajoittaa, jos on perusteltua syytä epäillä, että tapaamisessa rikottaisiin tätä lakia taikka sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä.

Vankia tapaamaan tulleen henkilön tarkastamisesta säädetään 17 luvussa.

2 §

Tapaamistilat ja valvonta

Vankilassa on oltava soveltuvat tilat valvottuja ja asiamiehen tapaamisia varten. Suljetuissa vankiloissa on lisäksi oltava soveltuvat tilat valvomattomia ja 5 §:ssä tarkoitettuja lapsen tapaamisia varten. Vankilassa voi lisäksi olla soveltuvat tilat yhteydenpitoon videoyhteyden välityksellä.

Tapaamista on tarpeellisella tavalla valvottava. Muita tapaamisia kuin valvomatonta tapaamista voidaan valvoa teknisellä valvonnalla ja siten, että Rikosseuraamuslaitoksen virkamies on läsnä. Tekninen valvonta käsittelee teknisellä laitteella tapahtuvan kuvan katselun ja tallentamisen. Asiamiehen tapaamisen valvonnasta säädetään 6 §:ssä. Teknisellä laitteella tapahtuvasta valvonnasta on asianmukaisella tavalla ilmoitettava vangille ja tapaajalle.

Jäljempänä 3 §:ssä tarkoitettussa valvotussa tapaamisessa vangin ja tapaajan välinen keskustelu voidaan kuunnella ja tallentaa teknisellä laitteella, jos se on tarpeen kyseisen vangin rikostaustaan, hänen vankeusaikaiseen käyttäytymiseensä tai tapaajaan liittyvästä perustellusta syystä rikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi, vankilan järjestystä uhkaavan vaaran torjumiseksi taikka vangin tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi. Keskustelun kuuntelusta ja tallentamisesta on ennen toimenpiteen aloittamista ilmoitettava vangille ja tapaajalle. Varmuosastolle sijoitetun vangin valvotun tapaamisen keskustelu voidaan kuunnella ja tallentaa.

3 §

Valvottu tapaaminen

Suljetussa vankilassa tapaaminen järjestetään valvotussa tapaamistilassa, jossa vangin ja tapaajan välissä on rakenteellisia esteitä vankilan järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi sekä kiellettyjen aineiden ja esineiden vankilaan kulkeutumisen estämiseksi.

Avolaitoksessa tapaaminen järjestetään tilassa, jossa vangin ja tapaajan välinen kosketaminen on mahdollista.

Suljetussa vankilassa valvottu tapaaminen voidaan järjestää erillään muista vangeista ja tapaajista, jos on syytä epäillä, että tapaamisesta voi tapaajan tai vangin rikostausta tai vangin vankila-aikainen käyttäytyminen huomioon ottaen aiheutua vaaraa vankilan järjestykselle tai turvallisuudelle taikka vangin tai muun henkilön turvallisuudelle.

4 §

Valvoton tapaaminen

Vangin lähiomaisen ja muun läheisen sekä jos siihen on syytä, myös muun vangille tärkeän henkilön tapaamiseen ilman valvontaa voidaan myöntää lupa, jos se on perusteltua vangin yhteyksien säilymiseksi tai muusta vastaavasta syystä. Tapaamisen myöntäminen edellyttää, ettei tapaamisesta aiheudu vaaraa vankilan järjestykselle tai turvallisuudelle taikka vangin tai muun henkilön turvallisuudelle eikä haittaa vankilan toiminnalle.

5 §

Lapsen tapaaminen

Suljetussa vankilassa vangille voidaan myöntää lupa alle 15-vuotiaan lapsen tapaamiseen siihen soveltuvassa tilassa, jos tapaaminen on tarpeen vangin ja lapsen yhteyksien ylläpitämiseksi eikä tapaaminen ole lapsen edun vastaista.

6 §

Asiamiehen tapaaminen

Vangille on varattava mahdollisuus tavata vankeuslain 12 luvun 4 §:ssä tarkoitettua asiamiestä muiden henkilöiden olematta läsnä.

Tapaamista voidaan valvoa, jos se on välttämätöntä vankilan järjestyksen tai turvallisuuden ylläpitämiseksi taikka jos vanki tai asiamies sitä nimenomaisesti pyytää. Val-

vonta suoritetaan näköyhteyden tai teknisen laitteen avulla vangin ja asiamiehen välistä keskustelua kuulematta ja tallentamatta. Tapaaminen voidaan tarvittaessa järjestää myös tilassa, jossa vangin ja asiamiehen välissä on rakenteellisia esteitä. Tapaamisen valvonnasta on ennen valvonnan aloittamista ilmoitettava vangille ja hänen asiamiehelleen.

Tapaamisen järjestämisestä videoyhteyden välityksellä säädetään 13 §:ssä.

7 §

Vankien välinen valvottu tapaaminen

Vangille voidaan myöntää lupa valvottuun tapaamiseen toisen samaan vankilaan sijoitetun vangin tai tutkintavangin kanssa, jos on kyse vangin lähiomaisesta, muusta läheisestä tai vangille tärkeästä henkilöstä ja tapaaminen on perusteltu vangin yhteyksien säilymiseksi tai muusta tärkeästä syystä. Tapaamisen myöntämisen edellytyksenä on, ettei tapaamisesta aiheudu vaaraa vankilan järjestykselle tai turvallisuudelle taikka vangin tai muun henkilön turvallisuudelle.

8 §

Tapaamisen keskeyttäminen

Tapaaminen voidaan keskeyttää, jos se on tarpeen rikoksen estämiseksi taikka vankilan järjestyksen tai turvallisuuden ylläpitämiseksi.

9 §

Tapaamisen peruuttaminen ja epäminen

Jos tapaamisen myöntämisen edellytykset eivät enää päätöksen tekemisen jälkeen täyty, tapaaminen voidaan peruuttaa.

Tapaaminen voidaan evätä, jos:

- 1) tapaaja ei pysty luotettavasti todistamaan henkilöllisyyttään;
- 2) tapaaja kieltäytyy 17 luvun 2 §:ssä tarkoitetusta turvatarkastuksesta tai 17 luvun 3 §:ssä tarkoitetusta henkilöntarkastuksesta;
- 3) tapaaja on ulkonaisista merkeistä päätellen päihtynyt;

4) on perusteltua syytä epäillä, että tapaamisesta aiheutuu vaaraa vankilan järjestykselle tai turvallisuudelle taikka vangin tai muun henkilön turvallisuudelle.

Tapaaminen voidaan 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa järjestää siten valvottuna, ettei tapaamisesta aiheudu vaaraa vankilan järjestykselle tai turvallisuudelle.

10 §

Tapaamiskielto

Jos tapaajan on todettu kuljettaneen tai yrittäneen kuljettaa huumeaineita taikka 9 luvun 1 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tai 2 momentissa tarkoitettuja aineita tai esineitä vankilaan taikka vaarantaneen turvallisuutta tai vakavasti häirinneen vankilan järjestystä, tapaajalle voidaan antaa olosuhteisiin nähden kohtuullinen, enintään kuuden kuukauden pituinen kieltö vierailta vankilassa. Tapaamiskieltoa voidaan jatkaa, jos se on edelleen tarpeen kiellon perusteena olevan toiminnan estämiseksi.

Tapaamiskielto voi sisältää kiellon tavata määrättyä vankia tai määrättyjä vankeja taikka tulla määrättyyn vankilaan tai määrättyihin vankiloihin.

Tapaamiskieltoa ei saa antaa 1 luvun 5 a §:ssä tarkoitetulle lähiomaiselle, muulle läheiselle eikä vangin 12 luvun 4 §:ssä tarkoitetulle asiamiehelle.

Päätös tapaamiskiellosta tehdään kirjallisesti. Ennen tapaamiskiellon antamista vankia ja mahdollisuuksien mukaan tapaajaa on kuultava.

11 §

Alaikäisen tapaajan vankilaan päästäminen

Alaikäisen tapaajan päästäminen vankilaan tapaamaan muita kuin vanhempaansa edellyttää hänen huoltajansa suostumusta. Tapaaja, joka on täyttänyt 15 vuotta, voi kuitenkin tavata lähiomaistaan ilman huoltajan suostumusta, jollei huoltaja ole nimenomaisesti ilmoittanut vastustavansa tapaamista. Jos alaikäinen tapaaja on huostaan otettu, lastensuojeluviranomainen päättää suostumuksesta.

Alle 15-vuotiasta tapaajaa ei päästetä vankilaan ilman saattajaa, ellei saattajan läsnäoloa pidetä tarpeettomana lapsen kehitystaso, aikaisemmat tapaamiset tai muu vastaava perusteltu syy huomioon ottaen.

12 §

Tavaroiden vastaanottaminen ja tarkastaminen

Tapaamisen yhteydessä vankilassa voidaan ottaa vastaan vähäinen määrä sellaisia tavaroita tai esineitä, joiden hallussapito vankilassa on 9 luvun 1 §:n 1 ja 2 momentin mukaan sallittu. Tarkempia määräyksiä vastaanotettavasta omaisuudesta ja sen määrästä sekä menettelytavasta tavaroita vastaanotettaessa annetaan 15 luvun 1 §:ssä tarkoitetussa vankilan järjestyssäännössä.

Tapaajan tuomat tavarat on tarkastettava ennen niiden luovuttamista vangille.

13 §

Yhteydenpito videoyhteyden välityksellä

Vangille voidaan antaa lupa olla yhteydessä lähiomaisiinsa tai muihin läheisiinsä käyttäen videoyhteyttä tai muuta soveltuvaa teknistä yhteydenpitotapaa, jossa osallistujilla on puhe- ja näköyhteys keskenään. Yhteyksien säilymiseksi tai muusta tärkeästä syystä yhteydenpito voidaan järjestää myös muun vangille tärkeän henkilön kanssa.

Yhteydenpidon valvontaan, keskeyttämiseen ja peruuttamiseen sovelletaan, mitä 2 §:n 2 momentissa sekä 8 ja 9 §:ssä säädetään.

Myös asiamiehen tapaaminen voidaan vangin tai asiamiehen pyynnöstä järjestää videoyhteyden välityksellä. Tapaamisen valvontaan sovelletaan, mitä 6 §:ssä säädetään.

14 §

Yhteydet tiedotusvälineisiin

Jos vankia haastatellaan tai kuvataan vankilassa, sovelletaan tämän luvun tapaamista ja tapaajaa koskevia säännöksiä. Jos tiedotusvälineen edustaja haluaa haastatella vankia, Ri-

kosseuraamuslaitoksen virkamiehen on tiedusteltava vangilta, suostuuko tämä haastatteluun.

15 §

Yhteydet edustustoon

Ulkomaalaisella vangilla on oikeus olla yhteydessä hänen kotimaataan edustavaan diplomaattiseen edustustoon tai konsuliedustustoon.

Vangin diplomaattiseen edustustoon tai konsuliedustustoon osoittamat lähetykset on toimitettava viipymättä edelleen.

16 §

Yksityiset keskustelut

Vangille on mahdollisuuksien mukaan varattava tilaisuus henkilökohtaisia asioitaan koskeviin yksityisiin keskusteluihin seurakunnan, vankilatyötä tekevän järjestön taikka muun vastaavan tahon edustajan kanssa.

17 §

Päätösvalta

Valvomattomasta tapaamisesta, asiamiehen tapaamisesta, lapsen tapaamisesta, vankien välisestä tapaamisesta, 3 §:n 2 momentissa tarkoitettusta valvotusta tapaamisesta, yhteydenpidosta videoyhteyden välityksellä sekä niiden peruuttamisesta päättää toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Valvotun tapaamisen 2 §:n 3 momentin mukaisesta kuuntelusta teknisellä laitteella ja tallentamisesta päättää turvallisuudesta vastaava virkamies. Tapauksien määräämisestä päättää vankilan johtaja taikka toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies.

Tapaamisen epäamisestä ja keskeyttämisestä päättää ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies tai, jos asia ei siedä viivytystä, ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies.

18 §

Viittaussäännös

Edellä 4 ja 5 §:ssä tarkoitetun tapaamisen ehdoksi asetetusta päihitteettömyyden valvonnasta säädetään 16 luvun 7 §:n 3 momentissa. Vangin tarkastamisesta tällaisten tapaamisten yhteydessä säädetään 16 luvun 4 §:ssä.

19 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat säännökset tapaamiskiellosta ja sen sisällöstä, tapaamisten valvonnan järjestämisestä sekä tapaamistilojen teknisistä ja rakenteellisista valvontajärjestelyistä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö antaa tarkemmat määräykset tapaamisten järjestämisestä.

14 luku

Poistumislupa

8 §

Poistumisluvan ehdot

Poistumisluvalla olevaa vankia voidaan valvoa vangin haltuun annettavalla taikka vangin ylle ranteeseen, nilkkaan tai vyötärölle kiinnitettävällä teknisellä välineellä taikka tällaisten välineiden yhdistelmällä.

15 luku

Vankilan järjestys ja kurinpito

3 §

Järjestysrikkomukset

Vangille voidaan määrätä kurinpitorangaistus, jos vanki syyllistyy *järjestysrikkomukseen*. Järjestysrikkomuksia ovat:

5) 8 luvun 6 tai 9 §:ssä tarkoitetulle luvulle tai sijoitukselle tai 12 luvun 6 a, 9 tai 9 a §:ssä tarkoitetulle luvulle taikka 14 luvussa tarkoitetulle poistumisluvulle asetettujen ehtojen rikkominen;

4 §

Vangille määrättävät kurinpitorangaistukset

Jollei muistutusta pidetä riittävänä seuraamuksena, vangille voidaan määrätä kurinpitorangaistuksena:

- 1) varoitus;
- 2) vapaa-ajan toimintaan osallistumisen, rahan tai muiden maksuvälineiden käytön tai omaisuuden hallussapidon rajoittaminen enintään 30 vuorokauden ajaksi (*oikeuksien menetys*); tai
- 3) sijoittaminen yksinäisyyteen enintään kymmenen vuorokauden ajaksi (*yksinäisyysrangaistus*).

Oikeuksien menetys ei saa estää vangin mahdollisuuksia pitää yhteyksiä vankilan ulkopuolelle.

8 §

Yksinäisyysrangaistus

Yksinäisyysrangaistus sisältää omaisuuden hallussapidon, yhteydenpidon, kirjaston käytön, radio- ja televisio-ohjelmien seuraamisen sekä harrastus- ja vapaa-ajan toiminnan rajoittamisen. Rajoituksista voidaan poiketa, jos siihen on vangin olosuhteisiin nähden syytä. Vangin oikeutta tapaamiseen ja ulkoiluun voidaan rajoittaa vain, jos tapaamisesta tai ulkoilusta aiheutuu vaaraa vangin omalle tai muiden turvallisuudelle.

Jos vanki on yhtäjaksoisesti ollut yksinäisydessä kymmenen vuorokautta, uutta yksinäisyysrangaistusta ei saa panna täytäntöön ennen kuin seitsemän vuorokautta on kulunut aikaisemman rangaistuksen päättymisestä.

Yksinäisyyteen sijoittamisesta tulee mahdollisimman pian ilmoittaa lääkärille tai muulle terveydenhuollon ammattihenkilölle. Jos täytäntöönpano aiheuttaa vaaraa vangin

terveydelle, sitä on lykättävä tai jo alkanut täytäntöönpano keskeytettävä.

10 §

*Kurinpitoasian käsittely ja kurinpitorangais-
tuksen täytäntöönpano*

Järjestysrikkomus käsitellään siinä vankilassa, johon vanki on sijoitettu tai jossa vanki syyllistyi järjestysrikkomukseen. Vangin kuljetuksen aikana tekemä järjestysrikkomus käsitellään kuitenkin siinä vankilassa, johon vanki saapuu.

14 §

*Vangin pitäminen erillään selvittämisen ai-
kana*

Vangin järjestysrikkomusta selvitettäessä ja päätöstä kurinpitorangeistuksen määräämisestä odottaessa vanki voidaan pitää erillään muista vangeista, jos se on tarpeen järjestyksen säilymiseksi tai muusta erityisestä syystä. Erillään pitäminen ei saa kestää kauempaa kuin on välttämätöntä eikä yli seitsemää vuorokautta. Erillään pitämisestä tulee mahdollisimman pian ilmoittaa terveydenhuollon ammattihenkilölle.

Aika, jonka vanki on ollut erillään muista vangeista, on otettava huomioon vähennyksenä kurinpitorangeistusta määrättäessä.

15 §

Kurinpitorangeistuksen määrääminen

Kurinpitorangeistusta koskeva asia käsitellään suullisessa menettelyssä vankilan johtajan, turvallisuudesta vastaavan virkamiehen, vangin ja esteettömän todistajan läsnä ollessa. Vankia, todistajaa ja muuta henkilöä voidaan kuulla käyttäen videoyhteyttä tai muuta vastaavaa yhteydenpitotapaa, jos se on tarkoituksenmukaista pitkän välimatkan tai muun vastaavan syyn vuoksi.

Vangille on varattava tilaisuus esittää oma selvityksensä sekä näyttöä sen tueksi.

16 §

Päätösvalta

Vankilan tilojen valvonnasta ja lukittuna pitämisestä päättää vankilan johtaja tai, jos asia ei siedä viivytystä, turvallisuudesta vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies.

16 luku

Vankilan tilojen ja vangin tarkastaminen

4 §

Henkilöntarkastus

Vangille voidaan tehdä henkilöntarkastus, jos:

1) vankia epäillään 9 luvun 1 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettujen luvottomien esineiden tai aineiden hallussapidosta; tai

2) henkilöntarkastus on tarpeen karkaamisen tai avolaitoksesta luvatta poistumisen ehkäisemiseksi, vankilan järjestystä tai turvallisuutta uhkaavan vaaran torjumiseksi, epäillyn järjestysrikkomuksen tutkimiseksi, vankilaan saapumisen tai palaamisen johdosta taikka valvomattoman tapaamisen ja lapsen tapaamisen yhteydessä.

Henkilöntarkastus käsittää sen tutkimisen, mitä vangilla on vaatteissaan tai muutoin yllään. Henkilöntarkastus käsittää myös vangin suun tutkimisen.

6 a §

Päihteiden valmistamisen ja käytön kieltö

Alkoholin, muun päihdyttävän aineen ja rikoslain 44 luvun 16 §:ssä tarkoitettujen dopingaineiden valmistaminen ja käyttö vankilassa on kiellettyä.

7 §

Päihitteettömyyden valvonta

Valvomattoman tapaamisen, lapsen tapauksen, sopimusosastolle sijoittamisen, poistumisluvan, opintoluvan ja siviilityöluvan, ulkopuolista valvottua toimintaa koskevan luvan sekä avolaitokseen sijoittamisen tai ulkopuoliseen laitokseen sijoituksen ehtona on, että vanki pyydettyä antaa virtsa- tai sylkinäytteen taikka suorittaa puhalluskokeen.

7 a §

Huumausaineiden etsintään koulutetun koiran luovuttaminen toisen viranomaisen käyttöön

Poliisi, Tulli ja rajavartiolaitos voivat pyynnöstä tilapäisesti antaa huumausaineiden etsintään koulutetun koiran ja sen ohjaajan Rikosseuraamuslaitoksen käyttöön avustamaan välttämättömiin virkatoimiin liittyvissä tehtävissä.

Rikosseuraamuslaitos voi pyynnöstä tilapäisesti antaa huumausaineiden etsintään koulutetun koiran ja sen ohjaajan poliisiin, Tullin, puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen käyttöön avustamaan välttämättömiin virkatoimiin liittyvissä tehtävissä.

Kukin viranomainen vastaa sille avun antamisesta aiheutuvista kustannuksistaan.

10 §

Päätösvalta

Vangin turvatarkastuksesta päättää ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies taikka ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies. Vangin henkilöntarkastuksesta ja päihitteettömyyden valvonnasta päättää ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies tai, jos asia ei siedä viivytystä, ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies.

Erityistarkastuksesta päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä turvallisuudesta vastaava virkamies. Yksittäistapauksessa Ri-

kosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksiköllä on oikeus päättää erityistarkastuksen toimittamisesta.

Henkilönkatsastuksesta päättää vankilan johtaja.

Huumausaineiden etsintään koulutetun koiran ja sen ohjaajan antamisesta toisen viranomaisen käyttöön päättää vankilan johtaja tai turvallisuudesta vastaava virkamies.

17 luku

Muun henkilön tarkastaminen

1 §

Pääsy vankilaan

Alaikäisen tapaajan vankilaan päästämistä säädetään 13 luvun 11 §:ssä.

18 luku

Turvaamistoimenpiteet ja voimakeinojen käyttö

4 §

Eristämistarkkailu

Jos on perusteltua syytä epäillä, että vangilla vankilassa tai sinne tullessaan on kehossaan 9 luvun 1 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettuja kiellettyjä aineita tai esineitä, hänet saadaan sijoittaa huoneeseen tai selliin, jossa häntä ja kiellettyjen aineiden tai esineiden poistumista hänen kehostaan voidaan ympärivuorokautisesti tarkkailla ja valvoa teknisin apuvälinein tai muulla tavoin. Tällöin vangilta voidaan edellyttää myös erityisen tarkkailuvaatetuksen käyttöä. Tarkkailuvaatetusta käyttävän vangin tulee pyynnöstään päästä viivytyksettä WC-tiloihin.

Eristämistarkkailua saadaan jatkaa, kunnes kielletyt aineet tai esineet ovat poistuneet vangin elimistöstä tai kunnes eristämiseen ei enää muuten ole syytä. Eristämistarkkailu ei

saa kuitenkin kestää yli kuutta vuorokautta. Jos eristämistarkkailusta aiheutuu vaaraa vangin terveydelle, eristäminen on keskeytettävä. Jos vangin kehossa on henkilönkatsastuksessa havaittu 1 momentissa tarkoitettuja aineita tai esineitä, eristämistarkkailua saadaan jatkaa kuuden vuorokauden enimmäisajan jälkeenkin, kuitenkin enintään kolme vuorokautta.

Eristämistarkkailuun sijoittamisesta on viipymättä ilmoitettava terveydenhuollon ammattihenkilölle. Lääkärin tai muun terveydenhuollon ammattihenkilön tulee mahdollisimman pian tutkia vangin terveydentila. Vankia on tarkoin seurattava teknisellä valvonnalla ja muulla tavoin.

9 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat säännökset tarkkailun, eristämistarkkailun ja erillään pitämisen täytäntöönpanosta ja olosuhteista sekä voimankäyttövälineistä, sitomiseen käytettävistä välineistä ja 8 §:ssä tarkoitettujen päätösten kirjaamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Tarkemmat määräykset voimakeinojen käytöstä sekä turvaamistoimenpiteiden käytön, voimakeinojen ja voimankäyttövälineiden käytön koulutuksesta antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

19 luku

Ilmoituksen ja tiedon antaminen

2 §

Ilmoitus kirjeen, puhelun tai muun viestin sisällöstä

Vangilta peräisin olevan tai hänelle saapuneen kirjeen, muun postilähetyksen tai viestin taikka vangin puhelun tai muun sähköisen viestin sisällöstä saadaan antaa tieto poliisille, muulle esitutkintaviranomaiselle tai syyttäjälle, jos se on tarpeen rikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi. Samoin edellytys voi-

daan antaa viestistä jäljennös tai tallenne. Tiedon antamisen edellytyksenä on, että tiedon vastaanottavalla viranomaisella on oikeus tiedon saamiseen.

5 §

Ilmoitukset poliisille

Rikosseuraamuslaitos saa ilmoittaa poliisille:

- 1) vangin ottamisesta vankilaan;
- 2) vangin siirtämisestä toiseen vankilaan;
- 3) vangin osallistumisesta toimintaan vankilan ulkopuolella;
- 4) kirjeen, muun postilähetyksen tai viestin pidättämisestä;
- 5) vangin tapaamisesta, tapaamisen epäämisestä ja tapaamiskiellosta;
- 6) vangin poistumisluvasta;
- 7) vangille määrätystä kurinpitorangeistuksesta;
- 8) vangille tai muulle henkilölle tehdystä turvatarkastuksesta;
- 9) kiinniottamisesta ja säilössäpidosta;
- 10) vangin erillään pitämisestä;
- 11) vangin karkaamisesta tai luvatta poistumisesta;
- 12) vangin vapauttamisesta.

Henkirikoksesta, törkeästä väkivalta- tai seksuaalirikoksesta tuomitun vangin vapauttamisesta on ilmoitettava poliisille.

6 §

Ilmoitus syyttäjälle

Jos vankia syytetään tuomioistuimessa rikoksesta, josta määrätyn kurinpitorangeistuksen tämä on kokonaan tai osaksi suorittanut taikka rikoksesta, josta vangille on vankilassa määrätty kurinpitorangeistus, kurinpitorangeistuksesta ja sen täytäntöönpanosta on ilmoitettava syyttäjälle.

Syyttäjälle on tehtävä ilmoitus rikoslain 2 c luvun 7 §:n 3 momentissa tarkoitettusta, määrälläisen vankeusrangaistuksen yhteenlaskettua enimmäisaikaa koskevan säännöksen soveltamista koskevasta tilanteesta.

20 luku

Muutoksenhaku

1 §

Muutoksenhakukelpoiset päätökset

Vanki tai tuomittu saa vaatia oikaisua tai valittaa Rikosseuraamuslaitoksen päätöksestä, joka koskee:

1) rikoslain 2 c luvun 9 §:ssä tarkoitettua ehdonalaisen vapauttamisen lykkäämistä;

2) 2 luvun 3 §:ssä tarkoitettua täytäntöönpanon lykkäämistä terveydellisistä syistä, 4 §:ssä tarkoitettua täytäntöönpanon lykkäämistä muista kuin terveydellisistä syistä, 6 §:ssä tarkoitettua lykkäyksen peruuttamista ja 7 §:ssä tarkoitettua maksuajan myöntämistä;

3) 3 luvun 7 a §:ssä tarkoitettua päätöstä rangaistusajasta;

4) 4 luvun 3 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettua matkakustannusten korvaamista;

5) 5 luvun 3 §:ssä tarkoitettua erillään asumista omasta pyynnöstä, 6 §:ssä tarkoitettua varmuusosastolle sijoittamista ja 7 §:ssä tarkoitettua varmuusosastolle sijoittamisen jatkamista;

6) 6 luvun 2 §:n 1 momentissa tarkoitettua siirtämistä avolaitoksesta suljettuun vankilaan;

7) 7 luvun 2 §:n 3 momentissa tarkoitettua omien vaatteiden käytön epäämistä ja 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua peruseruokavaliosta poikkeamista;

8) 8 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua osallistumisvelvollisuudesta vapauttamista, 6 §:ssä tarkoitettua lupaa siviilityöhön, 9 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettua lupaa osallistua toimintaan vankilan ulkopuolella, 11 §:ssä tarkoitettua luvan ja sijoituksen peruuttamista ja 13 §:ssä tarkoitettua osallistumisvelvollisuudesta vapauttamista määräajaksi;

9) 9 luvun 1 §:ssä tarkoitettua omaisuuden hallussapidon epäämistä, 4 §:n 1, 2 ja 4 momentissa tarkoitettua rahan käyttöä, 7 §:ssä ja 8 §:ssä tarkoitettua ylläpito- ja ruokakustannusten perimistä ja 8 §:ssä tarkoitettua toiminta- ja käyttörahan suorittamatta jättämistä;

10) 10 luvun 2 §:ssä tarkoitettua tilapäiseen hoitoon ja tutkimukseen vankilan ulkopuolelle päästämistä ja 3 §:ssä tarkoitettua vankilasta vapauttamista hoitoa varten;

11) 12 luvun 5 §:ssä tarkoitettua kirjeen tai postilähetyksen pidättämistä;

12) 13 luvun 10 §:ssä tarkoitettua tapaa-

miskieltoa;

13) 14 luvun 5 §:ssä tarkoitettua poistumislupaa erittäin tärkeästä syystä, tällaisen luvan 9 §:ssä tarkoitettua peruuttamista ja 10 §:ssä tarkoitettua poistumislupamatkan kustannusten korvaamisesta;

14) 15 luvun 4 §:ssä tarkoitettua varoitusta, oikeuksien menetystä ja yksinäisyysrangaistusta;

15) 18 luvun 3 §:ssä tarkoitettua tarkkailuun sijoittamista, 4 §:ssä tarkoitettua eristämistarkkailua ja 5 §:ssä tarkoitettua erillään pitämistä;

16) muuta tämän lain nojalla tehtyä hallintolainkäyttölain (586/1996) 5 §:ssä tarkoitettua ratkaisua, ellei muutoksenhakua ole tämän luvun 2 §:n nojalla kielletty.

Vangin tapaaaja saa vaatia oikaisua ja valittaa Rikosseuraamuslaitoksen päätöksestä, joka koskee 13 luvun 10 §:ssä tarkoitettua tapaa-

miskieltoa.

Vangille kirjeen lähettänyt tai vangin lähettämän kirjeen vastaanottaja saa vaatia oikaisua ja valittaa Rikosseuraamuslaitoksen päätöksestä, joka koskee 12 luvun 5 §:ssä tarkoitettua kirjeen tai postilähetyksen pidättämistä.

2 §

Muutoksenhakukielto

Vanki tai tuomittu ei saa vaatia oikaisua eikä valittaa Rikosseuraamuslaitoksen päätöksestä, joka koskee:

1) 2 luvun 1 §:ssä tarkoitettua täytäntöönpanon aloittamisajankohtaa;

2) 4 luvun 6 §:ssä tarkoitettua rangaistusajan suunnitelmaa, 3 §:n 3 momentissa tarkoitettua saattajan matkakulujen korvaamista ja 8 ja 9 §:ssä tarkoitettua vankilaan sijoittamista;

3) 5 luvun 1 ja 2 §:ssä tarkoitettua osastolle sijoittamista ja 4 §:ssä tarkoitettua sopimusosastolle sijoittamista;

4) 6 luvun 1 §:ssä tarkoitettua vangin siirtämistä suljetusta laitoksesta avolaitokseen, 3 §:ssä tarkoitettua vangin siirtämistä suljetusta laitoksesta toiseen suljettuun laitokseen tai avolaitoksesta toiseen avolaitokseen, 3 a §:ssä tarkoitettua vangin siirtämisestä lyhyeksi ajaksi toiseen vankilaan ja 5 §:ssä tarkoitettua vangin päästämistä muun viranomaisen kuin tuomioistuimen kuultavaksi;

5) 7 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua omien vaatteiden käytön rajoittamista;

6) 8 luvun 4 §:ssä tarkoitettua toimintaan sijoittamista, 7 §:ssä tarkoitettua lupaa omaan työhön ja 9 §:n 3 momentissa tarkoitettua lupaa osallistua valvottuun ulkopuoliseen toimintaan;

7) 9 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua rahan käyttöä;

8) 12 luvun 2 §:ssä tarkoitettua kirjeen, muun postilähetyksen tai viestin lukemista ja jäljennöksen ottamista, 7 §:ssä tarkoitettua puhelun kuuntelemista ja tallentamista, 6 a §:ssä tarkoitettua lupaa matkapuhelimen käyttöön, 9 §:ssä tarkoitettua lupaa sähköpostin käyttöön tai 9 a §:ssä tarkoitettua lupaa internetin käyttöön;

9) 13 luvun 4, 5, 7 ja 13 §:ssä tarkoitettua tapaamista sekä 12 §:ssä tarkoitettua tavaroiden vastaanottamista tapaamisen yhteydessä;

10) 14 luvun 2 §:ssä tarkoitettua poistumislupaa rangaistusajan pituuden perusteella, 3 §:n 3 momentissa tarkoitettua poistumislupajankohdan aikaistamista, 4 §:ssä tarkoitettua poistumislupaa tärkeästä syystä, 6 §:ssä tarkoitettua poistumisluvan myöntämistä saatetuna sekä tällaisten lupien 9 §:ssä tarkoitettua peruuttamista.

3 §

Oikaisuvaatimuksen päätösvalta ja käsittely

Aluejohtaja ratkaisee oikaisuvaatimuksen 1 §:ssä tarkoitettussa asiassa. Jos kyse kuitenkin on 1 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua rangaistusaikaa koskevasta päätöksestä, oikaisuvaatimuksen ratkaisee täytäntöönpanojohtaja.

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti seitsemän päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimus toimitetaan

aluejohtajalle tai vankilan johtajalle. Jos kyse kuitenkin on 1 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua rangaistusaikaa koskevasta päätöksestä, oikaisuvaatimus toimitetaan täytäntöönpanojohtajalle tai vankilan johtajalle. Oikaisuvaatimus on käsiteltävä kiireellisenä.

Jos kyse on Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua ehdonalaisen vapauttamisen lykkäämistä tai 1 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettua varmuusosastolle sijoittamista koskevasta päätöksestä taikka täytäntöönpanojohtajan 1 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua rangaistusaikaa koskevasta päätöksestä sovelletaan, mitä 4 §:ssä säädetään valituksesta. Samoin menetellään, jos muutosta haetaan päätökseen, jonka Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö, aluejohtaja tai täytäntöönpanojohtaja on tehnyt 1 luvun 8 tai 10 §:ssä tarkoitettua pidätystoimivaltansa nojalla.

4 §

Valitus hallinto-oikeuteen

Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun aluejohtajan ja täytäntöönpanojohtajan päätökseen sekä 3 §:n 3 momentissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Valitus tehdään siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä aluejohtajan päätös on tehty. Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön ja täytäntöönpanojohtajan päätöksestä valitus tehdään Helsingin hallinto-oikeuteen.

Valitus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

5 §

Valituksen käsittely hallinto-oikeudessa

Valitusta käsitellessään hallinto-oikeus on päätösvaltainen yksijäsenisenä. Valitusasia on käsiteltävä kiireellisenä.

6 §

Valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

7 §

Oikaisuvaatimuksen ja valituksen vaikutus täytäntöönpanoon

Oikaisuvaatimuksen tai valituksen tekeminen ei keskeytä 1 §:ssä tarkoitetun päätöksen täytäntöönpanoa, ellei oikaisuvaatimusta käsittelevä aluejohtaja tai täytäntöönpanojohtaja taikka valitusta käsittelevä tuomioistuin toisin päättä.

8 §

Oikeusapu

Vangille tai tuomitulle voidaan 1 §:ssä tarkoitetussa asiassa myöntää oikeusapua siten kuin oikeusapulaissa (257/2002) säädetään. Oikeusapulain 10 §:n 1 momentissa tarkoitettua selvitystä taloudellisista olosuhteista ei tarvitse esittää. Oikeusavun myöntämisestä päättää tuomioistuin, jos asia on sen käsiteltävänä.

9 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset oikaisuvaatimuksen tekemisestä ja käsittelystä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

21 luku

Vapauttaminen

2 §

Päätösvalta

Vankilan johtaja päättää rikoslain 2 c luvun 9 §:n 1 momentin mukaisesta ehdonalaisen vapauttamisen lykkäämisestä. Vankilan johtaja tai työjärjestyksessä määrätty vankilan johtajan sijaisena toimiva virkamies päättää ehdonalaisen vapauden valvonnasta annetun lain 4 §:ssä tarkoitettua valvontaan asettamisesta. Rikosseuraamuslaitoksen keskuhallintoyksikkö päättää rikoslain 2 c luvun 9 §:n 2 momentin mukaisesta ehdonalaisen vapauttamisen lykkäämisestä ilman vangin suostumusta.

Rikosseuraamuslaitos vastaa ehdonalaisen vapauden valvonnasta annetun lain 5 §:ssä tarkoitettua valvontasuunnitelman laatimisesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

Vangin kohtelua koskevan päätöksen täytäntöönpanossa sovelletaan päätöstä tehtäessä voimassa olleita säännöksiä. Tämän lain säännöksiä sovelletaan kuitenkin, jos asia tulee ehtojen rikkomisen, edellytysten muuttumisen, laissa asetetun määräajan taikka muun vastaavan syyn vuoksi uudelleen käsiteltäväksi tämän lain tultua voimaan.

Lain voimaan tullessa vireillä olevan oikaisuvaatimuksen ja valituksen käsittelyyn sovelletaan lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä. Tämän lain säännöksiä sovelletaan kuitenkin haettaessa muutosta hallinto-oikeuden päätökseen, joka on tehty lain voimaantulon jälkeen.

2.

Laki**tutkintavankeuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan tutkintavankeuslain 768/2005 1 luvun 1 §:n 2 momentti, 3 luvun 1 §:n 1 momentti, 2 §, 8 §:n 2 momentti, 9 §:n 2 momentti ja 10 §, 5 luvun 1 §:n 1 ja 4 momentti, 2 §, 6 §:n 1 momentti, 8 § ja 9 §:n otsikko sekä 2 momentti, 7 luvun 5 §, 8 luvun 1 §:n 1 momentti, 2 §, 4 §:n 2 momentti, 7—9 ja 10 §, 9 luku, 10 luvun 3 §:n 1 momentti, 4 §:n 1 momentin 3 kohta, 8 §, 14 §:n 1 momentti, 15 §:n 1 momentti, 16 §:n 2 momentti, 11 luvun 4 §, 7 §:n 3 momentti ja 10 §, 13 luvun 4 ja 9 §, 15 luku sekä 16 luvun 1 §,

sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 1 §:n 2 momentti ja 8 luvun 1 §:n 1 momentti laissa 808/2011, 3 luvun 9 §:n 2 momentti ja 10 §, 6 §:n 1 momentti ja 9 §:n 2 momentti, 8 luvun 9 §, 10 luvun 3 §:n 1 momentti ja 13 luvun 9 § laissa 736/2011, 5 luvun 2 § osaksi laissa 736/2011, 8 luvun 2 § osaksi laissa 266/2007, 8 luvun 4 §:n 2 momentti laissa 266/2007, 11 luvun 10 §, 13 luvun 4 § ja 16 luvun 1 § osaksi laissa 736/2011, sekä

lisätään 1 luvun 2 §:ään uusi 3 momentti, 1 lukuun uusi 8 §, 3 lukuun uusi 2 a, 5 a ja 6 a §, 6 lukuun uusi 6 a §, 7 luvun 3 §:ään uusi 2 momentti, 7 lukuun uusi 6 §, 8 lukuun uusi 2 a § ja 7 a—7 c §, 11 lukuun uusi 6 a § sekä 14 luvun 2 §:ään uusi 3 momentti ja 4 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

1 luku

Tutkintavankeuden toimeenpanon yleiset periaatteet

1 §

Soveltamisala

Tutkintavankiin, joka samalla suorittaa vankeusrangaistusta tai sakon muuntorangaistusta, sovelletaan, mitä 2 luvun 1 §:n 2 momentissa, 4 luvun 1 §:n 3 momentissa, 8 luvun 6, 7 a ja 7 b §:ssä sekä 9 luvun 4, 10 ja 14 §:ssä säädetään. Tällaiseen vankiin sovelletaan lisäksi, mitä pakkokeinolain (806/2011) 4 luvussa yhteydenpidon rajoittamisesta ja rikoslain (39/1889) 2 c luvun 5 §:ssä ehdonalaisen vapauttamisen määräytymisestä säädetään. Muutoin tässä momentissa tarkoitettuun tutkintavankiin sovelletaan, mitä vankeuslaissa (767/2005) säädetään vangista.

2 §

Tutkintavankeuden päättyminen.

Jos tuomioistuin päättää vapauttaa tutkintavangin, hänelle korvataan matkakustannukset koti- tai asuinpaikkakunnalleen Suomen alueella valtion varoista. Tutkintavangin suostumuksella hänet voidaan kuljettaa vankilaan hakemaan vankilassa olevaa omaisuuttaan.

8 §

Viittaussäännös

Rangaistusten täytäntöönpanoon liittyvästä henkilötietojen käsittelystä säädetään erikseen.

3 luku

Sijoittaminen vankilassa, perushuolto ja siirtäminen

1 §

Sijoittaminen vankilassa

Tutkintavanki on sijoitettava eri vankilaan tai eri osastolle kuin rangaistusta suorittavat vangit. Erilleen sijoittamisesta voidaan kuitenkin poiketa, jos tutkintavanki toimintoihin osallistumista varten sitä pyytää taikka jos poikkeaminen on välttämätöntä vankien, tutkintavankien tai henkilökunnan turvallisuutta uhkaavan vaaran torjumiseksi tai se on muutoin tilapäisesti tarpeen vankilan järjestyksen ylläpitämiseksi poikkeuksellisessa tilanteessa. Tutkintavanki voidaan omasta pyynnöstään sijoittaa asumaan myös 2 a §:ssä tarkoitettulle sopimusosastolle. Muutoksenhaku-tuomioistuimen päätöstä odottava tutkintavanki saadaan tutkintavangin suostumuksella sijoittaa samalle osastolle kuin rangaistusta suorittavat vangit, jollei sijoittaminen vaaranna tutkintavankeuden tarkoitusta.

2 §

Asumaan sijoittaminen

Tutkintavanki on mahdollisuuksien mukaan sijoitettava yhden hengen huoneeseen. Tutkintavankia ei saa sijoittaa asumaan toisen tutkintavangin kanssa, jos siitä aiheutuu vaaraa tutkintavankeuden tarkoitukselle tai vankilan järjestykselle.

Tutkintavangille on varattava hänen pyynnöstään mahdollisuus asua kokonaan tai osittain erillään muista vangeista, jos vangilla on perusteltu syy uskoa henkilökohtaisen turvallisuutensa olevan uhattuna.

Omasta pyynnöstään erillään pidettävän oikeuksia ei saa rajoittaa enempää kuin mitä erillään asumisesta välttämättä aiheutuu. Erillään asumisen perusteet on otettava uudelleen harkittaviksi enintään neljän kuukauden väliajoin.

2 a §

Sopimusosasto

Tutkintavangille voidaan varata mahdollisuus asua osastolla, jolla vangit sitoutuvat osallistumaan heille järjestettyyn toimintaan sekä siihen, että heidän päihteettömyyttään valvotaan siten kuin 11 luvun 7 §:ssä säädetään, jollei tutkintavangin oikeutta yhteydenpitoon ole pakkokeinolain 4 luvun nojalla rajoitettu.

5 a §

Tupakoinnin kieltäminen

Tupakointi voidaan kieltää tutkintavankien asuintiloissa. Jos tupakointi kielletään tutkintavankien asuintiloissa, tutkintavangeille tulee järjestää mahdollisuus tupakointiin erityisesti tupakointiin varatuissa tiloissa tai muulla tavoin.

6 a §

Tutkintavangin siirtäminen lyhyeksi ajaksi toiseen vankilaan

Tutkintavanki voidaan siirtää lyhyeksi ajaksi toiseen vankilaan, jos se on perusteltua tapaamisen tai 9 luvun 14 §:ssä tarkoitetun luvan järjestämiseksi taikka muusta vastaavasta syystä.

8 §

Läsnäolo tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa

Jos vankilassa oleva tutkintavanki kutsutaan henkilökohtaisesti kuultavaksi muuhun viranomaiseen kuin tuomioistuimeen, tutkintavanki voidaan tästä syystä päästää vankilan ulkopuolelle kuulemisen vaatimaksi ajaksi. Tämä aika ei saa matka-aika mukaan lukien olla 14 vuorokautta pidempi, ellei siihen ole kuulemisen perusteesta tai muusta vastaavas-

ta perusteesta aiheutuvaa erityisen painavaa syytä.

9 §

Päätösvalta

Tutkintavangin sopimusosastolle sijoittamisesta ja erillään asumisesta omasta pyynnöstä päättää toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Tutkintavangin siirtämisestä päättää arviointikeskuksen johtaja tai työjärjestyksessä määrätty johtajan sijaisena toimiva virkamies. Jos tutkintavanki siirretään toiselle rikosseuraamusalueelle, siirto edellyttää vastaanottavan rikosseuraamusalueen arviointikeskuksen johtajan tai työjärjestyksessä määrätyn arviointikeskuksen johtajan sijaisena toimivan virkamiehen suostumuksen. Tutkintavangin 6 a §:ssä tarkoitettua lyhytaikaisesta siirtämisestä toiseen vankilaan päättää vastaanottavan vankilan johtaja tai turvallisuudesta vastaava virkamies sijoitusvankilan johtajaa kuultuaan.

10 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tutkintavangin siirtoa koskevasta menettelystä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Tarkemmat määräykset tutkintavangin siirtämisestä antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö. Tarkemmat määräykset ruoka- ja perushuollosta, asumisesta sekä tupakoinnin järjestämisestä ja syytysvälineiden hallussapidosta antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

5 luku

Tutkintavangin omaisuus ja tulot

1 §

Omaisuuuden hallussapito

Tutkintavanki saa vankilassa pitää hallussaan kohtuullisen määrän henkilökohtaista omaisuutta. Esineen tai aineen hallussapito voidaan evätä jos:

- 1) esineestä tai aineesta aiheutuu vaaraa henkilön turvallisuudelle;
- 2) esine tai aine erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen;
- 3) esineen tai aineen hallussapidosta vankilan tai vankilan osaston olosuhteet ja valvonnan aste huomioon ottaen aiheutuu erityistä haittaa vankilan yleiselle järjestykselle;
- 4) esinettä tai ainetta ei voida ilman kohtuutonta vaivaa tai sitä vahingoittamatta tarkastaa;
- 5) esinettä tai ainetta käytetään tai on perusteltua syytä epäillä, että sitä tullaan käyttämään rikoksentekovälineenä;
- 6) vankila on hankkinut vastaavan esineen tutkintavangin käyttöön.

Jos omaisuutta ei voida säilyttää, se palautetaan taikka lähetetään tutkintavangin kustannuksella hänen osoittamaansa paikkaan. Pilaantunut tavara voidaan hävittää todistajan läsnä ollessa. Alkoholijuoman tai muun alkoholipitoisen aineen hävittämisestä noudatetaan, mitä alkoholilain (1143/1994) 60 §:ssä säädetään. Huumausaineen toimittamisesta hävitettäväksi säädetään huumausainelain (373/2008) 44 §:ssä.

2 §

Omaisuusluettelo

Vankilaan vastaanotetusta tutkintavangin omaisuudesta on laadittava omaisuusluettelo. Omaisuusluetteloon ei merkitä vähäarvoista omaisuutta, ellei tutkintavanki sitä erikseen pyydä. Tutkintavangin on allekirjoitettava omaisuusluettelo. Jos tutkintavanki ei allekirjoita luetteloa, kahden Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen on todistettava luettelo oikeaksi.

Tutkintavangin haltuun annetusta omaisuusluetteloon merkitystä omaisuudesta on

tehtävä merkintä omaisuusluetteloon. Tutkintavangille on hänen pyynnöstään annettava jäljennös omaisuusluettelosta.

Tutkintavangin hallusta voidaan ottaa pois sellainen ilman Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen lupaa vastaanotettu omaisuus, joka on merkitty toisen vangin omaisuusluetteloon.

6 §

Omaisuu den palauttaminen

Kun tutkintavanki vapautuu vankilasta, hänen rahansa, muut maksuvälineensä ja omaisuutensa on luovutettava hänelle omaisuusluettelon allekirjoitusta vastaan. Tutkintavangin rahavarat voidaan myös tallettaa tutkintavangin ilmoittamalle tilille tai lähettää hänelle postiosoituksena. Jos tutkintavanki ei allekirjoita omaisuusluetteloa, kahden Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen on todistettava luettelo oikeaksi.

8 §

Päätösvalta

Ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies tekee päätöksen siitä, että omaisuutta ei anneta tutkintavangin haltuun. Ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies voi antaa tutkintavangin haltuun sellaisia esineitä ja aineita, joiden hallussapito on vankilassa sallittua.

Edellä 4 §:n 3 momentissa tarkoitetusta rahan tai maksuvälineiden käytön rajoittamisesta ja 4 momentissa tarkoitetusta rahan tai maksuvälineiden toimittamisesta vankilan ulkopuolelle tai toiselle vangille päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä turvallisuudesta vastaava virkamies. Toiminta- tai käyttörahan maksamisesta päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä toiminnasta vastaava virkamies.

9 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat säännökset tutkintavangin hallussa pitämästä omaisuudesta sekä rahan ja maksuvälineiden käytöstä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Tarkemmat määräykset omaisuuden säilyttämisestä, lähettämisestä, hävittämisestä ja omaisuusluettelosta, siitä, mitä omaisuutta luetteloon merkitään sekä toiminta- ja käyttörahan suorittamatta jättämisestä antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

6 luku

Sosiaali- ja terveydenhuolto

6 a §

Sairastumisesta ilmoittaminen

Tutkintavangille on varattava tilaisuus ilmoittaa lähiomaiselleen tai muulle läheiselleen vakavasta sairastumisestaan tai vammautumisestaan.

7 luku

Vapaa-aika

3 §

Kirjasto

Tutkintavangilta, joka on päihtynyt tai joka häiritsee kirjastossa käyntiä taikka vaarantaa vankilan järjestystä tai turvallisuutta, voidaan evätä oikeus päästä vankilan kirjastoon.

5 §

Päätösvalta

Vapaa-ajan toimintaan, jumalanpalvelukseen, hartaushetkeen ja muuhun uskonnolliseen tilaisuuteen osallistumisen taikka kirjastoon pääsyn epäämisestä sekä 1 §:n 2 momentissa tarkoitetusta osallistumisen kieltämisestä tai rajoittamisesta päättää ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies taikka, jos asia ei siedä viivytystä,

ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies. Ennen epäämispäätöksen tekemistä tulee kuulla tilaisuuden järjestäjää.

6 §

Tarkemmat määräykset

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö antaa tarkemmat määräykset kirjasopalveluiden järjestämisestä silloin, kun tutkintavanki ei pääse käymään vankilan kirjastossa.

8 luku

Kirjeenvaihto, puhelut ja sähköinen viestintä

1 §

Kirjeenvaihto ja postilähetyksen tarkastaminen

Tutkintavangilla on oikeus kirjeenvaihtoon postin välityksellä, jollei tätä oikeutta ole pakkokeinolain 4 luvun nojalla rajoitettu.

2 §

Viestin lukeminen ja jäljennöksen ottaminen

Tutkintavangille saapunut tai tutkintavangilta peräisin oleva kirje, muu postilähetys ja viesti saadaan lukea, jos se on tarpeen kyseisen tutkintavangin rikostaustaan, hänen tutkintavankeusaikaiseen käyttäytymiseensä, lähetykseen tai sen lähettäjään taikka vastaanottajaan liittyvästä perustellusta syystä tutkintavankeuden tarkoituksen turvaamiseksi, rikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi, vankilan järjestystä uhkaavan vaaran torjumiseksi taikka vangin tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi. Lukemiseen oikeuttava päätös voidaan tehdä enintään kahden viikon määräajaksi kerrallaan.

Tutkintavangin on merkittävä nimensä muulle kuin 3 §:ssä tarkoitetulle valvontaviranomaiselle lähettämäänsä kirjeeseen, muuhun postilähetykseen ja viestiin, jollei hän

anna niitä henkilökohtaisesti suoraan vankilan henkilökunnalle. Tutkintavangilta peräisin oleva kirje, muu postilähetys tai viesti voidaan lähettäjän selvittämiseksi avata, jollei lähettäjää voida selvittää kirjettä, postilähetystä tai viestiä avaamatta. Tällöin kirjetä tai viestiä ei saa lukea enemmälti kuin lähettäjän selvittämiseksi on tarpeen.

Kirjeestä, muusta postilähetyksestä ja viestistä saadaan ottaa jäljennös, jos sitä luettaessa käy ilmi, että se todennäköisesti sisältää suunnitelmia taikka tietoja:

1) rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään vuosi vankeutta, tai tällaisen rikoksen rangaistavasta yrityksestä; taikka

2) huumausaineen käyttörikoksesta.

2 a §

Lukemisesta ilmoittaminen

Jos tutkintavangille saapunut tai häneltä peräisin oleva kirje, muu postilähetys tai viesti luetaan, lukemisesta ja lukemisen perusteesta on viipymättä annettava tieto tutkintavangille. Ilmoittamista voidaan lykätä, jos se on tarpeen rikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi, vankilan järjestystä uhkaavan vaaran torjumiseksi taikka vangin tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi. Ilmoitus lukemisesta ja sen perusteesta on kuitenkin annettava kahden viikon kuluessa lukemisesta tai, jos tutkintavanki vapautetaan ennen mainittua määräaika, viimeistään tutkintavangin vapautuessa, jollei muusta lainsäädännöstä muuta johdu.

Jos kirje lukemisen jälkeen pidetään 5 §:ssä tarkoitetulla perusteella, tiedon antamisessa noudatetaan, mitä 5 §:ssä säädetään.

4 §

Kirjeenvaihto asiamiehen kanssa

Tutkintavangille saapunut kirje tai muu postilähetys, johon merkitystä lähettäjätiedosta ilmenee, että kirjeen lähettäjä on 1 momentissa tarkoitettu asiamies, saadaan tutkintavangin läsnä ollessa avata ja sen si-

sältö tarkastaa lähetyksen sisältämää viestiä lukematta, jos on syytä epäillä, että kirje sisältää 5 luvun 1 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettuja aineita tai esineitä. Tarkastuksessa noudatetaan muutoin, mitä 1 §:n 4 momentissa säädetään.

7 §

Puhelun kuunteleminen ja tallentaminen

Tutkintavangin puhelua saadaan kuunnella ja puhelu tallentaa, jos se on tarpeen kyseisen vangin rikostaustaan, hänen vankeusaikaiseen käyttäytymiseensä tai puhelun vastaanottajaan liittyvästä perustellusta syystä rikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi, vankilan järjestystä uhkaavan vaaran torjumiseksi, tutkintavankeuden tarkoituksen turvaamiseksi taikka tutkintavangin tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi.

Puhelun kuuntelemisesta ja tallentamisesta on ennen toimenpiteen aloittamista ilmoitettava tutkintavangille ja sille, johon hän on puhelimitse yhteydessä.

Tutkintavangin ja 3 §:ssä tarkoitetun valvontaviranomaisen tai 4 §:ssä tarkoitetun asiamiehen välistä puhelua ei saa kuunnella eikä tallentaa. Jos puhelua kuunneltaessa ilmenee, että kyse on tutkintavangin ja edellä mainitun henkilön välisestä yhteydestä, kuuntelu on lopetettava ja tallenne hävitettävä.

7 a §

Sähköpostin käyttö

Tutkintavangille voidaan antaa lupa sähköpostiviestien lähettämiseen ja vastaanottamiseen yhteyksien ylläpitämiseen, toimeentuloon, työ-, koulutus-, oikeus-, sosiaali- tai asuntoasioiden hoitamiseen liittyvästä tärkeästä syystä, jollei tutkintavangin oikeutta yhteydenpitoon ole pakkokeinolain 4 luvun nojalla rajoitettu. Edellä todetusta huolimatta tutkintavangille voidaan antaa lupa sähköpostiviestin lähettämiseen ja vastaanottamiseen 4 §:ssä tarkoitetun asiamiehen kanssa tärkeästä oikeusasioiden hoitamiseen liittyvästä syystä.

Luvan myöntämisen edellytyksenä on, ettei käytöstä aiheudu vaaraa tutkintavankeuden tarkoitukselle, vankilan järjestykselle tai turvallisuudelle taikka tutkintavangin tai muun henkilön turvallisuudelle ja että viestin lähettäjistä ja vastaanottajista pystytään riittävästi varmistumaan.

Jos sähköpostin käyttöä koskevan luvan myöntämisen edellytykset eivät enää päätöksen tekemisen jälkeen täyty tai tutkintavanki rikkoo luvan ehtoja, lupa voidaan peruuttaa.

7 b §

Internetin käyttö

Tutkintavangille voidaan antaa lupa internetin käyttöön toimeentuloon, työ-, koulutus-, oikeus-, sosiaali- tai asuntoasioiden hoitamiseen liittyvästä tai muusta vastaavasta tärkeästä syystä, jollei tutkintavangin oikeutta yhteydenpitoon ole pakkokeinolain 4 luvun nojalla rajoitettu. Luvan myöntäminen edellyttää, että tutkintavangin pääsy muille kuin luvanmukaisille verkkosivustoille on asianmukaisesti estetty.

Internetin käyttöä koskevan luvan myöntäminen edellyttää, ettei internetin käytöstä aiheudu vaaraa tutkintavankeuden tarkoitukselle, vankilan järjestykselle tai turvallisuudelle taikka tutkintavangin tai muun henkilön turvallisuudelle.

Jos internetin käyttöä koskevan luvan myöntämisen edellytykset eivät enää päätöksen tekemisen jälkeen täyty tai tutkintavanki rikkoo luvan ehtoja, lupa voidaan peruuttaa.

7 c §

Sähköisen viestinnän valvonta

Sen lisäksi mitä sähköisen viestinnän tietosuojalaissa (516/2004) säädetään, vankilalla on oikeus tarvittaessa hakea viestin ja puhelun lähettämistä ja vastaanottamista koskevat tiedot joko tutkintavangin viestintään käyttämästä laitteesta tai vankilan hallinnoimista viestinnän välittämiseen ja käsittelyyn tarkoitetuista laitteista ja järjestelmistä.

Tutkintavangille saapuneen ja hänen lähettämänsä sähköpostiviestin valvonnassa sovelletaan 2—5 §:n säännöksiä.

Sähköpostin lähettämistä ja internetin käyttöä voidaan valvoa teknisellä valvonnalla ja siten, että Rikosseuraamuslaitoksen virkamies on läsnä.

8 §

Tarkastamis- ja pidättämismenettely

Päätös kirjeen, muun postilähetyksen tai viestin taikka sähköpostiviestin lukemisesta, jäljentämisestä ja pidättämisestä sekä puhelun kuuntelemisesta ja tallentamisesta on tehtävä kirjallisesti.

9 §

Päätösvalta

Kirjeen ja muun postilähetyksen tarkastamisesta 1 §:n 2 momentin nojalla sekä tällaisen lähetyksen avaamisesta ja sen sisällön tarkastamisesta 1 §:n 3 momentin tai 4 §:n 2 momentin nojalla päättää työjärjestyksessä määrätty ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies.

Kirjeen, muun postilähetyksen tai viestin lukemisesta 2 §:n 1 momentin nojalla, 2 §:n 2 momentin mukaisesta lähettäjän selvittämisestä, 2 §:n 3 momentissa tarkoitettua jäljennöksen ottamisesta, 2 a §:n 1 momentin mukaisesta lukemisesta ilmoittamisesta sekä lähetyksen tai viestin 5 §:ssä tarkoitettua pidättämisestä päättää turvallisuudesta vastaava virkamies taikka hänen tällaisiin tehtäviin erikseen nimeämänsä ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Viestin saa kuitenkin antaa luettavaksi myös sellaiselle Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehelle, jolla on oikeus käsitellä turvallisuustietorekisterin tietoja. Puhelun kuuntelemisesta ja tallentamisesta päättää turvallisuudesta vastaava virkamies.

Sähköpostin ja internetin käyttöä koskevas- ta luvasta ja luvan peruttamisesta päättää vankilan johtaja tai turvallisuudesta vastaava virkamies.

10 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset kirjeiden tarkastamis-, lukemis-, jäljentämis- ja pidättämismenettelystä, puhelun kuuntelemisesta ja tallentamisesta sekä sähköisen viestinnän käytöstä ja valvonnasta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

9 luku

Tapaamiset ja muut yhteydet vankilan ulkopuolelle

1 §

Tapaaminen

Tutkintavangilla on oikeus tavata vieraita tarpeellisen valvonnan alaisena tapaamista varten varattuina aikoina niin usein kuin se vankilan järjestystä ja toimintaa haittaamatta on mahdollista siten kuin tässä luvussa säädetään, jollei tätä oikeutta ole pakkokeinoin 4 luvun nojalla rajoitettu. Tapaaminen voidaan sallia muulloinkin kuin tapaamista varten varattuina aikoina, jos se on tarpeen tutkintavangin yhteyksien säilymiseksi tai muusta tärkeästä syystä.

Tapaaminen järjestetään valvotussa tapaamistilassa, jossa vangin ja tapaajan välissä on rakenteellisia esteitä vankilan turvallisuuden ja järjestyksen ylläpitämiseksi, kiellettyjen aineiden ja esineiden vankilaan kulkeutumisen estämiseksi sekä tutkintavankeuden tarkoituksen turvaamiseksi. Tapaamista on tarpeellisella tavalla valvottava. Muita tapaamisia kuin valvomatonta tapaamista voidaan valvoa teknisellä valvonnalla ja siten, että Rikosseuraamuslaitoksen virkamies on läsnä. Tekninen valvonta käsittää teknisellä laitteella tapahtuvan kuvan katselun ja tallentamisen. Teknisellä laitteella tapahtuvasta valvonnasta on asianmukaisella tavalla ilmoitettava tutkintavangille ja tapaajalle.

Tutkintavangin ja tapaajan välinen keskustelu voidaan kuunnella ja tallentaa teknisellä laitteella, jos se on tarpeen kyseisen vangin rikostaustaan, hänen vankeusaikaiseen käyttäytymiseensä tai tapaajaan liittyvästä perus-

tellusta syystä rikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi, vankilan järjestystä uhkaavan vaaran torjumiseksi, tutkintavankeuden tarkoituksen turvaamiseksi taikka tutkintavangin tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi. Keskustelun kuuntelusta ja tallentamisesta on ennen toimenpiteen aloittamista ilmoitettava vangille ja tapaajalle.

Tapaaminen voidaan järjestää erillään muista tutkintavangeista ja tapaajista, jos on syytä epäillä, että tapaamisesta voi tapaajan tai tutkintavangin rikostausta tai tutkintavangin vankila-aikainen käyttäytyminen huomiota ottaen aiheutua vaaraa vankilan järjestykselle tai turvallisuudelle taikka tutkintavangin tai muun henkilön turvallisuudelle.

Asiamiehen tapaamisen valvonnasta säädetään 4 §:ssä. Tutkintavankia tapaamaan tulleen henkilön tarkastamisesta säädetään 12 luvussa.

2 §

Valvottoman tapaaminen

Tutkintavangin lähiomaisen ja muun läheisen sekä jos siihen on syytä, myös muun vangille tärkeän henkilön tapaamiseen ilman valvontaa voidaan myöntää lupa, jos se on perusteltua tutkintavangin yhteyksien säilymiseksi tai muusta vastaavasta syystä, jollei tutkintavangin oikeutta yhteydenpitoon ole pakkokeinoin lain 4 luvun nojalla rajoitettu. Tapaamisen myöntäminen edellyttää, ettei tapaamisesta aiheudu vaaraa vankilan järjestykselle tai turvallisuudelle taikka tutkintavangin tai muun henkilön turvallisuudelle eikä haittaa vankilan toiminnalle.

3 §

Lapsen tapaaminen

Tutkintavangille voidaan myöntää lupa alle 15-vuotiaan lapsen tapaamiseen siihen soveltuvassa tilassa, jos tapaaminen on tarpeen tutkintavangin ja lapsen yhteyksien ylläpitämiseksi eikä tapaaminen ole lapsen edun vastaista.

4 §

Asiamiehen tapaaminen

Tutkintavangilla on oikeus ilman aiheutonta viivytystä tavata 8 luvun 4 §:ssä tarkoitettua asiamiestä muiden henkilöiden olematta läsnä.

Tapaamista voidaan valvoa, jos se on välttämätöntä vankilan järjestyksen tai turvallisuuden ylläpitämiseksi taikka jos tutkintavanki tai asiamies sitä nimenomaisesti pyytää. Valvonta suoritetaan näköyhteyden tai teknisen laitteen avulla tutkintavangin ja asiamiehen välistä keskustelua kuulematta ja tallentamatta. Tapaaminen voidaan tarvittaessa järjestää myös tilassa, jossa tutkintavangin ja asiamiehen välissä on rakenteellisia esteitä. Tapaamisen valvonnasta on ennen valvonnan aloittamista ilmoitettava tutkintavangille ja hänen asiamiehelleen.

Tapaamisen järjestämisestä videoyhteyden välityksellä säädetään 10 §:ssä.

5 §

Vankien välinen valvottu tapaaminen

Tutkintavangille voidaan myöntää lupa valvottuun tapaamiseen toisen samaan vankilaan sijoitetun tutkintavangin tai vangin kanssa, jos on kyse tutkintavangin lähiomaisesta, muusta läheisestä tai muusta vangille tärkeästä henkilöstä ja tapaaminen on perusteltua tutkintavangin yhteyksien säilymiseksi tai muusta tärkeästä syystä eikä tutkintavangin oikeutta yhteydenpitoon ole pakkokeinoin lain 4 luvun nojalla rajoitettu. Tapaamisen myöntämisen edellytyksenä on, ettei tapaamisesta aiheudu vaaraa vankilan järjestykselle tai turvallisuudelle taikka tutkintavangin tai muun henkilön turvallisuudelle.

6 §

Tapaamisen keskeyttäminen

Tapaaminen voidaan keskeyttää, jos se on tarpeen rikoksen estämiseksi taikka vankilan järjestyksen tai turvallisuuden ylläpitämiseksi.

7 §

Tapaamisen peruuttaminen ja epäminen

Jos tapaamisen myöntämisen edellytykset eivät enää päätöksen tekemisen jälkeen täyty, tapaaminen voidaan peruuttaa.

Tapaaminen voidaan evätä, jos:

1) tapaa ei pysty luotettavasti todistamaan henkilöllisyyttään;

2) tapaa kieltäytyy 12 luvun 2 §:ssä tarkoitetusta turvatarkastuksesta tai 12 luvun 3 §:ssä tarkoitetusta henkilöntarkastuksesta;

3) tapaa on ulkonaisista merkeistä päätellen päähtynyt;

4) on perusteltua syytä epäillä, että tapaamisesta aiheutuu vaaraa vankilan järjestykselle tai turvallisuudelle taikka tutkintavangin tai muun henkilön turvallisuudelle.

Tapaaminen voidaan 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa järjestää siten valvottuna, ettei tapaamisesta aiheudu vaaraa vankilan järjestykselle tai turvallisuudelle.

8 §

Tapaamiskielto

Jos tapaa on todettu kuljettaneen tai yrittäneen kuljettaa huumausaineita taikka 5 luvun 1 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tai 2 momentissa tarkoitettuja aineita tai esineitä vankilaan taikka vaarantaneen turvallisuutta tai vakavasti häirinneen vankilan järjestystä, tapaa voidaan antaa olosuhteisiin nähden kohtuullinen, enintään kuuden kuukauden pituinen kielto vierailta vankilassa. Tapaamiskieltoa voidaan jatkaa, jos se on edelleen tarpeen kiellon perusteena olevan toiminnan estämiseksi.

Tapaamiskielto voi sisältää kiellon tavata määrättyä tutkintavankia tai määrättyjä tutkintavankeja taikka tulla määrättyyn vankilaan tai määrättyihin vankiloihin.

Tapaamiskieltoa ei saa antaa 16 luvun 1 §:n 1 kohdassa tarkoitettulle lähiomaiselle, muulle läheiselle eikä tutkintavangin 8 luvun 4 §:ssä tarkoitettulle asiamiehelle.

Päätös tapaamiskiellosta tehdään kirjallisesti. Ennen tapaamiskielon antamista vankia ja mahdollisuuksien mukaan tapaa on kuultava.

9 §

Tavaroiden vastaanottaminen ja tarkastaminen

Tapaamisen yhteydessä vankilassa voidaan ottaa vastaan vähäinen määrä sellaisia tavaroita tai esineitä, joiden hallussapito vankilassa on 5 luvun 1 §:n 1 ja 2 momentin mukaan sallittu. Tarkempia määräyksiä vastaanotettavasta omaisuudesta ja sen määrästä sekä menettelytavasta tavaroita vastaanotettaessa annetaan 10 luvun 1 §:ssä tarkoitettussa vankilan järjestyssäännössä.

Tapaa tuomat tavarat on tarkastettava ennen niiden luovuttamista tutkintavangille.

10 §

Yhteydenpito videoyhteyden välityksellä

Tutkintavangille voidaan järjestää mahdollisuus olla yhteydessä lähiomaisiinsa tai muihin läheisiinsä käyttäen videoyhteyttä tai muuta soveltuvaa teknistä yhteydenpitotapaa, jossa osallistujilla on puhe- ja näköyhteys keskenään. Yhteyksien säilymiseksi tai muusta tärkeästä syystä yhteydenpito voidaan järjestää myös muun tutkintavangille tärkeän henkilön kanssa. Edellytyksenä on, ettei tutkintavangin oikeutta yhteydenpitoon ole pakkokeinoin 4 luvun nojalla rajoitettu.

Yhteydenpidon valvontaan, keskeyttämiseen ja peruuttamiseen sovelletaan, mitä 1 §:n 2 momentissa sekä 6 ja 7 §:ssä säädetään.

Myös asiamiehen tapaaminen voidaan tutkintavangin tai asiamiehen pyynnöstä järjestää videoyhteyden välityksellä. Tapaamisen valvontaan sovelletaan, mitä 4 §:ssä säädetään.

11 §

Yhteydet tiedotusvälineisiin

Jos tutkintavankia haastatellaan tai kuvataan vankilassa, sovelletaan tämän luvun tapaamista ja tapaa koskevia säännöksiä. Jos tiedotusvälineen edustaja haluaa haastatella tutkintavankia, Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen on tiedusteltava tutkintavangilta, suostuuko tämä haastatteluun.

12 §

Yhteydet edustustoon

Ulkomaalaisella tutkintavangilla on oikeus olla yhteydessä hänen kotimaataan edustavaan diplomaattiseen edustustoon tai konsuliedustustoon, jollei yhteydenpitoa ole pakkokeinolain 4 luvun mukaisesti rajoitettu.

Tutkintavangin diplomaattiseen edustustoon tai konsuliedustustoon osoittamat lähtykset on toimitettava viipymättä edelleen.

13 §

Yksityiset keskustelut

Tutkintavangille on mahdollisuuksien mukaan varattava tilaisuus henkilökohtaisia asioitaan koskeviin yksityisiin keskusteluihin seurakunnan, vankilatyötä tekevän järjestön taikka muun vastaavan tahon edustajan kanssa.

14 §

Poistumislupa erittäin tärkeästä syystä ja lupa poistua saatettuna

Tutkintavangille voidaan antaa lupa tarpeellisen valvonnan alaisena lyhyeksi aikaa poistua vankilasta Suomen alueelle vakavasti sairaana olevan lähiomaisen tai muun läheisen tapaamista samoin kuin lähiomaisen tai muun läheisen hautaan saattamista varten taikka muusta vastaavasta erittäin tärkeästä syystä.

Tutkintavangille voidaan myös antaa lupa tarpeellisen valvonnan alaisena lyhyeksi ajaksi poistua vankilasta kiireellisen ja välttämättömän asian hoitamiseksi.

15 §

Päätösvalta

Valvomattomasta tapaamisesta, asiamiehen tapaamisesta, lapsen tapaamisesta, vankien välisestä tapaamisesta, 1 §:n 4 momentissa tarkoitettua valvotusta tapaamisesta, yhteydenpidosta videoyhteyden välityksellä sekä niiden peruuttamisesta päättää toiminnoista

tai turvallisuudesta vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Valvotun tapaamisen 1 §:n 3 momentin mukaisesta kuuntelusta teknisellä laitteella ja tallentamisesta päättää turvallisuudesta vastaava virkamies. Tapaamiskiellon määrittämisestä ja poistumisluvasta päättää vankilan johtaja taikka toiminnoista turvallisuudesta vastaava virkamies.

Tapaamisen epäämisestä ja keskeyttämisestä päättää ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies tai, jos asia ei siedä viivytystä, ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies.

16 §

Viittaussäännös

Edellä 2 ja 3 §:ssä tarkoitetun tapaamisen ehdoksi asetetusta päihitteettömyyden valvonasta säädetään 11 luvun 7 §:n 3 momentissa. Tutkintavangin tarkastamisesta tällaisten tapaamisten yhteydessä säädetään 11 luvun 4 §:ssä.

17 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat säännökset poistumisluvasta, tapaamiskiellosta ja sen sisällöstä, tapaamisten valvonnan järjestämisestä sekä tapaamistilojen teknisistä ja rakenteellisista valvontajärjestelyistä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö antaa tarkemmat määräykset tapaamisten järjestämisestä.

10 luku

Vankilan järjestys ja kurinpito

3 §

Järjestysrikkomukset

Tutkintavangille voidaan määrätä kurinpitatorangaistus, jos tutkintavangi syyllistyy *järjestysrikkomukseen*. Järjestysrikkomuksia ovat:

1) syllistyminen vankilassa tai muutoin Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen valvonnan alaisena rikokseen, josta ei ole odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin sakkoa;

2) luvaton poistuminen terveydenhuollon laitoksesta;

3) tämän lain tai sen nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen taikka niitä täsmentävän Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön määräyksen rikkominen;

4) 1 §:ssä tarkoitetun vankilan järjestyssäännön rikkominen edellyttäen, että järjestyssäännössä on nimenomaisesti mainittu kyseisestä rikkomuksesta voivan seurata kurinpitörangaistus;

5) 8 luvun 7 a ja 7 b §:ssä tarkoitetulle luvulle asetettujen ehtojen rikkominen;

6) Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen toimivaltansa rajoissa vankilan järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi antaman kehotuksen tai käskyn noudattamatta jättäminen.

4 §

Tutkintavangille määrättävät kurinpitörangaistukset

Jollei muistutusta pidetä riittävänä seurauksena, tutkintavangille voidaan määrätä kurinpitörangaistuksena:

3) sijoittaminen yksinäisyyteen enintään kymmenen vuorokauden ajaksi (*yksinäisyysrangaistus*).

8 §

Yksinäisyysrangaistus

Yksinäisyysrangaistus sisältää omaisuuden hallussapidon, yhteydenpidon, kirjaston käytön, radio- ja televisio-ohjelmien seuraamisen sekä harrastus- ja vapaa-ajan toiminnan rajoittamisen. Rajoituksista voidaan poiketa, jos siihen on tutkintavangin olosuhteisiin nähden syytä. Tutkintavangin oikeutta tapaamiseen ja ulkoiluun voidaan rajoittaa

vain, jos tapaamisesta tai ulkoilusta aiheutuu vaaraa vangin omalle tai muiden turvallisuudelle.

Jos tutkintavanki on yhtäjaksoisesti ollut yksinäisyydessä kymmenen vuorokautta, uutta yksinäisyysrangaistusta ei saa panna täytäntöön ennen kuin seitsemän vuorokautta on kulunut aikaisemman rangaistuksen päättymisestä.

Yksinäisyyteen sijoittamisesta tulee mahdollisimman pian ilmoittaa lääkärille tai muulle terveydenhuollon ammattihenkilölle. Jos täytäntöönpano aiheuttaa vaaraa tutkintavangin terveydelle, sitä on lykättävä tai jo alkanut täytäntöönpano keskeytettävä.

14 §

Tutkintavangin pitäminen erillään selvittämisen aikana

Tutkintavangin järjestyksessä selvitettäessä ja päätöstä kurinpitörangaistuksen määräämisestä odotettaessa tutkintavanki voidaan pitää erillään muista vangeista, jos se on tarpeen järjestyksen säilymiseksi tai muusta erityisestä syystä. Erillään pitäminen ei saa kestää kauempaa kuin on välttämätöntä eikä yli seitsemää vuorokautta. Erillään pitämisestä tulee mahdollisimman pian ilmoittaa lääkärille tai muulle terveydenhuollon ammattihenkilölle.

15 §

Kurinpitörangaistuksen määrääminen

Kurinpitörangaistusta koskeva asia käsitellään suullisessa menettelyssä vankilan johtajan, turvallisuudesta vastaavan virkamiehen, tutkintavangin ja esteettömän todistajan läsnä ollessa. Tutkintavankia, todistajaa ja muuta henkilöä voidaan kuulla käyttäen videoyhteyttä tai muuta vastaavaa yhteydenpitotapaa, jos se on tarkoituksenmukaista pitkän välimatkan tai muun vastaavan syyn vuoksi.

16 §

Päätösvalta

Vankilan tilojen valvonnasta ja lukittuna pitämisestä päättää vankilan johtaja, tai jos asia ei siedä viivytystä, turvallisuudesta vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies.

11 luku

Vankilan tilojen ja tutkintavangin tarkastaminen

4 §

Henkilöntarkastus

Tutkintavangille voidaan tehdä henkilöntarkastus, jos:

1) tutkintavankia epäillään 5 luvun 1 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettujen luvattomien esineiden tai aineiden hallussapidosta; tai

2) henkilöntarkastus on tarpeen karkaamisen, vankilan järjestystä tai turvallisuutta uhkaavan vaaran torjumiseksi, epäillyn järjestyserikkomuksen tutkimiseksi, vankilaan saapumisen tai palaamisen johdosta taikka valvomattoman tapaamisen ja lapsen tapaamisen yhteydessä.

Henkilöntarkastus käsittää sen tutkimisen, mitä tutkintavangilla on vaatteissaan tai muutoin yllään. Henkilöntarkastus käsittää myös tutkintavangin suun tutkimisen.

6 a §

Päihteidien valmistamisen ja käytön kielto

Alkoholin, muun päihdyttävän aineen ja rikoslain 44 luvun 16 §:ssä tarkoitettujen dopingaineiden valmistaminen ja käyttö vankilassa on kiellettyä.

7 §

Päihteettömyyden valvonta

Valvomattoman tapaamisen, lapsen tapaamisen ja sopimusosastolle sijoittamisen ehtona on, että vanki pyydettyä antaa virtsa- tai sylkinäytteen taikka suorittaa puhalluskokeen.

10 §

Päätösvalta

Tutkintavangin turvatarkastuksesta päättää ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies taikka ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies.

Tutkintavangin henkilöntarkastuksesta ja päihteettömyyden valvonnasta päättää ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies tai, jos asia ei siedä viivytystä, ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies.

Erityistarkastuksesta päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä turvallisuudesta vastaava virkamies. Yksittäistapauksessa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksiköllä on oikeus päättää erityistarkastuksen toimittamisesta.

Henkilönkatsastuksesta päättää vankilan johtaja.

13 luku

Turvaamistoimenpiteet ja voimankäyttö

4 §

Eristämistarkkailu

Jos on perusteltua syytä epäillä, että tutkintavangilla vankilassa tai sinne tullessaan on kehossaan 5 luvun 1 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettuja kiellettyjä aineita tai esineitä, hänet saadaan sijoittaa huoneeseen tai selliin, jossa häntä ja kiellettyjen aineiden tai esineiden poistumista hänen kehostaan voidaan ympärivuorokautisesti tarkkailla ja valvoa teknisin apuvälinein tai muulla tavoin. Täl-

löin vangilta voidaan edellyttää myös erityisen tarkkailuvaatetuksen käyttöä. Tarkkailuvaatetusta käyttävän vangin tulee pyynnöstään päästä viivytyksettä WC-tiloihin.

Eristämistarkkailua saadaan jatkaa, kunnes kielletyt aineet tai esineet ovat poistuneet vangin elimistöstä tai kunnes eristämiseen ei enää muuten ole syytä. Eristämistarkkailu ei saa kuitenkaan kestää yli kuutta vuorokautta. Jos eristämistarkkailusta aiheutuu vaaraa vangin terveydelle, eristäminen on keskeytettävä. Jos vangin kehossa on henkilönkatsastuksessa havaittu 1 momentissa tarkoitettuja aineita tai esineitä, eristämistarkkailua saadaan jatkaa kuuden vuorokauden enimmäisajan jälkeenkin, kuitenkin enintään kolme vuorokautta.

Eristämistarkkailuun sijoittamisesta on viipymättä ilmoitettava terveydenhuollon ammattihenkilölle. Lääkärin tai muun terveydenhuollon ammattihenkilön tulee mahdollisimman pian tutkia vangin terveydentila. Vankia on tarkoin seurattava teknisellä valvonnalla ja muulla tavoin.

9 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat säännökset tarkkailun, eristämistarkkailun ja erillään pitämisen täytäntöönpanosta ja olosuhteista sekä voimankäyttövälineistä, sitomiseen käytettävistä välineistä ja 8 §:ssä tarkoitettujen päätösten kirjaamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Tarkemmat määräykset voimakeinojen käytöstä sekä turvaamistoimenpiteiden käytön, voimakeinojen ja voimankäyttövälineiden käytön koulutuksesta antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

14 luku

Tutkintavangin kuljetus

2 §

Kuljetuksen kesto

Jos kuljetus tavanomaista vanginkuljetusreittiä tai – välinettä käyttäen kestää kuljetuksen syy, kuljetusmatkan pituus tai tutkintavangin terveydentila huomioon ottaen kohtuuttoman kauan, kuljetukseen on käytettävä muuta reittiä tai välinettä.

4 §

Tutkintavangin kohtelu kuljetuksen aikana

Kuljetettava ei saa kuljetuksen aikana ottaa vastaan ulkopuolisilta henkilöiltä rahaa, aineita eikä esineitä. Kuljetettavalle osoitetut raha-, aine- ja tavaralahetykset voidaan ottaa kuljetuksesta vastaavan virkamiehen säilytettäväksi, jos siihen on erityinen syy.

15 luku

Muutoksenhaku

1 §

Muutoksenhakukelpoiset päätökset

Tutkintavanki saa vaatia oikaisua tai valittaa Rikosseuraamuslaitoksen päätöksestä, joka koskee:

1) 3 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua erillään asumista omasta pyynnöstä, 3 §:ssä tarkoitettua omien vaatteiden käyttöä tai 4 §:ssä tarkoitettua perusruokavaliosta poikkeamista;

2) 5 luvun 1 §:ssä tarkoitettua omaisuuden hallussapidon epäämistä, 4 §:ssä tarkoitettua rahan käyttöä tai 7 §:ssä tarkoitettua toiminta- ja käyttörahan suorittamatta jättämistä;

3) 6 luvun 2 §:ssä tarkoitettua tilapäistä hoitoa vankilan ulkopuolella;

4) 8 luvun 5 §:ssä tarkoitettua kirjeen tai postilähetyksen pidättämistä;

5) 9 luvun 8 §:ssä tarkoitettua tapaamiskieltoa tai 14 §:n 1 momentissa tarkoitettua poistumislupaa erittäin tärkeästä syystä;

6) 10 luvun 4 §:ssä tarkoitettua varoitusta, oikeuksien menetystä ja yksinäisyysrangaistusta;

7) 13 luvun 3 §:ssä tarkoitettua tarkkailuun sijoittamista ja 4 §:ssä tarkoitettua eristämistä.

tarkkailua sekä 5 §:ssä tarkoitettua erillään pitämistä;

8) muuta tämän lain nojalla tehtyä hallintolainkäyttölain (586/1996) 5 §:ssä tarkoitettua ratkaisua, ellei muutoksenhakua ole tämän luvun 2 §:n nojalla kielletty.

Tutkintavangin tapaaja saa vaatia oikaisua ja valittaa Rikosseuraamuslaitoksen päätöksestä, joka koskee 9 luvun 8 §:ssä tarkoitettua tapaamiskieltoa.

Tutkintavangille kirjeen lähettänyt tai tutkintavangin lähettämän kirjeen vastaanottaja saa vaatia oikaisua ja valittaa Rikosseuraamuslaitoksen päätöksestä, joka koskee 8 luvun 5 §:ssä tarkoitettua kirjeen tai postilähetyksen pidättämistä.

2 §

Muutoksenhakukielto

Tutkintavanki ei saa vaatia oikaisua eikä valittaa Rikosseuraamuslaitoksen päätöksestä, joka koskee:

1) 2 luvun 1 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettua vankilaan sijoittamista;

2) 3 luvun 1 §:ssä tarkoitettua sijoittamista vankilassa, 2 §:n 1 momentissa tarkoitettua asumaan sijoittamista, 2 a §:ssä tarkoitettua sopimusosastolle sijoittamista, 6 ja 6 a §:ssä tarkoitettua siirtämistä toiseen vankilaan tai 8 §:n 2 momentissa tarkoitettua tutkintavangin päästämistä muun viranomaisen kuin tuomioistuimen kuultavaksi;

3) 4 luvun 1 §:ssä tarkoitettua toimintaan osallistumista ja 2 §:ssä tarkoitettua lupaa omaan työhön;

4) 8 luvun 2 §:ssä tarkoitettua kirjeen, muun postilähetyksen tai viestin lukemista ja jäljennöksen ottamista, 7 §:ssä tarkoitettua puhelun kuuntelemista ja puhelun tallentamista tai 7 a §:n mukaista lupaa sähköpostin käyttöön tai 7 b §:n mukaista lupaa internetin käyttöön;

5) 9 luvun 2, 3, 5 ja 10 §:ssä tarkoitettua tapaamista ja 9 §:ssä tarkoitettua tavaroiden vastaanottamista tapaamisen yhteydessä ja 14 §:n 2 momentissa tarkoitettua poistumislupaa.

3 §

Muutoksenhakumenettely

Muutoksenhakuun sovelletaan muutoin vankeuslain 20 luvun 3—9 §:n säännöksiä.

16 luku

Erinäiset säännökset

1 §

Vankeuslain soveltaminen

Tutkintavankeuden toimeenpanossa sovelletaan, mitä vankeuden täytäntöönpanon osalta säädetään vankeuslain:

1) 1 luvun 4 §:ssä rikosseuraamusalueen tehtävästä, 5 a §:ssä lähiomaisesta ja muusta läheisestä, 6, 8 ja 9 §:ssä toimivaltuuksien käytöstä ja toimivallasta sekä 11 §:ssä virkaavusta;

2) 4 luvun 1 §:n 1 momentissa vankilasta ja 3 §:ssä matkakustannusten korvaamisesta;

3) 5 luvun 1 §:n 1 momentissa osastoista, 8 §:ssä osaston päiväjärjestyksestä ja 9 §:n 1 momentissa osaston päiväjärjestyksen vahvistamista koskevasta päätösvallasta;

4) 7 luvun 1 §:ssä asuintiloista;

5) 10 luvun 9 §:ssä vangin kuolemasta;

6) 11 luvun 1 §:ssä vapaa-ajan toiminnasta, 3 §:n 1 momentissa uskonnollisten tilaisuuksien järjestämisestä ja 4 §:n 1 momentissa kirjastoista;

7) 13 luvun 2 §:n 1 momentissa tapaamistiloista ja 11 §:ssä alaikäisen tapaajan vankilaan päästämisestä;

8) 14 luvun 11 §:ssä poistumislupaa koskevasta päätösvallasta;

9) 19 luvussa ilmoituksista, tiedon antamisesta ja vaitiolo-oikeudesta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

Tutkintavangin kohtelua koskevan päätöksen täytäntöönpanossa sovelletaan päätöstä tehtäessä voimassa olleita säännöksiä. Tämän lain säännöksiä sovelletaan kuitenkin, jos

asia tulee ehtojen rikkomisen, edellytysten muuttumisen, laissa asetetun määräajan taikka muun vastaavan syyn vuoksi uudelleen käsiteltäväksi tämän lain tultua voimaan.

Lain voimaan tullessa vireillä olevan oikeusvaatimuksen ja valituksen käsittelyyn

sovelletaan lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä. Tämän lain säännöksiä sovelletaan kuitenkin haettaessa muutosta hallinto-oikeuden päätökseen, joka on tehty lain voimaantulon jälkeen.

3.

Laki**rikoslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan rikoslain (39/1889) 2 luvun 15 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 697/1991, sekä
muutetaan rikoslain 2 c luvun 3 § ja 6 luvun 13 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat 2 c luvun 3 § laissa 780/2005 ja 6 luvun 13 §:n 1 momentti laissa 515/2003 seuraavasti:

2 c luku

6 luku

Vankeudesta**Rangaistusten määräämisestä**

3 §

13 §

*Vankeusrangaistuksen aikayksiköt**Vapaudenmenetysajan vähentäminen*

Vankeuteen tuomittaessa ajan yksikköinä käytetään vuosia, kuukausia ja päiviä. Kolmea kuukautta lyhyempi rangaistus tuomitaan päivinä. Vuoteen lasketaan 365 päivää ja kuukauteen 30 päivää.

Jos määräaikainen vankeusrangaistus tuomitaan teosta, jonka johdosta rikoksen tehnyt on ollut vapautensa menettäneenä yhtäjaksoisesti vähintään yhden vuorokauden, tuomioistuimen on vähennettävä rangaistuksesta vapaudenmenetystä vastaava aika tai katsottava vapaudenmenetys rangaistuksen täydeksi suoritukseksi. Vapaudenmenetysaika laskeaan päivinä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
 20

4.

Laki**pakkokeinolain 4 luvun 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan pakkokeinolain (806/2011) 4 luvun 1 §:n 2 momentti seuraavasti:

4 luku

Yhteydenpidon rajoittaminen

1 §

Yhteydenpidon rajoittamisen edellytykset

teydenpitoa tutkintavankeuslain 9 luvun 12 §:ssä tarkoitetun edustuston kanssa voidaan rajoittaa ainoastaan rikoksen selvittämiseen liittyvistä erityisen painavista syistä. Yhteydenpitoa lähiomaiseen saadaan rajoittaa vain siinä määrin kuin se on välttämätöntä kiinniottamisen, pidättämisen tai tutkintavankeuden tarkoituksen toteuttamiseksi.

Yhteydenpitoa tutkintavankeuslain (768/2005) 8 luvun 4 §:ssä tarkoitetun asiamiehen kanssa ei saa rajoittaa. Yhteydenpitoa lähiomaisen tai muun läheisen kanssa ja yh-

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
ta 20 .

5.

Laki**valvotusta koevapaudesta annetun lain 40 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valvotusta koevapaudesta annetun lain (629/2013) 40 §:n 2 momentti seuraavasti:

40 § <i>Muutoksenhaku</i>	Muutoin oikaisuvaatimuksen ja valituksen käsittelyssä noudatetaan, mitä vankeuslain 20 luvun 3—9 §:ssä säädetään.
------------------------------	---

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
ta 20 .

6.

Laki**hallinto-oikeuslain 12 b §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan hallinto-oikeuslain (430/1999) 12 b §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 422/2007, seuraavasti:

12 b §	komaalaislain 193 §:n 2 momentissa, oikeus-
<i>Hallinto-oikeuden päätösvaltaisuus yksijäse-</i>	apulain (257/2002) 27 §:n 2 momentissa,
<i>nisenä</i>	vankeuslain (767/2005) 20 luvun 5 §:ssä ja
	lastensuojelulain 85 §:ssä.

Hallinto-oikeuden päätösvaltaisuudesta yh-
den tuomarin kokoonpanossa säädetään ul-

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
ta 20 .

7.

Laki

henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetun lain 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetun lain (422/2002) 10 §, sellaisena kuin se on laissa 777/2005, seuraavasti:

10 §

Tapaamiskieltorekisteri

Laitosjärjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi pidetään tapaamiskieltorekisteriä. Rekisteri sisältää tietoja henkilöistä, joille on annettu vankeuslain (767/2005) 13 luvun 10 §:n tai tutkintavankeuslain (768/2005) 9 lu-

vun 8 §:n mukainen tapaamiskielto. Rekisteriin kerätään tapaamiskieltoon asetetun henkilön yksilöintitietojen lisäksi tiedot tapaamiskiellon sisällöstä ja perusteesta sekä tapaamiskiellon voimassaoloaika.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
ta 20 .

Helsingissä 24 päivänä huhtikuuta 2014

Pääministeri

JYRKI KATAINEN

Oikeusministeri *Anna-Maja Henriksson*

1.

Laki**vankeuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vankeuslain (767/2005) 1 luvun 4 §:n 1 momentti sekä 8 ja 9 §, 3 luvun 1 §, 4 §:n 1 momentti, 7 §:n 2 momentti ja 8 §, 4 luvun 7 §, 9 §:n 1 momentti ja 12 §, 5 luvun 3 § ja 9 §:n 2 momentti, 6 luvun 2 §:n 2 momentti, 3 §:n 1 momentti, 5 §:n 2 momentti ja 6 §, 7 luvun 1 §:n 1 momentti sekä 2, 7 ja 8 §, 8 luvun 13 §:n 1 momentti ja 14 §, 9 luvun 1 §:n 1 ja 4 momentti, 2 §, 5 §:n 1 momentti, 9 §:n 1 momentti ja 10 §, 11 luvun 2 §:n 2 momentin 3 kohta, 3 §:n 2 momentin 2 kohta ja 8 §:n 1 momentti, 12 luvun 1 ja 2 §, 4 §:n 2 momentti sekä 7—11 ja 12 §, 13 luku, 15 luvun 3 §:n 1 momentin 5 kohta, 4 ja 8 §, 10 §:n 2 momentti, 14 ja 15 § sekä 16 §:n 2 momentti, 16 luvun 4 §, 7 §:n 3 momentti ja 10 §, 18 luvun 4 ja 9 §, 19 luvun 2, 5 ja 6 §, 20 luku sekä 21 luvun 2 §,

sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 4 §:n 1 momentti, 8 ja 9 §, 3 luvun 8 §, 4 luvun 7 ja 12 §, 5 luvun 9 §:n 2 momentti, 6 luvun 6 §, 7 luvun 8 §, 9 luvun 5 §:n 1 momentti, 12 luvun 11 §, 15 luvun 3 §:n 1 momentin 5 kohta ja 18 luvun 9 § laissa 735/2011, 8 luvun 14 §, 9 luvun 2 ja 10 §, 16 luvun 10 § ja 18 luvun 4 § osaksi laissa 735/2011, 12 luvun 1 § ja 4 §:n 2 momentti laissa 265/2007, 12 luvun 2 ja 8 § osaksi laissa 265/2007 sekä 21 luvun 2 § laissa 631/2013, ja

lisätään 1 lukuun uusi 5 a §, 1 luvun 12 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 735/2011 uusi 2 momentti, 3 lukuun uusi 7 a ja 7 b §, 6 lukuun uusi 3 a §, 7 luvun 5 §:ään uusi 3 momentti, 7 lukuun uusi 6 a §, 10 lukuun uusi 6 a §, 11 luvun 4 §:ään uusi 3 momentti, 11 lukuun uusi 9 §, 12 lukuun uusi 2 a, 6 a, 9 a ja 9 b §, 14 luvun 8 §:ään uusi 3 momentti, 16 lukuun uusi 6 a ja 7 a §, 17 luvun 1 §:ään uusi 4 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

1 luku

1 luku

Yleiset säännökset vankeuden täytäntöönpanosta**Yleiset säännökset vankeuden täytäntöönpanosta**

4 §

4 §

*Vankeuden täytäntöönpanon organisaatio**Vankeuden täytäntöönpanon organisaatio*

Vankeuden täytäntöönpanosta vastaa Rikosseuraamuslaitos. Rikosseuraamuslaitos jakautuu rikosseuraamusalueisiin, joilla on arviointikeskus ja vankiloita. Terveystieteiden tutkimuskeskuksesta vastaa terveydenhuoltoyksikkö.

Vankeuden täytäntöönpanosta vastaa Rikosseuraamuslaitos. Rikosseuraamuslaitos jakautuu rikosseuraamusalueisiin, joilla on arviointikeskus ja vankiloita. Terveystieteiden tutkimuskeskuksesta vastaa terveydenhuoltoyksikkö. *Tuomioiden täytäntöönpanosta vastaa*

valtakunnallinen täytäntöönpanoyksikkö.

5 a §

Lähiomainen ja muu läheinen

Tässä laissa **lähiomaisella** tarkoitetaan vangin aviopuolisoa ja sisaruksia sekä vangin suoraan ylenevässä ja alenevassa polvessa olevia sukulaisia. **Muulla läheisellä** tarkoitetaan vangin avopuolisoa tai muuta henkilöä, jonka kanssa vanki on asunut ennen vankilaan tuloaan.

8 §

Toimivallan määräytyminen rikosseuraamusalueella

Tässä laissa tarkoitettua päätösvaltaa käyttää rikosseuraamusalueella Rikosseuraamuslaitoksen virkamies. Tässä laissa tarkoitettuja Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehiä ovat:

- 1) aluejohtaja;
- 2) arviointikeskuksen johtaja;
- 3) vankilan johtaja;
- 4) tuomioiden täytäntöönpanosta vastaava virkamies (täytäntöönpanosta vastaava virkamies);
- 5) vankilan toimintojen järjestämisestä vastaava virkamies (toiminnoista vastaava virkamies);
- 6) vankilan järjestyksestä ja turvallisuudesta vastaava virkamies (turvallisuudesta vastaava virkamies);
- 7) ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies;
- 8) ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies; ja
- 9) muu Rikosseuraamuslaitoksen virkamies.

Aluejohtajalla on oikeus yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen asia, josta päättäminen on tässä laissa uskottu 1 momentin 2—8 kohdassa tarkoitettulle virkamiehelle. Vankilan johtajalla on oikeus yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen asia, josta päättäminen on uskottu 1 momentin 4—8 kohdassa tarkoi-

8 §

Toimivallan määräytyminen Rikosseuraamuslaitoksessa

Tässä laissa tarkoitettua päätösvaltaa käyttävät rikosseuraamusalueella Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehet. Tässä laissa tarkoitettuja Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehiä ovat:

- 1) aluejohtaja;
- 2) arviointikeskuksen johtaja;
- 3) vankilan johtaja;
- 4) vankilan toimintojen järjestämisestä vastaava virkamies (toiminnoista vastaava virkamies);
- 5) vankilan järjestyksestä ja turvallisuudesta vastaava virkamies (turvallisuudesta vastaava virkamies);
- 6) ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies;
- 7) ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies;
- 8) muu Rikosseuraamuslaitoksen virkamies.

Aluejohtajalla on oikeus yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen asia, josta päättäminen on tässä laissa uskottu 1 momentin 2—7 kohdassa tarkoitettulle virkamiehelle. Vankilan johtajalla on oikeus yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen asia, josta päättäminen on uskottu 1 momentin 4—7

tetulle virkamiehelle. Turvallisuudesta vastaavalla virkamiehellä on oikeus yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen asia, josta päättäminen on uskottu 1 momentin 7 ja 8 kohdassa tarkoitettulle virkamiehelle. Valvonnan esimiestehtävissä toimivalla virkamiehellä on oikeus yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen asia, josta päättäminen on uskottu 1 momentin 8 kohdassa tarkoitettulle virkamiehelle.

kohdassa tarkoitettulle virkamiehelle. Turvallisuudesta vastaavalla virkamiehellä on oikeus yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen asia, josta päättäminen on uskottu 1 momentin 6 ja 7 kohdassa tarkoitettulle virkamiehelle. Ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimivalla virkamiehellä on oikeus yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen asia, josta päättäminen on uskottu 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettulle virkamiehelle.

Tuomioiden täytäntöönpanosta vastaa täytäntöönpanoyksikön virkamies (täytäntöönpanosta vastaava virkamies). Täytäntöönpanoyksikön johtajalla on oikeus yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen asia, josta päättäminen on uskottu muulle täytäntöönpanosta vastaavalle virkamiehelle.

9 §

Toimivalta virka-ajan ulkopuolella

Vankilan johtajalle kuuluvaa päätösvaltaa saa, jollei asia siedä viivytystä, virka-ajan ulkopuolella käyttää myös rikosseuraamusalueen päivystävä virkamies asiassa, joka koskee:

- 1) ulkoilun epäämistä;
- 2) tilapäiseen tutkimukseen ja hoitoon vankilan ulkopuolelle lähettämistä;
- 3) erittäin tärkeästä syystä myönnettävää poistumislupaa;
- 4) erityistarkastusta;
- 5) vangin henkilönkatsastusta;
- 6) säilössäpitoa;
- 7) 19 luvun 1, 2, 4, 5 ja 8 §:ssä tarkoitettua ilmoitusta; *sekä*
- 8) vangin päästämistä ehdonalaiseen vapauteen.

Päivystävänä virkamiehenä saa toimia ainoastaan 8 §:n 1 momentin 1—6 kohdassa tarkoitettu virkamies tai muu riittävän koulutuksen saanut virkamies.

9 §

Toimivalta virka-ajan ulkopuolella

Vankilan johtajalle kuuluvaa päätösvaltaa saa, jollei asia siedä viivytystä, virka-ajan ulkopuolella käyttää myös rikosseuraamusalueen päivystävä virkamies asiassa, joka koskee:

- 1) ulkoilun epäämistä;
- 2) tilapäiseen tutkimukseen ja hoitoon vankilan ulkopuolelle lähettämistä;
- 3) erittäin tärkeästä syystä myönnettävää poistumislupaa;
- 4) erityistarkastusta;
- 5) vangin henkilönkatsastusta;
- 6) säilössäpitoa;
- 7) 19 luvun 1, 2, 4, 5 ja 8 §:ssä tarkoitettua ilmoitusta;
- 8) vangin päästämistä ehdonalaiseen vapauteen.

Rikosseuraamusalueen päivystävä virkamies saa käyttää täytäntöönpanosta vastaavalle virkamiehelle kuuluvaa päätösvaltaa rangaistusaikaa koskevan päätöksen tekemisessä, jollei asia siedä viivytystä.

Päivystävänä virkamiehenä saa toimia ainoastaan 8 §:n 1 momentin 1—5 kohdassa tarkoitettu virkamies tai muu riittävän koulutuksen saanut virkamies.

12 §

Viittaussäännös

12 §

Viittaussäännös

Rangaistusten täytäntöönpanoon liittyvästä henkilötietojen käsittelystä säädetään erikseen.

3 luku

Rangaistusajan laskeminen

1 §

Määräaikaisen vankeusrangaistuksen pituuden laskeminen

Määräaikaista vankeusrangaistusta täytäntöönpantaessa rangaistusaika lasketaan vuosien ja kuukausien osalta kalenteriajan mukaan. Tuomioon mahdollisesti sisältyvät päivät lisätään näin saatuun aikaan. Päivissä tuomittu vankeusrangaistus muunnetaan kuukaussiksi siten, että kolmekymmentä päivää luetaan yhdeksi kuukaudeksi.

Rikoslain (39/1889) 6 luvun 13 §:ssä tarkoitettu vapaudenmenetystä vastaava vähennys otetaan rangaistuksen täytäntöönpanossa huomioon sen pituisena kuin tuomioistuimen päätöksessä on määrätty. Samaa kalenteriaikaa koskeva vähennys otetaan huomioon vain kerran. Jos tuomittu on mainittuna kalenteriaikana suorittanut vankeusrangaistusta tai muuntorangaistusta, vähennystä ei lasketa tältä ajalta. Vankeusrangaistus on kokonaisuudessaan suoritettu, kun rikoslain 2 c luvun 11 §:ssä tarkoitettu koko rangaistus on suoritettu tai saman luvun 13 §:ssä tarkoitettu koeaika on päättynyt.

Rangaistusaikalaskelma on annettava viipymättä vangille tiedoksi.

4 §

Määräaikaisen vankeusrangaistuksen ja

3 luku

Rangaistusajan laskeminen

1 §

Määräaikaisen vankeusrangaistuksen pituuden laskeminen

Määräaikaista vankeusrangaistusta täytäntöönpantaessa rangaistusaika lasketaan päivinä. Vuosin ja kuukausin tuomittu vankeusrangaistus muutetaan päiviksi siten, että vuoteen lasketaan 365 päivää ja kuukauteen 30 päivää.

Rangaistuksesta rikoslain (39/1889) 6 luvun 13 §:n nojalla tehtävä vapaudenmenetystä vastaava vähennys lasketaan päivinä. Vähennys otetaan rangaistuksen täytäntöönpanossa huomioon sen pituisena kuin tuomioistuimen päätöksessä on määrätty. Samaa kalenteriaikaa koskeva vähennys otetaan huomioon vain kerran. Jos tuomittu on mainittuna kalenteriaikana suorittanut vankeusrangaistusta tai muuntorangaistusta, vähennystä ei lasketa tältä ajalta. Vankeusrangaistus on kokonaisuudessaan suoritettu, kun rikoslain 2 c luvun 11 §:ssä tarkoitettu koko rangaistus on suoritettu tai mainitun luvun 13 §:ssä tarkoitettu koeaika on päättynyt.

4 §

Määräaikaisen vankeusrangaistuksen ja

muuntorangaistuksen yhteenlaskeminen

Jos vankeusrangaistusten ohella tai erikseen suoritetaan muuntorangaistuksia, rangaistukset on laskettava yhteen. *Tällöin tuomittu suorittaa ensin muuntorangaistuksen.*

7 §

Rangaistusajaksi lukeminen

Aika, jonka vanki 8 luvun 6 §:n tai 9 §:n 1 tai 3 momentin taikka 14 luvun 1 §:n nojalla on vankilan ulkopuolella, luetaan rangaistusajaksi, jos vanki palaa vankilaan lupaehdoissa määrättyinä ajankohtana. Jos vanki ei palaa määrättyinä ajankohtana, rangaistusajaksi ei lueta aikaa sen vuorokauden alusta, jolloin vanki on määrätty palaamaan vankilaan, sen vuorokauden loppuun, jolloin hän palasi vankilaan tai otettiin kiinni vankilaan palauttamista varten.

muuntorangaistuksen yhteenlaskeminen

Jos vankeusrangaistusten ohella tai erikseen suoritetaan muuntorangaistuksia, rangaistukset on laskettava yhteen.

7 §

Rangaistusajaksi lukeminen

Aika, jonka vanki 8 luvun 6 §:n tai 9 §:n 1 tai 3 momentin taikka 14 luvun 1 §:n nojalla on vankilan ulkopuolella, luetaan rangaistusajaksi, jos vanki palaa vankilaan lupaehdoissa määrättyinä ajankohtana. Jos vanki ei palaa määrättyinä ajankohtana, rangaistusajaksi ei lueta aikaa sen vuorokauden alusta, jolloin vanki on määrätty palaamaan vankilaan, sen vuorokauden loppuun, jolloin hän palasi vankilaan tai otettiin kiinni vankilaan palauttamista varten. *Jos määräaikana palaamatta jäämiseen on ollut pakottava syy, aika luetaan kuitenkin rangaistusajaksi. Aika voidaan lukea rangaistusajaksi myös, jos myöhästyminen on ollut erittäin vähäinen ja jos rangaistusajaksi lukematta jättäminen olisi kohtuutonta.*

7 a §

Päätös rangaistusajasta

Määräaikaista vankeusrangaistusta ja sakon muuntorangaistusta suorittavalle on annettava päätös, joka sisältää 1—7 §:ssä tarkoitetut tiedot sekä tiedon vapauttamisen ajankohdasta.

Elinkautista vankeusrangaistusta ja koko rangaistusta suorittavien rangaistusaikaa koskevasta päätöksestä ilmenee aikaisin ajankohta, jolloin vanki voidaan päästää ehdonalaan vapauteen.

Rangaistusaikaa koskeva päätös on annettava viipymättä vangille tiedoksi.

7 b §

Rangaistusaikaa koskevassa päätöksessä olevan virheen korjaaminen

Rangaistusaikaa koskevassa päätöksessä oleva asia-, kirjoitus- ja laskuvirhe voidaan korjata ilman vangin suostumusta, jollei korjaaminen johda vangin kannalta kohtuuttomaan lopputulokseen ottaen huomioon vapautumisajankohdan läheisyys, virheen vähäisyys, virheen vaikutus vapautumissuunnitelman toteutumiseen tai muu näihin rinnastettava syy.

8 §

Päätösvalta

Rangaistusajaksi lukemisesta päättää täytäntöönpanosta vastaava virkamies. Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö päättää kuitenkin 7 §:n 3 momentissa tarkoitettua rangaistusajaksi lukemisesta.

4 luku

Saapuminen ja sijoittaminen vankilaan

7 §

Suunnitelman laatimismenettely

Arviointikeskus laatii rangaistusajan suunnitelman. Suunnitelmaa tarkennetaan siinä vankilassa, johon vanki sijoitetaan.

Suunnitelma valmistellaan yhteistyössä vangin kanssa. Rangaistusajan suunnitelmaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin oltava yhteistyössä vangin suostumuksella hänen koti- tai asuinkuntansa viranomaisten, muiden

8 §

Päätösvalta

Rangaistusaikaa koskevan päätöksen tekee täytäntöönpanosta vastaava virkamies. Täytäntöönpanojohtaja päättää 7 §:n 3 momentissa tarkoitettua rangaistusajaksi lukemisesta.

Täytäntöönpanosta vastaava virkamies päättää ehdonalaisesta vapauttamisesta silloin, kun tuomittu on suorittanut rangaistuksesta rikoslain 2 c luvun 5 §:n mukaisen määröosan ennen vankilaan saapumistaan.

4 luku

Saapuminen ja sijoittaminen vankilaan

7 §

Suunnitelman laatimismenettely

Rangaistusajan suunnitelma laaditaan arviointikeskuksessa tai muussa täytäntöönpanotoimien aloittamisesta vastaavassa yksikössä. Suunnitelmaa tarkennetaan siinä vankilassa, johon vanki sijoitetaan.

Suunnitelma valmistellaan yhteistyössä vankeuteen tuomitun kanssa. Rangaistusajan suunnitelmaa ja siihen sisältyvää vapautumissuunnitelmaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin oltava yhteistyössä tuomitun suos-

viranomaisten sekä yksityisten yhteisöjen ja henkilöiden kanssa. Vangin yhteiskuntaan sijoittumisen parantamiseksi vapauttamissuunnitelmaa laadittaessa on lisäksi vangin suostumuksella oltava tarpeen mukaan yhteistyössä vangin koti- tai asuinkunnan sosiaali-, terveys-, asunto- sekä työvoimaviranomaisten kanssa.

Suunnitelman toteutumista on seurattava. Suunnitelma on otettava uudelleen käsiteltäväksi säännöllisin väliajoin sekä myös, jos sitä ei noudateta. Suunnitelman seuraamisesta vastaa tähän tehtävään määrätty Rikosseuraamuslaitoksen virkamies.

9 §

Sijoittaminen avolaitokseen

Tuomittu voidaan suoraan vapaudesta sijoittaa avolaitokseen, jos hänen suoritettavanaan on yhdessä tai erikseen sakon muuntorangaistus ja enintään yhden vuoden vankeusrangaistus. Avolaitokseen sijoittamisen edellytyksenä on, että vanki sitoutuu päihteettömyyteen ja 16 luvun 7 §:n 3 momentissa tarkoitettuun päihteettömyyden valvontaan.

tumuksella hänen koti- tai asuinkuntansa sosiaali-, terveys-, asunto- sekä työvoimaviranomaisten, *muiden viranomaisten sekä yksityisten yhteisöjen ja henkilöiden kanssa.*

Suunnitelman seuraamisesta vastaa tähän tehtävään määrätty Rikosseuraamuslaitoksen virkamies. Suunnitelman toteutumista on seurattava *ja sen ajantasaisuudesta on huolehdittava.* Suunnitelma on otettava uudelleen käsiteltäväksi *yhdessä vangin kanssa* säännöllisin väliajoin sekä myös, jos sitä ei noudateta.

9 §

Sijoittaminen avolaitokseen

Tuomittu voidaan suoraan vapaudesta sijoittaa avolaitokseen, jos hänen suoritettavanaan on yhdessä tai erikseen sakon muuntorangaistus ja enintään *kahden vuoden* vankeusrangaistus. *Tuomittu voidaan määrätä ilmoittautumaan suljettuun vankilaan ennen avolaitokseen toimittamista.* Avolaitokseen sijoittamisen edellytyksenä on, että vanki sitoutuu päihteettömyyteen ja 16 luvun 7 §:n 3 momentissa tarkoitettuun päihteettömyyden valvontaan.

12 §

Tarkemmat säännökset

Täytäntöönpanoasiakirjoista, arviointikeskusten tehtävistä, tuomittujen toimittamisesta vankilaan, tulotarkastuksen kirjaamisesta sekä rangaistusajan suunnitelman sisällöstä ja laatimisesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Tarkemmat määräykset tulotarkastuksesta ja arviointikeskusten toiminnasta antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

12 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Täytäntöönpanoasiakirjoista, arviointikeskusten tehtävistä, tuomittujen toimittamisesta vankilaan, tulotarkastuksen kirjaamisesta sekä rangaistusajan suunnitelman sisällöstä ja laatimisesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Tarkemmat määräykset tulotarkastuksesta, *arvioinnista, avolaitokseen sijoittamisesta sekä rangaistuksen suunnitelmallisesta toteuttamisesta* antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

5 luku

Sijoittaminen vankilassa

3 §

Erillään asuminen omasta pyynnöstä

Vangille on varattava hänen pyynnöstään mahdollisuus asua kokonaan tai osittain erillään muista vangeista, jos vangilla on perusteltu syy uskoa henkilökohtaisen turvallisuutensa olevan uhattuna *tai jos erillään asumiseen on muu hyväksyttävä syy.*

Omasta pyynnöstään erillään pidettävän oikeuksia ei saa rajoittaa enempää kuin erillään asumisesta välttämättä aiheutuu.

9 §

Päätösvalta

Osastolle sijoittamisesta päättää toiminnoista vastaava tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies siten kuin vankilan työjärjestyksessä määrätään. Rikosseuraamuslaitoksen sairaalayksikköön ottamisesta ja sieltä poistamisesta päättää sairaalayksikön toiminnasta vastaava ylilääkäri.

5 luku

Sijoittaminen vankilassa

3 §

Erillään asuminen omasta pyynnöstä

Vangille on varattava hänen pyynnöstään mahdollisuus asua kokonaan tai osittain erillään muista vangeista, jos vangilla on perusteltu syy uskoa henkilökohtaisen turvallisuutensa olevan uhattuna.

Omasta pyynnöstään erillään pidettävän oikeuksia ei saa rajoittaa enempää kuin erillään asumisesta välttämättä aiheutuu. *Erillään asumisen perusteet on otettava uudelleen harkittaviksi enintään neljän kuukauden väliajoin.*

9 §

Päätösvalta

Osastolle sijoittamisesta päättää toiminnoista vastaava *taikka ohjauksen tai valvonnan* esimiestehtävissä toimiva virkamies siten kuin vankilan työjärjestyksessä määrätään. *Vangin erillään asumisesta omasta pyynnöstä päättää toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies.* Rikosseuraamuslaitoksen sairaalayksikköön ottamisesta ja sieltä poistamisesta päättää sairaalayksikön toiminnasta vastaava ylilääkäri.

6 luku

Siirtäminen vankilasta toiseen

2 §

Siirtäminen avolaitoksesta suljettuun vanki-

6 luku

Siirtäminen vankilasta toiseen

2 §

Siirtäminen avolaitoksesta suljettuun vanki-

laan

laan

Vanki voidaan välittömästi siirtää suljettuun vankilaan siksi ajaksi, jonka 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun rikoksen esitutkintaan saattaminen tai järjestyksrikkomuksen selvittäminen vaatii. Vanki voidaan siirtää suljettuun vankilaan myös 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettujen edellytysten selvittämiseksi.

Vanki voidaan välittömästi siirtää suljettuun vankilaan siksi ajaksi, jonka 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun rikoksen esitutkintaan saattaminen tai järjestyksrikkomuksen selvittäminen vaatii. Vanki voidaan siirtää suljettuun vankilaan myös 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettujen edellytysten selvittämiseksi tai suorittamaan 15 luvun 4 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua yksinäisyysrangaistusta. Vanki voidaan siirtää suljettuun vankilaan myös, jos hän on päähtynyt saapuessaan avolaitokseen 4 luvun 9 §:ssä tarkoitetun sijoituksen perusteella.

3 §

Vangin siirtäminen toiseen vankilaan

Vanki voidaan siirtää suljetusta vankilasta toiseen suljettuun vankilaan tai avolaitoksesta toiseen avolaitokseen, jos se edistää rangaistusajan suunnitelman toteutumista tai on muutoin perusteltua ja voidaan olettaa, että vanki sopeutuu toisen vankilan olosuhteisiin.

3 §

Vangin siirtäminen toiseen vankilaan

Vanki voidaan siirtää suljetusta vankilasta toiseen suljettuun vankilaan tai avolaitoksesta toiseen avolaitokseen, jos se edistää rangaistusajan suunnitelman toteutumista tai on muutoin perusteltua ja voidaan olettaa, että vanki sopeutuu toisen vankilan olosuhteisiin. Vanki voidaan siirtää ilman omaa suostumustaan.

3 a §

Vangin siirtäminen lyhyeksi ajaksi toiseen vankilaan

Vanki voidaan siirtää lyhyeksi ajaksi toiseen vankilaan, jos se on perusteltua tapaaamisen tai poistumisluvan järjestämiseksi taikka muusta vastaavasta syystä.

5 §

Läsnäolo tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa

Jos vanki kutsutaan henkilökohtaisesti kuul-

5 §

Läsnäolo tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa

Jos vanki kutsutaan henkilökohtaisesti

tavaksi muuhun viranomaiseen kuin tuomioistuimeen, vanki voidaan tästä syystä päästää vankilan ulkopuolelle kuulemisen vaatimaksi ajaksi.

kuultavaksi muuhun viranomaiseen kuin tuomioistuimeen, vanki voidaan tästä syystä päästää vankilan ulkopuolelle kuulemisen vaatimaksi ajaksi. *Tämä aika ei saa matkai-
aika mukaan lukien olla 14 päivää pidempi,
ellei siihen ole kuulemisen perusteesta, van-
gin erillään pitämisestä tai muusta vastaa-
vasta perusteesta aiheutuvaa erityisen paina-
vaa syytä.*

6 §

Siirtämisestä päättäminen

Vangin siirtämisestä rikosseuraamusalueel-
la päättää arviointikeskuksen johtaja, jollei
hän ole siirtänyt päätösvaltaa asiassa rangaist-
usajan suunnitelmassa nimetyille vankilan
johtajalle. Jos vanki siirretään toiselle rikos-
seuraamusalueelle, siirto edellyttää vastaanot-
tavan rikosseuraamusalueen arviointikeskuk-
sen johtajan suostumusta.

Rikosseuraamusalueiden käyttöasteen ta-
soittamiseksi tapahtuvasta vangin siirtämisestä
voi päättää myös Rikosseuraamuslaitoksen
keskushallintoyksikkö.

Vankilan johtaja päättää 5 §:n 2 momentis-
sa tarkoitetusta vangin päästämisestä vankilan
ulkopuolelle. Jos vankilan ulkopuolella ole-
minen kestää pitempään kuin seitsemän vuorokautta,
asiasta päättää arviointikeskuksen
johtaja tai hänen määräämänsä täytäntöön-
panosta vastaava virkamies.

6 §

Siirtämisestä päättäminen

Vangin siirtämisestä rikosseuraamusalueel-
la päättää arviointikeskuksen johtaja *tai työ-
järjestyksessä määrätty arviointikeskuksen
johtajan sijaisena toimiva virkamies*. Arviointikeskuksen
johtaja voi siirtää päätösvaltaa asiassa myös rangaistusajan suunnitel-
massa nimetyille vankilan johtajalle. Jos van-
ki siirretään toiselle rikosseuraamusalueelle,
siirto edellyttää vastaanottavan rikosseu-
raamusalueen arviointikeskuksen johtajan *tai
työjärjestyksessä määrätyn arviointikeskuk-
sen johtajan sijaisena toimivan virkamiehen
suostumuksen*.

Rikosseuraamusalueiden käyttöasteen ta-
soittamiseksi tapahtuvasta vangin siirtämisestä
voi päättää myös Rikosseuraamuslaitoksen
keskushallintoyksikkö.

Vankilan johtaja *taikka turvallisuudesta tai
toiminnoista vastaava virkamies* päättää 5 §:n
2 momentissa tarkoitetusta vangin päästämi-
sestä vankilan ulkopuolelle. Jos vankilan ul-
kopuolella oleminen kestää pitempään kuin
seitsemän vuorokautta, asiasta päättää arviointikeskuksen
johtaja tai *työjärjestyksessä
määrätty arviointikeskuksen johtajan sijaise-
na toimiva virkamies*.

*Vangin 3 a §:ssä tarkoitetusta lyhytaikai-
sesta siirtämisestä toiseen vankilaan päättää
vastaanottavan vankilan johtaja tai turvalli-
suudesta vastaava virkamies sijoitusvankilan
johtajaa kuultuaan.*

7 luku

Perushuolto ja asuminen

1 §

Vankien asuintilat

Vankien käytössä tulee olla asianmukaiset asuin- ja peseytymistilat. Vankiloita rakennettaessa ja korjattaessa varsinaiset asuintilat on varustettava niin, että ne vastaavat yleisessä rakennuslainsäädännössä asuintiloille asetettuja vaatimuksia.

2 §

Vaatetus

Avolaitoksessa vangin on käytettävä omia vaatteitaan.

Suljetussa vankilassa vangit saavat käyttää omia vaatteitaan. Omien vaatteiden käyttöä voidaan rajoittaa vankilan järjestyksen tai valvonnan taikka työturvallisuuden vaatimasta syystä.

Vangille, joka työssä ei saa käyttää omia vaatteitaan tai joka työn luonteen vuoksi tarvitsee suojavaatetusta, on annettava soveltuva vaatetus.

Vangille, jolla ei ole asianmukaista omaa vaatetusta, on annettava soveltuva vaatetus

7 luku

Perushuolto ja asuminen

1 §

Vankien asuintilat

Vankien käytössä tulee olla asianmukaiset asuin- ja peseytymistilat. Vankiloita rakennettaessa ja korjattaessa varsinaiset asuintilat on varustettava niin, että ne vastaavat yleisessä rakennuslainsäädännössä asuintiloille asetettuja vaatimuksia. *Vangilla tulee olla pääsy WC-tiloihin kaikkina vuorokauden aikoina.*

2 §

Vaatetus

Avolaitoksessa vangin on käytettävä omia vaatteitaan.

Suljetussa vankilassa vangit saavat käyttää omia vaatteitaan. Omien vaatteiden käyttöä voidaan vankilassa tai sen osastolla rajoittaa vankilan järjestyksen tai turvallisuuden taikka valvonnan vaatimasta syystä.

Oman vaateen haltuun antaminen voidaan evätä, jos vaatteesta aiheutuu vaaraa vankilan järjestykselle tai turvallisuudelle tai jos vaateen käyttäminen voi vaikeuttaa vangin tunnistamista. Lisäksi oman vaateen haltuun antaminen edellyttää, että vaate on hyvässä kunnossa ja että se pystytään luotettavasti tarkastamaan sitä vahingoittamatta. Vangin haltuun annettavien vaatteiden määrää voidaan rajoittaa asuintilojen tarkastettavuuteen, paloturvallisuuteen ja säilytystilojen vähäisyyteen liittyvistä syistä.

Vangin omien vaatteiden käyttöä voidaan rajoittaa myös työturvallisuuden vaatimasta syystä. Vangille, joka työssä ei saa käyttää omia vaatteitaan tai joka työn luonteen vuoksi tarvitsee suojavaatetusta, on annettava soveltuva vaatetus.

Vangille, jolla ei ole asianmukaista omaa vaatetusta, on annettava soveltuva vaatetus

vankilassa käytettäväksi sekä tuomioistuimissa käyntiä tai muuta vankilasta poistumista varten.

vankilassa käytettäväksi sekä tuomioistuimissa käyntiä tai muuta vankilasta poistumista varten.

5 §

Ruokahuolto

5 §

Ruokahuolto

Jos vankila ei tarjoa vangille kaikkia päivittäisiä aterioita, vangille maksetaan ruokarahaa elintarvikkeiden hankkimiseksi tai annetaan elintarvikkeet omatoimisen ruokahuollon järjestämiseksi.

6 a §

Tupakoinnin kieltäminen

Tupakointi voidaan kieltää vankien asuintiloissa. Jos tupakointi kielletään vankien asuintiloissa, vangeille tulee järjestää mahdollisuus tupakointiin erityisesti tupakointiin varatuissa tiloissa tai muulla tavoin.

7 §

Päätösvalta

Vangin ulkoilun epäämisestä ja omien vaatteiden käytön rajoittamisesta päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä turvallisuudesta vastaava virkamies. Perusruokavaliosta poikkeamisesta uskonnollisen tai muun perustellun vakaumuksen perusteella päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä toiminnoista vastaava virkamies.

7 §

Päätösvalta

Vangin ulkoilun epäämisestä päättää vankilan johtaja tai turvallisuudesta vastaava virkamies.

Vangin omien vaatteiden käytön rajoittamisesta 2 §:n 2 momentin perusteella päättää aluejohtaja. Vangin omien vaatteiden haltuun antamisen epäämisestä 2 §:n 3 momentin perusteella päättää turvallisuudesta vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Ohjauksen tai valvontatehtävissä toimiva virkamies voi antaa vangin haltuun sellaisia vangin omia vaatteita, joiden hallussapito on vankilassa sallittua.

Perusruokavaliosta poikkeamisesta uskonnollisen tai muun perustellun vakaumuksen perusteella päättää toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies.

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö päättää 6 a §:n mukaisesta tupakoinnin

kieltämisestä vankilassa.

8 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat määräykset ruoka- ja perushuollosta sekä asumisesta antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

8 luku

Toimintaan osallistuminen

13 §

Osallistumisvelvollisuudesta vapauttaminen määräajaksi

Säännöllisesti toimintaan osallistunut vanki voidaan rangaistusajan suunnitelman toteutuminen huomioon ottaen vapauttaa osallistumisvelvollisuudesta määräajaksi, enintään neljäksi viikoksi vuodessa.

8 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat säännökset vangille maksettavan ruokarahaa määrätymisperusteista annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Tarkemmat määräykset ruoka- ja perushuollosta, omaehtoisen ruokahuollon järjestämisestä, asumisesta sekä tupakoinnin järjestämisestä ja sytytysvälineiden hallussapidosta antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

8 luku

Toimintaan osallistuminen

13 §

Osallistumisvelvollisuudesta vapauttaminen määräajaksi

Säännöllisesti toimintaan osallistunut vanki voidaan rangaistusajan suunnitelman toteutuminen huomioon ottaen vapauttaa osallistumisvelvollisuudesta kahdeksi arkipäiväksi jokaista kalenterikuukautta kohden, jonka aikana hän on osallistunut säännöllisesti vankilan määräämään toimintaan. Vangin ei katsota osallistuneen säännöllisesti toimintaan, jos hän on toiminnoista kieltäytymisen tai muun vastaavan vangista johtuvan syyn vuoksi osallistunut toimintaan vähemmän kuin 14 päivää kalenterikuukauden aikana. Vangin siirtäminen toiseen vankilaan ei vaikuta vapauttamisen perusteisiin. Osallistumisvelvollisuudesta voidaan vapauttaa vankilan toimintojen järjestämisen kannalta soveltuvana aikana. Vapaapäivät on pidettävä vuoden kuluessa sen kuukauden päättymisestä, jona vanki on osallistunut toimintaan.

14 §

Päätösvalta

Vankilan johtaja tai hänen määräämänsä toiminnoista vastaava virkamies päättää 4 §:n mukaisesta sijoittamisesta, 6 ja 9 §:n mukaisesta vankilan ulkopuoliseen toimintaan osallistumisesta sekä 11 §:ssä tarkoitettu luvan tai sijoituksen peruuttamisesta.

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö päättää kuitenkin elinkautista vankeusrangaistusta ja rikoslain 2 c luvun 11 §:ssä tarkoitettua koko rangaistusta suorittavan vangin siviilityöluvasta, opintoluvasta ja sijoituksesta ulkopuoliseen laitokseen.

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön päätöksellä 2 momentissa tarkoitettu päätösvalta voidaan siirtää 1 momentissa tarkoitettulle virkamiehelle.

Edellä 13 §:ssä tarkoitettua osallistumisvelvollisuudesta vapauttamisesta päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä toiminnoista vastaava virkamies.

14 §

Päätösvalta

Vankilan johtaja tai hänen määräämänsä toiminnoista vastaava virkamies päättää 4 §:n mukaisesta sijoittamisesta, 6 ja 9 §:n mukaisesta vankilan ulkopuoliseen toimintaan osallistumisesta sekä 11 §:ssä tarkoitettua luvan tai sijoituksen peruuttamisesta.

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö päättää kuitenkin elinkautista vankeusrangaistusta ja rikoslain 2 c luvun 11 §:ssä tarkoitettua koko rangaistusta suorittavan vangin siviilityöluvasta, opintoluvasta ja sijoituksesta ulkopuoliseen laitokseen.

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön päätöksellä 2 momentissa tarkoitettu päätösvalta voidaan siirtää 1 momentissa tarkoitettulle virkamiehelle.

Edellä 13 §:ssä tarkoitettua osallistumisvelvollisuudesta vapauttamisesta päättää vankilan johtaja tai toiminnoista vastaava virkamies *taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies*.

9 luku

Vangin omaisuus ja tulot

1 §

Omaisuuksien hallussapito

Vanki saa vankilassa pitää hallussaan kohtuullisen määrän henkilökohtaista omaisuutta. Esineen tai aineen hallussapito voidaan evätä, jos:

- 1) esineestä tai aineesta aiheutuu vaaraa henkilön turvallisuudelle;
- 2) esine tai aine erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen; *taikka*
- 3) esineen tai aineen hallussapidosta vankilan tai vankilan osaston olosuhteet ja valvonnan aste huomioon ottaen aiheutuu erityistä haittaa vankilan yleiselle järjestykselle.

9 luku

Vangin omaisuus ja tulot

1 §

Omaisuuksien hallussapito

Vanki saa vankilassa pitää hallussaan kohtuullisen määrän henkilökohtaista omaisuutta. Esineen tai aineen hallussapito voidaan evätä jos:

- 1) esineestä tai aineesta aiheutuu vaaraa henkilön turvallisuudelle;
- 2) esine tai aine erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen;
- 3) esineen tai aineen hallussapidosta vankilan tai vankilan osaston olosuhteet ja valvonnan aste huomioon ottaen aiheutuu erityistä haittaa vankilan yleiselle järjestykselle;
- 4) *esineitä tai ainetta ei voida ilman kohtuutonta vaivaa tai sitä vahingoittamatta tarkastaa;*

5) esinettä tai ainetta käytetään tai on perusteltua syytä epäillä, että sitä tullaan käyttämään rikoksentekovälineenä;

6) vankila on hankkinut vastaavan esineen vangin käyttöön.

Jos omaisuutta ei voida säilyttää, se palautetaan taikka lähetetään vangin kustannuksella hänen osoittamaansa paikkaan. Pilaantunut tavara voidaan hävittää todistajan läsnä ollessa. Alkoholijuoman tai muun alkoholipitoisen aineen hävittämisestä noudatetaan, mitä alkoholilain (1143/1994) 60 §:ssä säädetään. Huumausaineen toimittamisesta hävitettäväksi säädetään huumausainelain (1289/1993) 10 §:ssä.

Jos omaisuutta ei voida säilyttää, se palautetaan taikka lähetetään vangin kustannuksella hänen osoittamaansa paikkaan. Pilaantunut tavara voidaan hävittää todistajan läsnä ollessa. Alkoholijuoman tai muun alkoholipitoisen aineen hävittämisestä noudatetaan, mitä alkoholilain (1143/1994) 60 §:ssä säädetään. Huumausaineen toimittamisesta hävitettäväksi säädetään huumausainelain (373/2008) 44 §:ssä.

2 §

Omaisuusluettelo

Suljettuun vankilaan vastaanotetusta vangin omaisuudesta on laadittava omaisuusluettelo. Avolaitoksessa luettelo on laadittava ainoastaan avolaitokseen säilytettäväksi otetusta omaisuudesta ja vangin pyynnöstä hänen haltuunsa annetusta erityisen arvokkaasta omaisuudesta. Vangin ja läsnä olevan todistajan on allekirjoitettava omaisuusluettelo. Jos vanki ei allekirjoita luetteloa, kahden Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen on todistettava luettelo oikeaksi.

Suljetussa vankilassa vangin haltuun annetusta omaisuudesta on tehtävä merkintä omaisuusluetteloon. Vangille on hänen pyynnöstään annettava kopio omaisuusluettelosta.

Vangin hallusta voidaan ottaa pois sellainen ilman vankeinhoitoviranomaisen lupaa vastaanotettu omaisuus, joka on merkitty toisen vangin omaisuusluetteloon.

5 §

Omaisuuden palauttaminen

2 §

Omaisuusluettelo

Suljettuun vankilaan vastaanotetusta vangin omaisuudesta on laadittava omaisuusluettelo. *Omaisuusluetteloon ei merkitä vähäarvoista omaisuutta, ellei vanki sitä erikseen pyydä.* Avolaitoksessa luettelo on laadittava ainoastaan avolaitokseen säilytettäväksi otetusta omaisuudesta ja vangin pyynnöstä hänen haltuunsa annetusta erityisen arvokkaasta omaisuudesta. Vangin on allekirjoitettava omaisuusluettelo. Jos vanki ei allekirjoita luetteloa, kahden Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen on todistettava luettelo oikeaksi.

Suljetussa vankilassa *omaisuusluetteloon merkityn omaisuuden antamisesta* vangin haltuun on tehtävä merkintä omaisuusluetteloon. Vangille on hänen pyynnöstään annettava jäljennös omaisuusluettelosta.

Vangin hallusta voidaan ottaa pois sellainen ilman *Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen* lupaa vastaanotettu omaisuus, joka on merkitty toisen vangin omaisuusluetteloon.

5 §

Omaisuuden palauttaminen

Kun vanki vapautuu vankilasta, hänen rahansa, muut maksuvälineensä ja omaisuutensa on luovutettava hänelle kuittausta vastaan. Jos vanki ei allekirjoita omaisuusluetteloa, kahden Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen on todistettava luettelo oikeaksi.

Kun vanki vapautuu vankilasta, hänen rahansa, muut maksuvälineensä ja omaisuutensa on luovutettava hänelle *omaisuusluettelon allekirjoitusta* vastaan. *Vangin rahavarat voidaan myös tallettaa vangin ilmoittamalle tilille tai lähettää hänelle postiosoituksena.* Jos vanki ei allekirjoita omaisuusluetteloa, kahden Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen on todistettava luettelo oikeaksi.

9 §

Päätösvalta

Omaisuuuden hallussapidosta päättää valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies.

9 §

Päätösvalta

Ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies tekee päätöksen siitä, että omaisuutta ei anneta vangin haltuun. Ohjaus- ja valvontatehtävissä toimiva virkamies voi antaa vangille haltuun sellaisia esineitä ja aineita, joiden hallussapito on vankilassa sallittua.

10 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset vangin hallussaan pitämästä omaisuudesta, rahan ja muiden maksuvälineiden käytöstä sekä palkan, toiminta- ja käyttörahan sekä pidätysten määrätymisen perusteista ja määrästä sekä pidätysten suorittamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Tarkemmat määräykset omaisuuden säilyttämisestä, lähettämisestä, hävittämisestä ja omaisuusluettelosta sekä toiminta- ja käyttörahan suorittamatta jättämisestä antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

10 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat säännökset vangin hallussaan pitämästä omaisuudesta, rahan ja muiden maksuvälineiden käytöstä sekä palkan, toiminta- ja käyttörahan sekä pidätysten määrätymisen perusteista ja määrästä sekä pidätysten suorittamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Tarkemmat määräykset omaisuuden säilyttämisestä, lähettämisestä, hävittämisestä ja omaisuusluettelosta, *siitä, mitä omaisuutta luetteloon merkitään* sekä toiminta- ja käyttörahan suorittamatta jättämisestä antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

10 luku

Sosiaali- ja terveydenhuolto

10 luku

Sosiaali- ja terveydenhuolto

6 a §

Sairastumisesta ilmoittaminen

Vangille on varattava tilaisuus viipymättä ilmoittaa lähiomaiselleen tai muulle läheiselleen vakavasta sairastumisestaan tai vammautumisestaan.

11 luku

Vapaa-aika

2 §

Osallistuminen vapaa-ajan toimintoihin

Osallistuminen voidaan kieltää tai sitä rajoittaa, jos vanki:

3) on 15 luvun 15 §:ssä tai 18 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitetun toimenpiteen kohteena.

3 §

Uskonnonharjoitus

Vangilla on oikeus osallistua uskonnollisiin tilaisuuksiin, jollei:

2) vanki ole 15 luvun 15 §:ssä tai 18 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitetun toimenpiteen kohteena.

4 §

Kirjasto

11 luku

Vapaa-aika

2 §

Osallistuminen vapaa-ajan toimintoihin

Osallistuminen voidaan kieltää tai sitä rajoittaa, jos vanki:

3) on 15 luvun 14 §:ssä tai 18 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitetun toimenpiteen kohteena.

3 §

Uskonnonharjoitus

Vangilla on oikeus osallistua uskonnollisiin tilaisuuksiin, jollei:

2) vanki ole 15 luvun 14 §:ssä tai 18 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitetun toimenpiteen kohteena.

4 §

Kirjasto

Vangilta, joka on päihtynyt tai joka häiritsee kirjastossa käyntiä taikka vaarantaa vankilan järjestystä tai turvallisuutta, voidaan

evätä oikeus päästä vankilan kirjastoon.

8 §

Päätösvalta

Vapaa-ajan toimintaan ja 3 §:ssä tarkoitettuun jumalanpalvelukseen, hartaushetkeen ja muuhun uskonnolliseen tilaisuuteen osallistumisen epäämisestä sekä 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua osallistumisen kieltämisestä tai rajoittamisesta päättää valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies tai, jos asia ei siedä viivytystä, ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies. Ennen epäämispäätöksen tekemistä tulee kuulla tilaisuuden järjestäjää.

8 §

Päätösvalta

Vapaa-ajan toimintaan ja 3 §:ssä tarkoitettuun jumalanpalvelukseen, hartaushetkeen ja muuhun uskonnolliseen tilaisuuteen osallistumisen *taikka kirjastoon pääsyn* epäämisestä sekä 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua osallistumisen kieltämisestä tai rajoittamisesta päättää *ohjauksen tai* valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies tai, jos asia ei siedä viivytystä, ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies. Ennen epäämispäätöksen tekemistä tulee kuulla tilaisuuden järjestäjää.

9 §

Tarkemmat määräykset

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö antaa tarkemmat määräykset kirjastopalveluiden järjestämisestä silloin, kun vanki ei pääse käymään vankilan kirjastossa.

12 luku

Kirjeenvaihto ja puhelut

1 §

Kirjeenvaihto ja postilähetysten tarkastaminen

Vangilla on oikeus kirjeenvaihtoon. Vangille saapunut tai vangilta peräisin oleva suljettu kirje tai muu postilähetys saadaan tarkastaa läpivalaisemalla tai muulla vastaavalla tavalla sitä avaamatta sen tutkimiseksi, sisältääkö se 9 luvun 1 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettuja kiellettyjä aineita tai esineitä.

Vangille saapunut tai vangilta peräisin oleva kirje tai muu postilähetys saadaan avata ja sen sisältö tarkastaa lähetyksen sisältämää

12 luku

Kirjeenvaihto, puhelut ja sähköinen viestintä

1 §

Kirjeenvaihto ja postilähetysten tarkastaminen

Vangilla on oikeus kirjeenvaihtoon *postin välityksellä*. Vangille saapunut tai vangilta peräisin oleva suljettu kirje tai muu postilähetys saadaan tarkastaa läpivalaisemalla tai muulla vastaavalla tavalla sitä avaamatta sen tutkimiseksi, sisältääkö se 9 luvun 1 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettuja kiellettyjä aineita tai esineitä.

Vangille saapunut tai vangilta peräisin oleva kirje tai muu postilähetys saadaan avata ja sen sisältö tarkastaa lähetyksen sisältämää

viestiä lukematta, jos lähetyksen muodosta tai koosta voidaan päätellä, että se sisältää muutakin kuin luottamuksellisen viestin, tai jos muutoin on perusteltua syytä epäillä, että se sisältää 1 momentissa tarkoitettuja kiellettyjä aineita tai esineitä. Tässä momentissa säädetyn estämättä saadaan suljetussa vankilassa olevalle vangille saapunut kirje tai muu postilähetys kuitenkin avata ja sen sisältö tarkastaa lähetyksen sisältämää viestiä lukematta sen selvittämiseksi, sisältääkö se mainitunlaisia aineita tai esineitä.

Jos tarkastuksen yhteydessä löydetään aineita tai esineitä, joita vangilla ei ole lupa pitää hallussaan, ne on otettava vankilassa säilytettäväksi. Rahavarat on merkittävä vangin tilille. Omaisuuden alkuperän laillisuutta epäiltäessä tehtävästä ilmoituksesta säädetään 19 luvun 1 §:ssä.

2 §

Viestin lukeminen ja jäljennöksen ottaminen

Vangille saapunut tai vangilta peräisin oleva kirje, muu postilähetys tai viesti saadaan lukea, jos se on tarpeen kyseisen vangin rikostaustaan, hänen vankeusaikaiseen käyttäytymiseensä, lähetykseen tai sen lähettäjään liittyvästä perustellusta syystä rikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi, vankilan järjestystä uhkaavan vaaran torjumiseksi taikka vangin tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi.

Kirjeestä, muusta postilähetyksestä tai vies-

viestiä lukematta, jos lähetyksen muodosta tai koosta voidaan päätellä, että se sisältää muutakin kuin luottamuksellisen viestin, tai jos muutoin on perusteltua syytä epäillä, että se sisältää 1 momentissa tarkoitettuja kiellettyjä aineita tai esineitä. Tässä momentissa säädetyn estämättä saadaan suljetussa vankilassa tai terveydenhuoltoyksikön alaisessa yksikössä olevalle vangille saapunut kirje tai muu postilähetys kuitenkin avata ja sen sisältö tarkastaa lähetyksen sisältämää viestiä lukematta sen selvittämiseksi, sisältääkö se mainitunlaisia aineita tai esineitä.

Jos tarkastuksen yhteydessä löydetään aineita tai esineitä, joita vangilla ei ole lupa pitää hallussaan, ne on otettava vankilassa säilytettäväksi. Rahavarat on merkittävä vangin tilille. Omaisuuden alkuperän laillisuutta epäiltäessä tehtävästä ilmoituksesta säädetään 19 luvun 1 §:ssä.

2 §

Viestin lukeminen ja jäljennöksen ottaminen

Vangille saapunut tai vangilta peräisin oleva kirje, muu postilähetys ja viesti saadaan lukea, jos se on tarpeen kyseisen vangin rikostaustaan, hänen vankeusaikaiseen käyttäytymiseensä, lähetykseen tai sen lähettäjään taikka vastaanottajaan liittyvästä perustellusta syystä rikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi, vankilan järjestystä uhkaavan vaaran torjumiseksi taikka vangin tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi. Lukemiseen oikeuttava päätös voidaan tehdä enintään kahden viikon määräajaksi kerrallaan.

Vangin on merkittävä nimensä muulle kuin 3 §:ssä tarkoitetulle valvontaviranomaiselle lähettämäänsä kirjeeseen, muuhun postilähetykseen ja viestiin, jollei hän anna niitä henkilökohtaisesti suoraan vankilan henkilökunnalle. Suljetussa vankilasta olevalta vangilta peräisin oleva kirje, muu postilähetys tai viesti voidaan lähettäjän selvittämiseksi avata, jollei lähettäjää voida selvittää kirjettä, postilähetystä tai viestiä avaamatta. Tällöin kirjettä tai viestiä ei saa lukea enemmälti kuin lähettäjän selvittämiseksi on tarpeen.

Kirjeestä, muusta postilähetyksestä ja vies-

tistä saadaan ottaa jäljennös, jos sitä luettaessa käy ilmi, että se todennäköisesti sisältää suunnitelmia taikka tietoja:

1) rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään vuosi vankeutta, tai sellaisen rikoksen rangaistavasta yrityksestä; taikka

2) huumausaineen käyttörikoksesta.

Tiedon ja jäljennöksen antamisesta poliisille tai muulle esitutkintaviranomaiselle säädetään 19 luvun 2 §:ssä. Jäljennöksen säilyttämisestä ja hävittämisestä säädetään henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetussa laissa.

tistä saadaan ottaa jäljennös, jos sitä luettaessa käy ilmi, että se todennäköisesti sisältää suunnitelmia taikka tietoja:

1) rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään vuosi vankeutta, tai sellaisen rikoksen rangaistavasta yrityksestä; taikka

2) huumausaineen käyttörikoksesta.

2 a §

Lukemisesta ilmoittaminen

Jos vangille saapunut tai häneltä peräisin oleva kirje, muu postilähetys tai viesti luetaan, lukemisesta ja lukemisen perusteesta on viipymättä annettava vangille tieto. Ilmoittamista voidaan lykätä, jos se on tarpeen rikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi, vankilan järjestystä uhkaavan vaaran torjumiseksi taikka vangin tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi. Ilmoitus lukemisesta ja sen perusteesta on kuitenkin annettava kahden viikon kuluessa lukemisesta tai, jos vanki vapautetaan ennen mainittua määräaika, viimeistään vangin vapautuessa, jollei muusta lainsäädännöstä muuta johdu.

Jos kirje lukemisen jälkeen pidätetään 5 §:ssä tarkoitettulla perusteella, tiedon antamisessa noudatetaan, mitä 5 §:ssä säädetään.

4 §

Kirjeenvaihto asiamiehen kanssa

Vangille saapunut kirje tai muu postilähetys, jonka kirjekuoresta tai muutoin käy luotettavasti ilmi, että kirjeen lähettäjä on 1 momentissa tarkoitettu asiamies, saadaan vain vangin läsnä ollessa avata ja sen sisältö tarkastaa lähetyksen sisältämää viestiä lukematta, jos on syytä epäillä, että kirje sisältää 9 luvun 1 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettuja ai-

4 §

Kirjeenvaihto asiamiehen kanssa

Vangille saapunut kirje tai muu postilähetys, johon merkitystä lähettäjä tiedosta ilmenee, että kirjeen lähettäjä on 1 momentissa tarkoitettu asiamies, saadaan vangin läsnä ollessa avata ja sen sisältö tarkastaa lähetyksen sisältämää viestiä lukematta, jos on syytä epäillä, että kirje sisältää 9 luvun 1 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettuja aineita tai esineitä.

neita tai esineitä. Tarkastuksessa noudatetaan muutoin, mitä 1 §:n 3 momentissa säädetään.

Tarkastuksessa noudatetaan muutoin, mitä 1 §:n 3 momentissa säädetään.

6 a §

Matkapuhelimen käyttö

Vangille voidaan avolaitoksessa antaa lupa käyttää matkapuhelinta. Lupaehdoissa voidaan antaa tarkempia määräyksiä matkapuhelimen käytöstä.

Jos matkapuhelimen käyttöä koskevan luvan myöntämisen edellytykset eivät enää päätöksen tekemisen jälkeen täyty tai vanki rikkoo luvan ehtoja, lupa voidaan peruuttaa.

7 §

Puhelun kuunteleminen ja tallentaminen

Vangin puhelua saadaan kuunnella, jos se on yksittäistapauksessa perustellusta syystä tarpeen rikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi, vankilan järjestyksen turvaamiseksi taikka vangin tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi.

Puhelu voidaan tallentaa, jos puhelua kuunneltaessa käy ilmi, että puhelu todennäköisesti sisältää suunnitelmia taikka tietoja:

1) rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään vuosi vankeutta, tai sellaisen rikoksen rangaistavasta yrityksestä; taikka

2) huumausaineen käyttörikoksesta.

Puhelun kuuntelemisesta ja mahdollisuudesta sen tallentamiseen on ennen kuuntelemisen aloittamista ilmoitettava vangille ja sille, johon hän on puhelimitse yhteydessä. Puhelun sisältöä koskevan tiedon, taltion tai tallenteen antamisesta poliisille tai muulle esitutkintaviranomaiselle säädetään 19 luvun 2 §:ssä. Syntynyt taltio tai tallenne on viipymättä hävitettävä, jollei sitä mainitun pykälän mukaan luovuteta poliisille tai muulle esitutkintaviranomaiselle.

Vangin ja 3 §:ssä tarkoitetun valvontaviranomaisen tai 4 §:ssä tarkoitetun asiamiehen välistä puhelua ei saa kuunnella eikä tallentaa. Jos puhelua kuunneltaessa ilmenee, että kyse on vangin ja edellä mainitun henkilön

7 §

Puhelun kuunteleminen ja tallentaminen

Vangin puhelua saadaan kuunnella ja puhelu tallentaa, jos se on tarpeen kyseisen vangin rikostaustaan, hänen vankeusaikaiseen käyttäytymiseensä tai puhelun vastaanottajaan liittyvästä perustellusta syystä rikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi, vankilan järjestyksestä uhkaavan vaaran torjumiseksi taikka vangin tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi.

Puhelun kuuntelemisesta ja tallentamisesta on ennen toimenpiteen aloittamista ilmoitettava vangille ja sille, johon hän on puhelimitse yhteydessä.

Vangin ja 3 §:ssä tarkoitetun valvontaviranomaisen tai 4 §:ssä tarkoitetun asiamiehen välistä puhelua ei saa kuunnella eikä tallentaa. Jos puhelua kuunneltaessa ilmenee, että kyse on vangin ja edellä mainitun henkilön

välisestä yhteydestä, kuuntelu on lopetettava ja tallenne hävitettävä.

välisestä yhteydestä, kuuntelu on lopetettava ja tallenne hävitettävä.

8 §

Kirjeenvaihto ja puhelut varmuusosastolla

Varmuusosastolla olevalta vangilta peräisin oleva ja vangille saapunut muu kuin 3 ja 4 §:ssä tarkoitettu kirje ja muu postilähetys saadaan lukea, jos se on tarpeen kyseisen vangin rikostaustaan, hänen vankeusaikaiseen käyttäytymiseensä, lähetykseen tai sen lähettäjään liittyvästä syystä rikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi, vankilan järjestystä uhkaavan vaaran torjumiseksi taikka vangin tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi. Muutoin vangin kirjeenvaihdossa noudatetaan, mitä 1 §:ssä, 2 §:n 2 ja 3 momentissa, 3—5 sekä 10 ja 11 §:ssä säädetään.

Varmuusosastolla olevan vangin puhelimen käytön ehtona on, että vanki suostuu siihen, että hänen puhelunsa voidaan kuuntelun lisäksi tallentaa. Muutoin puhelun kuuntelemisessa noudatetaan, mitä 7 §:n 3 ja 4 momentissa säädetään.

9 §

Sähköinen viestintä

Vangille voidaan antaa erityisestä syystä lupa olla yhteydessä vankilan ulkopuolelle sähköistä viestintää, televiestintää tai muuta tämänkaltaista teknistä yhteyttä käyttämällä, jollei yhteydenpito vaaranna vankilan turvallisuutta. Näiden yhteyksien valvonnassa noudatetaan soveltuvin osin 2—5, 7, 10 ja 11 §:n säännöksiä.

8 §

Kirjeenvaihto, puhelut ja sähköinen viestintä varmuusosastolla

Varmuusosastolla olevalta vangilta peräisin oleva ja vangille saapunut muu kuin 3 ja 4 §:ssä tarkoitettu kirje, muu postilähetys ja viesti saadaan lukea, jos se on tarpeen kyseisen vangin rikostaustaan, hänen vankeusaikaiseen käyttäytymiseensä, lähetykseen tai sen lähettäjään taikka vastaanottajaan liittyvästä syystä rikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi, vankilan järjestystä uhkaavan vaaran torjumiseksi taikka vangin tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi. Muutoin vangin kirjeenvaihtoon sovelletaan, mitä 1 §:ssä, 2 §:n 2 ja 3 momentissa, 2 a, 3—5 sekä 10 ja 11 §:ssä säädetään.

Varmuusosastolla olevan vangin puhelimen käytön ehtona on, että vanki suostuu siihen, että hänen puhelunsa voidaan kuuntelun lisäksi tallentaa. Muutoin puhelun kuuntelemiseen sovelletaan, mitä 7 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään.

Varmuusosastolle sijoitetulle vangille ei voida myöntää lupaa 9 §:ssä tarkoitettuun sähköpostin käyttöön.

9 §

Sähköpostin käyttö

Vangille voidaan antaa lupa sähköpostiviestien lähettämiseen ja vastaanottamiseen yhteyksien ylläpitämiseen, toimeentuloon, työ-, koulutus-, oikeus-, sosiaali- tai asuntoasioiden hoitamiseen liittyvästä tai muusta vastaavasta tärkeästä syystä.

Luvan myöntämisen edellytyksenä on, ettei käytöstä aiheudu vaaraa vankilan järjestykselle tai turvallisuudelle taikka vangin tai muun henkilön turvallisuudelle ja että viestin lähettäjistä ja vastaanottajasta pystytään riittävästi varmistumaan.

Jos sähköpostin käyttöä koskevan luvan myöntämisen edellytykset eivät enää päätöksen tekemisen jälkeen täyty tai vanki rikkoo

luvan ehtoja, lupa voidaan peruuttaa.

9 a §

Internetin käyttö

Vangille voidaan antaa lupa internetin käyttöön toimeentuloon, työ-, koulutus-, oikeus-, sosiaali- tai asuntoasioiden hoitamiseen liittyvästä tai muusta vastaavasta tärkeästä syystä. Suljetussa vankilassa luvan myöntäminen edellyttää, että vangin pääsy muille kuin luvanmukaisille verkkosivustoille on asianmukaisesti estetty.

Internetin käyttöä koskevan luvan myöntäminen edellyttää, ettei internetin käytöstä aiheudu vaaraa vankilan järjestykselle tai turvallisuudelle taikka vangin tai muun henkilön turvallisuudelle.

Jos internetin käyttöä koskevan luvan myöntämisen edellytykset eivät enää päätöksen tekemisen jälkeen täyty tai vanki rikkoo luvan ehtoja, lupa voidaan peruuttaa.

9 b §

Sähköisen viestinnän valvonta

Sen lisäksi mitä sähköisen viestinnän tietosuojalaissa (516/2004) säädetään, vankilalla on oikeus tarvittaessa hakea viestin ja puhelun lähettämistä ja vastaanottamista koskevat tiedot joko vangin viestintään käytämästä laitteesta tai vankilan hallinnoimista viestinnän välittämiseen ja käsittelyyn tarkoitettuista laitteista ja järjestelmistä.

Vangille saapuneen ja hänen lähettämänsä sähköpostiviestin ja matkapuhelimen tekstiviestin valvonnassa sovelletaan 2—5 §:n säännöksiä.

Sähköpostin lähettämistä ja internetin käyttämistä voidaan valvoa teknisellä valvonnalla ja siten, että Rikosseuraamuslaitoksen virkamies on läsnä.

10 §

Tarkastamis- ja pidättämismenettely

Päätös kirjeen tai muun postilähetyksen tai viestin lukemisesta, jäljentämisestä ja pidät-

10 §

Tarkastamis- ja pidättämismenettely

Päätös kirjeen, muun postilähetyksen tai viestin taikka sähköpostiviestin tai matkapu-

tämisestä sekä puhelun kuuntelemisesta ja tallentamisesta on tehtävä kirjallisesti.

helimen tekstiviestin lukemisesta, jäljentämisestä ja pidättämisestä sekä puhelun kuuntelemisesta ja tallentamisesta on tehtävä kirjallisesti.

11 §

11 §

*Päätösvalta**Päätösvalta*

Kirjeen ja muun postilähetyksen tarkastamisesta *tämän luvun* 1 §:n 1 momentin nojalla sekä tällaisen lähetyksen avaamisesta ja sen sisällön tarkastamisesta 1 §:n 2 momentin ja 4 §:n 2 momentin nojalla päättää rikosseuraamusalueen työjärjestyksessä määrätty ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies.

Kirjeen ja muun postilähetyksen tarkastamisesta 1 §:n 1 momentin nojalla sekä tällaisen lähetyksen avaamisesta ja sen sisällön tarkastamisesta 1 §:n 2 momentin ja 4 §:n 2 momentin nojalla päättää työjärjestyksessä määrätty ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies.

Kirjeen, muun postilähetyksen tai viestin lukemisesta 2 §:n 1 momentin, 8 §:n 1 momentin tai 9 §:n nojalla, 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua jäljennöksen ottamisesta sekä lähetyksen tai viestin 5 §:ssä tarkoitettua pidättämisestä päättää turvallisuudesta vastaava virkamies tai hänen tällaisiin tehtäviin erikseen nimeämänsä valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Viestin saa kuitenkin antaa luettavaksi myös sellaiselle Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehelle, jolla *henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetun lain mukaan* on oikeus käsitellä turvallisuustietorekisterin tietoja. Puhelun kuuntelemisesta ja tallentamisesta päättää turvallisuudesta vastaava virkamies.

Kirjeen, muun postilähetyksen tai viestin lukemisesta 2 §:n 1 momentin, 8 §:n 1 momentin tai 9 §:n nojalla, 2 §:n 2 momentin mukaisesta lähettäjän selvittämisestä, 2 §:n 3 momentissa tarkoitettua jäljennöksen ottamisesta, 2 a §:n 1 momentin mukaisesta lukemisesta ilmoittamisesta sekä lähetyksen tai viestin 5 §:ssä tarkoitettua pidättämisestä päättää turvallisuudesta vastaava virkamies taikka hänen tällaisiin tehtäviin erikseen nimeämänsä ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Viestin saa kuitenkin antaa luettavaksi myös sellaiselle Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehelle, jolla on oikeus käsitellä turvallisuustietorekisterin tietoja. Puhelun kuuntelemisesta ja tallentamisesta päättää turvallisuudesta vastaava virkamies.

Luvan 9 §:ssä tarkoitettuun sähköiseen viestintään myöntää vankilan johtaja.

Matkapuhelimen käyttöä koskevasta luvasta ja luvan peruuttamisesta sekä matkapuhelimen antamisesta vangin haltuun päättää vankilan johtaja taikka turvallisuudesta tai toiminnasta vastaava virkamies.

Sähköpostin ja internetin käyttöä koskevasta luvasta ja luvan peruuttamisesta sekä tietokoneen antamisesta vangin haltuun päättää vankilan johtaja taikka turvallisuudesta tai toiminnasta vastaava virkamies.

12 §

12 §

*Tarkemmat säännökset**Tarkemmat säännökset ja määräykset*

Tarkemmat säännökset kirjeiden tarkastamis-, lukemis-, jäljentämis- ja pidättämisme-

Tarkemmat säännökset kirjeiden tarkastamis-, lukemis-, jäljentämis- ja pidättämisme-

nettelystä sekä puhelun kuuntelemisesta ja tallentamisesta sekä sähköisen viestinnän valvonnasta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

nettelystä, puhelun kuuntelemisesta ja tallentamisesta sekä sähköisen viestinnän käytöstä ja valvonnasta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö antaa tarkemmat määräykset 6 a §:ssä tarkoitetun matkapuhelimen ominaisuuksista, haltuun antamisesta ja käytöstä.

13 luku

Tapaamiset ja muut yhteydet vankilan ulkopuolelle

1 §

Tapaaminen

Vangilla on oikeus tavata vieraita tarpeellisen valvonnan alaisena tapaamista varten varattuina aikoina niin usein kuin se vankilan järjestystä ja toimintaa haittaamatta on mahdollista. Tapaaminen voidaan sallia muulloinkin kuin tapaamista varten varattuina aikoina, jos se on tarpeen vangin yhteyksien kannalta tai muusta erityisestä syystä. *Vankia tapaamaan tulleen henkilön (tapaaja) tarkastamisesta säädetään 17 luvussa.*

Varmuosastolle sijoitetun vangin oikeutta tavata muita kuin lähiomaisiaan tai muita läheisiään taikka 12 luvun 4 §:ssä tarkoitettua asiamiestä voidaan rajoittaa, jos on perusteltua syytä epäillä, että tapaamisessa rikottaisiin tätä lakia taikka sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä.

2 §

*Tapaamistilat ja **tapaamisen** valvonta*

Vankilassa on oltava tapaamiseen soveltuvat tilat.

13 luku

Tapaamiset ja muut yhteydet vankilan ulkopuolelle

1 §

Tapaaminen

Vangilla on oikeus tavata vieraita tapaamista varten varattuina aikoina niin usein kuin se vankilan järjestystä ja toimintaa haittaamatta on mahdollista *siten kuin tässä luvussa säädetään*. Tapaaminen voidaan sallia muulloinkin kuin tapaamista varten varattuina aikoina, jos se on tarpeen vangin yhteyksien säilymiseksi tai muusta *tärkeästä* syystä.

Varmuosastolle sijoitetun vangin oikeutta tavata muita kuin 1 luvun 5 a §:ssä tarkoitettuja lähiomaisiaan tai muita läheisiään taikka 12 luvun 4 §:ssä tarkoitettua asiamiestään voidaan rajoittaa, jos on perusteltua syytä epäillä, että tapaamisessa rikottaisiin tätä lakia taikka sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä.

Vankia tapaamaan tulleen henkilön tarkastamisesta säädetään 17 luvussa.

2 §

Tapaamistilat ja valvonta

Vankilassa on oltava soveltuvat tilat valvottuja ja asiamiehen tapaamisia varten. *Suljetuissa vankiloissa on lisäksi oltava soveltuvat tilat valvomattomia ja 5 §:ssä tarkoitettuja lapsen tapaamisia varten. Vankilassa voi lisäksi olla soveltuvat tilat yhteydenpitoon vi-*

Vangin tapaamista on tarpeellisella tavalla valvottava. Tapaamista voidaan valvoa myös videolaitteilla. Videolaitteilla tapahtuvasta valvonnasta on asianmukaisella tavalla ilmoitettava vangille ja tapaajalle. Valvonnasta syntyneiden tallenteiden säilyttämisessä ja hävittämisessä noudatetaan, mitä henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetussa laissa säädetään tapaaja-rekistereistä

deoyhteyden välityksellä.

Tapaamista on tarpeellisella tavalla valvottava. Muita tapaamisia kuin valvomatonta tapaamista voidaan valvoa teknisellä valvonnalla ja siten, että Rikosseuraamuslaitoksen virkamies on läsnä. Tekninen valvonta käsittää teknisellä laitteella tapahtuvan kuvan katselun ja tallentamisen. Asiamiehen tapaamisen valvonnasta säädetään 6 §:ssä. Teknisellä laitteella tapahtuvasta valvonnasta on asianmukaisella tavalla ilmoitettava vangille ja tapaajalle.

Jäljempänä 3 §:ssä tarkoitetussa valvotussa tapaamisessa vangin ja tapaajan välinen keskustelu voidaan kuunnella ja tallentaa teknisellä laitteella, jos se on tarpeen kyseisen vangin rikostaustaan, hänen vankeusaikaiseen käyttäytymiseensä tai tapaajaan liittyvästä perustellusta syystä rikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi, vankilan järjestystä uhkaavan vaaran torjumiseksi taikka vangin tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi. Keskustelun kuuntelusta ja tallentamisesta on ennen toimenpiteen aloittamista ilmoitettava vangille ja tapaajalle. Varmuusosastolle sijoitetun vangin valvotun tapaamisen keskustelu voidaan kuunnella ja tallentaa.

3 §

Valvottu tapaaminen

Suljetussa vankilassa tapaaminen järjestetään valvotussa tapaamistilassa, jossa vangin ja tapaajan välissä on rakenteellisia esteitä vankilan järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi sekä kiellettyjen aineiden ja esineiden vankilaan kulkeutumisen estämiseksi. Avolaitoksessa tapaaminen järjestetään tilassa, jossa vangin ja tapaajan välinen koskettaminen on mahdollista.

Suljetussa vankilassa valvottu tapaaminen voidaan järjestää erillään muista vangeista ja tapaajista, jos on syytä epäillä, että tapaamisesta voi tapaajan tai vangin rikostausta tai vangin vankila-aikainen käyttäytyminen huomioon ottaen aiheutua vaaraa vankilan järjestykselle tai turvallisuudelle taikka vangin tai muun henkilön turvallisuudelle.

3 §

Valvomaton tapaaminen

Vangin lähiomaisen, muun läheisen ja 12 luvun 4 §:ssä tarkoitetun asiamiehen sekä, jos siihen on syytä, myös muun henkilön tapaaminen voidaan sallia ilman valvontaa (**valvomaton tapaaminen**), jos se on perusteltua vangin yhteyksien säilymiseksi, *oikeusasioiden hoitamiseksi* tai muusta vastaavasta syystä eikä tapaamisesta aiheudu haittaa vankilan järjestykselle tai toiminnalle. Muun kuin 12 luvun 3 §:ssä tarkoitetun valvontaviranomaisen ja 12 luvun 4 §:ssä tarkoitetun asiamiehen tapaamisen ehdoksi voidaan asettaa, että vanki suostuu 16 luvun 7 §:n 3 momentissa tarkoitettuun päihitteettömyyden valvontaan.

Vangin tarkastamisesta valvomattoman tapaamisen yhteydessä säädetään 16 luvun 4 §:ssä.

4 §

Valvomaton tapaaminen

Vangin lähiomaisen ja muun läheisen sekä jos siihen on syytä, myös muun vangille tärkeän henkilön tapaamiseen ilman valvontaa voidaan myöntää lupa, jos se on perusteltua vangin yhteyksien säilymiseksi tai muusta vastaavasta syystä. *Tapaamisen myöntäminen edellyttää, ettei tapaamisesta aiheudu vaaraa vankilan järjestykselle tai turvallisuudelle taikka vangin tai muun henkilön turvallisuudelle eikä* haittaa vankilan toiminnalle.

5 §

Lapsen tapaaminen

Suljetussa vankilassa vangille voidaan myöntää lupa alle 15 -vuotiaan lapsen tapaamiseen siihen soveltuvassa tilassa, jos tapaaminen on tarpeen vangin ja lapsen yhteyksien ylläpitämiseksi eikä tapaaminen ole lapsen edun vastaista.

6 §

Asiamiehen tapaaminen

Vangille on varattava mahdollisuus tavata vankeuslain 12 luvun 4 §:ssä tarkoitettua asiamiestä muiden henkilöiden olematta läsnä.

Tapaamista voidaan valvoa, jos se on välttämätöntä vankilan järjestyksen tai turvallisuuden ylläpitämiseksi taikka jos vanki tai asiamies sitä nimenomaisesti pyytää. Valvonta suoritetaan näköyhteyden tai teknisen laitteen avulla vangin ja asiamiehen välistä keskustelua kuulematta ja tallentamatta. Tapaaminen voidaan tarvittaessa järjestää myös tilassa, jossa vangin ja asiamiehen välissä on rakenteellisia esteitä. Tapaamisen

valvonnasta on ennen valvonnan aloittamista ilmoitettava vangille ja hänen asiamiehelleen.

Tapaamisen järjestämisestä videoyhteyden välityksellä säädetään 13 §:ssä.

7 §

Vankien välinen valvottu tapaaminen

Vangille voidaan myöntää lupa valvottuun tapaamiseen toisen samaan vankilaan sijoitetun vangin tai tutkintavangin kanssa, jos on kyse vangin lähiomaisesta, muusta läheisestä tai muusta vangille tärkeästä henkilöstä ja tapaaminen on perusteltu vangin yhteyksien säilymiseksi tai muusta tärkeästä syystä. Tapaamisen myöntämisen edellytyksenä on, ettei tapaamisesta aiheudu vaaraa vankilan järjestykselle tai turvallisuudelle taikka vangin tai muun henkilön turvallisuudelle.

8 §

Tapaamisen keskeyttäminen

Tapaaminen voidaan keskeyttää, jos se on tarpeen rikoksen estämiseksi taikka vankilan järjestyksen tai turvallisuuden ylläpitämiseksi.

4 §

Tapaamisen epäminen ja erityisvalvottu tapaaminen

Tapaaminen voidaan evätä, jos:
1) tapaaja ei pysty luotettavasti todistamaan henkilöllisyyttään;

2) tapaaja kieltäytyy 17 luvun 2:ssä tarkoitetusta turvatarkastuksesta tai 17 luvun 3 §:ssä tarkoitetusta henkilöntarkastuksesta; taikka

3) on perusteltua syytä epäillä, että tapaamisesta aiheutuu vaaraa vankilan järjestykselle tai turvallisuudelle taikka vangin tai muun henkilön turvallisuudelle.

9 §

Tapaamisen peruuttaminen ja epäminen

Jos tapaamisen myöntämisen edellytykset eivät enää päätöksen tekemisen jälkeen täyty, tapaaminen voidaan peruuttaa.

Tapaaminen voidaan evätä, jos:
1) tapaaja ei pysty luotettavasti todistamaan henkilöllisyyttään;

2) tapaaja kieltäytyy 17 luvun 2 §:ssä tarkoitetusta turvatarkastuksesta tai 17 luvun 3 §:ssä tarkoitetusta henkilöntarkastuksesta;

3) tapaaja on ulkonaisista merkeistä päätellen päähtynyt;

4) on perusteltua syytä epäillä, että tapaamisesta aiheutuu vaaraa vankilan järjestykselle tai turvallisuudelle taikka vangin tai muun henkilön turvallisuudelle.

Tapaaminen voidaan kuitenkin järjestää erityisen valvotuissa olosuhteissa (erityisvalvottu tapaaminen), jos 1 momentissa tarkoitettu vaara on mahdollista tällä tavoin torjua.

Tapaaminen voidaan 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa järjestää siten valvottuna, ettei tapaamisesta aiheudu vaaraa vankilan järjestykselle tai turvallisuudelle.

6 §

Tapaamiskielto

Jos tapaajan on todettu kuljettaneen tai yrittäneen kuljettaa huumausaineita taikka 9 luvun 1 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tai 2 momentissa tarkoitettuja aineita tai esineitä vankilaan taikka vaarantaneen turvallisuutta tai vakavasti häirinneen vankilan järjestystä, tapaaajalle voidaan antaa olosuhteisiin nähden kohtuullinen, enintään kuuden kuukauden pituinen kielto vierailta vankilassa (*tapaamiskielto*). Tapaamiskieltoa voidaan jatkaa, jos se on edelleen tarpeen kiellon perusteena olevan toiminnan estämiseksi.

Tapaamiskielto voi sisältää kiellon tavata määrättyä vankia tai määrättyjä vankeja taikka tulla määrättyyn vankilaan tai määrättyihin vankiloihin.

Tapaamiskieltoa ei saa antaa lähiomaiselle, muulle läheiselle eikä vangin 12 luvun 4 §:ssä tarkoitettulle asiamiehelle. *Tapaamiskieltoa ei myöskään saa antaa, jos tapaaminen voidaan vankilan järjestystä vaarantamatta järjestää 4 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla.*

Päätös tapaamiskiellosta tehdään kirjallisesti. Ennen tapaamiskiellon antamista tapaaajaa ja vankia on mahdollisuuksien mukaan kuultava.

7 §

Tapaamiskieltorekisteri

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö pitää tapaamiskielloista rekisteriä, josta säädetään henkilötietojen käsittelystä rangaitusten täytäntöönpanossa annetussa laissa.

10 §

Tapaamiskielto

Jos tapaajan on todettu kuljettaneen tai yrittäneen kuljettaa huumausaineita taikka 9 luvun 1 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tai 2 momentissa tarkoitettuja aineita tai esineitä vankilaan taikka vaarantaneen turvallisuutta tai vakavasti häirinneen vankilan järjestystä, tapaaajalle voidaan antaa olosuhteisiin nähden kohtuullinen, enintään kuuden kuukauden pituinen kielto vierailta vankilassa. Tapaamiskieltoa voidaan jatkaa, jos se on edelleen tarpeen kiellon perusteena olevan toiminnan estämiseksi.

Tapaamiskielto voi sisältää kiellon tavata määrättyä vankia tai määrättyjä vankeja taikka tulla määrättyyn vankilaan tai määrättyihin vankiloihin.

Tapaamiskieltoa ei saa antaa 1 luvun 5 a §:ssä tarkoitettulle lähiomaiselle, muulle läheiselle eikä vangin 12 luvun 4 §:ssä tarkoitettulle asiamiehelle.

Päätös tapaamiskiellosta tehdään kirjallisesti. Ennen tapaamiskiellon antamista vankia ja mahdollisuuksien mukaan tapaaajaa on kuultava.

(kumotaan)

11 §

Alaikäisen tapaaajan vankilaan päästäminen

Alaikäisen tapaajan päästäminen vankilaan tapaamaan muita kuin vanhempansa edellyttää hänen huoltajansa suostumusta. Tapaaja, joka on täyttänyt 15 vuotta, voi kuitenkin tavata lähiomaistaan ilman huoltajan suostumusta, jollei huoltaja ole nimenomaisesti ilmoittanut vastustavansa tapaamista. Jos alaikäinen tapaaja on huostaan otettu, lastensuojeluviranomainen päättää suostumuksesta.

Alle 15-vuotiasta tapaajaa ei päästetä vankilaan ilman saattajaa, ellei saattajan läsnäoloa pidetä tarpeettomana lapsen kehitystaso, aikaisemmat tapaamiset tai muu vastaava perusteltu syy huomioon ottaen.

5 §

Tavaroiden vastaanottaminen ja tarkastaminen

Tapaamisen yhteydessä vangille voidaan antaa lupa ottaa vastaan kohtuullinen määrä sellaisia tavaroita tai esineitä, joiden hallussapito vankilassa on 9 luvun 1 §:n 1 ja 2 momentin mukaan sallittu. Tarkemmat määräykset vastaanotettavan omaisuuden määrästä annetaan 15 luvun 1 §:ssä tarkoitettussa vankilan järjestyssäännössä.

Tapaajan tuomat tavarat on tarkastettava ennen niiden luovuttamista vangille.

12 §

Tavaroiden vastaanottaminen ja tarkastaminen

Tapaamisen yhteydessä vankilassa voidaan ottaa vastaan vähäinen määrä sellaisia tavaroita tai esineitä, joiden hallussapito vankilassa on 9 luvun 1 §:n 1 ja 2 momentin mukaan sallittu. Tarkempia määräyksiä vastaanotettavasta omaisuudesta ja sen määrästä sekä menettelytavasta tavaroita vastaanotettaessa annetaan 15 luvun 1 §:ssä tarkoitettussa vankilan järjestyssäännössä.

Tapaajan tuomat tavarat on tarkastettava ennen niiden luovuttamista vangille.

13 §

Yhteydenpito videoyhteyden välityksellä

Vangille voidaan antaa lupa olla yhteydessä lähiomaisiinsa tai muihin läheisiinsä käyttäen videoyhteyttä tai muuta soveltuvaa teknistä yhteydenpitotapaa, jossa osallistujilla on puhe- ja näköyhteys keskenään. Yhteyksien säilymiseksi tai muusta tärkeästä syystä yhteydenpito voidaan järjestää myös muun vangille tärkeän henkilön kanssa.

Yhteydenpidon valvontaan, keskeyttämiseen ja peruuttamiseen sovelletaan, mitä 2 § 2 momentissa sekä 8 ja 9 §:ssä säädetään.

Myös asiamiehen tapaaminen voidaan vangin tai asiamiehen pyynnöstä järjestää

videoyhteyden välityksellä. Tapaamisen valvonnasta sovelletaan, mitä 6 §:ssä säädetään.

8 §

Yhteydet tiedotusvälineisiin

Jos vankia haastatellaan tai kuvataan vankilassa, noudatetaan soveltuvin osin tämän luvun tapaamista ja tapaajaa koskevia säännöksiä. Jos tiedotusvälineen edustaja haluaa haastatella vankia, on tiedusteltava vangilta, suostuuko tämä haastatteluun.

14 §

Yhteydet tiedotusvälineisiin

Jos vankia haastatellaan tai kuvataan vankilassa, *sovelletaan* tämän luvun tapaamista ja tapaajaa koskevia säännöksiä. Jos tiedotusvälineen edustaja haluaa haastatella vankia, *Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen* on tiedusteltava vangilta, suostuuko tämä haastatteluun.

9 §

Yhteydet edustustoon

Ulkomaisella vangilla on oikeus olla yhteydessä hänen kotimaataan edustavaan diplomaattiseen edustustoon tai konsuliedustustoon.

Vangin diplomaattiseen edustustoon tai konsuliedustustoon osoittamat lähetykset on toimitettava viipymättä edelleen.

15 §

Yhteydet edustustoon

Ulkomaalaisella vangilla on oikeus olla yhteydessä hänen kotimaataan edustavaan diplomaattiseen edustustoon tai konsuliedustustoon.

Vangin diplomaattiseen edustustoon tai konsuliedustustoon osoittamat lähetykset on toimitettava viipymättä edelleen.

10 §

Yksityiset keskustelut

Vangille on mahdollisuuksien mukaan varattava tilaisuus henkilökohtaisia asioitaan koskeviin yksityisiin keskusteluihin seurakunnan, vankilatyötä tekevän järjestön taikka muun vastaavan tahon edustajan kanssa.

16 §

Yksityiset keskustelut

Vangille on mahdollisuuksien mukaan varattava tilaisuus henkilökohtaisia asioitaan koskeviin yksityisiin keskusteluihin seurakunnan, vankilatyötä tekevän järjestön taikka muun vastaavan tahon edustajan kanssa.

11 §

Päätösvalta

Tapaamiskiellosta päättää vankilan johtaja. Erityisvalvotusta tapaamisesta ja tapaamisen epäamisestä päättää valvonnan esimiestehtä-

17 §

Päätösvalta

Valvomattomasta tapaamisesta, asiamiehen tapaamisesta, lapsen tapaamisesta, vankien välisestä tapaamisesta, 3 §:n 2 momen-

vissä toimiva virkamies. Valvomattomasta tapaamisesta päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies.

tissa tarkoitettu valvotusta tapaamisesta, yhteydenpidosta videoyhteyden välityksellä sekä niiden peruuttamisesta päättää toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Valvotun tapaamisen 2 §:n 3 momentissa tarkoitettu kuuntelusta teknisellä laitteella ja tallentamisesta päättää turvallisuudesta vastaava virkamies. Tapaamiskiellon määräämisestä päättää vankilan johtaja taikka toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies.

Tapaamisen epäamisestä ja keskeyttämisestä päättää ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies tai, jos asia ei siedä viivytystä, ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies.

18 §

Viittaussäännös

Edellä 4 ja 5 §:ssä tarkoitettujen tapaamisen ehdoksi asetetusta päihitteettömyyden valvonasta säädetään 16 luvun 7 §:n 3 momentissa. Vangin tarkastamisesta tällaisten tapaamisten yhteydessä säädetään 16 luvun 4 §:ssä.

12 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tapaamiskiellosta ja sen sisällöstä annetaan valtioneuvoston asetuksella. Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö antaa tarkemmat määräykset tapaamisten järjestämisestä

19 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat säännökset tapaamiskiellosta ja sen sisällöstä, tapaamisten valvonnan järjestämisestä sekä tapaamistilojen teknisistä ja rakenteellisista valvontajärjestelyistä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö antaa tarkemmat määräykset tapaamisten järjestämisestä.

14 luku

Poistumislupa

8 §

14 luku

Poistumislupa

8 §

Poistumisluvan ehdot

Poistumisluvan ehdot

Poistumisluvalla olevaa vankia voidaan valvoa vangin haltuun annettavalla taikka vangin ylle ranteeseen, nilkkaan tai vyötärölle kiinnitettävällä teknisellä välineellä taikka tällaisten välineiden yhdistelmällä.

15 luku

15 luku

Vankilan järjestys ja kurinpito

Vankilan järjestys ja kurinpito

3 §

3 §

Järjestysrikkomukset

Järjestysrikkomukset

Vangille voidaan määrätä kurinpitorangaisus, jos vanki syyllistyy *järjestysrikkomukseen*. Järjestysrikkomuksia ovat:

Vangille voidaan määrätä kurinpitorangaisus, jos vanki syyllistyy *järjestysrikkomukseen*. Järjestysrikkomuksia ovat:

5) 8 luvun 6 tai 9 §:ssä tarkoitettulle luvulle tai sijoitukselle taikka 14 luvussa tarkoitettulle poistumisluvulle asetettujen ehtojen rikkominen; ja

5) 8 luvun 6 tai 9 §:ssä tarkoitettulle luvulle tai sijoitukselle tai 12 luvun 6 a, 9 tai 9 a §:ssä tarkoitettulle luvulle taikka 14 luvussa tarkoitettulle poistumisluvulle asetettujen ehtojen rikkominen;

4 §

4 §

Vangille määrättävät kurinpitorangeaistukset

Vangille määrättävät kurinpitorangeaistukset

Jollei muistutusta pidetä riittävänä seuraamuksena, vangille voidaan määrätä kurinpitorangeaistuksena:

Jollei muistutusta pidetä riittävänä seuraamuksena, vangille voidaan määrätä kurinpitorangeaistuksena:

- 1) varoitus;
- 2) vapaa-ajan toimintaan osallistumisen, rahan tai muiden maksuvälineiden käytön tai omaisuuden hallussapidon rajoittaminen enintään 30 vuorokauden ajaksi (oikeuksien menetys); tai
- 3) sijoittaminen yksinäisyyteen enintään 14 vuorokauden ajaksi (*yksinäisyysrangaistus*).

- 1) varoitus;
- 2) vapaa-ajan toimintaan osallistumisen, rahan tai muiden maksuvälineiden käytön, omaisuuden hallussapidon rajoittaminen enintään 30 vuorokauden ajaksi (oikeuksien menetys); tai
- 3) sijoittaminen yksinäisyyteen enintään *kymmenen* vuorokauden ajaksi (*yksinäisyysrangaistus*).

Oikeuksien menetys ei saa estää vangin mahdollisuuksia pitää yhteyksiä vankilan ulkopuolelle.

Oikeuksien menetys ei saa estää vangin mahdollisuuksia pitää yhteyksiä vankilan ulkopuolelle.

8 §

Yksinäisyysrangaistus

Yksinäisyysrangaistus sisältää omaisuuden hallussapidon, yhteydenpidon, kirjaston käytön, radio- ja televisio-ohjelmien seuraamisen sekä harrastus- ja vapaa-ajan toiminnan rajoittamisen. Rajoituksista voidaan poiketa, jos siihen on vangin olosuhteisiin nähden syytä. Vangin oikeutta tapaamiseen ja ulkoiluun voidaan rajoittaa vain, jos tapaamisesta tai ulkoilusta aiheutuu vaaraa vangin omalle tai muiden turvallisuudelle.

Jos vanki on yhtäjaksoisesti ollut yksinäisyydessä 14 vuorokautta, uutta yksinäisyysrangaistusta ei saa panna täytäntöön ennen kuin seitsemän vuorokautta on kulunut aikaisemman rangaistuksen päättymisestä.

Yksinäisyyteen sijoittamisesta tulee mahdollisimman pian ilmoittaa lääkärille tai muulle terveydenhuoltohenkilökuntaan kuuluvalla virkamiehelle. *Jos vangille määrätään yli seitsemän vuorokauden yksinäisyysrangaistus, terveydenhuoltohenkilökuntaa on kuultava.* Jos täytäntöönpano aiheuttaa vaaraa vangin terveydelle, sitä on lykättävä tai jo alkanut täytäntöönpano keskeytettävä.

10 §

Kurinpitoasian käsittely ja kurinpitorangaistuksen täytäntöönpano

Järjestysrikkomus käsitellään siinä vankilassa, johon vanki on sijoitettu. Vangin kuljetuksen aikana tekemä järjestysrikkomus käsitellään kuitenkin siinä vankilassa, johon vanki saapuu.

14 §

Vangin pitäminen erillään selvittämisen ai-

8 §

Yksinäisyysrangaistus

Yksinäisyysrangaistus sisältää omaisuuden hallussapidon, yhteydenpidon, kirjaston käytön, radio- ja televisio-ohjelmien seuraamisen sekä harrastus- ja vapaa-ajan toiminnan rajoittamisen. Rajoituksista voidaan poiketa, jos siihen on vangin olosuhteisiin nähden syytä. Vangin oikeutta tapaamiseen ja ulkoiluun voidaan rajoittaa vain, jos tapaamisesta tai ulkoilusta aiheutuu vaaraa vangin omalle tai muiden turvallisuudelle.

Jos vanki on yhtäjaksoisesti ollut yksinäisyydessä *kymmenen vuorokautta*, uutta yksinäisyysrangaistusta ei saa panna täytäntöön ennen kuin seitsemän vuorokautta on kulunut aikaisemman rangaistuksen päättymisestä.

Yksinäisyyteen sijoittamisesta tulee mahdollisimman pian ilmoittaa lääkärille tai muulle *terveydenhuollon ammattihenkilölle.* Jos täytäntöönpano aiheuttaa vaaraa vangin terveydelle, sitä on lykättävä tai jo alkanut täytäntöönpano keskeytettävä.

10 §

Kurinpitoasian käsittely ja kurinpitorangaistuksen täytäntöönpano

Järjestysrikkomus käsitellään siinä vankilassa, johon vanki on sijoitettu *tai jossa vanki syyllistyi järjestysrikkomukseen.* Vangin kuljetuksen aikana tekemä järjestysrikkomus käsitellään kuitenkin siinä vankilassa, johon vanki saapuu.

14 §

Vangin pitäminen erillään selvittämisen ai-

kana

Vangin järjestyksrikkomusta selvitetäessä ja päätöstä kurinpitorangaistuksen määräämisestä odotettaessa vankia voidaan pitää erillään muista vangeista, jos se on tarpeen järjestyksen säilymiseksi tai muusta erityisestä syystä. Erillään pitäminen ei saa ylittää seitsemää vuorokautta.

Aika, jonka vanki on ollut erillään muista vangeista, on otettava huomioon vähennyksenä kurinpitorangaistusta määrätessä.

15 §

Kurinpitorangaistuksen määrääminen

Kurinpitorangaistusta koskeva asia käsitellään suullisessa menettelyssä vankilan johtajan, turvallisuudesta vastaavan virkamiehen, vangin ja esteettömän todistajan läsnä ollessa.

Vangille on varattava tilaisuus esittää oma selvityksensä sekä näyttöä sen tueksi.

16 §

Päätösvalta

Vankilan tilojen valvonnasta ja lukittuna pitämisestä päättää vankilan johtaja.

16 luku

Vankilan tilojen ja vangin tarkastaminen

4 §

kana

Vangin järjestyksrikkomusta selvitetäessä ja päätöstä kurinpitorangaistuksen määräämisestä odotettaessa vanki voidaan pitää erillään muista vangeista, jos se on tarpeen järjestyksen säilymiseksi tai muusta erityisestä syystä. *Erillään pitäminen ei saa kestää kauempaa kuin on välttämätöntä eikä yli seitsemää vuorokautta. Erillään pitämisestä tulee mahdollisimman pian ilmoittaa terveydenhuollon ammattihenkilölle.*

Aika, jonka vanki on ollut erillään muista vangeista, on otettava huomioon vähennyksenä kurinpitorangaistusta määrätessä.

15 §

Kurinpitorangaistuksen määrääminen

Kurinpitorangaistusta koskeva asia käsitellään suullisessa menettelyssä vankilan johtajan, turvallisuudesta vastaavan virkamiehen, vangin ja esteettömän todistajan läsnä ollessa. *Vankia, todistajaa ja muuta henkilöä voidaan kuulla käyttäen videoyhteyttä tai muuta vastaavaa yhteydenpitotapaa, jos se on tarkoituksenmukaista pitkän välimatkan tai muun vastaavan syyn vuoksi.*

Vangille on varattava tilaisuus esittää oma selvityksensä sekä näyttöä sen tueksi.

16 §

Päätösvalta

Vankilan tilojen valvonnasta ja lukittuna pitämisestä päättää vankilan johtaja *tai, jos asia ei siedä viivytystä, turvallisuudesta vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies.*

16 luku

Vankilan tilojen ja vangin tarkastaminen

4 §

Henkilöntarkastus

Vangille voidaan tehdä henkilöntarkastus, jos:

1) vankia epäillään 9 luvun 1 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettujen luvattomien esineiden tai aineiden hallussapidosta; tai

2) henkilöntarkastus on tarpeen karkaamisen tai avolaitoksesta luvatta poistumisen ehkäisemiseksi, vankilan järjestystä tai turvallisuutta uhkaavan vaaran torjumiseksi, epäillyn järjestysrikkomuksen tutkimiseksi, vankilaan saapumisen tai palaamisen johdosta taikka valvomattoman tapaamisen yhteydessä.

Henkilöntarkastus käsittää sen tutkimisen, mitä vangilla on vaatteissaan tai muutoin yllään

Henkilöntarkastus

Vangille voidaan tehdä henkilöntarkastus, jos:

1) vankia epäillään 9 luvun 1 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettujen luvattomien esineiden tai aineiden hallussapidosta; tai

2) henkilöntarkastus on tarpeen karkaamisen tai avolaitoksesta luvatta poistumisen ehkäisemiseksi, vankilan järjestystä tai turvallisuutta uhkaavan vaaran torjumiseksi, epäillyn järjestysrikkomuksen tutkimiseksi, vankilaan saapumisen tai palaamisen johdosta taikka valvomattoman tapaamisen ja *lapsen tapamisen* yhteydessä.

Henkilöntarkastus käsittää sen tutkimisen, mitä vangilla on vaatteissaan tai muutoin yllään. *Henkilöntarkastus käsittää myös vangin suun tutkimisen.*

6 a §

Päihteiden valmistamisen ja käytön kielto

Alkoholin, muun päihdyttävän aineen ja rikoslain 44 luvun 16 §:ssä tarkoitettujen dopingaineiden valmistaminen ja käyttö vankilassa on kiellettyä.

7 §

Päihhteettömyyden valvonta

Valvomattoman tapaamisen, sopimusosastolle sijoittamisen, poistumisluvan, opintoluvan ja siviilityöluvan, ulkopuolista valvottua toimintaa koskevan luvan sekä avolaitokseen sijoittamisen tai ulkopuoliseen laitokseen sijoituksen ehdoksi voidaan asettaa, että vanki pyydetäessä antaa virtsa- tai sylkinäytteen taikka suorittaa puhalluskokeen.

7 §

Päihhteettömyyden valvonta

Valvomattoman tapaamisen, *lapsen tapamisen*, sopimusosastolle sijoittamisen, poistumisluvan, opintoluvan ja siviilityöluvan, ulkopuolista valvottua toimintaa koskevan luvan sekä avolaitokseen sijoittamisen tai ulkopuoliseen laitokseen sijoituksen *ehtona on*, että vanki pyydetäessä antaa virtsa- tai sylkinäytteen taikka suorittaa puhalluskokeen.

7 a §

***Huumausaineiden etsintään koulutetun
koiran luovuttaminen toisen viranomaisen
käyttöön***

Poliisi, Tulli ja rajavartiolaitos voivat pyynnöstä tilapäisesti antaa huumausaineiden etsintään koulutetun koiran ja sen ohjaajan Rikosseuraamuslaitoksen käyttöön avustamaan välttämättömiin virkatoimiin liittyvissä tehtävissä.

Rikosseuraamuslaitos voi pyynnöstä tilapäisesti antaa huumausaineiden etsintään koulutetun koiran ja sen ohjaajan poliisin, Tullin, puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen käyttöön avustamaan välttämättömiin virkatoimiin liittyvissä tehtävissä.

Kukin viranomainen vastaa sille avun antamisesta aiheutuvista kustannuksistaan.

10 §

Päätösvalta

Vangin turvatarkastuksesta, henkilöntarkastuksesta ja päihteettömyyden valvonnasta päättää valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies tai, jos asia ei siedä viivytystä, ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies.

Erityistarkastuksesta päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä turvallisuudesta vastaava virkamies. Yksittäistapauksessa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksiköllä on oikeus päättää erityistarkastuksen toimittamisesta.

Henkilönkatsastuksesta päättää vankilan johtaja.

17 luku

Muun henkilön tarkastaminen

1 §

10 §

Päätösvalta

Vangin turvatarkastuksesta päättää *ohjauksen tai* valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies *taikka ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies*. Vangin henkilöntarkastuksesta ja päihteettömyyden valvonnasta päättää *ohjauksen tai* valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies tai, jos asia ei siedä viivytystä, ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies.

Erityistarkastuksesta päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä turvallisuudesta vastaava virkamies. Yksittäistapauksessa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksiköllä on oikeus päättää erityistarkastuksen toimittamisesta.

Henkilönkatsastuksesta päättää vankilan johtaja.

Huumausaineiden etsintään koulutetun koiran ja sen ohjaajan antamisesta toisen viranomaisen käyttöön päättää vankilan johtaja tai turvallisuudesta vastaava virkamies.

17 luku

Muun henkilön tarkastaminen

1 §

Pääsy vankilaan

Pääsy vankilaan

Alaikäisen tapaajan vankilaan päästämisestä säädetään 13 luvun 11 §:ssä.

18 luku

18 luku

Turvaamistoimenpiteet ja voimakeinojen käyttö**Turvaamistoimenpiteet ja voimakeinojen käyttö**

4 §

4 §

*Eristämistarkkailu**Eristämistarkkailu*

Jos on perusteltua syytä epäillä, että vangilla vankilassa tai sinne tullessaan on kehossaan 9 luvun 1 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettuja kiellettyjä aineita tai esineitä, hänet saadaan sijoittaa huoneeseen tai selliin, jossa häntä ja kiellettyjen aineiden tai esineiden poistumista hänen kehostaan voidaan ympärivuorokautisesti tarkkailla teknisin apuvälinein tai muulla tavoin.

Eristämistarkkailua saadaan jatkaa, kunnes kielletyt aineet tai esineet ovat poistuneet vangin elimistöstä tai kunnes eristämiseen ei enää muuten ole syytä. Eristämistarkkailu ei saa kuitenkaan kestää yli seitsemää vuorokautta. Jos eristämistarkkailusta aiheutuu vaaraa vangin terveydelle, eristäminen on keskeytettävä. Jos vangin kehossa on henkilönkatsastuksessa havaittu 1 momentissa tarkoitettuja aineita tai esineitä, eristämistarkkailua saadaan jatkaa seitsemän vuorokauden enimmäisajan jälkeenkin, kuitenkin enintään seitsemän vuorokautta.

Eristämistarkkailuun sijoittamisesta on viipymättä ilmoitettava terveydenhuollon ammattihenkilölle. Lääkärin tai muun terveydenhuollon ammattihenkilön tulee mahdollisimman pian tutkia vangin terveydentila. Vankia on tarkoin seurattava teknisellä valvonnalla ja muulla tavoin.

Jos on perusteltua syytä epäillä, että vangilla vankilassa tai sinne tullessaan on kehossaan 9 luvun 1 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettuja kiellettyjä aineita tai esineitä, hänet saadaan sijoittaa huoneeseen tai selliin, jossa häntä ja kiellettyjen aineiden tai esineiden poistumista hänen kehostaan voidaan ympärivuorokautisesti tarkkailla ja valvoa teknisin apuvälinein tai muulla tavoin. Tällöin vangilta voidaan edellyttää myös erityisen tarkkailuvaatetuksen käyttöä. Tarkkailuvaatetusta käyttävän vangin tulee pyynnöstään päästä viivytyksettä WC-tiloihin.

Eristämistarkkailua saadaan jatkaa, kunnes kielletyt aineet tai esineet ovat poistuneet vangin elimistöstä tai kunnes eristämiseen ei enää muuten ole syytä. Eristämistarkkailu ei saa kuitenkaan kestää yli kuutta vuorokautta. Jos eristämistarkkailusta aiheutuu vaaraa vangin terveydelle, eristäminen on keskeytettävä. Jos vangin kehossa on henkilönkatsastuksessa havaittu 1 momentissa tarkoitettuja aineita tai esineitä, eristämistarkkailua saadaan jatkaa kuuden vuorokauden enimmäisajan jälkeenkin, kuitenkin enintään kolme vuorokautta.

Eristämistarkkailuun sijoittamisesta on viipymättä ilmoitettava terveydenhuollon ammattihenkilölle. Lääkärin tai muun terveydenhuollon ammattihenkilön tulee mahdollisimman pian tutkia vangin terveydentila. Vankia on tarkoin seurattava teknisellä valvonnalla ja muulla tavoin.

9 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tarkkailun, eristämistarkkailun ja erillään pitämisen täytönpanosta sekä voimankäyttövälineistä, sitomiseen käytettävistä välineistä ja 8 §:ssä tarkoitettujen päätösten kirjaamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella. Tarkemmat määräykset turvaamistoimenpiteiden käytön sekä voimakeinojen ja voimankäyttövälineiden käytön koulutuksesta antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

19 luku

Ilmoitukset ja tiedon antaminen

2 §

Ilmoitus kirjeen, puhelun tai muun viestin sisällöstä

Vangilta peräisin olevan tai hänelle saapuneen kirjeen, muun postilähetyksen tai viestin taikka vangin puhelun sisällöstä saadaan antaa tieto poliisille, muulle esitutkintaviranomaiselle tai syyttäjälle, jos se on tarpeen rikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi. Samoin edellytyksin voidaan antaa 12 luvun 2 §:ssä tarkoitettu jäljennös tai saman luvun 7 §:ssä tarkoitettu tallenne.

5 §

Ilmoitukset poliisille

Vankeinhoitoviranomaiset voivat ilmoittaa poliisille:

- 1) vangin ottamisesta vankilaan;
- 2) vangin siirtämisestä toiseen vankilaan;
- 3) vangin osallistumisesta toimintaan van-

9 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat säännökset tarkkailun, eristämistarkkailun ja erillään pitämisen täytönpanosta ja olosuhteista sekä voimankäyttövälineistä, sitomiseen käytettävistä välineistä ja 8 §:ssä tarkoitettujen päätösten kirjaamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Tarkemmat määräykset voimakeinojen käytöstä sekä turvaamistoimenpiteiden käytön, voimakeinojen ja voimankäyttövälineiden käytön koulutuksesta antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

19 luku

Ilmoitukset ja tiedon antaminen

2 §

Ilmoitus kirjeen, puhelun tai muun viestin sisällöstä

Vangilta peräisin olevan tai hänelle saapuneen kirjeen, muun postilähetyksen tai viestin taikka vangin puhelun tai muun sähköisen viestin sisällöstä saadaan antaa tieto poliisille, muulle esitutkintaviranomaiselle tai syyttäjälle, jos se on tarpeen rikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi. Samoin edellytyksin voidaan antaa viestistä jäljennös tai tallenne. Tiedon antamisen edellytyksenä on, että tiedon vastaanottavalla viranomaisella on oikeus tiedon saamiseen.

5 §

Ilmoitukset poliisille

Rikosseuraamuslaitos saa ilmoittaa poliisille:

- 1) vangin ottamisesta vankilaan;
- 2) vangin siirtämisestä toiseen vankilaan;
- 3) vangin osallistumisesta toimintaan van-

kilan ulkopuolella;

4) kirjeen, muun postilähetyksen tai viestin pidättämisestä;

5) vangin tapaamisesta, tapaamisen epäamisestä, *erityisvalvotusta tapaamisesta* ja tapaamiskiellosta;

6) vangin poistumisluvasta;

7) vangille määrätystä kurinpitorangaistuksesta,

8) vangille tai muulle henkilölle tehdystä turvatarkastuksesta;

9) kiinniottamisesta ja säilöissäpidosta;

10) vangin erillään pitämisestä;

11) vangin karkaamisesta tai luvatta poistumisesta; *sekä*

12) vangin vapauttamisesta.

kilan ulkopuolella;

4) kirjeen, muun postilähetyksen tai viestin pidättämisestä;

5) vangin tapaamisesta, tapaamisen epäamisestä ja tapaamiskiellosta;

6) vangin poistumisluvasta;

7) vangille määrätystä kurinpitorangaistuksesta;

8) vangille tai muulle henkilölle tehdystä turvatarkastuksesta;

9) kiinniottamisesta ja säilöissäpidosta;

10) vangin erillään pitämisestä;

11) vangin karkaamisesta tai luvatta poistumisesta;

12) vangin vapauttamisesta.

Henkirikoksesta, törkeästä väkivalta- tai seksuaalirikoksesta tuomitun vangin vapauttamisesta on ilmoitettava poliisille.

6 §

6 §

*Ilmoitus syyttäjälle**Ilmoitus syyttäjälle*

Jos vankia syytetään tuomioistuimessa rikoksesta, josta määrätyn kurinpitorangaistuksen tämä on kokonaan tai osaksi suorittanut taikka rikoksesta, josta vangille on vankilassa määrätty kurinpitorangaistus, kurinpitorangaistuksesta ja sen täytäntöönpanosta on ilmoitettava syyttäjälle.

Syyttäjälle on tehtävä ilmoitus rikoslain 2 c luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitetusta, määräämisen vankeusrangaistuksen yhteenlaskettua enimmäisaikaa koskevan säännöksen soveltamista koskevasta tilanteesta.

Jos vankia syytetään tuomioistuimessa rikoksesta, josta määrätyn kurinpitorangaistuksen tämä on kokonaan tai osaksi suorittanut taikka rikoksesta, josta vangille on vankilassa määrätty kurinpitorangaistus, kurinpitorangaistuksesta ja sen täytäntöönpanosta on ilmoitettava syyttäjälle.

Syyttäjälle on tehtävä ilmoitus rikoslain 2 c luvun 7 §:n 3 momentissa tarkoitetusta, määräämisen vankeusrangaistuksen yhteenlaskettua enimmäisaikaa koskevan säännöksen soveltamista koskevasta tilanteesta.

20 luku

20 luku

Muutoksenhaku**Muutoksenhaku***Valitus käräjäoikeuteen*

(kumotaan)

1 §

Valitusoikeus käräjäoikeuteen

Vangilla on oikeus hakea muutosta valitta-

malla kärjäoikeuteen päätöksestä, jolla ehdonalaista vapauttamista on rikoslain 2 c luvun 9 §:n nojalla lykätty.

Oikaisuvaatimuksesta aluejohtajalle säädetään tämän luvun 9 §:ssä ja valitusoikeudesta hallinto-oikeuteen säädetään 12 §:ssä.

2 §

Toimivaltainen tuomioistuin

Toimivaltainen tuomioistuin on sen paikkakunnan kärjäoikeus, jonka tuomiopiirin alueella 1 §:n 1 momentissa tarkoitettu päätös on tehty. Kärjäoikeus, jossa on vireillä muutoksenhakemus, voi siirtää asian järjestysrikkomuksen tekopaikan tai vangin sijoituspaikan kärjäoikeuteen taikka muuhun kärjäoikeuteen, joka katsotaan esitettävään selvitykseen, käsittelystä aiheutuviin kustannuksiin tai muihin seikkoihin nähden soveliaaksi.

Kärjäoikeus on päätösvaltainen, kun siinä on yksin puheenjohtaja. Istunto voidaan pitää myös muuna aikana ja muussa paikassa kuin yleisen alioikeuden istunnosta säädetään.

3 §

Valituksen tekeminen

Valitus on tehtävä kirjallisesti viikon kuluessa siitä, kun päätös valitusosoituksineen on annettu vangille tiedoksi. Valituskirjelmä toimitetaan vankilan johtajalle.

Johtajan on viipymättä toimitettava valituskirjelmä kärjäoikeuden kansliaan sekä liitettävä siihen jäljennökset kertyneestä asiakirja-aineistosta ja oma selvityksensä. Kun Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö tekee päätöksen ehdonalaisen vapauttamisen lykkäämisestä, asiakirja-aineiston ja selvityksen toimittaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö. Asiakirjoja kärjäoikeudelle toimitettaessa on ilmoitettava, milloin valituskirjelmä on saapunut. (17.6.2011/735)

Valitus tulee vireille kärjäoikeudessa silloin, kun 2 momentissa tarkoitettut asiakirjat saapuvat tuomioistuimen kansliaan. Tuomioistuimen on viivytyksettä annettava valittajalle ja päätöksen tekijälle tieto käsittelyn ajasta ja paikasta sekä valittajan poissaolon seurauksista.

Voimassa oleva laki

Jos vanki on toimittanut valituskirjelmän määräajassa suoraan toimivaltaiseen tuomioistuimeen, hän ei menetä puhevaltaansa.

4 §

Uuden määräajan asettaminen

Jos asianosainen laillisen esteen vuoksi tai muusta hyväksyttävästä syystä ei voi määräajassa hakea muutosta, käräjäoikeus asettaa hakemuksesta uuden määräajan valituksen tekemistä varten.

Uutta määräaikaa on pyydetävä käräjäoikeudelta kirjallisella hakemuksella, joka on toimitettava viikon kuluessa esteen päättymisestä vankilan johtajalle. Hakemukseen on liitettävä selvitys esteestä tai muusta hakemuksen perusteena olevasta syystä.

Jos vanki on toimittanut valituskirjelmän uudessa määräajassa suoraan toimivaltaiseen tuomioistuimeen, hän ei menetä puhevaltaansa.

5 §

Valituksen vaikutus täytäntöönpanoon

Valitus ei keskeytä 1 §:n 1 momentissa tarkoitetun päätöksen täytäntöönpanoa, ellei tuomioistuin toisin määrää.

6 §

Päätöksen tekijän velvollisuudet

Kun tehdään 1 §:n 1 momentissa tarkoitettu päätös, vangille on samalla annettava kirjallinen valitusosoitus, jossa on mainittava muutoksenhakutuomioistuin ja määräpäivä valituksen jättämiselle sekä selostettava, mitä valitusta tehtäessä on noudatettava.

Vankilan johtajan tulee huolehtia siitä, että vangilla on mahdollisuus laatia valituskirjelmä ja että hän voi osallistua valituksen käsittelyyn tuomioistuimessa.

7 §

Pääkäsittely käräjäoikeudessa

Päätöksen tekijän tai häntä edustavan vir-

kamiehen on oltava läsnä käräjäoikeudessa valitusta käsiteltäessä. Valituksen tekijällä on oikeus olla läsnä käräjäoikeudessa. Valitus voidaan käsitellä valituksen tekijän poissaolosta huolimatta, jollei käräjäoikeus pidä hänen henkilökohtaista kuulemistaan tarpeellisena.

Käräjäoikeuden on huolehdittava siitä, että asia tulee perusteellisesti käsiteltyksi. Valitusasia on käsiteltävä kiireellisenä.

Asian käsittelystä on muutoin soveltuvin osin voimassa, mitä oikeudenkäynnistä rikosasiassa säädetään.

8 §

Muutoksenhakukielto

Käräjäoikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Oikaisuvaatimus aluevankilan johtajalle ja valitus hallinto-oikeuteen

9 §

Muutoksenhaun alaiset asiat

Oikaisuvaatimus aluevankilan johtajalle ja valitus hallinto-oikeuteen voidaan tehdä seuraavista päätöksistä:

1) 2 luvun 3 §:ssä tarkoitettu täytäntöönpanon lykkäämisestä terveydellisistä syistä, 4 §:ssä tarkoitettu täytäntöönpanon lykkäämisestä muista kuin terveydellisistä syistä, 6 §:ssä tarkoitettu lykkäyksen peruuttamisesta ja 7 §:ssä tarkoitettu maksuajan myöntämisestä;

3) 5 luvun 3 §:ssä tarkoitettu erillään asumisesta omasta pyynnöstä ja 6 §:n mukaisesti varmuusosastolle sijoittamisesta;

1 §

Muutoksenhakukelpoiset päätökset

Vanki tai tuomittu saa vaatia oikaisua tai valittaa Rikosseuraamuslaitoksen päätöksestä, joka koskee:

1) rikoslain 2 c luvun 9 §:ssä tarkoitettua ehdonalaisen vapauttamisen lykkäämistä;

2) 2 luvun 3 §:ssä tarkoitettua täytäntöönpanon lykkäämistä terveydellisistä syistä, 4 §:ssä tarkoitettua täytäntöönpanon lykkäämistä muista kuin terveydellisistä syistä, 6 §:ssä tarkoitettua lykkäyksen peruuttamista ja 7 §:ssä tarkoitettua maksuajan myöntämistä;

3) 3 luvun 7 a §:ssä tarkoitettua päätöstä rangaistusajasta;

4) 4 luvun 3 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettua matkakustannusten korvaamista;

5) 5 luvun 3 §:ssä tarkoitettua erillään asumista omasta pyynnöstä, 6 §:ssä tarkoitettua varmuusosastolle sijoittamista ja 7 §:ssä tarkoitettua varmuusosastolle sijoittamisen jat-

4) 6 luvun 2 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettua siirtämisestä avolaitoksesta suljettuun vankilaan;

5) 9 luvun 1 §:ssä tarkoitettua omaisuuden hallussapidosta ja 4 §:n 1, 2 ja 4 momentissa tarkoitettua rahan käytöstä;

6) 12 luvun 5 §:ssä tarkoitettua kirjeen tai postilähetyksen pidättämisestä;

7) 13 luvun 6 §:ssä tarkoitettua tapaamiskiellosta;

8) 14 luvun 5 §:ssä tarkoitettua poistumislupasta erittäin tärkeästä syystä;

9) 15 luvun 4 §:n 1—3 kohdassa tarkoitettua varoituksesta, oikeuksien menetyksestä ja yksinäisyysrangaistuksesta;

10) 18 luvun 5 §:ssä tarkoitettua erillään pitämisestä.

Vangin tapaajalla on oikeus hakea oikaisua ja valittaa 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettua päätöksestä.

kamista;

6) 6 luvun 2 §:n 1 momentissa tarkoitettua siirtämisestä avolaitoksesta suljettuun vankilaan;

7) 7 luvun 2 §:n 3 momentissa tarkoitettua omien vaatteiden käytön epäämistä ja 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua peruseruokavaliosta poikkeamista;

8) 8 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua osallistumisvelvollisuudesta vapauttamista, 6 §:ssä tarkoitettua lupaa siviilityöhön, 9 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettua lupaa osallistua toimintaan vankilan ulkopuolella, 11 §:ssä tarkoitettua luvan ja sijoituksen peruuttamista ja 13 §:ssä tarkoitettua osallistumisvelvollisuudesta vapauttamista määrääjäksi;

9) 9 luvun 1 §:ssä tarkoitettua omaisuuden hallussapidon epäämistä, 4 §:n 1, 2 ja 4 momentissa tarkoitettua rahan käyttöä, 7 §:ssä ja 8 §:ssä tarkoitettua ylläpito- ja ruokakustannusten perimistä ja 8 §:ssä tarkoitettua toiminta- ja käyttörahan suorittamatta jättämisestä;

10) 10 luvun 2 §:ssä tarkoitettua tilapäiseen hoitoon ja tutkimukseen vankilan ulkopuolelle päästämistä ja 3 §:ssä tarkoitettua vankilasta vapauttamista hoitoa varten;

11) 12 luvun 5 §:ssä tarkoitettua kirjeen tai postilähetyksen pidättämistä;

12) 13 luvun 10 §:ssä tarkoitettua tapaamiskiellosta;

13) 14 luvun 5 §:ssä tarkoitettua poistumislupaa erittäin tärkeästä syystä, tällaisen luvan 9 §:ssä tarkoitettua peruuttamista ja 10 §:ssä tarkoitettua poistumislupamatkan kustannusten korvaamisesta;

14) 15 luvun 4 §:ssä tarkoitettua varoitusta, oikeuksien menetystä ja yksinäisyysrangaistusta;

15) 18 luvun 3 §:ssä tarkoitettua tarkkailuun sijoittamista, 4 §:ssä tarkoitettua eristämistä tarkkailua sekä 5 §:ssä tarkoitettua erillään pitämistä;

16) muuta tämän lain nojalla tehtyä hallintolainkäyttölain (586/1996) 5 §:ssä tarkoitettua ratkaisua, ellei muutoksenhakua ole tämän luvun 2 §:n nojalla kielletty.

Vangin tapaaja saa vaatia oikaisua ja valittaa Rikosseuraamuslaitoksen päätöksestä, joka koskee 13 luvun 10 §:ssä tarkoitettua tapaamiskiellosta.

Vangille kirjeen lähettänyt tai vangin lähet-

tämän kirjeen vastaanottaja saa vaatia oikaisua ja valittaa Rikosseuraamuslaitoksen päätöksestä, joka koskee 12 luvun 5 §:ssä tarkoitettua kirjeen tai postilähetyksen pidättämistä.

2 §

Muutoksenhakukielto

Vanki tai tuomittu ei saa vaatia oikaisua eikä valittaa Rikosseuraamuslaitoksen päätöksestä, joka koskee:

1) 2 luvun 1 §:ssä tarkoitettua täytäntöönpanon aloittamisajankohtaa;

2) 4 luvun 6 §:ssä tarkoitettua rangaistusajan suunnitelmaa, 3 §:n 3 momentissa tarkoitettua saattajan matkakulujen korvaamista ja 8 ja 9 §:ssä tarkoitettua vankilaan sijoittamista;

3) 5 luvun 1 ja 2 §:ssä tarkoitettua osastolle sijoittamista ja 4 §:ssä tarkoitettua sopimusosastolle sijoittamista;

4) 6 luvun 1 §:ssä tarkoitettua vangin siirtämistä suljetusta laitoksesta avolaitokseen, 3 §:ssä tarkoitettua vangin siirtämistä suljetusta laitoksesta toiseen suljettuun laitokseen tai avolaitoksesta toiseen avolaitokseen, 3 a §:ssä tarkoitettua vangin siirtämisestä lyhyeksi ajaksi toiseen vankilaan ja 5 §:ssä tarkoitettua vangin päästämistä muun viranomaisen kuin tuomioistuimen kuultavaksi;

5) 7 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua omien vaatteiden käytön rajoittamista;

6) 8 luvun 4 §:ssä tarkoitettua toimintaan sijoittamista, 7 §:ssä tarkoitettua lupaa omaan työhön ja 9 §:n 3 momentissa tarkoitettua lupaa osallistua valvottuun ulkopuoliseen toimintaan;

7) 9 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua rahan käyttöä;

8) 12 luvun 2 §:ssä tarkoitettua kirjeen, muun postilähetyksen tai viestin lukemista ja jäljennöksen ottamista, 7 §:ssä tarkoitettua puhelun kuuntelemista ja tallentamista, 6 a §:ssä tarkoitettua lupaa matkapuhelimen käyttöön, 9 §:ssä tarkoitettua lupaa sähköpostin käyttöön tai 9 a §:ssä tarkoitettua lupaa internetin käyttöön;

9) 13 luvun 4, 5, 7 ja 13 §:ssä tarkoitettua tapaamista sekä 12 §:ssä tarkoitettua tava-

roiden vastaanottamista tapaamisen yhteydessä;

10) 14 luvun 2 §:ssä tarkoitettua poistumislupaa rangaistusajan pituuden perusteella, 3 §:n 3 momentissa tarkoitettua poistumislupajankohdan aikaistamista, 4 §:ssä tarkoitettua poistumislupaa tärkeästä syystä, 6 §:ssä tarkoitettua poistumisluvan myöntämistä saatettuna sekä tällaisten lupien 9 §:ssä tarkoitettua peruuttamista.

10 §

Oikaisuvaatimus

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti viikon kuluessa siitä, kun päätös oikaisuvaatimusosoituksineen on annettu vangille tiedoksi. Oikaisuvaatimus toimitetaan päätöksen tehneelle viranomaiselle.

11 §

Oikaisuvaatimuksesta päättäminen

Oikaisuvaatimuksen ratkaisee aluevankilan johtaja.

Oikaisuvaatimus on käsiteltävä kiireellisenä.

Asian käsittelystä on muutoin voimassa, mitä hallintolaissa säädetään.

12 §

3 §

Oikaisuvaatimuksen päätösvalta ja käsittely

Aluejohtaja ratkaisee oikaisuvaatimuksen 1 §:ssä tarkoitettussa asiassa. Jos kyse kuitenkin on 1 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua rangaistusaikaa koskevasta päätöksestä, oikaisuvaatimuksen ratkaisee täytäntöönpanojohtaja.

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti seitsemän päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimus toimitetaan aluejohtajalle tai vankilan johtajalle. Jos kyse kuitenkin on 1 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua rangaistusaikaa koskevasta päätöksestä, oikaisuvaatimus toimitetaan täytäntöönpanojohtajalle tai vankilan johtajalle. Oikaisuvaatimus on käsiteltävä kiireellisenä.

Jos kyse on Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua ehdonalaisten vapauttamisen lykkäämistä tai 1 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettua varmuusosastolle sijoittamista koskevasta päätöksestä taikka täytäntöönpanojohtajan 1 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua rangaistusaikaa koskevasta päätöksestä sovelletaan, mitä 4 §:ssä säädetään valituksesta. Samoin menetellään, jos muutosta haetaan päätökseen, jonka Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö, aluejohtaja tai täytäntöönpanojohtaja on tehnyt tämän lain 1 luvun 8 tai 10 §:ssä tarkoitettun pidätystoimivaltansa nojalla.

4 §

Valituksen tekeminen

Aluevankilan johtajan päätöksestä saa valittamalla hakea muutosta hallinto-oikeuteen. Valitus tehdään siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä aluevankilan johtajan päätös on tehty.

Kun valituksen kohteena olevan päätöksen tekee aluevankilan johtaja tai Rikosseuraamusvirasto, valitus tehdään Helsingin hallinto-oikeuteen ilman 10 ja 11 §:ssä tarkoitettua oikaisuvaatimusmenettelyä.

Valitus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

14 §

Valituksen käsittely hallinto-oikeudessa

Valitusta käsitellessään hallinto-oikeus on päätösvaltainen yksijäsenisenä. Valitus ei keskeytä päätöksen täytäntöönpanoa, ellei hallinto-oikeus toisin määrää. Valitusasia on käsiteltävä kiireellisenä.

Hallinto-oikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Asian käsittelystä on muutoin voimassa, mitä hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

13 §

Oikaisuvaatimuksen ja valituksen vaikutus täytäntöönpanoon

Oikaisuvaatimuksen tai valituksen tekeminen ei keskeytä 9 §:ssä tarkoitetun päätöksen täytäntöönpanoa, ellei oikaisuvaatimusta käsittelevä aluevankilan johtaja tai valitusta kä-

Valitus hallinto-oikeuteen

Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun aluejohtajan ja täytäntöönpanojohtajan päätökseen sekä 3 §:n 3 momentissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Valitus tehdään siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä aluejohtajan päätös on tehty. Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön ja täytäntöönpanojohtajan päätöksestä valitus tehdään Helsingin hallinto-oikeuteen.

Valitus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

5 §

Valituksen käsittely hallinto-oikeudessa

Valitusta käsitellessään hallinto-oikeus on päätösvaltainen yksijäsenisenä. Valitusasia on käsiteltävä kiireellisenä.

6 §

Valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

7 §

Oikaisuvaatimuksen ja valituksen vaikutus täytäntöönpanoon

Oikaisuvaatimuksen tai valituksen tekeminen ei keskeytä 1 §:ssä tarkoitetun päätöksen täytäntöönpanoa, ellei oikaisuvaatimusta käsittelevä aluejohtaja tai täytäntöönpanojohta-

Voimassa oleva laki

HE 45/2014 vp
Ehdotus

167

sittelevä hallinto-oikeus toisin päättää.

*ja taikka valitusta käsittelevä tuomioistuin
toisin päättää.*

15 §

Oikeusapu

Vangille voidaan 1 ja 9 §:ssä tarkoitetussa asiassa myöntää oikeusapua niin kuin oikeusapulaissa (257/2002) säädetään. Oikeusapulain 10 §:n 1 momentissa tarkoitettua selvitystä taloudellisista olosuhteista ei tarvitse esittää. Oikeusavun myöntämisestä päättää tuomioistuin.

16 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset oikaisuvaatimuksen tekemisestä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

21 luku

Vapauttaminen

2 §

Päätösvalta

Vankilan johtaja päättää rikoslain 2 c luvun 5 §:n mukaisesta ehdonalaisesta vapauttamisesta, saman luvun 9 §:n 1 momentin mukaisesta ehdonalaisen vapauttamisen lykkäämisestä ja ehdonalaisen vapauden valvonnasta annetun lain 4 §:ssä tarkoitetusta valvontaan asettamisesta.

Rikosseuraamuslaitos vastaa ehdonalaisen vapauden valvonnasta annetun lain 5 §:ssä tarkoitetusta valvontasuunnitelman laatimisesta.

8 §

Oikeusapu

Vangille tai tuomitulle voidaan 1 §:ssä tarkoitetussa asiassa myöntää oikeusapua siten kuin oikeusapulaissa (257/2002) säädetään. Oikeusapulain 10 §:n 1 momentissa tarkoitettua selvitystä taloudellisista olosuhteista ei tarvitse esittää. Oikeusavun myöntämisestä päättää tuomioistuin, jos asia on sen käsiteltävänä.

9 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset oikaisuvaatimuksen tekemisestä ja käsittelystä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

21 luku

Vapauttaminen

2 §

Päätösvalta

Vankilan johtaja päättää rikoslain 2 c luvun 9 §:n 1 momentin mukaisesta ehdonalaisen vapauttamisen lykkäämisestä. Vankilan johtaja tai työjärjestyksessä määrätty vankilan johtajan sijaisena toimiva virkamies päättää ehdonalaisen vapauden valvonnasta annetun lain 4 §:ssä tarkoitetusta valvontaan asettamisesta. Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö päättää rikoslain 2 c luvun 9 §:n 2 momentin mukaisesta ehdonalaisen vapauttamisen lykkäämisestä ilman vangin suostumusta.

Rikosseuraamuslaitos vastaa ehdonalaisen vapauden valvonnasta annetun lain 5 §:ssä tarkoitetusta valvontasuunnitelman laatimisesta.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .*

*Vangin kohtelua koskevan päätöksen täy-
täntöönpanossa sovelletaan päätöstä tehtä-
essä voimassa olleita säännöksiä. Tämän
lain säännöksiä sovelletaan kuitenkin, jos
asia tulee ehtojen rikkomisen, edellytysten
muuttumisen, laissa asetetun määräajan
taikka muun vastaavan syyn vuoksi uudelleen
käsiteltäväksi tämän lain tultua voimaan.*

*Lain voimaan tullessa vireillä olevan oi-
kaisuvaatimuksen ja valituksen käsittelyyn
sovelletaan lain voimaantullessa voimassa
olleita säännöksiä. Tämän lain säännöksiä
sovelletaan kuitenkin haettaessa muutosta
hallinto-oikeuden päätökseen, joka on tehty
lain voimaantulon jälkeen.*

2.

Laki**tutkintavankeuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan tutkintavankeuslain 768/2005 1 luvun 1 §:n 2 momentti, 3 luvun 1 §:n 1 momentti, 2 §, 8 §:n 2 momentti, 9 §:n 2 momentti ja 10 §, 5 luvun 1 §:n 1 ja 4 momentti, 2 §, 6 §:n 1 momentti, 8 § ja 9 §:n otsikko sekä 2 momentti, 7 luvun 5 §, 8 luvun 1 §:n 1 momentti, 2 §, 4 §:n 2 momentti, 7—9 ja 10 §, 9 luku, 10 luvun 3 §:n 1 momentti, 4 §:n 1 momentin 3 kohta, 8 §, 14 §:n 1 momentti, 15 §:n 1 momentti, 16 §:n 2 momentti, 11 luvun 4 §, 7 §:n 3 momentti ja 10 §, 13 luvun 4 ja 9 §, 15 luku sekä 16 luvun 1 §,

sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 1 §:n 2 momentti ja 8 luvun 1 §:n 1 momentti laissa 808/2011, 3 luvun 9 §:n 2 momentti ja 10 §, 6 §:n 1 momentti ja 9 §:n 2 momentti, 8 luvun 9 §, 10 luvun 3 §:n 1 momentti ja 13 luvun 9 § laissa 736/2011, 5 luvun 2 § osaksi laissa 736/2011, 8 luvun 2 § osaksi laissa 266/2007, 8 luvun 4 §:n 2 momentti laissa 266/2007, 11 luvun 10 §, 13 luvun 4 § ja 16 luvun 1 § osaksi laissa 736/2011, sekä

lisätään 1 luvun 2 §:ään uusi 3 momentti, 1 lukuun uusi 8 §, 3 lukuun uusi 2 a, 5 a ja 6 a §, 6 lukuun uusi 6 a §, 7 luvun 3 §:ään uusi 2 momentti, 7 lukuun uusi 6 §, 8 lukuun uusi 2 a § ja 7 a—7 c §, 11 lukuun uusi 6 a § sekä 14 luvun 2 §:ään uusi 3 momentti ja 4 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 luku

Tutkintavankeuden toimeenpanon yleiset periaatteet

1 §

Soveltamisala

Ehdotus

1 luku

Tutkintavankeuden toimeenpanon yleiset periaatteet

1 §

Soveltamisala

Tutkintavankiin, joka samalla suorittaa vankeusrangaistusta tai sakon muutorangaitusta, sovelletaan, mitä 2 luvun 1 §:n 2 momentissa, 4 luvun 1 §:n 3 momentissa, 8 luvun 6 §:ssä sekä 9 luvun 9 §:ssä säädetään. Tällaiseen vankiin sovelletaan lisäksi, mitä pakkokeinolain (806/2011) 4 luvussa yhteydenpidon rajoittamisesta ja rikoslain (39/1889) 2 c luvun 5 §:ssä ehdonalaisen vapauttamisen määräytymisestä säädetään. Muutoin tässä momentissa tarkoitettuun tutkintavankiin sovelletaan, mitä vangista vankeuslaissa (767/2005) säädetään.

Tutkintavankiin, joka samalla suorittaa vankeusrangaistusta tai sakon muutorangaitusta, sovelletaan, mitä 2 luvun 1 §:n 2 momentissa, 4 luvun 1 §:n 3 momentissa, 8 luvun 6, 7 a ja 7 b §:ssä sekä 9 luvun 4, 10 ja 14 §:ssä säädetään. Tällaiseen vankiin sovelletaan lisäksi, mitä pakkokeinolain (806/2011) 4 luvussa yhteydenpidon rajoittamisesta ja rikoslain (39/1889) 2 c luvun 5 §:ssä ehdonalaisesta vapauttamisen määräytymisestä säädetään. Muutoin tässä momentissa tarkoitettuun tutkintavankiin sovelletaan, mitä vankeuslaissa (767/2005) säädetään vangista.

2 §

Tutkintavankeuden päätyminen

2 §

Tutkintavankeuden päätyminen.

Jos tuomioistuin päättää vapauttaa tutkintavangin, hänelle korvataan matkakustannukset koti- tai asuinpaikkakunnalleen Suomen alueella valtion varoista. Tutkintavangin suostumuksella hänet voidaan kuljettaa vankilaan hakemaan vankilassa olevaa omaisuuttaan.

8 §

Viittaussäännös

Rangaistusten täytäntöönpanoon liittyvästä henkilötietojen käsittelystä säädetään erikseen.

3 luku

Sijoittaminen vankilassa, perushuolto ja siirtäminen

1 §

Sijoittaminen vankilassa

Tutkintavanki on sijoitettava eri vankilaan tai eri osastolle kuin rangaistusta suorittavat vangit. Erilleen sijoittamisesta voidaan kuitenkin poiketa, jos tutkintavanki toimintoihin osallistumista varten sitä pyytää taikka jos poikkeaminen on välttämätöntä vankien, tutkintavankien tai henkilökunnan turvallisuutta uhkaavan vaaran torjumiseksi tai se on muutoin tilapäisesti tarpeen vankilan järjestyksen ylläpitämiseksi poikkeuksellisessa tilanteessa. Muutoksenhakutuomioistuimen päätöstä odottava tutkintavanki saadaan tutkintavangin suostumuksella sijoittaa samalle osastolle kuin rangaistusta suorittavat vangit, jollei sijoittaminen vaaranna tutkintavankeuden tarkoitusta.

3 luku

Sijoittaminen vankilassa, perushuolto ja siirtäminen

1 §

Sijoittaminen vankilassa

Tutkintavanki on sijoitettava eri vankilaan tai eri osastolle kuin rangaistusta suorittavat vangit. Erilleen sijoittamisesta voidaan kuitenkin poiketa, jos tutkintavanki toimintoihin osallistumista varten sitä pyytää taikka jos poikkeaminen on välttämätöntä vankien, tutkintavankien tai henkilökunnan turvallisuutta uhkaavan vaaran torjumiseksi tai se on muutoin tilapäisesti tarpeen vankilan järjestyksen ylläpitämiseksi poikkeuksellisessa tilanteessa. *Tutkintavanki voidaan omasta pyynnöstään sijoittaa asumaan myös 2 a §:ssä tarkoitettulle sopimusosastolle.* Muutoksenhakutuomioistuimen päätöstä odottava tutkintavanki saadaan tutkintavangin suostumuksella sijoittaa samalle osastolle kuin rangaistusta suorittavat vangit, jollei sijoittaminen vaaranna tutkintavankeuden tarkoitusta.

2 §

Asumaan sijoittaminen

Tutkintavanki on mahdollisuuksien mukaan sijoitettava yhden hengen huoneeseen. Tutkintavankia ei saa sijoittaa asumaan toisen tutkintavangin kanssa, jos siitä aiheutuu vaaraa tutkintavankeuden tarkoitukselle tai vankilan järjestykselle.

Tutkintavangille on varattava mahdollisuus asua kokonaan tai osittain erillään muista vangeista, jos vangilla on perusteltu syy uskoa henkilökohtaisen turvallisuutensa olevan uhattuna *tai jos erillään asumiseen on muu hyväksyttävä syy.*

Omasta pyynnöstään erillään pidettävän oikeuksia ei saa rajoittaa enempää kuin mitä erillään asumisesta välttämättä aiheutuu.

2 §

Asumaan sijoittaminen

Tutkintavanki on mahdollisuuksien mukaan sijoitettava yhden hengen huoneeseen. Tutkintavankia ei saa sijoittaa asumaan toisen tutkintavangin kanssa, jos siitä aiheutuu vaaraa tutkintavankeuden tarkoitukselle tai vankilan järjestykselle.

Tutkintavangille on varattava hänen pyynnöstään mahdollisuus asua kokonaan tai osittain erillään muista vangeista, jos vangilla on perusteltu syy uskoa henkilökohtaisen turvallisuutensa olevan uhattuna.

Omasta pyynnöstään erillään pidettävän oikeuksia ei saa rajoittaa enempää kuin mitä erillään asumisesta välttämättä aiheutuu. *Erillään asumisen perusteet on otettava uudelleen harkittaviksi enintään neljän kuukauden väliajoin.*

2 a §

Sopimusosasto

Tutkintavangille voidaan varata mahdollisuus asua osastolla, jolla vangit sitoutuvat osallistumaan heille järjestettyyn toimintaan sekä siihen, että heidän päihteettömyytään valvotaan siten kuin 11 luvun 7 §:ssä säädetään, jollei tutkintavangin oikeutta yhteydenpitoon ole pakkokeinolain 4 luvun nojalla rajoitettu.

5 a §

Tupakoinnin kieltäminen

Tupakointi voidaan kieltää tutkintavankien asuintiloissa. Jos tupakointi kielletään tutkintavankien asuintiloissa, tutkintavangeille tulee järjestää mahdollisuus tupakointiin erityisesti tupakointiin varatuissa tiloissa tai muulla tavoin.

6 a §

Tutkintavangin siirtäminen lyhyeksi ajaksi toiseen vankilaan

Tutkintavanki voidaan siirtää lyhyeksi ajaksi toiseen vankilaan, jos se on perusteltua tapaamisen tai 9 luvun 14 §:ssä tarkoitettun luvan järjestämiseksi taikka muusta vastaavasta syystä.

8 §

Läsnäolo tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa

Jos vankilassa oleva tutkintavanki kutsutaan henkilökohtaisesti kuultavaksi muuhun viranomaiseen kuin tuomioistuimeen, tutkintavanki voidaan tästä syystä päästää vankilan ulkopuolelle kuulemisen vaatimaksi ajaksi.

8 §

Läsnäolo tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa

Jos vankilassa oleva tutkintavanki kutsutaan henkilökohtaisesti kuultavaksi muuhun viranomaiseen kuin tuomioistuimeen, tutkintavanki voidaan tästä syystä päästää vankilan ulkopuolelle kuulemisen vaatimaksi ajaksi. *Tämä aika ei saa matka-aika mukaan lukien olla 14 vuorokautta pidempi, ellei siihen ole kuulemisen perusteesta tai muusta vastaavasta perusteesta aiheutuvaa erityisen painavaa syytä.*

9 §

Päätösvalta

Tutkintavangin siirtämisestä päättää arviointikeskuksen johtaja.

9 §

Päätösvalta

Tutkintavangin sopimusosastolle sijoittamisesta ja erillään asumisesta omasta pyynnöstä päättää toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Tutkintavangin siirtämisestä päättää arviointikeskuksen johtaja tai työjärjestyksessä määrätty johtajan sijaisena toimiva virkamies. Jos tutkintavanki siirretään toiselle rikosseuraamusalueelle, siirto edellyttää vastaanottavan rikosseuraamusalueen arviointikeskuksen johtajan tai työjärjestyksessä määrätyn arviointikeskuksen johtajan sijaisena toimivan virkamiehen suostumuksen. Tutkintavangin 6 a §:ssä tarkoitettusta lyhytaikaisesta

sesta siirtämisestä toiseen vankilaan päättää vastaanottavan vankilan johtaja tai turvallisuudesta vastaava virkamies sijoitusvankilan johtajaa kuultuaan.

10 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat määräykset ruoka- ja perushuollosta sekä asumisesta antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

Tutkintavangin siirtoa koskevasta menettelystä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Tarkemmat määräykset tutkintavangin siirtämisestä antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

10 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tutkintavangin siirtoa koskevasta menettelystä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Tarkemmat määräykset tutkintavangin siirtämisestä antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö. Tarkemmat määräykset ruoka- ja perushuollosta, asumisesta sekä tupakoinnin järjestämisestä ja sytytysvälineiden hallussapidosta antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

5 luku

Tutkintavangin omaisuus ja tulot

1 §

Omaisuu den hallussapito

Tutkintavanki saa vankilassa pitää hallussaan kohtuullisen määrän henkilökohtaista omaisuutta. Esineen tai aineen hallussapito voidaan evätä jos:

- 1) esineestä tai aineesta aiheutuu vaaraa henkilön turvallisuudelle;
- 2) esine tai aine erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen; *taikka*
- 3) esineen tai aineen hallussapidosta vankilan tai vankilan osaston olosuhteet ja valvonnan aste huomioon ottaen aiheutuu erityistä haittaa vankilan yleiselle järjestykselle.

5 luku

Tutkintavangin omaisuus ja tulot

1 §

Omaisuu den hallussapito

Tutkintavanki saa vankilassa pitää hallussaan kohtuullisen määrän henkilökohtaista omaisuutta. Esineen tai aineen hallussapito voidaan evätä jos:

- 1) esineestä tai aineesta aiheutuu vaaraa henkilön turvallisuudelle;
- 2) esine tai aine erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen;
- 3) esineen tai aineen hallussapidosta vankilan tai vankilan osaston olosuhteet ja valvonnan aste huomioon ottaen aiheutuu erityistä haittaa vankilan yleiselle järjestykselle;
- 4) *esineettä tai ainetta ei voida ilman kohtuutonta vaivaa tai sitä vahingoittamatta tarkastaa;*
- 5) *esineettä tai ainetta käytetään tai on perusteltua syytä epäillä, että sitä tullaan käyttämään rikoksentekeväliseenä;*

6) vankila on hankkinut vastaavan esineen tutkintavangin käyttöön.

Jos omaisuutta ei voida säilyttää, se palautetaan taikka lähetetään tutkintavangin kustannuksella hänen osoittamaansa paikkaan. Pilaantunut tavara voidaan hävittää todistajan läsnä ollessa. Alkoholijuoman tai muun alkoholipitoisen aineen hävittämisestä noudetaan, mitä alkoholilain (1143/1994) 60 §:ssä säädetään. Huumausaineen toimittamisesta hävitettäväksi säädetään huumausainelain (1289/1993) 10 §:ssä.

Jos omaisuutta ei voida säilyttää, se palautetaan taikka lähetetään tutkintavangin kustannuksella hänen osoittamaansa paikkaan. Pilaantunut tavara voidaan hävittää todistajan läsnä ollessa. Alkoholijuoman tai muun alkoholipitoisen aineen hävittämisestä noudetaan, mitä alkoholilain (1143/1994) 60 §:ssä säädetään. Huumausaineen toimittamisesta hävitettäväksi säädetään huumausainelain (373/2008) 44 §:ssä.

2 §

Omaisuusluettelo

Vankilaan vastaanotetusta tutkintavangin omaisuudesta on laadittava omaisuusluettelo. Tutkintavangin ja läsnä olevan todistajan on allekirjoitettava omaisuusluettelo. Jos tutkintavanki ei allekirjoita luettelo, kahden Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen on todistettava luettelo oikeaksi.

Tutkintavangin haltuun annetusta omaisuudesta on tehtävä merkintä omaisuusluetteloon. Tutkintavangille on hänen pyynnöstään annettava kopio omaisuusluettelosta.

Tutkintavangin hallusta voidaan ottaa pois sellainen ilman vankeinhoitoviranomaisen lupaa vastaanotettu omaisuus, joka on merkitty toisen vangin omaisuusluetteloon.

6 §

Omaisuuden palauttaminen

Kun tutkintavanki vapautuu vankilasta, hänen rahansa, muut maksuvälineensä ja omaisuutensa on luovutettava hänelle kuittausta vastaan. Jos tutkintavanki ei allekirjoita omaisuusluettelo, kahden Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen on todistettava luettelo

2 §

Omaisuusluettelo

Vankilaan vastaanotetusta tutkintavangin omaisuudesta on laadittava omaisuusluettelo. *Omaisuusluetteloon ei merkitä vähäarvoista omaisuutta, ellei tutkintavanki sitä erikseen pyydä.* Tutkintavangin on allekirjoitettava omaisuusluettelo. Jos tutkintavanki ei allekirjoita luettelo, kahden Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen on todistettava luettelo oikeaksi.

Tutkintavangin haltuun annetusta *omaisuusluetteloon merkitystä* omaisuudesta on tehtävä merkintä omaisuusluetteloon. Tutkintavangille on hänen pyynnöstään annettava *jäljennös* omaisuusluettelosta.

Tutkintavangin hallusta voidaan ottaa pois sellainen ilman *Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen* lupaa vastaanotettu omaisuus, joka on merkitty toisen vangin omaisuusluetteloon.

6 §

Omaisuuden palauttaminen

Kun tutkintavanki vapautuu vankilasta, hänen rahansa, muut maksuvälineensä ja omaisuutensa on luovutettava hänelle *omaisuusluettelon allekirjoitusta* vastaan. *Tutkintavangin rahavarat voidaan myös tallettaa tutkintavangin ilmoittamalle tilille tai lähettää*

oikeaksi.

hänelle postiosoitukseksi. Jos tutkintavanki ei allekirjoita omaisuusluetteloa, kahden Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen on todistettava luettelo oikeaksi.

8 §

Päätösvalta

Omaisuuksien hallussapidosta päättää valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Edellä 4 §:n 4 momentissa tarkoitettua rahan tai maksuvälineiden toimittamisesta vankilan ulkopuolelle tai toiselle vangille päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä turvallisuudesta vastaava virkamies. Toiminta- tai käyttörahan maksamisesta päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä toiminnasta vastaava virkamies.

9 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tutkintavangin hallussa pitämästä omaisuudesta sekä rahan ja maksuvälineiden käytöstä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Tarkemmat määräykset omaisuuden lähettamisestä ja hävittämisestä sekä toiminta- ja käyttörahan suorittamatta jättämisestä antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

6 luku

Sosiaali- ja terveydenhuolto

8 §

Päätösvalta

Ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies tekee päätöksen siitä, että omaisuutta ei anneta tutkintavangin haltuun. Ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies voi antaa tutkintavangin haltuun sellaisia esineitä ja aineita, joiden hallussapito on vankilassa sallittu.

Edellä 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua rahan tai maksuvälineiden käytön rajoittamisesta ja 4 momentissa tarkoitettua rahan tai maksuvälineiden toimittamisesta vankilan ulkopuolelle tai toiselle vangille päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä turvallisuudesta vastaava virkamies. Toiminta- tai käyttörahan maksamisesta päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä toiminnasta vastaava virkamies.

9 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat säännökset tutkintavangin hallussa pitämästä omaisuudesta sekä rahan ja maksuvälineiden käytöstä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Tarkemmat määräykset omaisuuden säilyttämisestä, lähettamisestä, hävittämisestä ja omaisuusluettelosta, siitä, mitä omaisuutta luetteloon merkitään sekä toiminta- ja käyttörahan suorittamatta jättämisestä antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

6 luku

Sosiaali- ja terveydenhuolto

6 a §

Sairastumisesta ilmoittaminen

Tutkintavangille on varattava tilaisuus ilmoittaa lähiomaiselleen tai muulle läheiselleen vakavasta sairastumisestaan tai vammautumisestaan.

7 luku

Vapaa-aika

3 §

Kirjasto

7 luku

Vapaa-aika

3 §

Kirjasto

5 §

Päätösvalta

Vapaa-ajan toimintaan, jumalanpalvelukseen, hartaushetkeen ja muuhun uskonnolliseen tilaisuuteen osallistumisen epäämisestä sekä 1 §:n 2 momentissa tarkoitetusta osallistumisen kieltämisestä tai rajoittamisesta päättää valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies taikka, jos asia ei siedä viivytystä, ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies. Ennen epäämispäätöksen tekemistä tulee kuulla tilaisuuden järjestäjää.

5 §

Päätösvalta

Vapaa-ajan toimintaan, jumalanpalvelukseen, hartaushetkeen ja muuhun uskonnolliseen tilaisuuteen osallistumisen taikka kirjastoon pääsyn epäämisestä sekä 1 §:n 2 momentissa tarkoitetusta osallistumisen kieltämisestä tai rajoittamisesta päättää ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies taikka, jos asia ei siedä viivytystä, ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies. Ennen epäämispäätöksen tekemistä tulee kuulla tilaisuuden järjestäjää.

6 §

Tarkemmat määräykset

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö antaa tarkemmat määräykset kirjastopalveluiden järjestämisestä silloin, kun tutkintavanki ei pääse käymään vankilan kirjastossa.

8 luku

Kirjeenvaihto ja puhelut

1 §

Kirjeenvaihto ja postilähetyksen tarkastaminen

Tutkintavangilla on oikeus kirjeenvaihtoon, jollei tätä oikeutta ole pakkokeinolain 4 mukaisesti rajoitettu.

2 §

Viestin lukeminen ja jäljennöksen ottaminen

Tutkintavangille saapunut tai tutkintavangilta peräisin oleva kirje, muu postilähetys tai viesti saadaan lukea, jos se on tarpeen kyseisen tutkintavangin rikostaustaan, hänen tutkintavankeusaikaiseen käyttäytymiseensä, lähetykseen tai sen lähettäjään liittyvästä perustellusta syystä tutkintavankeuden tarkoituksen turvaamiseksi, rikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi, vankilan järjestystä uhkaavan vaaran torjumiseksi taikka vangin tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi.

Kirjeestä, muusta postilähetyksestä tai viestistä saadaan ottaa jäljennös, jos sitä luettaessa käy ilmi, että se todennäköisesti sisältää

8 luku

Kirjeenvaihto, puhelut ja sähköinen viestintä

1 §

Kirjeenvaihto ja postilähetyksen tarkastaminen

Tutkintavangilla on oikeus kirjeenvaihtoon *postin välityksellä*, jollei tätä oikeutta ole pakkokeinolain 4 luvun nojalla rajoitettu.

2 §

Viestin lukeminen ja jäljennöksen ottaminen

Tutkintavangille saapunut tai tutkintavangilta peräisin oleva kirje, muu postilähetys ja viesti saadaan lukea, jos se on tarpeen kyseisen tutkintavangin rikostaustaan, hänen tutkintavankeusaikaiseen käyttäytymiseensä, lähetykseen tai sen lähettäjään *taikka vastaanottajaan* liittyvästä perustellusta syystä tutkintavankeuden tarkoituksen turvaamiseksi, rikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi, vankilan järjestystä uhkaavan vaaran torjumiseksi taikka vangin tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi. *Lukemiseen oikeuttava päätös voidaan tehdä enintään kahden viikon määräajaksi kerrallaan.*

Tutkintavangin on merkittävä nimensä muulle kuin 3 §:ssä tarkoitetulle valvontaviranomaiselle lähettämäänsä kirjeeseen, muuhun postilähetykseen ja viestiin, jollei hän anna niitä henkilökohtaisesti suoraan vankilan henkilökunnalle. Tutkintavangilta peräisin oleva kirje, muu postilähetys tai viesti voidaan lähettäjän selvittämiseksi avata, jollei lähettäjää voida selvittää kirjettä, postilähetystä tai viestiä avaamatta. Tällöin kirjettä tai viestiä ei saa lukea enemmälti kuin lähettäjän selvittämiseksi on tarpeen.

Kirjeestä, muusta postilähetyksestä tai viestistä saadaan ottaa jäljennös, jos sitä luettaessa käy ilmi, että se todennäköisesti sisältää

suunnitelmia taikka tietoja:

1) rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään vuosi vankeutta, tai tällaisen rikoksen rangaistavasta yrityksestä; taikka

2) huumausaineen käyttörikoksesta.

Tiedon ja jäljennöksen antamisesta poliisille tai muulle esitutkintaviranomaiselle säädetään 16 luvun 1 §:n 9 kohdassa. Jäljennösten säilyttämisestä ja hävittämisestä säädetään henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetussa laissa.

suunnitelmia taikka tietoja:

1) rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään vuosi vankeutta, tai tällaisen rikoksen rangaistavasta yrityksestä; taikka

2) huumausaineen käyttörikoksesta.

2 a §

Lukemisesta ilmoittaminen

Jos tutkintavangille saapunut tai häneltä peräisin oleva kirje, muu postilähetys tai viesti luetaan, lukemisesta ja lukemisen perusteesta on viipymättä annettava tieto tutkintavangille. Ilmoittamista voidaan lykätä, jos se on tarpeen rikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi, vankilan järjestystä uhkaavan vaaran torjumiseksi taikka vangin tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi. Ilmoitus lukemisesta ja sen perusteesta on kuitenkin annettava viimeistään kahden viikon kuluessa lukemisesta tai, jos tutkintavanki vapautetaan ennen mainittua määräaikaa, viimeistään tutkintavangin vapautuessa, jollei muusta lainsäädännöstä muuta johdu.

Jos kirje lukemisen jälkeen pidätetään 5 §:ssä tarkoitetulla perusteella, tiedon antamisessa noudatetaan, mitä 5 §:ssä säädetään.

4 §

Kirjeenvaihto asiamiehen kanssa

Tutkintavangille saapunut kirje tai muu postilähetys, jonka kirjekuoresta tai muutoin käy luotettavasti ilmi, että kirjeen lähettäjä on 1 momentissa tarkoitettu asiamies, saadaan vain tutkintavangin läsnä ollessa avata ja sen sisältö tarkastaa lähetyksen sisältämää viestiä lukematta, jos on syytä epäillä, että kirje sisältää 5 luvun 1 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettuja aineita tai esineitä. Tarkastuksessa noudatetaan muutoin, mitä 1 §:n 4 momentis-

4 §

Kirjeenvaihto asiamiehen kanssa

Tutkintavangille saapunut kirje tai muu postilähetys, johon merkitystä lähettäjä tiedosta ilmenee, että kirjeen lähettäjä on 1 momentissa tarkoitettu asiamies, saadaan tutkintavangin läsnä ollessa avata ja sen sisältö tarkastaa lähetyksen sisältämää viestiä lukematta, jos on syytä epäillä, että kirje sisältää 5 luvun 1 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettuja aineita tai esineitä. Tarkastuksessa noudatetaan muutoin, mitä 1 §:n 4 momentissa sää-

sa säädetään.

detään.

7 §

Puhelun kuunteleminen ja tallentaminen

Tutkintavangin puhelua saadaan kuunnella, jos se on yksittäistapauksessa perustellusta syystä tarpeen rikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi, tutkintavankeuden tarkoituksen tai vankilan järjestyksen turvaamiseksi taikka tutkintavangin tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi.

Puhelu voidaan tallentaa, jos puhelua kuunneltaessa käy ilmi, että puhelu todennäköisesti sisältää suunnitelmia taikka tietoja:

1) rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään vuosi vankeutta, tai sellaisen rikoksen rangaistavasta yrityksestä; taikka

2) huumausaineen käyttörikoksesta.

Puhelun kuuntelemisesta ja mahdollisuudesta sen tallentamiseen on ennen kuuntelemisen aloittamista ilmoitettava tutkintavangille ja sille, johon hän on puhelimitse yhteydessä. Puhelun sisältöä koskevan tiedon, taltion tai tallenteen antamisesta poliisille tai muulle esitutkintaviranomaiselle säädetään 16 luvun 1 §:n 9 kohdassa. Syntynyt taltio tai tallenne on hävitettävä, jollei sitä mainitun lainkohdan mukaan luovuteta poliisille tai muulle esitutkintaviranomaiselle.

Tutkintavangin ja 3 §:ssä tarkoitetun valvontaviranomaisen tai 4 §:ssä tarkoitetun asiamiehen välistä puhelua ei saa kuunnella eikä tallentaa. Jos puhelua kuunneltaessa ilmenee, että kyse on tutkintavangin ja edellä mainitun henkilön välisestä yhteydestä, kuuntelu on lopetettava ja tallenne hävitettävä.

7 §

Puhelun kuunteleminen ja tallentaminen

Tutkintavangin puhelua saadaan kuunnella ja puhelu tallentaa, jos se on tarpeen kyseisen vangin rikostaustaan, hänen vankeusaikaiseen käyttäytymiseensä tai puhelun vastaanottajaan liittyvästä perustellusta syystä rikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi, vankilan järjestystä uhkaavan vaaran torjumiseksi, tutkintavankeuden tarkoituksen turvaamiseksi taikka tutkintavangin tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi.

Puhelun kuuntelemisesta ja tallentamisesta on ennen toimenpiteen aloittamista ilmoitettava tutkintavangille ja sille, johon hän on puhelimitse yhteydessä.

Tutkintavangin ja 3 §:ssä tarkoitetun valvontaviranomaisen tai 4 §:ssä tarkoitetun asiamiehen välistä puhelua ei saa kuunnella eikä tallentaa. Jos puhelua kuunneltaessa ilmenee, että kyse on tutkintavangin ja edellä mainitun henkilön välisestä yhteydestä, kuuntelu on lopetettava ja tallenne hävitettävä.

7 a §

Sähköpostin käyttö

Tutkintavangille voidaan antaa lupa sähköpostiviestien lähettämiseen ja vastaanottamiseen yhteyksien ylläpitämiseen, toimeentuloon, työ-, koulutus-, oikeus-, sosiaali- tai asuntoasioiden hoitamiseen liittyvästä tärke-

ästä syystä, jollei tutkintavangin oikeutta yhteydenpitoon ole pakkokeinolain 4 luvun nojalla rajoitettu. Edellä todetusta huolimatta tutkintavangille voidaan antaa lupa sähköpostiviestin lähettämiseen ja vastaanottamiseen 4 §:ssä tarkoitetun asiamiehen kanssa tärkeästä oikeusasioden hoitamiseen liittyvästä syystä.

Luvan myöntämisen edellytyksenä on, ettei käytöstä aiheudu vaaraa tutkintavankeuden tarkoitukselle, vankilan järjestykselle tai turvallisuudelle taikka tutkintavangin tai muun henkilön turvallisuudelle ja että viestin lähettäjistä ja vastaanottajasta pystytään riittävästi varmistumaan.

Jos sähköpostin käyttöä koskevan luvan myöntämisen edellytykset eivät enää päätöksen tekemisen jälkeen täyty tai tutkintavanki rikkoo luvan ehtoja, lupa voidaan peruuttaa.

7 b §

Internetin käyttö

Tutkintavangille voidaan antaa lupa internetin käyttöön toimeentuloon, työ-, koulutus-, oikeus-, sosiaali- tai asuntoasioiden hoitamiseen liittyvästä tai muusta vastaavasta tärkeästä syystä, jollei tutkintavangin oikeutta yhteydenpitoon ole pakkokeinolain 4 luvun nojalla rajoitettu. Luvan myöntäminen edellyttää, että tutkintavangin pääsy muille kuin luvanmukaisille verkkosivustoille on asianmukaisesti estetty.

Internetin käyttöä koskevan luvan myöntäminen edellyttää, ettei internetin käytöstä aiheudu vaaraa tutkintavankeuden tarkoitukselle, vankilan järjestykselle tai turvallisuudelle taikka tutkintavangin tai muun henkilön turvallisuudelle.

Jos internetin käyttöä koskevan luvan myöntämisen edellytykset eivät enää päätöksen tekemisen jälkeen täyty tai tutkintavanki rikkoo luvan ehtoja, lupa voidaan peruuttaa.

7 c §

Sähköisen viestinnän valvonta

Sen lisäksi mitä sähköisen viestinnän tietosuojalaissa (516/2004) säädetään, vanki-

lalla on oikeus tarvittaessa hakea viestin ja puhelun lähettämistä ja vastaanottamista koskevat tiedot joko tutkintavangin viestintään käyttämästä laitteesta tai vankilan hallinnoimista viestinnän välittämiseen ja käsittelyyn tarkoitetuista laitteista ja järjestelmistä.

Tutkintavangille saapuneen ja hänen lähettämänsä sähköpostiviestin valvonnassa sovelletaan 2–5 §:n säännöksiä.

Sähköpostin lähettämistä ja internetin käyttämistä voidaan valvoa teknisellä valvonnalla ja siten, että Rikosseuraamuslaitoksen virkamies on läsnä.

8 §

Tarkastamis- ja pidättämismenettely

Päätös kirje- tai muun postilähetyksen tai viestin lukemisesta, jäljentämisestä ja pidättämisestä sekä puhelun kuuntelemisesta ja tallentamisesta on tehtävä kirjallisesti.

9 §

Päätösvalta

Kirjeen ja muun postilähetyksen tarkastamisesta *tämän luvun* 1 §:n 2 momentin nojalla sekä tällaisen lähetyksen avaamisesta ja sen sisällön tarkastamisesta 1 §:n 3 momentin ja 4 §:n 2 momentin nojalla päättää *rikosseuraamusalueen* työjärjestyksessä määrätty ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies.

Kirjeen, muun postilähetyksen tai viestin lukemisesta 2 §:n 1 momentin nojalla, 2 §:n 2 momentissa tarkoitetusta jäljennöksen ottamisesta sekä lähetyksen tai viestin 5 §:ssä tarkoitetusta pidättämisestä päättää turvallisuudesta vastaava virkamies tai hänen tällaisiin tehtäviin erikseen nimeämänsä valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Viestin saa kuitenkin antaa luettavaksi myös sellaiselle Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehelle, jolla henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetun lain mukaan on oikeus käsitellä turvallisuustietorekisterin tietoja. Puhelun kuuntelemisesta ja tallentami-

8 §

Tarkastamis- ja pidättämismenettely

Päätös kirjeen, muun postilähetyksen tai viestin *taikka sähköpostiviestin* lukemisesta, jäljentämisestä ja pidättämisestä sekä puhelun kuuntelemisesta ja tallentamisesta on tehtävä kirjallisesti.

9 §

Päätösvalta

Kirjeen ja muun postilähetyksen tarkastamisesta 1 §:n 2 momentin nojalla sekä tällaisen lähetyksen avaamisesta ja sen sisällön tarkastamisesta 1 §:n 3 momentin *tai* 4 §:n 2 momentin nojalla päättää työjärjestyksessä määrätty ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies.

Kirjeen, muun postilähetyksen tai viestin lukemisesta 2 §:n 1 momentin nojalla, 2 §:n 2 momentin mukaisesta lähettäjän selvittämisestä, 2 §:n 3 momentissa tarkoitetusta jäljennöksen ottamisesta, 2 a §:n 1 momentin mukaisesta lukemisesta ilmoittamisesta sekä lähetyksen tai viestin 5 §:ssä tarkoitetusta pidättämisestä päättää turvallisuudesta vastaava virkamies taikka hänen tällaisiin tehtäviin erikseen nimeämänsä ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Viestin saa kuitenkin antaa luettavaksi myös sellaiselle Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehelle, jolla on oikeus käsitellä turvallisuustietorekisterin tietoja. Puhelun kuunte-

sesta päättää turvallisuudesta vastaava virkamies.

lemisestä ja tallentamisesta päättää turvallisuudesta vastaava virkamies.

Sähköpostin ja internetin käyttöä koskevista luvasta ja luvan peruttamisesta päättää vankilan johtaja tai turvallisuudesta vastaava virkamies.

10 §

10 §

*Tarkemmat säännökset**Tarkemmat säännökset*

Tarkemmat säännökset kirjeiden tarkastamis-, lukemis-, jäljentämis- ja pidättämismenettelystä sekä puhelun kuuntelemisesta ja tallentamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Tarkemmat säännökset kirjeiden tarkastamis-, lukemis-, jäljentämis- ja pidättämismenettelystä, puhelun kuuntelemisesta ja tallentamisesta *sekä sähköisen viestinnän käytöstä ja valvonnasta* annetaan valtioneuvoston asetuksella.

9 luku

9 luku

Tapaamiset ja muut yhteydet vankilan ulkopuolelle**Tapaamiset ja muut yhteydet vankilan ulkopuolelle**

1 §

1 §

*Tapaaminen**Tapaaminen*

Tutkintavangilla on oikeus tavata vieraita tarpeellisen valvonnan alaisena tapaamista varten varattuina aikoina niin usein kuin se vankilan järjestystä ja toimintaa haittaamatta on mahdollista, jollei tätä oikeutta ole pakkokeinolain 4 luvun mukaisesti rajoitettu. Tapaaminen voidaan sallia muulloinkin kuin tapaamista varten varattuina aikoina, jos se on tarpeen vangin yhteyksien kannalta tai muusta erityisestä syystä. Tutkintavangilla on kuitenkin aina oikeus ilman aiheetonta viivytystä tavata tämän lain 8 luvun 4 §:ssä tarkoitettu asiamiehensä. Tutkintavankia tapaamaan tulleen henkilön (tapaaja) tarkastamisesta säädetään 12 luvussa.

Tutkintavangin tapaamista on tarpeellisella tavalla valvottava. Tapaamista voidaan valvoa myös videolaitteilla. Videolaitteilla tapahtuvasta valvonnasta on asianmukaisella tavalla ilmoitettava tutkintavangille ja tapajalle. *Valvonnasta syntyneiden tallenteiden*

Tutkintavangilla on oikeus tavata vieraita tarpeellisen valvonnan alaisena tapaamista varten varattuina aikoina niin usein kuin se vankilan järjestystä ja toimintaa haittaamatta on mahdollista siten kuin tässä luvussa säädetään, jollei tätä oikeutta ole pakkokeinolain 4 luvun *nojalla* rajoitettu. Tapaaminen voidaan sallia muulloinkin kuin tapaamista varten varattuina aikoina, jos se on tarpeen tutkintavangin yhteyksien säilymiseksi tai muusta tärkeästä syystä.

Tapaaminen järjestetään valvotussa tapaamistilassa, jossa vangin ja tapaajan välissä on rakenteellisia esteitä vankilan turvallisuuden ja järjestyksen ylläpitämiseksi, kiellettyjen aineiden ja esineiden vankilaan kulkeutumisen estämiseksi sekä tutkintavankeuden tarkoituksen turvaamiseksi. Tapaamista on tarpeellisella tavalla valvottava. Muita tapaamisia kuin valvomatonta tapaamista voidaan valvoa teknisellä valvonnalla ja si-

säilyttämisessä ja hävittämisessä noudatetaan, mitä henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetussa laissa säädetään tapaajarekistereistä.

Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, tutkintavangin ja 8 luvun 4 §:ssä tarkoitettun asiamiehen tapaamista ei saa valvoa, ellei ole perusteltua syytä epäillä, että tapaamisessa rikottaisiin tätä lakia taikka sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä.

ten, että Rikosseuraamuslaitoksen virkamies on läsnä. Tekninen valvonta käsittää teknisellä laitteella tapahtuvan kuvan katselun ja tallentamisen. Teknisellä laitteella tapahtuvasta valvonnasta on asianmukaisella tavalla ilmoitettava tutkintavangille ja tapaajalle.

Tutkintavangin ja tapaajan välinen keskustelu voidaan kuunnella ja tallentaa teknisellä laitteella, jos se on tarpeen kyseisen vangin rikostaustaan, hänen vankeusaikaiseen käyttäytymiseensä tai tapaajaan liittyvästä perustellusta syytä rikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi, vankilan järjestystä uhkaavan vaaran torjumiseksi, tutkintavankeuden tarkoituksen turvaamiseksi taikka tutkintavangin tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi. Keskustelun kuuntelusta ja tallentamisesta on ennen toimenpiteen aloittamista ilmoitettava vangille ja tapaajalle.

Tapaaminen voidaan järjestää erillään muista tutkintavangeista ja tapaajista, jos on syytä epäillä, että tapaamisesta voi tapaajan tai tutkintavangin rikostausta tai tutkintavangin vankila-aikainen käyttäytyminen huomioon ottaen aiheutua vaaraa vankilan järjestykselle tai turvallisuudelle taikka tutkintavangin tai muun henkilön turvallisuudelle.

Asiamiehen tapaamisen valvonnasta säädetään 4 §:ssä. Tutkintavankia tapaamaan tulleen henkilön tarkastamisesta säädetään 12 luvussa.

2 §

Valvomaton tapaaminen

Tutkintavangin lähiomaisen, muun läheisen, 8 luvun 4 §:ssä tarkoitettun asiamiehen ja, jos siihen on syytä, myös muun henkilön tapaaminen voidaan sallia ilman valvontaa (**valvomaton tapaaminen**), jos se on perusteltua tutkintavangin yhteyksien säilymiseksi, oikeusasioiden hoitamiseksi tai muusta vastaavasta syytä eikä tapaamisesta aiheudu haittaa vankilan järjestykselle tai toiminnalle. Muun kuin 8 luvun 3 §:ssä tarkoitettun valvontaviranomaisen ja 8 luvun 4 §:ssä tarkoitettun asiamiehen tapaamisen ehdoksi voidaan asettaa, että tutkintavanki suostuu 11 luvun 7 §:n 3 momentissa tarkoitettuun päihitteetö-

2 §

Valvomaton tapaaminen

Tutkintavangin lähiomaisen ja muun läheisen sekä jos siihen on syytä, myös muun vangille tärkeän henkilön tapaamiseen ilman valvontaa voidaan myöntää lupa, jos se on perusteltua tutkintavangin yhteyksien säilymiseksi tai muusta vastaavasta syytä, jollei tutkintavangin oikeutta yhteydenpitoon ole pakkokeinolain 4 luvun nojalla rajoitettu. Tapaamisen myöntäminen edellyttää, ettei tapaamisesta aiheudu vaaraa vankilan järjestykselle tai turvallisuudelle taikka tutkintavangin tai muun henkilön turvallisuudelle.

myyden valvontaan.

Tutkintavangin tarkastamisesta valvottoman tapaamisen yhteydessä säädetään 11 luvun 4 §:ssä.

3 §

Lapsen tapaaminen

Tutkintavangille voidaan myöntää lupa alle 15-vuotiaan lapsen tapaamiseen siihen soveltuvaan tilassa, jos tapaaminen on tarpeen tutkintavangin ja lapsen yhteyksien ylläpitämiseksi eikä tapaaminen ole lapsen edun vastainen.

4 §

Asiamiehen tapaaminen

Tutkintavangilla on oikeus ilman aiheetonta viivytystä tavata 8 luvun 4 §:ssä tarkoitettua asiamiestä muiden henkilöiden olematta läsnä.

Tapaamista voidaan valvoa, jos se on välttämätöntä vankilan järjestyksen tai turvallisuuden ylläpitämiseksi taikka, jos tutkintavanki tai asiamies sitä nimenomaisesti pyytää. Valvonta suoritetaan näköyhteyden tai teknisen laitteen avulla tutkintavangin ja asiamiehen välistä keskustelua kuulematta ja tallentamatta. Tapaaminen voidaan tarvittaessa järjestää myös tilassa, jossa tutkintavangin ja asiamiehen välissä on rakenteellisia esteitä. Tapaamisen valvonnasta on ennen valvonnan aloittamista ilmoitettava tutkintavangille ja hänen asiamiehelleen.

Tapaamisen järjestämisestä videoyhteyden välityksellä säädetään 10 §:ssä.

5 §

Vankien välinen valvottu tapaaminen

Tutkintavangille voidaan myöntää lupa valvottuun tapaamiseen toisen samaan vankilaan sijoitetun tutkintavangin tai vangin kanssa, jos on kyse tutkintavangin lähiomaisesta, muusta läheisestä tai muusta vangille

tärkeästä henkilöstä ja tapaaminen on perusteltua tutkintavangin yhteyksien säilymiseksi tai muusta tärkeästä syystä eikä tutkintavangin oikeutta yhteydenpitoon ole pakkokeinoin lain 4 luvun nojalla rajoitettu. Tapaamisen myöntämisen edellytyksenä on, ettei tapaamisesta aiheudu vaaraa vankilan järjestykselle tai turvallisuudelle taikka tutkintavangin tai muun henkilön turvallisuudelle.

6 §

Tapaamisen keskeyttäminen

Tapaaminen voidaan keskeyttää, jos se on tarpeen rikoksen estämiseksi taikka vankilan järjestyksen tai turvallisuuden ylläpitämiseksi.

3 §

Tapaamisen epäminen ja erityisvalvottu tapaaminen

Tapaaminen voidaan evätä, jos:
1) tapaaaja ei pysty luotettavasti todistamaan henkilöllisyyttään;
2) tapaaaja kieltäytyy 12 luvun 2 §:ssä tarkoitetusta turvatarkastuksesta tai 12 luvun 3 §:ssä tarkoitetusta henkilöntarkastuksesta; *taikka*

3) on perusteltua syytä epäillä, että tapaamisesta aiheutuu vaaraa vankilan järjestykselle tai turvallisuudelle taikka vangin tai muun henkilön turvallisuudelle.

Tapaaminen voidaan järjestää kuitenkin erityisen valvotuissa olosuhteissa (erityisvalvottu tapaaminen), jos 1 momentissa tarkoitettu vaara on mahdollista tällä tavoin torjua.

5 §

Tapaamiskielto

Jos tapaaajan on todettu kuljettaneen tai yrittäneen kuljettaa huumausaineita taikka 5 luvun 1 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettuja ai-

7 §

Tapaamisen peruuttaminen ja epäminen

Jos tapaamisen myöntämisen edellytykset eivät enää päätöksen tekemisen jälkeen täyty, tapaaminen voidaan peruuttaa.

Tapaaminen voidaan evätä, jos:
1) tapaaaja ei pysty luotettavasti todistamaan henkilöllisyyttään;

2) tapaaaja kieltäytyy 12 luvun 2 §:ssä tarkoitetusta turvatarkastuksesta tai 12 luvun 3 §:ssä tarkoitetusta henkilöntarkastuksesta;

3) *tapaaaja on ulkonaisista merkeistä päätellen päihtynyt;*

4) on perusteltua syytä epäillä, että tapaamisesta aiheutuu vaaraa vankilan järjestykselle tai turvallisuudelle taikka vangin tai muun henkilön turvallisuudelle.

Tapaaminen voidaan 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa järjestää siten valvottuna, ettei tapaamisesta aiheudu vaaraa vankilan järjestykselle tai turvallisuudelle.

8 §

Tapaamiskielto

Jos tapaaajan on todettu kuljettaneen tai yrittäneen kuljettaa huumausaineita taikka 5 luvun 1 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tai 2

neita tai esineitä vankilaan taikka vaarantaneen turvallisuutta tai vakavasti häirinneen vankilan järjestystä, tapaajalle voidaan antaa olosuhteisiin nähden kohtuullinen, enintään kuuden kuukauden pituinen kieltö vierailta vankilassa (*tapaamiskielto*). Tapaamiskieltoa voidaan jatkaa, jos se on edelleen tarpeen kiellon perusteena olevan toiminnan estämiseksi.

Tapaamiskielto voi sisältää kiellon tavata määrättyä tutkintavankia tai määrättyjä tutkintavankeja taikka tulla määrättyyn vankilaan tai määrättyihin vankiloihin.

Tapaamiskieltoa ei saa antaa lähiomaiselle, muulle läheiselle eikä vangin 8 luvun 4 §:ssä tarkoitettulle asiamiehelle. *Tapaamiskieltoa ei myöskään saa antaa, jos tapaaminen voidaan vankilan järjestystä vaarantamatta järjestää 3 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla.*

Päätös tapaamiskiellosta tehdään kirjallisesti. Ennen tapaamiskielon antamista tapaajaa ja tutkintavankia on mahdollisuuksien mukaan kuultava.

momentissa tarkoitettuja aineita tai esineitä vankilaan taikka vaarantaneen turvallisuutta tai vakavasti häirinneen vankilan järjestystä, tapaajalle voidaan antaa olosuhteisiin nähden kohtuullinen, enintään kuuden kuukauden pituinen kieltö vierailta vankilassa. Tapaamiskieltoa voidaan jatkaa, jos se on edelleen tarpeen kiellon perusteena olevan toiminnan estämiseksi.

Tapaamiskielto voi sisältää kiellon tavata määrättyä tutkintavankia tai määrättyjä tutkintavankeja taikka tulla määrättyyn vankilaan tai määrättyihin vankiloihin.

Tapaamiskieltoa ei saa antaa 16 luvun 1 §:n 1 kohdassa tarkoitettulle lähiomaiselle tai muulle läheiselle eikä *tutkintavangin* 8 luvun 4 §:ssä tarkoitettulle asiamiehelle.

Päätös tapaamiskiellosta tehdään kirjallisesti. Ennen tapaamiskielon antamista vankia ja mahdollisuuksien mukaan tapaajaa on kuultava.

4 §

Tavaroiden vastaanottaminen ja tarkastaminen

Tapaamisen yhteydessä tutkintavangille voidaan antaa lupa ottaa vastaan kohtuullinen määrä sellaisia tavaroita tai esineitä, joiden hallussapito vankilassa on 5 luvun 1 §:n 1 ja 2 momentin mukaan sallittu. Tarkemmat määräykset vastaanotettavan omaisuuden määristä ja laadusta annetaan 10 luvun 1 §:ssä tarkoitettussa vankilan järjestyssäännössä.

Tapaajan tuomat tavarat on tarkastettava ennen niiden luovuttamista vangille.

9 §

Tavaroiden vastaanottaminen ja tarkastaminen

Tapaamisen yhteydessä *vankilassa voidaan ottaa vastaan vähäinen määrä* sellaisia tavaroita tai esineitä, joiden hallussapito vankilassa on 5 luvun 1 §:n 1 ja 2 momentin mukaan sallittu. Tarkempia määräyksiä vastaanotettavasta omaisuudesta ja sen määrästä sekä menettelytavasta tavaroita vastaanotettaessa annetaan 10 luvun 1 §:ssä tarkoitettussa vankilan järjestyssäännössä.

Tapaajan tuomat tavarat on tarkastettava ennen niiden luovuttamista *tutkintavangille*.

10 §

Yhteydenpito videoyhteyden välityksellä

Tutkintavangille voidaan järjestää mahdollisuus olla yhteydessä lähiomaisiinsa tai muihin läheisiinsä käyttäen videoyhteyttä tai muuta soveltuvaa teknistä yhteydenpitotapaa, jossa osallistujilla on puhe- ja näköyhteys

keskenään. Yhteyksien säilymiseksi tai muusta tärkeästä syystä yhteydenpito voidaan järjestää myös muun tutkintavangille tärkeän henkilön kanssa. Edellytyksenä on, ettei tutkintavangin oikeutta yhteydenpitoon ole pakkokeinolain 4 luvun nojalla rajoitettu.

Yhteydenpidon valvonnasta, keskeyttämisestä ja peruuttamisesta noudatetaan, mitä 1 §:n 2 momentissa sekä 6 ja 7 §:ssä säädetään.

Myös asiamiehen tapaaminen voidaan tutkintavangin tai asiamiehen pyynnöstä järjestää videoyhteyden välityksellä. Tapaamisen valvontaan sovelletaan mitä 4 §:ssä säädetään.

6 §

Yhteydet tiedotusvälineisiin

Jos tutkintavankia haastatellaan tai kuvataan vankilassa, noudatetaan soveltuvin osin tämän luvun tapaamista ja tapaajaa koskevia säännöksiä. Jos tiedotusvälineen edustaja haluaa haastatella tutkintavankia, on tiedusteltava vangilta, suostuuko tämä haastatteluun.

7 §

Yhteydet edustustoon

Ulkomaisella tutkintavangilla on oikeus olla yhteydessä hänen kotimaataan edustavaan diplomaattiseen edustustoon tai konsuliedustustoon, jollei yhteydenpitoa ole pakkokeinolain 4 luvun mukaisesti rajoitettu.

Tutkintavangin diplomaattiseen edustustoon tai konsuliedustustoon osoittamat yhteykset on toimitettava viipymättä edelleen.

8 §

Yksityiset keskustelut

Tutkintavangille on mahdollisuuksien mukaan varattava tilaisuus henkilökohtaisia asioitaan koskeviin yksityisiin keskusteluihin seurakunnan, vankilatyötä tekevän järjestön taikka muun vastaavan tahon edustajan kans-

11 §

Yhteydet tiedotusvälineisiin

Jos tutkintavankia haastatellaan tai kuvataan vankilassa, sovelletaan tämän luvun tapaamista ja tapaajaa koskevia säännöksiä. Jos tiedotusvälineen edustaja haluaa haastatella tutkintavankia, *Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen* on tiedusteltava tutkintavangilta, suostuuko tämä haastatteluun.

12 §

Yhteydet edustustoon

Ulkomaalaisella tutkintavangilla on oikeus olla yhteydessä hänen kotimaataan edustavaan diplomaattiseen edustustoon tai konsuliedustustoon, jollei yhteydenpitoa ole pakkokeinolain 4 luvun mukaisesti rajoitettu.

Tutkintavangin diplomaattiseen edustustoon tai konsuliedustustoon osoittamat yhteykset on toimitettava viipymättä edelleen.

13 §

Yksityiset keskustelut

Tutkintavangille on mahdollisuuksien mukaan varattava tilaisuus henkilökohtaisia asioitaan koskeviin yksityisiin keskusteluihin seurakunnan, vankilatyötä tekevän järjestön taikka muun vastaavan tahon edustajan kans-

sa.

sa.

9 §

Poistumislupa erittäin tärkeästä syystä

Tutkintavangille voidaan antaa lupa tarpeellisen valvonnan alaisena lyhyeksi aikaa poistua vankilasta Suomen alueelle vakavasti sairaana olevan lähiomaisen tai muun läheisen tapaamista samoin kuin lähiomaisen tai muun läheisen hautaan saattamista varten taikka muusta vastaavasta erittäin tärkeästä syystä.

14 §

Poistumislupa erittäin tärkeästä syystä ja lupa poistua saatettuna

Tutkintavangille voidaan antaa lupa tarpeellisen valvonnan alaisena lyhyeksi aikaa poistua vankilasta Suomen alueelle vakavasti sairaana olevan lähiomaisen tai muun läheisen tapaamista samoin kuin lähiomaisen tai muun läheisen hautaan saattamista varten taikka muusta vastaavasta erittäin tärkeästä syystä.

Tutkintavangille voidaan myös antaa lupa tarpeellisen valvonnan alaisena lyhyeksi ajaksi poistua vankilasta kiireellisen ja välttämättömän asian hoitamiseksi.

10 §

Päätösvalta

Tapaamiskiellon määrittämisestä ja poistumisluvasta päättää vankilan johtaja. *Erityisvalvotusta tapaamisesta* ja tapaamisen epäamisestä päättää valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Valvomattomasta tapaamisesta päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies.

15 §

Päätösvalta

Valvomattomasta tapaamisesta, asiamiehen tapaamisesta, lapsen tapaamisesta, vankien välisestä tapaamisesta, 1 §:n 4 momentissa tarkoitettuun valvotusta tapaamisesta, yhteydenpidosta videoyhteyden välityksellä sekä niiden peruuttamisesta päättää toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Valvotun tapaamisen 1 §:n 3 momentin mukaisesta kuuntelusta teknisellä laitteella ja tallentamisesta päättää turvallisuudesta vastaava virkamies. Tapaamiskiellon määrittämisestä ja poistumisluvasta päättää vankilan johtaja taikka toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies.

Tapaamisen epäamisestä ja keskeyttämisestä päättää ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies tai, jos asia ei siedä viivytystä, ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies.

16 §

Viittaussäännös

Edellä 2 ja 3 §:ssä tarkoitettun tapaamisen ehdoksi asetetusta päihitteettömyyden valvonnasta säädetään 11 luvun 7 §:n 3 momentissa. Tutkintavangin tarkastamisesta tällaisten tapaamisten yhteydessä säädetään 11 luvun 4 §:ssä.

11 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset poistumisluvasta, tapaamiskiellosta ja sen sisällöstä annetaan valtioneuvoston asetuksella. Tarkemmat säännökset tapaamisten järjestämisestä annetaan Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön määräyksellä.

17 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat säännökset poistumisluvasta, tapaamiskiellosta ja sen sisällöstä, *tapaamisten valvonnan järjestämisestä sekä tapaamistilojen teknisistä ja rakenteellisista valvontajärjestelyistä* annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö antaa tarkemmat määräykset tapaamisten järjestämisestä.

10 luku

Vankilan järjestys ja kurinpito

3 §

Järjestysrikkomukset

Tutkintavangille voidaan määrätä kurinpitorangaistus, jos tutkintavanki syyllistyy *järjestysrikkomukseen*. Järjestysrikkomuksia ovat:

1) syyllistyminen vankilassa tai muutoin Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen valvonnan alaisena rikokseen, josta ei ole odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin sakkoa;

2) luvaton poistuminen terveydenhuollon laitoksesta;

3) tämän lain tai sen nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen taikka niitä täsmentävän Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön määräyksen rikkominen;

4) 1 §:ssä tarkoitettun vankilan järjestys-

säännön rikkominen edellyttäen, että järjestyssäännössä on nimenomaisesti mainittu kyseisestä rikkomuksesta voivan seurata kurin-

10 luku

Vankilan järjestys ja kurinpito

3 §

Järjestysrikkomukset

Tutkintavangille voidaan määrätä kurinpi-
torangaistus, jos tutkintavanki syyllistyy *järjestysrikkomukseen*. Järjestysrikkomuksia ovat:

1) syyllistyminen vankilassa tai muutoin Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen valvonnan alaisena rikokseen, josta ei ole odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin sakkoa;

2) luvaton poistuminen terveydenhuollon laitoksesta;

3) tämän lain tai sen nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen taikka niitä täsmentävän Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön määräyksen rikkominen;

4) 1 §:ssä tarkoitettun vankilan järjestys-

säännön rikkominen edellyttäen, että järjes-

pitorangaistus; ja

5) Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen toimivaltansa rajoissa vankilan järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi antaman kehotuksen tai käskyn noudattamatta jättäminen.

tyssäännössä on nimenomaisesti mainittu kyseisestä rikkomuksesta voivan seurata kurin-pitorangaistus;

5) 8 luvun 7 a ja 7 b §:ssä tarkoitettulle luvalle asetettujen ehtojen rikkominen;

6) Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen toimivaltansa rajoissa vankilan järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi antaman kehotuksen tai käskyn noudattamatta jättäminen.

4 §

Tutkintavangille määrättävät kurin-pitorangaistukset

Jollei muistutusta pidetä riittävänä seuraamuksena, vangille voidaan määrätä kurin-pitorangaistuksena:

3) sijoittaminen yksinäisyyteen enintään 14 vuorokauden ajaksi (*yksinäisyysrangaistus*).

8 §

Yksinäisyysrangaistus

Yksinäisyysrangaistus sisältää omaisuuden hallussapidon, yhteydenpidon, kirjaston käytön, radio- ja televisio-ohjelmien seuraamisen sekä harrastus- ja vapaa-ajan toiminnan rajoittamisen. Rajoituksista voidaan poiketa, jos siihen on tutkintavangin olosuhteisiin nähden syytä. Tutkintavangin oikeutta tapaamiseen ja ulkoiluun voidaan rajoittaa vain, jos tapaamisesta tai ulkoilusta aiheutuu vaaraa vangin omalle tai muiden turvallisuudelle.

Jos tutkintavanki on yhtäjaksoisesti ollut yksinäisyydessä 14 vuorokautta, uutta yksinäisyysrangaistusta ei saa panna täytäntöön ennen kuin seitsemän vuorokautta on kulunut aikaisemman rangaistuksen päättymisestä.

Yksinäisyyteen sijoittamisesta tulee mahdollisimman pian ilmoittaa lääkärille tai muulle terveydenhuoltohenkilökuntaan kuulvalle virkamiehelle. *Jos vangille määrätään yli seitsemän vuorokauden yksinäisyysran-*

4 §

Tutkintavangille määrättävät kurin-pitorangaistukset

Jollei muistutusta pidetä riittävänä seuraamuksena, tutkintavangille voidaan määrätä kurin-pitorangaistuksena:

3) sijoittaminen yksinäisyyteen enintään kymmenen vuorokauden ajaksi (*yksinäisyysrangaistus*).

8 §

Yksinäisyysrangaistus

Yksinäisyysrangaistus sisältää omaisuuden hallussapidon, yhteydenpidon, kirjaston käytön, radio- ja televisio-ohjelmien seuraamisen sekä harrastus- ja vapaa-ajan toiminnan rajoittamisen. Rajoituksista voidaan poiketa, jos siihen on tutkintavangin olosuhteisiin nähden syytä. Tutkintavangin oikeutta tapaamiseen ja ulkoiluun voidaan rajoittaa vain, jos tapaamisesta tai ulkoilusta aiheutuu vaaraa vangin omalle tai muiden turvallisuudelle.

Jos tutkintavanki on yhtäjaksoisesti ollut yksinäisyydessä kymmenen vuorokautta, uutta yksinäisyysrangaistusta ei saa panna täytäntöön ennen kuin seitsemän vuorokautta on kulunut aikaisemman rangaistuksen päättymisestä.

Yksinäisyyteen sijoittamisesta tulee mahdollisimman pian ilmoittaa lääkärille tai muulle terveydenhuollon ammattihenkilölle.

gaistus, terveydenhuoltohenkilökuntaa on kuultava. Jos täytäntöönpano aiheuttaa vaaraa vangin terveydelle, sitä on lykättävä tai jo alkanut täytäntöönpano keskeytettävä.

Jos täytäntöönpano aiheuttaa vaaraa tutkintavangin terveydelle, sitä on lykättävä tai jo alkanut täytäntöönpano keskeytettävä.

14 §

Tutkintavangin pitäminen erillään selvittämisen aikana

Tutkintavangin järjestysrikkomusta selvitetäessä ja päätöstä kurinpitorangaistuksen määräämisestä odottaessa tutkintavankia voidaan pitää erillään muista vangeista, jos se on tarpeen järjestyksen säilymiseksi tai muusta erityisestä syystä. Erillään pitäminen ei saa ylittää seitsemää vuorokautta.

14 §

Tutkintavangin pitäminen erillään selvittämisen aikana

Tutkintavangin järjestysrikkomusta selvitetäessä ja päätöstä kurinpitorangaistuksen määräämisestä odottaessa tutkintavankia voidaan pitää erillään muista vangeista, jos se on tarpeen järjestyksen säilymiseksi tai muusta erityisestä syystä. *Erillään pitäminen ei saa kestää kauempaa kuin on välttämätöntä eikä yli seitsemää vuorokautta. Erillään pitämisestä tulee mahdollisimman pian ilmoittaa lääkärille tai muulle terveydenhuollon ammattihenkilölle.*

15 §

Kurinpitorangaistuksen määrääminen

Kurinpitorangaistusta koskeva asia käsitellään suullisessa menettelyssä vankilan johtajan, turvallisuudesta vastaavan virkamiehen, tutkintavangin ja esteettömän todistajan läsnä ollessa.

15 §

Kurinpitorangaistuksen määrääminen

Kurinpitorangaistusta koskeva asia käsitellään suullisessa menettelyssä vankilan johtajan, turvallisuudesta vastaavan virkamiehen, tutkintavangin ja esteettömän todistajan läsnä ollessa. *Tutkintavankia, todistajaa ja muuta henkilöä voidaan kuulla käyttäen videoyhteyttä tai muuta vastaavaa yhteydenpitotapaa, jos se on tarkoituksenmukaista pitkän välimatkan tai muun vastaavan syyn vuoksi.*

16 §

Päätösvalta

Vankilan tilojen valvonnasta ja lukittuna pitämisestä päättää vankilan johtaja.

16 §

Päätösvalta

Vankilan tilojen valvonnasta ja lukittuna pitämisestä päättää vankilan johtaja *tai, jos asia ei siedä viivytystä, turvallisuudesta vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies.*

11 luku

Vankilan tilojen ja tutkintavangin tarkastaminen

4 §

Henkilöntarkastus

Tutkintavangille voidaan tehdä henkilöntarkastus, jos:

1) tutkintavankia epäillään 5 luvun 1 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettujen luvattomien esineiden tai aineiden hallussapidosta; tai

2) henkilöntarkastus on tarpeen karkaamisen tai avolaitoksesta luvatta poistumisen ehkäisemiseksi, vankilan järjestystä tai turvallisuutta uhkaavan vaaran torjumiseksi, epäillyn järjestysrikkomuksen tutkimiseksi, vankilaan saapumisen tai palaamisen johdosta taikka valvomattoman tapaamisen yhteydessä.

Henkilöntarkastus käsittää sen tutkimisen, mitä vangilla on vaatteissaan tai muutoin yllään.

7 §

Päihteettömyyden valvonta

Valvomattoman tapaamisen ehdoksi voidaan asettaa, että tutkintavanki pyydettyäessä antaa virtsa- tai sylkinäytteen taikka suorittaa puhalluskokeen.

11 luku

Vankilan tilojen ja tutkintavangin tarkastaminen

4 §

Henkilöntarkastus

Tutkintavangille voidaan tehdä henkilöntarkastus, jos:

1) tutkintavankia epäillään 5 luvun 1 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettujen luvattomien esineiden tai aineiden hallussapidosta; tai

2) henkilöntarkastus on tarpeen karkaamisen, vankilan järjestystä tai turvallisuutta uhkaavan vaaran torjumiseksi, epäillyn järjestysrikkomuksen tutkimiseksi, vankilaan saapumisen tai palaamisen johdosta taikka valvomattoman tapaamisen ja lapsen tapaamisen yhteydessä.

Henkilöntarkastus käsittää sen tutkimisen, mitä tutkintavangilla on vaatteissaan tai muutoin yllään. Henkilöntarkastus käsittää myös tutkintavangin suun tutkimisen.

6 a §

Päihteiden valmistamisen ja käytön kieltö

Alkoholin, muun päihdyttävän aineen ja rikoslain 44 luvun 16 §:ssä tarkoitettujen dopingaineiden valmistaminen ja käyttö vankilassa on kiellettyä.

7 §

Päihteettömyyden valvonta

Valvomattoman tapaamisen, lapsen tapaamisen ja sopimusosastolle sijoittamisen ehtona on, että vanki pyydettyäessä antaa virtsa- tai sylkinäytteen taikka suorittaa puhalluskokeen.

10 §

Päätösvalta

Tutkintavangin turvatarkastuksesta, henkilöntarkastuksesta ja päihteettömyyden valvonnasta päättää valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies tai, jos asia ei siedä viivytystä, ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies.

Erityistarkastuksesta päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä turvallisuudesta vastaava virkamies. Yksittäistapauksessa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksiköllä on oikeus päättää erityistarkastuksen toimittamisesta.

Henkilönkatsastuksesta päättää vankilan johtaja.

13 luku

Turvaamistoimenpiteet ja voimankäyttö

4 §

Eristämistarkkailu

Jos on perusteltua syytä epäillä, että vangilla vankilassa tai sinne tullessaan on kehossaan 5 luvun 1 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettuja kiellettyjä aineita tai esineitä, hänet saadaan sijoittaa huoneeseen tai selliin, jossa häntä ja kiellettyjen aineiden tai esineiden poistumista hänen kehostaan voidaan ympärivuorokautisesti tarkkailla teknisin apuvälinein tai muulla tavoin.

Eristämistarkkailua saadaan jatkaa, kunnes kielletyt aineet tai esineet ovat poistuneet

10 §

Päätösvalta

Tutkintavangin turvatarkastuksesta päättää *ohjauksen tai* valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies *taikka ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies*.

Tutkintavangin henkilöntarkastuksesta ja päihteettömyyden valvonnasta päättää *ohjauksen tai* valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies tai, jos asia ei siedä viivytystä, ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies.

Erityistarkastuksesta päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä turvallisuudesta vastaava virkamies. Yksittäistapauksessa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksiköllä on oikeus päättää erityistarkastuksen toimittamisesta.

Henkilönkatsastuksesta päättää vankilan johtaja.

13 luku

Turvaamistoimenpiteet ja voimankäyttö

4 §

Eristämistarkkailu

Jos on perusteltua syytä epäillä, että vangilla vankilassa tai sinne tullessaan on kehossaan 5 luvun 1 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettuja kiellettyjä aineita tai esineitä, hänet saadaan sijoittaa huoneeseen tai selliin, jossa häntä ja kiellettyjen aineiden tai esineiden poistumista hänen kehostaan voidaan ympärivuorokautisesti tarkkailla *ja valvoa* teknisin apuvälinein tai muulla tavoin. *Tällöin vangilta voidaan edellyttää myös erityisen tarkkailuvaatetuksen käyttöä. Tarkkailuvaatetusta käyttävän vangin tulee pyynnöstään päästä viivytyksettä WC-tiloihin.*

Eristämistarkkailua saadaan jatkaa, kunnes kielletyt aineet tai esineet ovat poistuneet

vangin elimistöstä tai kunnes eristämiseen ei enää muuten ole syytä. Eristämistarkkailu ei saa kuitenkaan kestää yli seitsemää vuorokautta. Jos eristämistarkkailusta aiheutuu vaaraa vangin terveydelle, eristäminen on keskeytettävä. Jos vangin kehossa on henkilönkatsastuksessa havaittu 1 momentissa tarkoitettuja aineita tai esineitä, eristämistarkkailua saadaan jatkaa seitsemän vuorokauden enimmäisajan jälkeenkin, kuitenkin enintään seitsemän vuorokautta.

Eristämistarkkailuun sijoittamisesta on viipymättä ilmoitettava terveydenhuollon ammattihenkilölle. Lääkärin tai muun terveydenhuollon ammattihenkilön tulee mahdollisimman pian tutkia vangin terveydentila. Vankia on tarkoin seurattava teknisellä valvonnalla tai muulla tavoin.

9 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tarkkailun, eristämistarkkailun ja erillään pitämisen täytäntöönpanosta sekä voimankäyttövälineistä, sitomiseen käytettävistä välineistä ja 8 §:ssä tarkoitettujen päätösten kirjaamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella. Tarkemmat määräykset turvaamistoimenpiteiden käytön sekä voimakeinojen ja voimankäyttövälineiden käytön koulutuksesta antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö

14 luku

Tutkintavangin kuljetus

2 §

Kuljetuksen kesto

vangin elimistöstä tai kunnes eristämiseen ei enää muuten ole syytä. Eristämistarkkailu ei saa kuitenkaan kestää yli *kuutta* vuorokautta. Jos eristämistarkkailusta aiheutuu vaaraa vangin terveydelle, eristäminen on keskeytettävä. Jos vangin kehossa on henkilönkatsastuksessa havaittu 1 momentissa tarkoitettuja aineita tai esineitä, eristämistarkkailua saadaan jatkaa *kuuden* vuorokauden enimmäisajan jälkeenkin, kuitenkin enintään *kolme* vuorokautta.

Eristämistarkkailuun sijoittamisesta on viipymättä ilmoitettava terveydenhuollon ammattihenkilölle. Lääkärin tai muun terveydenhuollon ammattihenkilön tulee mahdollisimman pian tutkia vangin terveydentila. Vankia on tarkoin seurattava teknisellä valvonnalla *ja* muulla tavoin.

9 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat säännökset tarkkailun, eristämistarkkailun ja erillään pitämisen täytäntöönpanosta *ja olosuhteista* sekä voimankäyttövälineistä, sitomiseen käytettävistä välineistä ja 8 §:ssä tarkoitettujen päätösten kirjaamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Tarkemmat määräykset *voimakeinojen käytöstä* sekä turvaamistoimenpiteiden käytön, voimakeinojen ja voimankäyttövälineiden käytön koulutuksesta antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

14 luku

Tutkintavangin kuljetus

2 §

Kuljetuksen kesto

Jos kuljetus tavanomaista vanginkuljetusreittiä tai – välinettä käyttäen kestää kuljetuksen syy, kuljetusmatkan pituus tai tutkintavangin terveydentila huomioon ottaen koh-

tuuttoman kauan, kuljetukseen on käytettävä muuta reittiä tai välinettä.

4 §

Tutkintavangin kohtelu kuljetuksen aikana

4 §

Tutkintavangin kohtelu kuljetuksen aikana

Kuljetettava ei saa kuljetuksen aikana ottaa vastaan ulkopuolisilta henkilöiltä rahaa, aineita eikä esineitä. Kuljetettavalle osoitetut raha-, aine- ja tavaralähetykset voidaan ottaa kuljetuksesta vastaavan virkamiehen säilytettäväksi, jos siihen on erityinen syy.

15 luku

Muutoksenhaku

1 §

Oikaisuvaatimus aluejohtajalle

Oikaisuvaatimus aluejohtajalle voidaan tehdä seuraavista päätöksistä:

1) 5 luvun 1 §:ssä tarkoitettu omaisuuden hallussapidosta ja saman luvun 4 §:ssä tarkoitettu rahan ja muiden maksuvälineiden käytöstä;

2) 8 luvun 5 §:ssä tarkoitettu kirjeen tai postilähetysten pidättämisestä;

3) 9 luvun 5 §:ssä tarkoitettu tapaamiskiellosta ja saman luvun 9 §:ssä tarkoitettu poistumisluvasta erittäin tärkeästä syystä;

4) 10 luvun 4 §:ssä tarkoitettu kurinpitorangeistuksesta; ja

5) 13 luvun 5 §:ssä tarkoitettu erillään pitämisestä.

15 luku

Muutoksenhaku

1 §

Muutoksenhakukelpoiset päätökset

Tutkintavanki saa vaatia oikaisua tai valittaa Rikosseuraamuslaitoksen päätöksestä, joka koskee:

1) 3 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua erillään asumista omasta pyynnöstä, 3 §:ssä tarkoitettua omien vaatteiden käyttöä tai 4 §:ssä tarkoitettua perusruokavaliosta poikkeamista;

2) 5 luvun 1 §:ssä tarkoitettua omaisuuden hallussapidon epäämistä, 4 §:ssä tarkoitettua rahan käyttöä tai 7 §:ssä tarkoitettua toiminta- ja käyttörahan suorittamatta jättämistä;

3) 6 luvun 2 §:ssä tarkoitettua tilapäistä hoitoa vankilan ulkopuolella;

4) 8 luvun 5 §:ssä tarkoitettua kirjeen tai postilähetysten pidättämistä;

5) 9 luvun 8 §:ssä tarkoitettua tapaamiskieltoa tai 14 §:n 1 momentissa tarkoitettua poistumislupaa erittäin tärkeästä syystä;

6) 10 luvun 4 §:ssä tarkoitettua varoitusta, oikeuksien menetystä ja yksinäisyysrangaitusta;

7) 13 luvun 3 §:ssä tarkoitettua tarkkailuun sijoittamista ja 4 §:ssä tarkoitettua eristämistarkkailua sekä 5 §:ssä tarkoitettua erillään

Tutkintavangin tapaajalla on oikeus hakea oikaisua 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua tapaamiskiellosta.

pitämistä;

8) muuta tämän lain nojalla tehtyä hallintolainkäyttölain (586/1996) 5 §:ssä tarkoitettua ratkaisua, ellei muutoksenhakua ole tämän luvun 2 §:n nojalla kielletty.

Tutkintavangin tapaaja saa vaatia oikaisua ja valittaa Rikosseuraamuslaitoksen päätöksestä, joka koskee 9 luvun 8 §:ssä tarkoitettua tapaamiskiellosta.

Tutkintavangille kirjeen lähettänyt tai tutkintavangin lähettämän kirjeen vastaanottaja saa vaatia oikaisua ja valittaa Rikosseuraamuslaitoksen päätöksestä, joka koskee 8 luvun 5 §:ssä tarkoitettua kirjeen tai postilähetyksen pidättämistä.

2 §

Muutoksenhakukiello

Tutkintavanki ei saa vaatia oikaisua eikä valittaa Rikosseuraamuslaitoksen päätöksestä, joka koskee:

1) 2 luvun 1 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettua vankilaan sijoittamista;

2) 3 luvun 1 §:ssä tarkoitettua sijoittamista vankilassa, 2 §:n 1 momentissa tarkoitettua asumaan sijoittamista, 2 a §:ssä tarkoitettua sopimosastolle sijoittamista, 6 ja 6 a §:ssä tarkoitettua siirtämistä toiseen vankilaan tai 8 §:n 2 momentissa tarkoitettua tutkintavangin päästämistä muun viranomaisen kuin tuomioistuimen kuultavaksi;

3) 4 luvun 1 §:ssä tarkoitettua toimintaan osallistumista ja 2 §:ssä tarkoitettua lupaa omaan työhön;

4) 8 luvun 2 §:ssä tarkoitettua kirjeen, muun postilähetyksen tai viestin lukemista ja jäljennöksen ottamista, 7 §:ssä tarkoitettua puhelun kuuntelemista ja puhelun tallentamista tai 7 a §:n mukaista lupaa sähköpostin käyttöön tai 7 b §:n mukaista lupaa internetin käyttöön;

5) 9 luvun 2, 3, 5 ja 10 §:ssä tarkoitettua tapaamista ja 9 §:ssä tarkoitettua tavaroiden vastaanottamista tapaamisen yhteydessä ja 14 §:n 2 momentissa tarkoitettua poistumislupaa.

2 §

Muutoksenhakumenettely

Muutoksenhakuun sovelletaan muutoin vankeuslain 20 luvun säännöksiä oikaisumenettelystä ja valituksesta hallinto-oikeuteen.

16 luku

Erinäiset säännökset

1 §

Vankeuslain soveltaminen

Tutkintavankeuden toimeenpanossa sovelletaan vastaavasti, mitä vankeuden täytäntönnäköjen osalta säädetään vankeuslain:

1) 1 luvun 4 §:ssä rikosseuraamusalueen tehtävästä, 6, 8 ja 9 §:ssä toimivaltuuksien käytöstä ja toimivallasta sekä 11 §:ssä virkavasta;

2) 4 luvun 1 §:n 1 momentissa vankilasta ja 3 §:ssä matkakustannusten korvaamisesta;

3) 5 luvun 1 §:n 1 momentissa osastoista, 8 §:ssä osaston päiväjärjestyksestä ja 9 §:n 1 momentissa osaston päiväjärjestyksen vahvistamista koskevasta päätösvallasta;

4) 7 luvun 1 §:ssä asuintiloista;

5) 10 luvun 9 §:ssä vangin kuolemasta;

6) 11 luvun 1 §:ssä vapaa-ajan toiminnasta, 3 §:n 1 momentissa uskonnollisten tilaisuuksien järjestämisestä ja 4 §:n 1 momentissa kirjastoista;

7) 13 luvun 7 §:ssä tapaamiskieltorekisteristä;

8) 14 luvun 11 §:ssä poistumislupaa koskevasta päätösvallasta; *sekä*

9) 19 luvussa ilmoituksista, tiedon antamisesta ja vaitiolo-oikeudesta.

3 §

Muutoksenhakumenettely

Muutoksenhakuun sovelletaan muutoin vankeuslain 20 luvun 3—9 §:n säännöksiä.

16 luku

Erinäiset säännökset

1 §

Vankeuslain soveltaminen

Tutkintavankeuden toimeenpanossa sovelletaan vastaavasti, mitä vankeuden täytäntönnäköjen osalta säädetään vankeuslain:

1) 1 luvun 4 §:ssä rikosseuraamusalueen tehtävästä, 5 a §:ssä lähiomaisesta ja muusta läheisestä, 6, 8 ja 9 §:ssä toimivaltuuksien käytöstä ja toimivallasta sekä 11 §:ssä virkavasta;

2) 4 luvun 1 §:n 1 momentissa vankilasta ja 3 §:ssä matkakustannusten korvaamisesta;

3) 5 luvun 1 §:n 1 momentissa osastoista, 8 §:ssä osaston päiväjärjestyksestä ja 9 §:n 1 momentissa osaston päiväjärjestyksen vahvistamista koskevasta päätösvallasta;

4) 7 luvun 1 §:ssä asuintiloista;

5) 10 luvun 9 §:ssä vangin kuolemasta;

6) 11 luvun 1 §:ssä vapaa-ajan toiminnasta, 3 §:n 1 momentissa uskonnollisten tilaisuuksien järjestämisestä ja 4 §:n 1 momentissa kirjastoista;

7) 13 luvun 2 §:n 1 momentissa tapaamistiloista ja 11 §:ssä alaikäisen tapaajan vankilaan päästämisestä;

8) 14 luvun 11 §:ssä poistumislupaa koskevasta päätösvallasta;

9) 19 luvussa ilmoituksista, tiedon antamisesta ja vaitiolo-oikeudesta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

Tutkintavangin kohtelua koskevan päätöksen täytäntöönpanossa sovelletaan päätöstä tehtäessä voimassa olleita säännöksiä. Tämän lain säännöksiä sovelletaan kuitenkin, jos asia tulee ehtojen rikkomisen, edellytysten muuttumisen, laissa asetetun määräajan taikka muun vastaavan syyn vuoksi uudelleen käsiteltäväksi tämän lain tultua voimaan.

Lain voimaan tullessa vireillä olevan oikeusvaatimuksen ja valituksen käsittelyyn sovelletaan lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä. Tämän lain säännöksiä sovelletaan kuitenkin haettaessa muutosta hallinto-oikeuden päätökseen, joka on tehty lain voimaantulon jälkeen.

3.

Laki**rikoslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan rikoslain (39/1889) 2 luvun 15 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 697/1991, sekä
muutetaan rikoslain 2 c luvun 3 § ja 6 luvun 13 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat 2 c luvun 3 § laissa 780/2005 ja 6 luvun 13 §:n 1 momentti laissa 515/2003 seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

2 luku

Rangaistuksista

15 §

Aika, joka tämän lain jälkeen määrätään vuosin tai kuukausin, luetaan kalenteriajan mukaan. Päivä on pidettävä samana kuin vuorokausi. (kumotaan)

2 c luku

2 c luku

Vankeudesta**Vankeudesta**

3 §

3 §

*Vankeusrangaistuksen aikayksiköt**Vankeusrangaistuksen aikayksiköt*

Vankeuteen tuomittaessa ajan yksikköinä käytetään vuosia, kuukausia ja päiviä. Kolmea kuukautta lyhyempi rangaistus tuomitaan päivinä.

Vankeuteen tuomittaessa ajan yksikköinä käytetään vuosia, kuukausia ja päiviä. Kolmea kuukautta lyhyempi rangaistus tuomitaan päivinä. Vuoteen lasketaan 365 päivää ja kuukauteen 30 päivää.

6 luku

Rangaistuksen määräämisestä

13 §

Vapaudenmenetysajan vähentäminen

Jos määräaikainen vankeusrangaistus tuomitaan teosta, jonka johdosta rikoksen tehnyt on ollut vapautensa menettäneenä yhtäjaksoisesti vähintään yhden vuorokauden, tuomioistuimen on vähennettävä rangaistuksesta vapaudenmenetystä vastaava aika tai katsottava vapaudenmenetys rangaistuksen täydeksi suoritukseksi.

6 luku

Rangaistuksen määräämisestä

13 §

Vapaudenmenetysajan vähentäminen

Jos määräaikainen vankeusrangaistus tuomitaan teosta, jonka johdosta rikoksen tehnyt on ollut vapautensa menettäneenä yhtäjaksoisesti vähintään yhden vuorokauden, tuomioistuimen on vähennettävä rangaistuksesta vapaudenmenetystä vastaava aika tai katsottava vapaudenmenetys rangaistuksen täydeksi suoritukseksi. *Vapaudenmenetysaika laske-
taan päivinä.*

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta
20 _____ .

4.

Laki**pakkokeinolain 4 luvun 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan pakkokeinolain (806/2011) 4 luvun 1 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 luku

4 luku

Yhteydenpidon rajoittaminen**Yhteydenpidon rajoittaminen**

1 §

1 §

Yhteydenpidon rajoittamisen edellytykset

Yhteydenpidon rajoittamisen edellytykset

Yhteydenpitoa tutkintavankeuslain (768/2005) 8 luvun 4 §:ssä tarkoitetun asiamiehen kanssa ei saa rajoittaa. Yhteydenpitoa lähimaisen tai muun läheisen kanssa ja yhteydenpitoa tutkintavankeuslain 9 luvun 7 §:ssä tarkoitetun edustuston kanssa voidaan rajoittaa ainoastaan rikoksen selvittämiseen liittyvistä erityisen painavista syistä. Yhteydenpitoa lähimaiseen saadaan rajoittaa vain siinä määrin kuin se on välttämätöntä kiinniottamisen, pidättämisen tai tutkintavankeuden tarkoituksen toteuttamiseksi.

Yhteydenpitoa tutkintavankeuslain (768/2005) 8 luvun 4 §:ssä tarkoitetun asiamiehen kanssa ei saa rajoittaa. Yhteydenpitoa lähimaisen tai muun läheisen kanssa ja yhteydenpitoa tutkintavankeuslain 9 luvun 12 §:ssä tarkoitetun edustuston kanssa voidaan rajoittaa ainoastaan rikoksen selvittämiseen liittyvistä erityisen painavista syistä. Yhteydenpitoa lähimaiseen saadaan rajoittaa vain siinä määrin kuin se on välttämätöntä kiinniottamisen, pidättämisen tai tutkintavankeuden tarkoituksen toteuttamiseksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
 ta 20 .

5.

Laki**valvotusta koevapaudesta annetun lain 40 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valvotusta koevapaudesta annetun lain (629/2013) 40 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

40 §

Muutoksenhaku

Ehdotus

40 §

Muutoksenhaku

Muutoin oikaisuvaatimuksen ja valituksen käsittelyssä noudatetaan, mitä vankeuslain 20 luvun 10—15 §:ssä säädetään.

Muutoin oikaisuvaatimuksen ja valituksen käsittelyssä noudatetaan, mitä vankeuslain 20 luvun 3—9 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
ta 20 .

6.

Laki**hallinto-oikeuslain 12 b §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan hallinto-oikeuslain (430/1999) 12 b §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 422/2007, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

12 b §

Hallinto-oikeuden päätösvaltaisuus yksijäsenisenä

 Hallinto-oikeuden päätösvaltaisuudesta yhden tuomarin kokoonpanossa säädetään ulkomaalaislain 193 §:n 2 momentissa, oikeusapulain (257/2002) 27 §:n 2 momentissa, vankeuslain (767/2005) 20 luvun 14 §:n 1 momentissa ja lastensuojelulain 85 §:ssä.

Ehdotus

12 b §

Hallinto-oikeuden päätösvaltaisuus yksijäsenisenä

 Hallinto-oikeuden päätösvaltaisuudesta yhden tuomarin kokoonpanossa säädetään ulkomaalaislain 193 §:n 2 momentissa, oikeusapulain (257/2002) 27 §:n 2 momentissa, vankeuslain (767/2005) 20 luvun 5 §:ssä ja lastensuojelulain 85 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
 ta 20 .

7.

Laki

henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetun lain 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetun lain (422/2002) 10 §, sellaisena kuin se on laissa 777/2005, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

10 §

10 §

Tapaamiskieltorekisteri

Tapaamiskieltorekisteri

Laitosjärjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi pidetään tapaamiskieltorekisteriä. Rekisteri sisältää tietoja henkilöistä, joille on annettu vankeuslain (767/2005) 13 luvun 6 §:n tai tutkintavankeuslain (768/2005) 9 luvun 5 §:n mukainen tapaamiskielto. Rekisteriin kerätään tapaamiskieltoon asetetun henkilön yksilöintitietojen lisäksi tiedot tapaamiskiellon sisällöstä ja perusteesta sekä tapaamiskiellon voimassaoloaika.

Laitosjärjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi pidetään tapaamiskieltorekisteriä. Rekisteri sisältää tietoja henkilöistä, joille on annettu vankeuslain (767/2005) 13 luvun 10 §:n tai tutkintavankeuslain (768/2005) 9 luvun 8 §:n mukainen tapaamiskielto. Rekisteriin kerätään tapaamiskieltoon asetetun henkilön yksilöintitietojen lisäksi tiedot tapaamiskiellon sisällöstä ja perusteesta sekä tapaamiskiellon voimassaoloaika.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .